

הישיבה השלוש-מאות-ושבעים-וחמש של הכנסת השנים-עשרה

יום רביעי, י"ז בשבט התשנ"ב (22 בינואר 1992)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:05

א. שאלות בעל-פה

היו"ר ד' שילנסקי:

הנני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת.

שר המשטרה ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 578, מאת חבר הכנסת יאיר שפרינצק, בנושא: העברת מאות אלפי דולרים למפלגה הקומוניסטית בישראל.

חיים רמון (העבודה):

זה לא אנחנו.

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

נשארת רק אני לבד.

היו"ר ד' שילנסקי:

בהתאם לנוהג ייאפשר להירשם לשאלה נוספת לפני שהשואל התחיל בשאלתו.

חבר הכנסת שפרינצק, בבקשה.

578. העברת מאות אלפי דולרים

למפלגה הקומוניסטית בישראל

יאיר שפרינצק (מולדת):

אדוני היושב-ראש, ברצוני לשאול את שר המשטרה:

האם נכונה הידיעה שחבר הכנסת לשעבר מאיר וילנר קיבל מהמפלגה הקומוניסטית הסובייטית מאות אלפי דולרים למען המפלגה הקומוניסטית הישראלית? אם נכונה הידיעה, האם נעשתה העברת הכספים כחוק?

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

לפי החוק הסובייטי.

היו"ר ד' שילנסקי:

לפי החוק הסובייטי, אבל הכוונה היתה לפי החוק הישראלי.

תודה רבה. אדוני שר המשטרה, בבקשה.

שר המשטרה ר' מילוא:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, החומר שמדבר עליו חבר הכנסת שפרינצק פורסם בעיתון "חדשות מוסקבה", אשר פרסם שלפי רשימה יש העברות כספים למפלגות קומוניסטיות: בארצות-הברית ובצרפת — 2 מיליוני רובלים, בפנילנד — 800,000 רובל, המפלגה הקומוניסטית בפורטוגל — מיליון רובל, המפלגה היוונית — 900,000 רובל, רק"ח — 800,000 רובל — —

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

לפי איזה שער?

שר המשטרה ר' מילוא:

— — לצ"לה — 700,000 רובל.

חיים רמון (העבודה):

זה לא כסף.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
מה זה "רובל"? צריך לדעת את השער של הרובל.

היו"ר ד' שילנסקי:

מתוך ידיעה אישית, מאחר שכל השנים אני קשור עם ברית-המועצות, עם היהודים, אני יודע שמעבירים כסף בשער הרשמי.

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

הרב פלרמן ידע כמה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אינני זוכר בדיוק מה היה אז השער.

אלי דיין (העבודה):

40 רובל לדולר.

היו"ר ד' שילנסקי:

רובל היה, נדמה לי, יותר מדולר.

שר המשטרה ר' מילוא:

לפי הפרסום בעיתון, אדוני היושב-ראש, לא ברור באיזה שער הומר הרובל למטבע חוץ. על-פי הידיעה הזאת, קיבלה רק"ח את הכספים בשנת 1989 בשלושה תשלומים — כ"1 בינואר, כ"14 בפברואר, וכ"24 במאי.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

זה היה צמוד?

שר המשטרה ר' מילוא:

אני מוכן ליידע את חברי הכנסת, כי אני רואה שהם מוראגים מאוד בנושא הזה, שבשנת 1989 היו לרובל שלושה שערים שונים: הנמוך היה 67 קופיקות, ולפיו ערך הסיוע לישראל שווה-ערך ל-1,200,000 דולר; לפי השער הגבוה, לעומת זאת, של 3 רובלים, שווה הסיוע ל-266,000 דולר.

מכל מקום, רבותי חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, הידיעות שיש לנו בנושא הזה הן הידיעות שהתפרסמו בעיתונות, ועל בסיסן אני לא רואה יכולת, בשלב זה, לעשות כל דבר, במיוחד לאור העובדה שגם לא הוגשה למשטרה כל תלונה בעניין.

אליקים העצני (התחיה):

אני הגשתי תלונה.

שר המשטרה ר' מילוא:

אתה הגשתי?

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

לפי איזה שער הגשתי?

אליקים העצני (התחיה):

לפי כל שער.

שר המשטרה ר' מילוא:

אם חבר הכנסת העצני אומר שהוא הגיש תלונה, העניין

יידבק. אנחנו ניזונים בעניין זה מהפרסומים בעיתונות. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת יאיר שפרינצק, שאלה נוספת.

יאיר שפרינצק (מולדת):

אדוני היושב-ראש, בלי קשר לשאלה החשובה-מאוד שהתעוררה כאן, לפי איזה שער הוחלפו הרובלים הסובייטיים, לדולרים או לשקלים, אני רוצה לשאול, האם אין השר סבור, שהענקת הכסף הזה למפלגה הקומוניסטית הישראלית היא תשלום עבור שירותים לקידום האינטרסים של כרית המועצות?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת מוחמד נפאע.

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת נפאע, אתה מפריע בדיוק כשאני מודיע: שאלה נוספת לחבר הכנסת מוחמד נפאע. בבקשה. אחריו — חבר הכנסת שבח וייס.

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת נפאע, התרגלת כל כך להפריע, שאתה מפריע לעצמך.

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני היושב-ראש, כל הנושא הזה הוא מסע ממושך של הפצת שקרים והסתה נגד התנועה הקומוניסטית בכלל — לא רק נגד המפלגה הקומוניסטית הישראלית — ונגד מפלגתנו — הקומוניסטית הישראלית בפרט, במטרה להכפיש את שמה ולהסית את הדעת מפועליה ומאבקייה למען השלום הצודק והשוויון במדינת ישראל.

אין זה פלא שנושאי הדגל של ההסתה בכנסת ומחוצה לה הם הטרנספריסטים, אויבי השלום והדו-קיום.

אליקים העצני (התחיה):

זה עיתון ממוסקה.

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

יש הרבה עיתונים מלוכלכים. היום יש כמיוס גם ברוסיה.

אליקים העצני (התחיה):

העיתון הזה ממוסקה הוא נושא הדגל הציוני?

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת העצני, לחבר הכנסת מוחמד נפאע יש שאלה נוספת. לא לך.

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני היושב-ראש, השאלה אינה מה ערך הרובל, אלא איזה ערך יש לשקר הזה? והואיל וכך, האם ננקטו צעדים נגד המסיתים ומפיצי דברי השקר והבלע נגד המפלגה שלנו?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת שבח וייס, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

חבר הכנסת נפאע, מה היתה השאלה שלך?

יאיר שפרינצק (מולדת):

אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת שפרינצק, אתה כבר מיצית את השאלה הנוספת שלך. אתה לא יכול לשאול פעמיים.

שבח וייס (העבודה):

אני מציע להעביר קורס בתקנון הכנסת לחבר הכנסת שפרינצק.

יאיר שפרינצק (מולדת):

— — —

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר המשטרה — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה לרגע, חבר הכנסת שבח וייס. חבר הכנסת שפרינצק, השאלות הנוספות מוצגות, לא לחבר הכנסת נפאע אלא לשר המשטרה. זה הסדר. חבר הכנסת שבח וייס, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך שהענקת לי את האפשרות לשאול שאלה נוספת.

אני רוצה להעיר לחבר הכנסת העצני, שהתערב כאן בדיון, ואחר כך לשאול שאלה — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, חבר הכנסת שבח וייס. אם היית מעיר משהו לחבר הכנסת העצני תוך כדי דבריו, מילא. אבל אתה אומר מראש שאתה רוצה לשאול את חבר הכנסת העצני, ואת זה אתה לא יכול לעשות.

שבח וייס (העבודה):

סליחה, אני מפנה את דברי לשר המשטרה.

היו"ר ד' שילנסקי:

בבקשה. אתה יכול לשאול רק את השר.

שבח וייס (העבודה):

אדוני שר המשטרה, אני רוצה באמצעותך להגיד לחבר הכנסת העצני, שאני חושב שעוד יגיע היום שיתגעגעו בו למפלגה הקומוניסטית הישראלית; מי שמכיר את האחריות שלה לכללים וכדומה.

הרבה תנועות ומפלגות מקבלות סיוע ממקורות שונים ומאמצות שונות. אני מרוצה מכך, והבנתי לפי ההערות שלך ולפי החיוך שלך, שאתה לא מתכוון להתערב בזה. שאלתי היא, האם גם בעתיד אתה תסרב להתערב בכל סוג של פעילות כזאת, כל עוד היא על-פי החוק? אם היא לא על-פי החוק, זה סיפור אחר, אבל מדובר לאו דווקא במפלגה אחת או במפלגה שנייה.

מכיוון שהיה כאן רמז, שמא זה היה סיוע לסוכנים זרים, אני אומר שוב, שאני חושב שהמפלגה הקומוניסטית הישראלית היא מפלגה, שגם מי שמתנגד לה ולהשקפותיה בתקיפות, עוד יתגעגע אליה — מבחינת השמירה על כללי המשחק הדמוקרטיים בארץ. האם זו גם דעתך?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

שר המשטרה ר' מילוא:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, קודם כול — לשאלה שנשאלה כאן על-ידי חבר הכנסת שפרינצק, לשאלה הנוספת ולהערות שהושמעו: מטבע הדברים, אני יכול לומר שאינני רואה בחיוב, ואני לא חושב שמדינת ישראל יכולה לראות בחיוב, מעורבות של מדינות זרות במערכת הפוליטית שלנו

על-ידי מתן כספים, בין בצורה זו ובין בצורה אחרת. זה דבר מוכן מאליו.

חיים רמון (העבודה):
גם לא תורמים?

שר המשטרה ר' מילוא:

אמרת מדינת זרות, ממשלות זרות.

במקרה שלנו מדובר כאן על פרסום בעיתון רוסי, בעיתון שמופיע במוסקבה, שאינני יודע מה מקורותיו, אבל הוא פרסם את זה והוא מקור הידע בנושא. לכן, חבר הכנסת נפאע לא צריך להתרעם יתר על המידה. כפי שצינתי, מדובר פה במקור סובייטי, בעיתון סובייטי.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):
רוסי.

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
רוסי.

שר המשטרה ר' מילוא:

נכון, רוסי. כבר אין סובייטי.

לשאלתו של חבר הכנסת שבח וייס — אני יכול רק לומר, שמאחר שהמפלגה הקומוניסטית הישראלית היא בין שמורות הטבע האחרונות של מפלגות קומוניסטיות בעולם, כי הן הולכות ומתפוגגות, ואפילו בברית-המועצות המפלגה הקומוניסטית כבר לא קיימת, גם במזרח-אירופה זה כבר לא קיים, לכן אנחנו לא ננסה לפגוע במפלגה הזאת שלא לצורך, ונאפשר להמשיך לפרוח ולשגשג כאן אצלנו בארץ-ישראל. תודה.

אברהם בורג (העבודה):

זה שבוע שמירת הטבע.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. שר המשטרה ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 579, שהוגשה לראש הממשלה, מאת חברת הכנסת גאולה כהן, בנושא — ערכויות תמורת הקפאת ההשקעות ביש"ע. בבקשה, חברת הכנסת גאולה כהן.

579. ערכויות תמורת הקפאת ההשקעות ביש"ע

גאולה כהן (התחיה):

כרצוני לשאול:

האם נכונות הידיעות, שמקורן בארצות-הברית, שראש הממשלה איננו שולל פשרה עם ארצות-הברית, שמהותה מתן ערכויות תמורת התחייבות שלא להגדיל את ההשקעות בשטחי ישי"ע לזה שהיה בשנה שעברה?

שר המשטרה ר' מילוא:

אדוני היושב-ראש, התשובה שלילית.

אליקים העצני (התחיה):

אבל השר בעצמו אמר לכתבת עיתון "הארץ" — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת העצני, כולנו מכירים את חברת הכנסת גאולה כהן. חזקה עליה שהיא תדע להסתדר בלי עזרה.

חברת הכנסת גאולה כהן, האם סימת את שאלתך? אם כן, את יכולה לשבת. נשמע את תשובת השר.

קריאות:

הוא כבר ענה.

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, בכל המהומה הייתי שקוע פה בפתקאות. אני מבקש סליחה.

גאולה כהן (התחיה):

מה קורה כאן, אדוני?

היו"ר ד' שילנסקי:

שאלה נוספת לחברת הכנסת גאולה כהן.

גאולה כהן (התחיה):

רגע, רגע. אני לא שמעתי את דברי השר. אני אקרא שוב את השאלה שלי והשר ישיב עליה. השאלה שלי היא: האם נכונות הידיעות — — —

קריאות:

השר ענה. השר כבר ענה. הוא אמר: לא.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת גאולה כהן, חכי רגע עד שכולם יירגעו. המהומה היא כזאת, שאפילו לא שומעים שמדברים. בבקשה, שאלה נוספת לחברת הכנסת גאולה כהן.

גאולה כהן (התחיה):

לא, אני לא שמעתי את תשובת השר.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני השר, באמת היתה כאן מהומה, ואני אודה לך אם תחזור על תשובתך.

גאולה כהן (התחיה):

אבל אני רוצה לחזור על השאלה שלי.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת גאולה כהן, השר מוכן לחזור על תשובתו. לפי הסדר הטוב, הואיל בטובך לשבת והשר יחזור על תשובתו.

גאולה כהן (התחיה):

אבל, אדוני היושב-ראש, אני רוצה לחזור על השאלה. הוא לא יכול לקום ולהגיד בבית הזה, לחלל האולם: לא.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת גאולה כהן, אני מבקש מכולם רגע של שקט.

גאולה כהן (התחיה):

אני רוצה לחזור על השאלה. השאלה קצרה, ואני רוצה לחזור עליה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת גאולה כהן, שאלתך הוצגה כשנקראה על-ידיך וכולם שמעו, כי היה שקט באולם. המהומה פרצה לקראת סוף השאלה. אני אבקש ממך לשבת, ואני כבר ראיתי שהשר מתנדב, והוא יואיל בטובו לחזור על תשובתו. אז יוכל לבוא תורך לשאלה נוספת. בבקשה, אדוני השר.

שר המשטרה ר' מילוא:

כדי להקל על חברת הכנסת גאולה כהן, אני רוצה לומר, שאשר לשאלה, האם נכונות הידיעות, שמקורן בארצות-הברית, שראש הממשלה איננו שולל פשרה עם ארצות-הברית, שמהותה מתן ערכויות תמורת התחייבות שלא להגדיל את ההשקעות בשטחי יהודה, שומרון ועזה, לזה שהיה בשנה שעברה — התשובה שלילית.

אומר השר מילוא — יהיה קשה לו להודיע על כך. וכאשר הוא נשאל: הלא סוף-סוף הוא התחייב אחרת, ורק לפני כמה ימים שמענו שהוא אמר שהבנייה ביהודה ובשומרון תימשך כפי שהיתה קודם, השיב השר מילוא: כידוע, הרי כל העולם יודע, ששמיר שומר את ההתחייבויות שלו לארצות-הברית יותר מאשר את ההתחייבויות שלו לשותפים הקואליציוניים, או לציבור.

אני אומרת היום: אתם משקרים היום לעם ישראל. אתם הולכים היום לתת יד להפסקת ההתנחלויות, כשאתם יודעים שהפסקת ההתנחלויות זו התחלת הנסיגה מיהודה ובשומרון, והתחלת הנסיגה מיהודה ובשומרון זו התחלתה של מדינה פלשתינית. אתם מרמים את עצמכם, שתוכנית האוטונומיה תעצור את זה, כאשר תוכנית האוטונומיה בפועל רק תקדם את זה.

רענן כהן (העבודה):

מה זה? זו הצעה לסדר-היום — — —

קריאות:

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, נותר לחברת הכנסת גאולה כהן עוד רבע דקה, ואתם לא נתתם לה להשלים זאת.

רענן כהן (העבודה):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רענן כהן, עד כמה שאני זוכר, יש לך היום שאלות: תשמור את המרץ שלך.

חברת הכנסת גאולה כהן, נותר לך עוד רבע דקה כאשר הפסיקו אותך. את יכולה להמשיך.

גאולה כהן (התחיה):

בהשלמה עם הלינק' שעושה ארצות-הברית בין סיוע כלכלי לגזירות מדיניות עלינו — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

מה השאלה הנוספת?

גאולה כהן (התחיה):

מייד אשאל.

— — — בכך שאתם נותנים יד להסתה — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת גאולה כהן, יש לך זמן רק להצגת השאלה.

גאולה כהן (התחיה):

השאלה נובעת מההנחה, שאתם נותנים יד להסתה המבישה של השמאל על הקשר בין התנחלויות לבין קליטת העלייה.

היו"ר ד' שילנסקי:

מה השאלה?

גאולה כהן (התחיה):

אני שואלת אותך, אדוני שר המשטרה, האם אתה נותן דוח לעצמך, שבנסיבות כאלה חוזק מחר מדינת ישראל, לא לערבויות לקליטת עלייה, אלא חלילה לערבויות לעצם קיומה של המדינה?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת יאיר צבן, ואחריו — לחבר הכנסת יהושע מצא.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. שאלה נוספת לחברת הכנסת גאולה כהן.

גאולה כהן (התחיה):

אדוני, אני מצטערת מאוד שגם השר רוני מילוא משתמש בהתחמכויות כדי לשקר במצח נחושה ולהעלים היום את העובדה — — —

קריאות:

שר המשטרה משקר?

עמיר פרץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, תגן על השר. שר המשטרה משקר?

אברהם בורג (העבודה):

— — —

אלי דיין (העבודה):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, אני מבקש מכם, אל תעזרו לי. חבר הכנסת אלי דיין, השר רוני מילוא מודה לך מאוד שאתה מגן עליו, אבל תרשה לי לעשות זאת. חברי הכנסת, אני בטוח שהשר רוני מילוא מודה לכם שאתם מגינים עליו.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רן כהן, אני לא רוצה להיכנס במחלוקת בין כוהנים.

חברת הכנסת גאולה כהן, אני מציע לך שתחזרי כך מהביטוי. בלהט הוויכוח פולטים לפעמים ביטוי שמוטב שלא לומר אותו — את הביטוי "משקר" וכו', אני מבין שאת מסכימה שימחקו מהפרוטוקול.

אלי דיין (העבודה):

שתחזור בה.

גאולה כהן (התחיה):

אני עוד מעט אצטט את מה שאמר רוני מילוא, ואז יתברר, אדוני היושב-ראש, שבצעם אין צורך לבקש ממני לעשות דבר שהמציאות עצמה מגלה אותו.

אני רוצה להמשיך — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מניח שאת התכוונת להגיד שהשר רוני מילוא טועה, נכון?

חיים רמון (העבודה):

טועה במידה.

גאולה כהן (התחיה):

אדוני היושב-ראש, אני התכוונתי לומר, שהשר מעלים היום את העובדה, שהממשלה פושטת יד לקבל את הערבויות, וכאשר היא עושה זאת היא גם עושה יד אחת עם ממשל ארצות-הברית, כדי לרמות אותנו פה, כך שהקפאת ההתנחלויות, העבירה הלאומית הזאת, אכן תיעשה בפועל, אבל לא תיראה לעין.

בכך הודה השר רוני מילוא עצמו בריאיון שהיה אתמול בתקשורת, שבו אמר, ששמיר יוכל להגיע, וכשהוא אומר "יוכל להגיע" אנחנו בטוחים שהוא כבר מזמן הגיע, להסכמה שקטה עם ארצות-הברית להקפאת ההתנחלויות. באופן פומבי —

התיישבות ביהודה ובשומרון. חבר הכנסת צוקר הוא ראשון המלשינים שמעבירים זאת. חברי כנסת נוספים לא פוסקים מלמסור לארצות-הברית פרטים ולקשור בין יישוב יהודה ושומרון ובין המענקים. ועד כדי כך הגיעו הדברים, שהיו פניות

היו"ר ד' שילנסקי:
מה השאלה?

יהושע מצא (הליכוד):

השאלה היא: אולי תספק לנו, כמה פניות היו מהשמאל בישראל לארצות-הברית מתקופת אבא אבן ועד היום, ברמו ובגלוי, להפסיק מתן סיוע לישראל, להפסיק ערבויות, ולקשור את זה עם ההתנחלויות?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חברי הכנסת, אני רוצה להגיד, למען הרוח הטובה — — —

אברהם בורג (העבודה):
הודעה אישית.

היו"ר ד' שילנסקי:

אין הודעה אישית. יש פרוצדורה מסוימת לגבי הודעה אישית.

קיבלתי בקשה מאת חבר כנסת מסוים לתת זכות הדיבור, כשואל שלישי, לנציג האופוזיציה הראשית. אני רוצה להסביר, רבותי, שאין פרוצדורה כזאת. היו שאלות נוספות. השאלה הנוספת הראשונה היתה של איש המערך. יש גם שאלתא לאיש המערך, ויש עוד שאלות. אם אנחנו נפרץ את הפרצה, בעתיד יבקש נציג האופוזיציה לשאול שאלה נוספת שלישית, ופעם אחרת יבקש זאת הצד השני. אף שהייתי פטור מהצורך לתת דברי הסבר, עשימי זאת למען הרוח הטובה.

אדוני השר, בבקשה.

שר המשטרה ר' מילוא:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, על הדברים שעליהם דיברה חברת הכנסת גאולה כהן, והם הופיעו בעיתון כדברים שאני אמרתי בריאיון, אני יכול לומר בצורה ברורה וחד-משמעית, שהדברים האלה לא נאמרו עליי. גם העיתונאית שפרסמה אותם יודעת היטב, שבריאיון אתה הדברים לא נאמרו.

אנחנו לא מוכנים להקפיא את ההתיישבות ביהודה ובשומרון ולקשור את זה בצורה כלשהי לערבויות. הערבויות נוגעות לקליטת העלייה, לא נוגעות להתיישבות ביהודה ובשומרון. אנחנו הודענו, שבכספי הערבויות לא נשתמש לצורך התיישבות ביהודה ובשומרון. זו היתה עמדתנו, וזו עמדתנו גם היום.

קריאות:

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, בבקשה מכם. חבר הכנסת צוקר, לא היתה לך שאלה נוספת. הכוונה לשאלה נוספת ניתנה לחברים אחרים. בבקשה, אדוני השר.

קריאות:

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש מכם, חברי הכנסת, שלא להפריע. חבר הכנסת העצני, אני מבין שאתה מעוניין מאוד לשמוע את תשובת השר.

יאר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר מילוא, אילו היו התקוות שלי כשיעור פחדיה של חברת הכנסת גאולה כהן, הייתי המאושר באדם. עם זאת אני רוצה לבקר את התשובה שנתן השר מילוא.

הנושא רציני מאוד, ואינני חושב שכנושא כה רציני ראוי שאדם שמייצג את ראש הממשלה יתן תשובה כה לקונית. שאיננה מסבירה דבר ממדיניות הממשלה בנושא זה.

אני מבקש להבין את התשובה, כי רבים בארץ הזאת חרדים, שהמשך פעולת ההתנחלות כשטחים יחבל כההליך השלום, אולי גם יכשיל את מתן הערבויות ויפגע מאוד בסדר הקדימות הלאומי והחברתי שלנו, ויובא על-חשבון דברים חיוניים כל-כך שצריכים להיעשות במשק הישראלי ובחברה הישראלית.

לכן, השאלה הזאת מבקשת הבהרה, מפני שכאשר אומרים שאנחנו נמשיך להתנהג השנה כמו שהתנהגנו בשנה שעברה, משמעות הדבר, לפי דעתי, שכל הרעות השחורות שעליהן דיברתי אכן תמשכנה להתקיים. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת יהושע מצא.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שני צדי הקשת הפוליטית, גם חברת הכנסת גאולה כהן וגם השמאל בישראל, מדוע להחרף את מערכת היחסים שלנו עם ארצות-הברית?

קריאות:

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש ממך לקחת שיעון ביד ולאפשר לי לדבר דקה, כי השמאל מתפרע ללא הרף.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מצא, אנחנו רגילים לקריאות ביניים וכו'. אני אשמור על זמנך גם בלי שתבקש זאת ממני, כפי שאני שומר על זמנו של כל אחד.

יהושע מצא (הליכוד):

תודה רבה. ילמדו בבית הזה לכבד איש את רעהו.

אני שאלתי את שני הצדדים, מדוע — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, סליחה. חבר הכנסת יהושע מצא, עכשיו אני מבין מדוע היו קריאות הביניים — מפני שאתה שואל את שני הצדדים. אתה צריך לשאול את השר.

יהושע מצא (הליכוד):

נכון. השאלה שלי רטורית, כי התשובה עמי, אדוני היושב-ראש.

אין לי ספק, שהדברים על אודות החוכות שבקליטת העלייה, שנאמרו גם עליי-די חבר הכנסת צבן וגם עליי-די חברת הכנסת גאולה כהן, הם כנים.

עם זאת, חברת הכנסת גאולה כהן, מוטב לדבר פחות ולעשות יותר, וכל ההתקוממות שלך היתה נגד הדיבור של השר מילוא, ולא נגד מה שהוא מרמז על העשייה הגדולה. ומשני הצדדים נתבעת אחריות.

אבל חוסר האחריות הוא בשמאל. אנחנו עדים למלשינים מקרב השמאל, שיוסיים מעבירים לארצות-הברית דוחות על

חבר הכנסת אלי דיין, אני בטוח שגם אתה רוצה לשמוע את תשובת השר.

אלי דיין (העבודה):
כן.

היו"ר ד' שילנסקי:
יפה. אם כן, תשמע אותו. אדוני השר, תמשיך בבקשה במתן התשובה, וחברי הכנסת יירגעו.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

היו"ר ד' שילנסקי:
חבר הכנסת דדי צוקר, אנחנו כבר הגענו לפני דקה להכנה

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

היו"ר ד' שילנסקי:
לא, לא, אין לך שאלה נוספת.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
שיגיד שבכספים האלה הוא — — —

היו"ר ד' שילנסקי:
כבר אמרתי קודם לכן, שאני בטוח שהשר רוני מילוא מודה לכל ידידיו מצד זה ומצד זה עבור העזרה, אבל הוא מסתדר לכך.

שר המשטרה ר' מילוא:
אדוני היושב-ראש, לגבי דבריו של חבר הכנסת יאיר צבן בשאלה הנוספת, אני חושב שאנחנו רואים בצורה ברורה מאוד, שאף שממשלת ישראל לא הפסיקה להתיישב ביהודה ובשומרון, מתקיימות שיחות שלום, מתקיים תהליך השלום. אף שאתה וחבריך מנסים לטעון כמשך שנים, שאם תהיה התיישבות ביהודה ובשומרון לא יהיו שיחות שלום, לא ניתן יהיה לקיים תהליך מדיני, המציאות טופחת על פניכם.

ולכן אני מציע שלא להתרגש מהדברים שלכם. אני מציע לחברת הכנסת גאולה כהן שלא להתרגש ולא להתעצבן כל-כך. אנחנו ממשיכים להתיישב ביהודה ובשומרון, אנחנו ממשיכים לקיים את תהליך השלום, ותהליך השלום ושיחות השלום ימשיכו ויתקיימו אף שיהודים ממשיכים לשבת ביהודה ובשומרון. תודה רבה.

גאולה כהן (התחיה):

חיים רמון (העבודה):

— — — אותך ואותנו.

עמיר פרץ (העבודה):
על כל מתנחל עשרה מובטלים.

קריאות:

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לשר המשטרה. רק למען הסדר, חבר הכנסת אברהם בורג ביקש הודעה אישית. בהתאם לתקנון — זה בתום הישיבה.

עמיר פרץ (העבודה):
אדוני השר, על כל מתנחל עשרה מובטלים.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מאשר לך את זה בתום הישיבה, חבר הכנסת בורג, בהתאם לתקנון.

חיים רמון (העבודה):

היו"ר ד' שילנסקי:

שר המשטרה ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 582 מאת חבר הכנסת אברהם שריר, בנושא: חקירה בעקבות פרסומי דן כן-אמוץ.

582. חקירה בעקבות פרסומי דן כן-אמוץ

אברהם שריר (הליכוד):

אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, חבר הכנסת דדי צוקר, אני גם רואה אותך כשאתה יושב. בבקשה, חבר הכנסת שריר.

אברהם שריר (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד לשאול — — —

קריאות מספסלי המערך:
אזה.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, יש לי הערה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש, חבר הכנסת מצא, אני הייתי ער למה שקרה, אבל, חבר הכנסת מצא, כשאתה — — —

יהושע מצא (הליכוד):

— — — לא פוסקת. תשליט אצלם סדר. אני מבקש — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מצא, עלידי עזרתך החברית, שאתה רוצה לתת אותה, אתה מקשה. הכול יודעים שזה לא בסדר, לא מכובד ולא הוגן. יש חשיבות לחברות ולמתן כבוד זה לזה. היום אדם אחד לא ייתן כבוד לזה, מחר אותו אדם גם הוא לא יקבל כבוד. בבקשה, חבר הכנסת שריר.

אברהם שריר (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אם מותר לי הערה מקדמית, בהטפת מוסר בלבד, צודק חבר הכנסת מצא באומרו שהדברים לא יסתדרו. אני חושב שהגיע הזמן שיינקטו גם צעדים ופעולות אחרים, מלבד הטפת מוסר ופנייה לרצון הטוב של חברים מסוימים בבית הזה.

ערנה סולודר (העבודה):

מכל הסיעות.

אברהם שריר (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הבית, בעקבות הפרסומים הנרחבים על דן כן-אמוץ בתקשורת, המתארים אותו כסוטה-מין מספר אחת של מדינת ישראל, אני מבקש לשאול את כבוד השר:

האם נתן הוראות לפעול למען חקירה בגדון לגבי החשודים בשיתוף למעשים אלה?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

עדנה סולודר (העבודה):

חבר הכנסת שריר קרא דברים שלא כתובים בשאלתא.

שר המשטרה ר' מילוא:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אגף החקירות במטה הארצי של משטרת ישראל מעיין בימים אלה בספרו של אמנון דנקנר. לאחר הבדיקה תקבע המשטרה את דרכי הטיפול בחומר והאם יש צורך לפתוח בחקירת הנושא.

ביקשתי מאגף החקירות, שלאחר שיסיימו לעיין בחומר ובספר, יעבירו את הספר אלי, כי גם אני רוצה לקרוא אותו. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת שריר.

אני שמח מאוד על השיחה הידידותית של חבר הכנסת דראושה וחבר הכנסת העצני, אבל אני חושב שכדאי לשמוע את השאלה הנוספת. חבר הכנסת שבח וייס, אני בטוח שגם אתה תרצה לשמוע את השאלה הנוספת של חבר הכנסת שריר.

שבח וייס (העבודה):

רציתי רק להבהיר שאני כבר גמרתי לקרוא את הספר, ואני יכול להעביר אותו לשר, אם הוא רוצה.

היו"ר ד' שילנסקי:

רק תשב, וכשאתה תשב, כולם ייקחו ממך דוגמה.

אברהם שריר (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מעריך את הנימה המבודחת בדברי שר המשטרה, אבל אני סבור שמאחר שמוזכרים שם שמות, צריך להגביר את חקירת המשטרה, ואת קריאת הספר עב הכרס הזה בתקופה מסוימת, ולבקש משר המשטרה לחזור לדווח לבית בתום הקריאה והחקירה של המשטרה וגם שלו עצמו. כפי שהוא ציין, כדי שהבית ידע מה המסקנות והפעולות המתבקשות בעקבות החקירה הראשונית הזאת של המשטרה.

האם השר יכול להודיע לנו מתי הוא חושב לחזור לבית ולהודיע לנו מה הפעולות והמסקנות של המשטרה בנדון?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. שאלה נוספת לחברת הכנסת עדנה סולודר, ואחריה — כאן יש לי התלבטות. רשום כאן חבר הכנסת רענן כהן, אבל תהיה לו תיכף שאלה עצמאית, וחבר הכנסת שבח וייס כבר שאל שאלה נוספת. חבר הכנסת אלי דיין רוצה לשאול. הנה, בהסכמה הכוללת נותנים רשות הדיבור לחבר הכנסת דיין אחרי חברת הכנסת עדנה סולודר.

עדנה סולודר (העבודה):

כבוד היושב-ראש, אדוני השר, אכן הדברים שהתגלו בספרו של דנקנר מעוררים חלחלה, אבל גבורה קטנה היא לעסוק במעשים של המת. אם המשטרה הולכת לחקור מישו, אני חושבת שמן הראוי היה לחקור קודם כול את הסופר שהיה חברו של המת במשך שנים, ואני מניחה שמה שכתב, אולי היה עד לחלק ממנו. היכן היה כל השנים?

אבל, אנחנו יודעים שבהווה, על אף חוקים שהבית הזה קיבל ועל אף מסקנות שהונחו על שולחן הכנסת בנושא הזה של גילוי עריות במשפחה וניסיונות של אונס ונושאים מסוג זה, הממשלה, משרדי הממשלה קצרה ידם מתוסר תקציב או מחוסר משהו אחר.

הייתי רוצה לשאול, האם בעקבות הגילויים האלה, ראשית, העד הראשון לחקירה יהיה הסופר דנקנר עצמו?

ושנית, האם בעקבות זה תמליץ בממשלה שלפחות יינתנו התקציבים למנוע אירועים כאלה בעתיד?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת אלי דיין.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, נכון שהשר עוד לא קרא את הספר, אבל לפי מה שפורסם, אני חושב שיש שם מידע די מפורט על עבירות חמורות ביותר, ולדעתי, מן הראוי להתייחס לעבירות האלה. הרי לפי פקודת סדר-הדין הפלילי, אם מוכחות עבירות כאלה לידעת המשטרה בדרך כלשהי, בעיתונות — ואנחנו יודעים מדברים אחרים שכבוד השר השיב עליהם כאן במסגרת התשובה על שאלות — מן הראוי להתייחס אליהן במלוא החומרה ובמלוא הרצינות, כי יש תחושה קשה מאוד, שמדובר כאן בשמנה וסולתה של החברה הישראלית, לכאורה, ולפיכך אנחנו — — —

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אלי דיין (העבודה):

אני אומר "לכאורה", כי לדעתי זה לא שמנה וסולתה, אלא זה הכיוב של החברה הישראלית: לא שמנה וסולתה.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

לא הבנתי מה המלה — — —

אלי דיין (העבודה):

לכן אני אומר "לכאורה", כי כך מציגים את זה בציבור. לכן אני רוצה לשאול את השר, מדוע לא יורה על חקירה רצינית ויסודית. אם הדברים התיישנו, כי אז בוודאי יש חוקי התיישנות, אבל דברים שלא התיישנו, מן הראוי לחקור אותם ואף להעמיד לדין, כדי לשרש את התופעות האלה בחברה הישראלית, כי הדבר עלול להתפרש כלגיטימציה לדברים חמורים נוספים רבים, ויש לזה גם אספקטים חינוכיים בלתי-מבוטלים.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

שר המשטרה ר' מילוא:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, השאלתא של חבר הכנסת שריר איננה מתייחסת לדברים שנאמרו כאן על-ידי חברי הכנסת בשאלות הנוספות. לכן אני חוזר ואומר, שאגף החקירות במטה הארצי ממשיך לעיין בספר. לאחר סיום העיון תקבע המשטרה את דרכי הטיפול בחומר, והאם יש צורך לפתוח חקירה בנושא.

לגבי השאלה הנוספת של חברת הכנסת סולודר — אני לא חושב שהנושא הוא הסופר, אלא הנושא הוא הדברים שנכתבו בספר. לכן, גם הדברים שלך וגם הדברים שאמר בצדק חבר הכנסת דיין ראויים בהחלט לבדיקה רצינית, מפני שהנושא כשלעצמו הוא נושא חמור, והשאלה אינה מי כתב אלא מה הם הדברים החמורים שנכתבו על-ידי הסופר במקרה הזה. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. בהתאם לכתוב בסדר-היום, שר התחבורה צריך להשיב על שאלתא של חבר הכנסת רענן כהן. אני לא רואה פה את שר התחבורה. תיכף נברר את הנושא. אם סגן שר הכיטחון וגם חבר הכנסת גד יעקבי יסיימו, ניגש לשאלתא של חבר הכנסת גד יעקבי.

ב. הצעה לסדר

היו"ר ד' שילנסקי:

לפי זה, חברי הכנסת, יש הצעה לסדר של חבר הכנסת יעקב שמאי. כפי שאני הודעתי, אנחנו לא ממשיכים בליברליות שהיתה לגבי ההצעות לסדר. ניתן לעתים נדירות ובמקרים מיוחדים. סברתי שהצעה לסדר של חבר הכנסת יעקב שמאי במקרה זה היא באמת מקרה מיוחד. חבר הכנסת שמאי, רק מהכתב. חבר הכנסת שמאי, אולי לא היית ער לכך ואתה רוצה לשפר את דבריך — אני יכול לדחות עוד בכמה דקות.

לכן אני מבקש להביע את זעקתי ומחאתי בפני הכנסת, ולבצע לאתר את תשלום המשכנתאות. כדי שזוגות צעירים שכבר רכשו דירה — לא יכולים לממש את המשכנתה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש לסגור את המיקרופון. חבר הכנסת שמאי, לא היה לנגד עיני העתק הטקסט; ממה שאתה מנפנף בנייר — אני רואה שאתה לא היית צמוד לטקסט. אני מבקש שלא לעשות דברים כאלה. אנחנו חייבים להיות צמודים לסדר. אנחנו נשקול ונבדוק את העניין. תודה רבה.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, אולי אתה, בעקבות הדברים האלה של חבר הכנסת שמאי, חפנה לשר האוצר ותחבט, שחוק שהכנסת חוקקה בזיעה ובהוצאת כל הכוחות ימומש הלכה למעשה?

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מקווה שכולם מסכימים שזה מקרה מיוחד, שצריך היה לאשר כהצעה לסדר. כשאני אגמור לשכת פה אני אתערב בנושא ואראה איך להסדיר את העניין. אולי נצליח תוך הבנה להביא להסדר. אנחנו לא יכולים להיכנס לדיון, אין פרוצדורה כזאת.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש לסגור את המיקרופון. חבר הכנסת שמאי, לא היית ער לכך ואתה רוצה לשפר את דבריך — אני יכול לדחות עוד בכמה דקות.

היו"ר ד' שילנסקי:

לפי זה, חברי הכנסת, יש הצעה לסדר של חבר הכנסת יעקב שמאי. כפי שאני הודעתי, אנחנו לא ממשיכים בליברליות שהיתה לגבי ההצעות לסדר. ניתן לעתים נדירות ובמקרים מיוחדים. סברתי שהצעה לסדר של חבר הכנסת יעקב שמאי במקרה זה היא באמת מקרה מיוחד. חבר הכנסת שמאי, רק מהכתב. חבר הכנסת שמאי, אולי לא היית ער לכך ואתה רוצה לשפר את דבריך — אני יכול לדחות עוד בכמה דקות.

לכן אני מבקש להביע את זעקתי ומחאתי בפני הכנסת, ולבצע לאתר את תשלום המשכנתאות. כדי שזוגות צעירים שכבר רכשו דירה — לא יכולים לממש את המשכנתה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש לסגור את המיקרופון. חבר הכנסת שמאי, לא היית ער לכך ואתה רוצה לשפר את דבריך — אני יכול לדחות עוד בכמה דקות.

לכן אני מבקש להביע את זעקתי ומחאתי בפני הכנסת, ולבצע לאתר את תשלום המשכנתאות. כדי שזוגות צעירים שכבר רכשו דירה — לא יכולים לממש את המשכנתה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש לסגור את המיקרופון. חבר הכנסת שמאי, לא היית ער לכך ואתה רוצה לשפר את דבריך — אני יכול לדחות עוד בכמה דקות.

היו"ר ד' שילנסקי:

לפי זה, חברי הכנסת, יש הצעה לסדר של חבר הכנסת יעקב שמאי. כפי שאני הודעתי, אנחנו לא ממשיכים בליברליות שהיתה לגבי ההצעות לסדר. ניתן לעתים נדירות ובמקרים מיוחדים. סברתי שהצעה לסדר של חבר הכנסת יעקב שמאי במקרה זה היא באמת מקרה מיוחד. חבר הכנסת שמאי, רק מהכתב. חבר הכנסת שמאי, אולי לא היית ער לכך ואתה רוצה לשפר את דבריך — אני יכול לדחות עוד בכמה דקות.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש לסגור את המיקרופון. חבר הכנסת שמאי, לא היית ער לכך ואתה רוצה לשפר את דבריך — אני יכול לדחות עוד בכמה דקות.

לכן אני מבקש להביע את זעקתי ומחאתי בפני הכנסת, ולבצע לאתר את תשלום המשכנתאות. כדי שזוגות צעירים שכבר רכשו דירה — לא יכולים לממש את המשכנתה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש לסגור את המיקרופון. חבר הכנסת שמאי, לא היית ער לכך ואתה רוצה לשפר את דבריך — אני יכול לדחות עוד בכמה דקות.

לכן אני מבקש להביע את זעקתי ומחאתי בפני הכנסת, ולבצע לאתר את תשלום המשכנתאות. כדי שזוגות צעירים שכבר רכשו דירה — לא יכולים לממש את המשכנתה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש לסגור את המיקרופון. חבר הכנסת שמאי, לא היית ער לכך ואתה רוצה לשפר את דבריך — אני יכול לדחות עוד בכמה דקות.

ג. שאילתות בעל-פה

היו"ר ד' שילנסקי:

סגן שר הביטחון ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 580 מאת חבר הכנסת גר יעקבי, בנושא: פעולת המתנחלים בחברון נגד שר הביטחון והרמטכ"ל. חבר הכנסת יעקבי, בבקשה.

580. פעולת המתנחלים בחברון נגד שר הביטחון והרמטכ"ל

גר יעקבי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני אהיה צמוד לטקסט ולא רק הטקסט יהיה צמוד אלי.

הי"ר ד' שילנסקי:
השני הוא חבר הכנסת חיים אורון. אני מצטער, אני מבקש סליחה, אתם שניכם כנראה הרמתם את היד באיחור. חבר הכנסת רענן כהן, אתה מוותר? חבר הכנסת שבח וייס, כבר היתה לך היום שאלה נוספת. חבר הכנסת גדליה גל, בבקשה.

רענן כהן (העבודה):
אני נדיב היום.

הי"ר ד' שילנסקי:
חבר הכנסת רענן כהן, תלמד מהניסיון שלי: חברות ואדיבות בסופו של דבר משתלמות.

גדליה גל (העבודה):
אדוני היושב-ראש, ציין בצדק חבר הכנסת גד יעקבי, שבעיתון היה כתוב, כי כלי רכב הפריעו להליקופטר של הרמטכ"ל לנחות. אבל אני לא רוצה להסתפק כמה שהיה כתוב בעיתון. במהדורת "מבט" בטלוויזיה ראינו את מה שצולם, כיצד מכונית "סיטרואן" שחורה נוסעת כאחוזת אמוק על משטח, כאשר הליקופטר חג ממעל. אותה מכונית "סיטרואן" איננה אנונימית, אפשר לאתר אותה, כפי שוודאי היו עושים לו היה דבר כזה קורה באיזה מקום בארץ.

אני מבקש לשמוע מסגן השר, האם ככוונת מערכת הביטחון להעמיד לדין את הנהג הזה וכן את הנהג של הטנדר, שזהותם בוודאי ידועה, ואם איננה ידועה, להטיל על המשטרה למצוא אותם?

שירותי בצה"ל שנים רבות. מעולם לא ראיתי חיזיון כזה. נדמה לי שיש לנו כאן פרי באושים שצריך לעקור אותו מהשורש.

הי"ר ד' שילנסקי:
תודה רבה. חבר הכנסת חיים אורון, בבקשה.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):
אדוני סגן השר, אני בטוח שיש לך כלים לוודא, כפי שידוע לי, מה חושבים תושבי חברון הערבים והאחרים על התופעה, שמכונית של שר בישראל נעה ואחריה מלוות אותו מכוניות של מתנחלים עם השמזות, גידופים וכל מה שקורה סביב לזה. זה חלק מתופעה מתמשכת, שלפיה אתם מסתפקים באמירות רכות ועדינות, כמו בפגישה אתמול בלילה — ואני מבין אותך על כך — עם רבני היישובים, אבל לא עושים את הדבר המתחייב.

יש השתוללות של המתנחלים כלפי שר הביטחון, כלפי מפקדי צה"ל, פגיעה מתמשכת בחיילי צה"ל ופוגרומים נגד תושבים ערבים ברמאללה, בחברון שלוש כלילה — ניפוץ שמשות. לא מתקבל בשום היגיון שלא ניתן לאתר את האחראים, את הפוגעים, להביא אותם לבית-משפט בהליך מהיר ולפסוק את דינם כפי שמתחייב אצל מי שרוצה להחזיר שליטה של מדינת ישראל בשטחים. השליטה בשטחים תחפוג כאשר יתחברו יחד הפורעים הישראלים היהודים עם הפוגעים הערבים, ואני כבר לא יודע מה חשוב יותר.

הי"ר ד' שילנסקי:
תודה רבה. אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר הביטחון ע' עלי:
אדוני היושב-ראש, אני מבקש להתייחס לנושא הזה בשני מישורים. במישור הראשון שבו דובר היתה התייחסות בשאלתא בעל-פה של חבר הכנסת גד יעקבי לנושאים קונקרטיים. על אותם נושאים קונקרטיים השבתי את אשר

3. מה ככוונת השר לעשות כדי למנוע מעשים מעין אלה בעתיד?

הי"ר ד' שילנסקי:
תודה רבה. אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר הביטחון ע' עלי:
אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בתשובה על שאלתא בעל-פה של חבר הכנסת גד יעקבי, הריני מתכבד להשיב על שאלות 1 ו-3:

כ-20 תושבים, ולא מאות כנטען, וכמה כלי רכב ניסו להפגין בעת ביקור שר הביטחון בחברון.

צה"ל פועל באופן שוטף להבטחת החוק והסדר באזור יהודה ושומרון. עם נקיטת צעדים כנגד אלה המפירים אותם. במקרים שבהם נעברת עבירה לכאורה על החוק, המשטרה דואגת לחקירת החשודים ולמעצרים, אם קיים צורך בכך. במקרה זה הוחלט עליידי הגורמים המשטריים בשטח, שאין מקום לנקוט הליכים.

לשאלה 2: באירועים לא היה משום סיכון חיי אדם ושיבוש תנועת כלי רכב. במקום שבו היה צריך לנחות המסוק היה כוח אבטחה בפקיד קצין, ולמעט כלי רכב שפונה מהמקום לא היתה הפרעה לנחיתה המסוק.

הי"ר ד' שילנסקי:
תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת גד יעקבי.

גד יעקבי (העבודה):
קודם כול אני מודה לסגן שר הביטחון על תשובתו. אני מוכרח להודות, שהוא העדיף משום-מה שלא להשיב לי על השאלה העיקרית, והיא: מה הם הצעדים שכוונת מערכת הביטחון, או המערכת המשפטית, או המשטרה לנקוט נגד אנשים שפעלו להפרת החוק, להפרת הסדר, גם אם הם היו 20 במספר, לפי טענתך, ולא מאות כפי שפורסם בכל אמצעי התקשורת — ברדיו, בטלוויזיה, בעיתונות ובכל מקום אחר.

אגב, מהעיתונים נטלתי את העובדה — שפורסמה בארבעה עיתונים — שהיה ניסיון להפריע לנחיתתו של מסוק, דבר שהיה כרוך בסיכון חיי אדם וגם בשיבוש תנועתו של הרמטכ"ל.

אם הידיעות האלה אינן נכונות, לא היו נכונות, מדוע מערכת הביטחון לא הכחישה אותן, לא העמידה את התקשורת על אמתותן של העובדות? ונוסף על כך, גם המעבר הזה, האלגנטי אומנם, כאילו לאחר שיקול דעת הוחלט שלא להעמיד אנשים לדין, או שלא לחקור את מעשיהם, לא מובן לי משום שמדובר בכל זאת בשיבוש עבודתו של שר, שר הביטחון במקרה זה, במקום רגיש מבחינה ביטחונית, רגיש ליהודים, רגיש לערבים, עליידי קבוצת אנשים שעשו זאת ככוונה תחילה, בדרך בלתי-חוקית לפחות לכאורה, אשר מחייבת, לפי דעתי, תגובה חדה יותר, ברורה יותר, כדי למנוע מעשים כאלה בעתיד, מעשים שאינם לכבוד איש מאתנו, וודאי שאינם לכבוד של מדינת ישראל, שהיא מדינת חוק.

הי"ר ד' שילנסקי:
תודה רבה. חבר הכנסת רענן כהן, מאחר שיש רק שני נרשמים אחת תזכה בראשות הדיבור. אני מצטער, כנראה יש נרשמים נוספים, אבל העבירו לי רק שני שמות, וכבר הזכרתי את שמו של חבר הכנסת רענן כהן, כך שאיני יכול לשנות.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):
מי השני?

סגן שר הביטחון ע' עלי:

הואיל והשאלות המקוריות של השואלים — — —

קריאות:

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני מבקש.

סגן שר הביטחון ע' עלי:

היות שהשאלות התייחסו לנחיתת הליקופטר ולהפרעה

לנחיתת הליקופטר, לא דיברו על דברים אחרים — — —

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת שריד, יש פרוצדורה בכנסת. לכמה חברי

כנסת היו שאלות נוספות, וסגן השר חייב לענות להם. אודה

לך אם תאפשר לסגן השר לענות לאלה ששאלו בצורה

מסודרת.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

זו קריאת ביניים.

היו"ר ד' שילנסקי:

בסדר. אבל קריאת הביניים היא ארוכה יותר משאלה

נוספת. בבקשה, אדוני סגן השר.

סגן שר הביטחון ע' עלי:

הדברים התייחסו להפרעה לנחיתת המסוקים. התשובה

שלי התייחסה לנחיתת המסוקים. אמרתי את אשר אמרתי. אני

חושב שכל תופעה מסוג כזה פוגעת בכבוד צה"ל, ואנחנו

בחהלט מגנים אותה בכל פה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. סגן שר התחבורה ישיב על שאלתא בעל-פה

מס' 581, מאת חבר הכנסת רענן כהן, בנושא: השוואת תנאי

הנסיעה בתחבורה הציבורית של חיילים משוחררים לאלו של

עולים חדשים. בבקשה.

581. השוואת תנאי הנסיעה בתחבורה הציבורית

של חיילים משוחררים לאלו של

עולים חדשים

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר התחבורה, חברי הכנסת,

חברת "אגד" מעניקה הנחות משמעותיות לעולים חדשים

המשתמשים בשירותיה. בין היתר, זכאי עולה חדש, בחצי

השנה הראשונה לאחר הגעתו לישראל, לכרטיס "חופשי

חודשי" במחיר של 47 ש"ח במקום 70 ש"ח, וכרטיס זה הוא

בר-חוקף בכל עיר ועיר נוסף על העיר שבה נרכש הכרטיס —

כניתן לציבור הרחב.

ברצוני לשאול:

1. האם כבוד השר מודע להנחות מפליגות אלה הניתנות

לעולים חדשים?

2. האם יש להחיל הנחות אלה גם על חיילים משוחררים

בחצי השנה הראשונה לשחרורם מצה"ל, בהיותם זקוקים

לניידות אף יותר מהעולים החדשים?

3. האם יפעל לאפשר ניידות מוזלת לחיילים המשוחררים

וכן לסייע להם, ולו במעט, בקליטתם כאזרחים במציאות

הקשה בלאר-הכי, שבה הם נמצאים? תודה.

השבת. אמרתי בפירוש, לא התחמקתי, שבמקרה של הפרת
סדר יש מי שממונה על אכיפת החוק, ובאותם מקרים הגורמים
המשטריים, שאמורים לנקוט את האמצעים המתבקשים,
לא מצאו לנכון לפתוח בחקירה. אבל עם זאת, כדי למנוע

גד יעקבי (העבודה):

פניתם אליהם?

סגן שר הביטחון ע' עלי:

אני לא יכול להשיב לך כרגע — האם היתה פנייה

פורמלית רשמית או לא, אבל מהדברים שנמסרו לי אני אמרתי

את אשר אמרתי.

אדוני היושב-ראש, אני לא מכיר נוהל ופרוצדורה כאלה,

שתוך כדי מתן התשובות יש קריאות ביניים בשאלות

בעל-פה. אני מבקש לאפשר לי להשלים את דברי, ואם יש

שאלות נוספות, אשמח להשיב על הדברים.

היו"ר ד' שילנסקי:

בקשתך נענתה, והכול מקשיבים.

סגן שר הביטחון ע' עלי:

עם זאת, כדי למנוע אי-הבנות, אני מבקש לומר,

שההנחות חסרת אחריות מעין זו ראוי שתגונה בפה מלא, שכן

אין בה שמץ של אהבת ישראל, ולא קורטוב כלשהו של אהבת

הארץ. תוצאותיה הממשיות הן פגיעה בסדר הטוב וגם

בפעילות הסדורה של כוחות הביטחון.

שמחתי לשמוע בפגישות שקיימתי אמש עם מנהיגי

היישובים, עם רבני ישי"ע, עם ראשי רשויות ביהודה ובשומרון,

שהם מתנערים מהתופעות האלה.

אני חושב שמיותר להוסיף, שאנחנו חייבים להבטיח

שמלאכת הביטחון, הבנייה והפיתוח ביהודה, בשומרון

ובתבל-עזה ייעשו על מי מנוחות, ובלי רעשים והמולה

מיותרים ומזיקים.

כל פגיעה בחייל צה"ל, במפקד בצה"ל, בשר הביטחון

וברמטכ"ל ראוי לכל גינוי, ובהחלט אני מקבל את מה שאמר

חבר הכנסת גד יעקבי — — —

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

מה הפסול אם הרמטכ"ל הולך אחרי שר הביטחון.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני סגן השר, זמן תם.

סגן שר הביטחון ע' עלי:

אני מבקש שני משפטים.

היו"ר ד' שילנסקי:

אודה לך אם תצטמצם בתשובה. חברי הכנסת, זמנו של

סגן שר הביטחון תם, אני מאפשר לו לסיים בשני משפטים את

התשובה.

סגן שר הביטחון ע' עלי:

חבר הכנסת שריד, נדמה לי — — —

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני סגן השר, אודה לך אם תענה על השאלות הנוספות

שהוצגו לך. בבקשה.

חודשיים-חופשיים. כיום עומדים לרשות הציבור כ-50 סוגי כרטיסי מנוי ברחבי הארץ, ועוד היר נטויה.

לצערנו, הממשלה לא מעמידה לרשותנו, לרשות משרד התחבורה, מקורות מספיקים על-מנת להגביר את פיתוח התחבורה הציבורית בקצב המתחייב מן המצב במשק.

שיפורים שהיו לאחרונה בתחבורה הציבורית: הכנסת אוטובוסים רבי קיבולת לשירות העירוני והבין-עירוני, אוטובוסים מפרקיים ודו-קומתיים; רוב צי האוטובוסים ממוזג כמימון משרד התחבורה; ואף הוקם מרכז מידע טלפוני מושלל לציבור.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
מרבית על חיילים, והתשובה היא לא לעניין.

סגן שר התחבורה א' גור:
כיום נמצאת בפיתוח מערכת כרטוס אוטומטית, במקום מכירת הכרטיסים הידנית באוטובוסים.

אומנם, מפעילי התחבורה הציבורית מימנו על-חשבונם את מתן ההנחות לעולים החדשים, שלא כמקובל, שכן כל ההנחות בתחבורה הציבורית ממומנות על-ידי המדינה, אך, לעומת זאת, העולים הביאו למפנה בתחבורה הציבורית, שהתבטא בכלימת הירידה כמספר הנוסעים ובהגדלת הפדיון של מפעילי התחבורה הציבורית.

כיום החיילים הסדירים נוסעים כמעט ללא תשלום בתחבורה הציבורית הבין-עירונית, חיילות — ללא תשלום.

ודאי שהיינו שמחים אילו יכלו חיילים אלה להמשיך בהסדרים אלה גם לאחר שירותם הצבאי, אבל, כידוע, הממשלה החליטה, בניגוד לעמדת משרד התחבורה, על ביטול הסובסידיה השוטפת בתחבורה הציבורית.

אנחנו נמצאים כמאבק על שמירת ההנחות הקיימות, ויש ניסיון שלא להעלות את התעריפים מעבר לרמתם הקיימת.

רק לפני תקופה קצרה יזם שר התחבורה הנחות למעוטי יכולת, שהם הקבוצה החלשה ביותר בחברה שלנו.

במסגרת סך המקורות המצוי — — —

היו"ר ש' דיין:

אדוני סגן השר — — —

סגן שר התחבורה א' גור:
אני מסיים.

במסגרת סך המקורות המצוי ברשותנו כיום אין לנו — — —

רענן כהן (העבודה):
זה לא לעניין.

היו"ר ש' דיין:
חבר הכנסת רענן כהן, תוכל לשאול שאלה נוספת. תחכה.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
סגן השר נוסע שלא במסלול.

היו"ר ש' דיין:
רבותי, זה מה שיש לו, זה מה שנכתב לו.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' דיין:

תודה רבה. סגן שר התחבורה, בבקשה.

סגן שר התחבורה א' גור:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, התשובה על השאלה הראשונה של חבר הכנסת רענן כהן היא חיובית. ההנחות הניתנות לעולים החדשים על-ידי מפעילי התחבורה הציבורית ניתנו כיוזמתנו ובלחצנו, וזאת מתוך ההכרה וההתחשבות במצוקתם הסוציו-כלכלית של העולים החדשים בחודשים הראשונים לעלייתם לישראל.

היו"ר ש' דיין:

רבותי, חבר הכנסת שריד, חבר הכנסת שריד.

סגן שר התחבורה א' גור:

אמרת שהתשובה על השאלה הראשונה של חבר הכנסת רענן כהן היא חיובית. ההנחות הניתנות לעולים החדשים על-ידי מפעילי התחבורה הציבורית ניתנו כיוזמתנו ובלחצנו, וזאת מתוך ההכרה וההתחשבות במצוקתם הסוציו-כלכלית של העולים החדשים בחודשים הראשונים לעלייתם לישראל.

היו"ר ש' דיין:

חבר הכנסת אורון, שומעים את הצעקות שלכם עד כאן.

רענן כהן (העבודה):

איראפטר לשמוע את התשובה.

היו"ר ש' דיין:

חברך מפריעים. הם יושבים מאחוריך ומדברים כל הזמן. חבר הכנסת בורג, אתה יכול להתקרב יותר אל חברך ולדבר אתו יותר בשקט. סגן השר, בבקשה.

סגן שר התחבורה א' גור:

אחזור כדי שחבר הכנסת רענן כהן ישמע. התשובה על השאלה הראשונה היא חיובית. ההנחות הניתנות לעולים החדשים על-ידי מפעילי התחבורה הציבורית ניתנו כיוזמתנו ובלחצנו, וזאת מתוך ההכרה וההתחשבות במצוקתם הסוציו-כלכלית של העולים החדשים בחודשים הראשונים לעלייתם לישראל מחד גיסא, וכדי להביא להרגלי השימוש בתחבורה הציבורית בקרב ציבור זה מאידך גיסא.

מאחר שהאוצר אינו מעמיד מקורות לצורך הנחות אלו, מפעילי התחבורה הציבורית עושים זאת על חשבונם, ללא כל פיצוי מן הממשלה.

ככלל, כבר כיום תעריפי התחבורה הציבורית הם גבוהים, ולדעתנו יש להפחית את התעריפים, לסכסד באופן משמעותי את מערכת התחבורה הציבורית ולהגדיל את ההנחות לקבוצות שונות באוכלוסייה, בעיקר לקבוצות החלשות, ובתוכן החיילים המשוחררים.

התחבורה הציבורית תהיה בעתיד התשובה היחידה על הצפיפות ועל הגודש במרכזי הערים, ולמרות הגידול הרב בהשקעות בתשתית לא יוכל קצב בניית הכבישים להדביק את הגידול במספר כלי הרכב. בעבר נעשו 70% מהנסיעות בתחבורה הציבורית, לעומת 30% ברכב פרטי. כיום רק 40% מן הנוסעים משתמשים בתחבורה ציבורית, ואנו צריכים לשאוף לחזור לפרופורציות הקודמות.

משרדנו השקיע בפיתוח נתיבים בלעדיים לאוטובוסים, והשנה נגביר את קצב פיתוחם ואת העדפת התחבורה הציבורית על-פני הפרטית.

למשתמשים הקבועים בתחבורה הציבורית הוזלנו את השימוש באופן משמעותי על-ידי יצירת כרטיסי מנוי

כרצינות שתי שאלות קצרות: האחת — לחייל משוחרר, נוסף על מה שאמר חבר הכנסת רענן כהן, עולה להתארגן בחודשים הראשונים מאות שקלים, אם לא אלפי שקלים, בחיפוש מקום עבודה, בהתארגנות בדירה — — —

היו"ר ש' דיין:

מה השאלה? חבר הכנסת רן כהן, זו לא הצעה לסדר-היום.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אני מסיים: למה לא לתת הנחות אלו לחיילים משוחררים?

דבר שני — ציבור המובטלים בארץ, 210,000 מובטלים היום, צריכים להגיע לשירות התעסוקה להירשם ולהגיע למוסד לכיטוח לאומי כדי לקבל. מדוע לא תיתנו אותה הטבה, אותה סובסידיה של כרטיס זול גם למובטלים במדינת ישראל בתקופת מובטלותם?

היו"ר ש' דיין:

תודה לחבר הכנסת רן כהן. שאלה נוספת לחבר הכנסת גדעון גדות.

גדעון גדות (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, סגן השר, ידידי אפרים גור, אתה יודע, כמו שיש מסלול מיוחד לאוטובוסים, יש גם כבישים מיוחדים, כמו, למשל, עוקף-קלקיליה, ואתה עשית עכשיו "עוקף-שאליתא". זה מה שעשית. שאלו אותך שאלה אחת, ועשית מעשה יחסי ציבור נהדרים למשרד, זה בסדר, אבל על השאלה עצמה, שיכולה היתה לקבל תשובה הכי פשוטה שבעולם, לצערנו לא הבאת תשובה.

כי מה התשובה שחיכו לה? התשובה שחיכו לה היא, שמאחר שהממשלה ממילא מסבסדת את השירותים האלה, וממילא השירותים הם יעילים וטובים — על כך צריך לחלוק להם מחמאה, שהרי אחרת לא היינו באים לבקש מהם את השירות הזה — יקבלו גם החיילים המשוחררים הנחות. כל מה שהיית צריך לומר הוא, שכמו שקופות-החולים נותנות ביטוח של חצי שנה חנם למי שמצטרף אליהן כחבר לקופה, כך — סיים חייל את שירותו הצבאי, שירת את המדינה שלוש שנים, תן לו חצי שנה. כל מה שהיית צריך לעשות הוא להודיע, שחיילים משוחררים מקבלים חצי שנה נסיעה חנם בקוויים של "אגד" ו"דן", או רק של "אגד" לצורך העניין, או רק של "דן" לצורך העניין, אבל — תשובה כלשהי שתאפשר באמת לחבריה הצעירים לקבל זאת.

לכן, השאלה השאלה שלי היא אחת קטנה: מדוע לא תפנה — לא למשרד האוצר, כי זה לא עניין בינך לבין האוצר, זה בינך לבין הקואופרטיבים — לקואופרטיבים, שאם הם לוקחים על עצמם מטלה כזאת, מעמסה כזאת, של חצי מיליון שקל, האמן לי, בסך הכול בגדול, זה ייבלע במכלול הגדול, וכדאי להם — כמו למשרד — להחליט על חצי שנה נסיעה חנם לכל חייל שמשתחרר מצה"ל. תודה, אדוני.

היו"ר ש' דיין:

סגן שר התחבורה, בבקשה.

סגן שר התחבורה א' גור:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני לא הייתי רוצה שיצטייר כאן מצב, שיש חברי כנסת אחרים, שדאגתם לחיילי צבא-הגנה לישראל רבה משל חברי כנסת אחרים, או משל שר התחבורה או משל סגנו. דאגתנו היא לפחות כדאגתך, חבר הכנסת רענן כהן, ואני מעריך זאת ואני מעריך את הגשת השאליתא בנושא זה. האמן לנו שאין חילוקי דעות.

היו"ר ש' דיין:

מה אתה רוצה, חבר הכנסת יאיר צבן, מה היית עושה במקומי?

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

צריך להקפיד על כללי — — —

היו"ר ש' דיין:

תאפשרו לו לסיים.

סגן שר התחבורה א' גור:

חבר הכנסת צבן, אני כסיום תשובתי.

במסגרת סך המקורות המצוי ברשותנו כיום אין לנו, לצערנו, אפשרות להנחות נוספות. נשקול זאת בעתיד, במידה שהממשלה תחליט על הרחבת התמיכות בתחבורה הציבורית.

היו"ר ש' דיין:

תודה. חבר הכנסת רענן כהן, שאלה נוספת.

רענן כהן (העבודה):

אני לא רק מופתע, אני כוש מהתשובה של סגן השר. שאלתי בנושא של החיילים המשוחררים, ואני מקבל תשובה על בעיות התחבורה של מדינת ישראל, מסקנות של משרד התחבורה.

היות שאני רוצה לשאול בנושא של חיילים משוחררים, אני רוצה לפנות לאדוני סגן השר. אני, כמו קטו הזקן, נאלץ שוב להיות דוברם של החיילים המשוחררים ולהסביר, שחובתה של מדינת ישראל לסייע לחיילים המשוחררים בתקופה הראשונה לקליטתם בחיים האזרחיים.

על-פי התחשיבים שערכתי, העלות המשוערת שמדובר עליה היא כחצי מיליון שקל לשנה. ואני סבור, שזה לא סכום היכול לפגוע קשות בתקציב המדינה כשמדובר בנושא כה חיוני וחשוב למדינת ישראל. ולאור העלות היחסית הקטנה, אודה לאדוני סגן השר — ואם אתה רוצה עזרה, אני מוכן לפנות לשר האוצר ולסייע לך, כי אתם לא מסוגלים לעשות את הדברים האלה — אם יחיל את הזכאות הזאת גם על חיילים משוחררים. דין אחד גם לעולים שמקבלים הנחות וגם לחיילים משוחררים. מותר למדינת ישראל להביא בשורה לחיילים משוחררים ולעזור להם בתחילת דרכם. תודה.

היו"ר ש' דיין:

שאלה נוספת לחבר הכנסת רן כהן.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, לשמע התשובה של סגן השר ממש לא הבינתי מי הממשלה ומי הכנסת — — —

היו"ר ש' דיין:

מהי השאלה הנוספת?

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

— — — ומי אחראי לעובדה, שהיום מחירי התחבורה הציבורית הם בשמים. אפשר לחשוב שמי שהחליט להוזיל את המיסוי על הרכב הפרטי ועל הדלק — זה האופוזיציה, ומשרד התחבורה ומשרד האוצר הם אלה שהחליטו להוזיל את התחבורה הציבורית. בדיוק להיפך, אדוני סגן השר גור. מה שקרה הוא, שאתם הוזלתם את הנסיעה ברכב פרטי וייקרתם בעשרות אחוזים את הנסיעה בתחבורה הציבורית. לא משהו אחר עשה את זה, אתם עשיתם את זה. זה דבר אחר.

דבר שני — אני בעד, כמו חבר הכנסת רענן כהן — הסובסידיה לעולים החדשים; אין כל ספק. אני רק שואל אותך

— שאלות בעל־פה; ערעורו של חבר הכנסת י' צבן על ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטורים ומס קנייה על טובין (תיקון מס' 51), התשנ"ב — 1991 —

שום קבוצה מעוטת יכולת אחרת באוכלוסייה, ובכלל זה עולים חדשים, שכולנו מסכימים, שהם אכן זכאים, לנוכח מצוקתם הקשה בחודשים הראשונים לעלייתם לישראל, להנחות ולהטבות שהמשלה ומשרד התחבורה והקואופרטיבים נתנו. תודה.

היו"ר ש' דיין:

חבר הכנסת רן כהן, חבל שהפסדת את התשובה.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
לא הפסדתי.

לגבי חיילים משוחררים, אין ספק שאנחנו — משרד התחבורה, שר התחבורה ובכלל זה גם אני, נפנה לקואופרטיבים לתחבורה הציבורית ונבקש מהם ליתן גם לחיילים משוחררים עד לשישה חודשים מעת שחרורם משרות צבאית את ההנחה, כמו שהם נתנו לקבוצה זו של עולים חדשים. כבר אמרתי שההנחות הללו לא ממומנות על־ידי ממשלת ישראל, משרד האוצר או משרד התחבורה, והן ניתנו באמצעותם של הקואופרטיבים לתחבורה, כמובן בלחץ של שר התחבורה ומשרד התחבורה. את זאת אומנם נעשה. אבל אני לא מציע בשום מצב ובשום תנאי לקשור את הדבר הזה עם

ד. ערעורו של חבר הכנסת י' צבן על ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטורים ומס קנייה על טובין (תיקון מס' 51), התשנ"ב — 1991

ראובן ריבלין (הליכוד):
25%

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
כן. שם הם החליטו על דבר חזק מאוד. אביא לך דוגמה של ארץ כמו אוסטרליה; שם הם החליטו על מס של 10 סנט. יש מדינות נוספות.

חבר הכנסת ויינשטיין, חברי הכנסת, אדוני היושב־ראש, אני, כמובן, אינני רוצה לפגוע בייצור המקומי לטובת היבוא. הרי אין חשש שהצו לא יאושר. אבל אם אנחנו היום לא נאשר אותו, אנחנו נאלץ את הממשלה על־ידי כך להתייחס לנושא החשוב הזה, מפני שאי־אפשר להשאיר את האגודה למלחמה בסרטן, את האנשים במשרד הבריאות שמפקדים על התחום הזה, עם התקציב העלוב הזה של 60,000-50,000 שקל בשנה. תודה.

היו"ר ש' דיין:

תודה רבה. בשם ועדת הכספים ישיב חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, בבקשה.

אריאל ויינשטיין (בשם ועדת הכספים):

כבוד היושב־ראש, חברי הכנסת, ועדת הכספים אכן החליטה על שינויים במסים על הענף. החלטתנו בדבר העלאת מס הקנייה המקסימלי נועדה לתעריף כמו בחיקונים דומים קודמים לשמור על פרופורציה מסוימת בצריכה בין מוצרי טבק מתוצרת מקומית לבין מוצרי טבק מיובאים.

למיטב זיכרוני, לא היה ערעור בוועדה מצד הגורמים המעורבים, לא על־ידי יבואנים ולא על־ידי היצרנים, על ההצעות שאימצנו.

חבר הכנסת צבן, כוונתך ללא ספק רצויה, אבל האמצעי שבו אתה בוחר לערער על ההחלטה עלול להביא לגידול ביבוא מצד אחד, ומצד אחר לצמצום ישיר בייצור ולצמצום עקיף בתעסוקה; דהיינו, להשבתת ציוד וכוח־אדם. והרי כולנו לא רוצים בכך במציאות שלנו; בכלל איננו רוצים, אבל ודאי לא במציאות של היום.

אני מבקש לומר, שהצעתך לקשור את שני הדברים יחד — את מלחמתך ומאבקך הצורקים בשינויים בערעור הזה, הדבר דומה להצעות של חבר הכנסת אלי דיין בשעתך בעניין החשיפה.

אלי דיין (העבודה):

בצדק. עובדה שתיקנתם.

היו"ר ש' דיין:

אנחנו עוברים כעת לערעורו של חבר הכנסת יאיר צבן על ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטורים ומס קנייה על טובין (תיקון מס' 51), התשנ"ב — 1991. יציג את הערעור חבר הכנסת יאיר צבן. בבקשה.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב־ראש, חברי הכנסת, עניינו של הצו שלפנינו הוא מס קנייה על סיגריות. חברי הכנסת, הכנסות המדינה ממסים על סיגריות ומוצרי טבק תסתכמנה השנה ב־650 מיליון ש"ח; אני חוזר: 650 מיליון ש"ח. אבל הוצאות הממשלה על מלחמה בעישון הן כ־60,000 ש"ח; לא אחוז אחד מההכנסות, לא פרומיל אחד מההכנסות, אלא עשירית הפרומיל מההכנסות.

לא מתקבל על הדעת, שכמדינה שבה ההכנסות ממסים על סיגריות מגיעות לסכום האדיר של 650 מיליון ש"ח, במדינה שבה ההוצאה על פרסום למען עישון מסתכמת ב־10 מיליון ש"ח בערך לשנה, ההוצאה על המלחמה בעישון, לגמילה של אנשים מבוגרים, למניעה במיוחד של אנשים צעירים, תסתכם בסכום העלוב של 60,000 ש"ח לשנה.

אני מציע דבר צנוע מאוד בשלב זה — לקבוע היטל של פרומיל אחד בלבד על ההכנסות כדי להגדיל את המשאב העומד לרשות העבודה החשובה הזאת של המלחמה בעישון.

אל תאמרו לי: חקיקה ייעודית. כבר יש לנו תקדימים טובים בכנסת. אנחנו החלטנו, במסגרת חוק שמירת הניקיון, להטיל היטל של 0.25% על מחיר של כל בקבוק של שתייה קלה כדי לשמור על איכות הסביבה. עשינו דברים נוספים בכיוון הזה.

אולי כדאי שתדעו, חברי הכנסת, מה קורה בעולם הגדול. חבר הכנסת ויינשטיין, אני מבקש שתשים לב: הממשל הפדרלי בארצות־הברית הקציע השנה לתוכנית לחמש שנים 200 מיליון דולר לקרן Assist למלחמה בעישון. מדינת קליפורניה ערכה משאל־עם והעבירה חוק שנקרא "Proposition 99", שעיקרו מס של 25 סנט על כל קופסת סיגריות, שתקבוליו מיועדים למניעת עישון, למחקר רפואי, לאיכות הסביבה. והתקבולים לשנת 1991 בלבד מגיעים ל־220 מיליון דולר שמוקדשים לעניין הזה.

יגאל הורביץ (הליכוד):

25 סנט לקופסה?

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

כן. לקרן למלחמה בעישון.

חברת ט"ז, ישיבה שע"ה

— ערעורו של חבר הכנסת י' צבן על ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטורים ומס קנייה על טובין (תיקון מס' 51), התשנ"ב — 1991; הצעה לסדר-היום —

היו"ר ש' דיין:

כן, בבקשה.

יאייר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת ויינשטיין, מתוך הערכה לכך שאכן מושמעת כאן התחייבות רצינית לקיים דיון בסוגיה שהעליתי ולהביא לכך, שבמאמץ משותף נפעל להגדלת המשאבים שאכן יעמדו לרשות האגודה למלחמה בסרטן ולרשות הגורמים הממשלתיים האחרים העוסקים בנושא, אני מושך את הערעור ומצפה לכך שבתמיכת הקואליציה והאופוזיציה יתקיים על כך דיון בוועדת הכספים. תודה רבה.

היו"ר ש' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת צבן. תודה רבה לחבר הכנסת אריאל ויינשטיין. אני מקווה שבעזרת השם יבוא העניין לתיקון.

אריאל ויינשטיין (בשם ועדת הכספים):

תודה רבה.

אריאל ויינשטיין (בשם ועדת הכספים):

חבר הכנסת אלי דיין התיירא מפני הקלות המכס בעתיד, והוא נלחם בהחמרות המכס בהווה. כך גם אתה, חבר הכנסת צבן — מפני שאתה לא מרוצה, ואולי בצדק, מההוצאות על מלחמה בעישון, אתה נאבק בהכנסות ממוצרי עישון. הצד השווה ביניכם, שאתם אולי פוגעים אף בשולחנים.

המאבק שלך, כפי שאמרתי, ראוי בהחלט. אני יכול ומבקש להבטיח לך, שאם תובאנה עלייך הצעות ראויות לוועדת הכספים למלחמה בתוצאות העישון — כנפגעי עישון. בחולי סרטן כתוצאה מהעישון — הצעותיך יזכו בוועדה במלוא שימת לבנו.

לאור זאת ולאור הבטחתי, אני מציע לך, חבר הכנסת צבן, ויש לשנינו קבלות על הצעות משותפות בעבר בוועדת הכספים — אני מבקש ממך למשוך את הערעור ולהגיש את הצעותיך לוועדת הכספים לדיון פרלמנטרי בדרך הנאותה.

יאייר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אני רוצה להגיב במשפט אחד.

ה. הצעה לסדר-היום

העברת משרד נציבות בתי-הסוהר מירושלים לרמלה

שהממשלה או החליטה על איחודה של ירושלים. עשינו אז מאמצים גדולים כדי להעביר לבירה משרדים, ולפחות משרדים ממשלתיים. האמת ניתנה להיאמר, כי עשינו מאמצים גם להעביר משרדים לא-ממשלתיים. אך לא תמיד זה היה בדינו. אני יכול לומר, שאני מצר על כך שההסדרות, שהחליטה פעמים מספר להעביר את מוסדותיה לירושלים טרם עשתה זאת. גם מפלגות — ככלל זה המפלגה שלי — לא העבירו את מוסדותיהן. אבל נניח שאותם לא ניתן היה להכריח — ניתן היה רק לנסות לשכנע. אבל לגבי משרדי הממשלה — הדבר היה כולו בדינו.

יתר על כן, אנחנו נאה דורשים, וצריכים להיות נאה מקיימים. אנחנו דורשים משגרירויות לעבור לירושלים, משגרירים לעבור לירושלים. אנחנו דורשים שכל פעולה בין-לאומית תיעשה בירושלים. לכן אין זה עולה על הדעת, שמה שתלוי כולו בנו, במדינת ישראל, בממשלת ישראל, אנחנו לא נעשה את המאמץ הזה.

הדבר הבולט ביותר הוא יכולתה של הממשלה להשפיע על כך שכל המוסדות שנתונים לרשותה ובהשפעתה אכן יעברו לירושלים, פרט אולי לעניין של משרד הביטחון, וגם בזה עדיין אני בטוח שיש לכך הצדקה, אבל זה אינו שייך לעניין.

אני מעלה כיום את ההצעה הזאת לסדר-היום לא כדי לדרוש שנעלה מוסד נוסף לירושלים, אלא כדי להתקדם נגד כך שמחזירים לשפלה מה שכבר העברנו לירושלים בשנות ה-70. מסתבר שעל הממשלה פועלים חוקי הגרביטציה: לרדת למטה ולא לעלות למעלה.

אני זכיתי להיות שר המשטרה כאשר העברנו, בתחילת שנות ה-70, בהוצאות ממשלתיות לא-קטנות, את מטה משטרת ישראל וגם את המטה של שירות בתי-הסוהר מהשפלה לירושלים. השקענו בזה סכומים ניכרים, גם לפצות עובדים, גם לפטר עובדים, גם להבטיח שיכונים, משום ההכנה שזאת חובתנו — להעביר את משרדי הממשלה והמוסדות מהשפלה לירושלים. כך היה הדבר, למעשה פרט למינהל המשק של

היו"ר ש' דיין:

אנחנו עוברים עכשיו להצעות לסדר-היום, הצעה ראשונה לסדר-היום, מס' 6153: העברת משרד נציבות בתי-הסוהר מירושלים לרמלה — של חבר הכנסת שלמה הלל.

שלמה הלל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, האם אני יכול להניח ששר המשטרה יהיה?

יאייר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

נשלח שוטר להביא אותו.

שלמה הלל (העבודה):

הדבר אסור. השוטרים לא יכולים לפעול בכנסת ללא אישור של יושב-ראש הכנסת. היה בכל זאת רצוי — מכיוון שהוא היה לפני רגע באולם.

היו"ר ש' דיין:

אולי תתחיל בדברי הקדמה.

שלמה הלל (העבודה):

אני לא מתכוון לערוך פה סימפוזיון.

יאייר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

יכול להיות שברגעים אלה הוא מכהן — — —

היו"ר ש' דיין:

חבר הכנסת שלמה הלל, אתה היית יושב-ראש הכנסת ובוודאי אתה בקיא בתקנון. אתה תעשה כפי שאתה מבין מתוך ניסיוןך שבעבר.

שלמה הלל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני בא היום לתבוע את עלבונה של ירושלים; בעצם, לא רק את עלבונה של ירושלים — אני בא להעלות את בעייתת של ירושלים. בוודאי, מאז ומתמיד, ניסינו לחזק את מעמדה של ירושלים על-ידי הפניית פעולות ומשרדים ולמקם אותם בירושלים הכירה. הדבר הזה נעשה ביתר שאת מייד לאחר מלחמת ששת-הימים ולאחר

שלמה הלל (העבודה):
יש ויש.

לשכת הדוכרות נותרה לפליטה. עוד הותר אלוהינו
לפליטה גדולה לשכת דוכרות אחת של נציב שירות
בתי-הסוהר בירושלים.

הנציב התחיל להגיע לירושלים — אחת ליום, אתם
חושבים? לא. אחת ליומיים? לא. אחת לשבוע? לא. לפי מה
ששמעתי, הוא הגיע אחת לחודש לביקור בירושלים. מכובד
מאוד. בזכות מזג האוויר הטוב, הוא עולה לירושלים אחת
לחודש.

לשכתו של סגן הנציב בירושלים בוטלה לחלוטין. כל זה
עבר, כמוכן, לרמלה, ואז, לאחר שהוא שמע על העניין, פנה
לשר חבר הכנסת יהושע מצא, כפי שכבר הזכרתי, והרי
התשובה של לשכת נציב שירות בתי-הסוהר, אני מצטט ממנה:
הלשכה ברמלה היא לשכה משנית בלבד, והנציב נמצא בה כדי
לקיים פגישות עם ראשי המחלקות הממוקמות ברמלה. כה
אמר הנציב, והתעלם מכל מה שאמרתי על מה שהיה בדרך
להידרדרות, מה שכבר ירד ומה שעשוי היה עוד לרדת.

היום יש נציב שירות בתי-הסוהר חדש, גונדר עמיר,
שנכנס לתפקידו לפני למעלה מחצי שנה, והוא מצא שניהול
מטה שירות בתי-הסוהר נעשה למעשה מרמלה, ואילו חלק
מהמחלקות עדיין נמצאות בירושלים. ביוזמתו של הנציב
החדש, מטעמי חיסכון, אני מניח, הועבר רוב לשכת היועץ
המשפטי לרמלה, וגם היא, כדרך כל היחידות, ירדה מירושלים
לרמלה. כל הישיבות של הדרגים השונים במטה מתקיימות
כיום ברמלה. פגישות העבודה של הנציב עם השר — והשר,
שיושב כאן, יכול לאשר זאת או לא — לא מתקיימות
בירושלים.

שמעתי בחרדה גדולה, שבאחת מישיבות המטה — שוב,
בוודאי מתוך דאגה לתקציב המדינה — ניתנה הוראה לברוק
עלויות חלופיות, מה זול יותר, להעביר את כל משרדי הנציב
חזרה לירושלים, או להעביר את כל המשרדים מירושלים
לרמלה? אני מציע שמי שחוקק את העניין גם ישראלי, האם
לא זול יותר להעביר בכלל את הבירה מירושלים לתל-אביב?
האם לא זול יותר בכלל להעביר כל מיני מחלקות למנהטן?
— או כל מיני דברים כאלה.

אדוני שר המשטרה, אם זה השיקול היום של מי שרואה
את עצמו כאחראי לכספי המדינה — מסתבר שזה לא שר
האוצר. לאחר שהוצאנו הון תועפות כדי להעביר את הלשכות
לירושלים, היום בודקים מה זול יותר. אם כך, תגיעו למסקנה
שזול יותר להעביר כל מיני דברים חזרה, לדרדר אותם לשפלה,
ואולי גם מעבר לזה.

אני מעלה את העניין הזה משום שהוא מצער אותי מאוד.
אני הייתי מעורב בזה אישית, ואני חושב שזו היתה זכות גדולה
שנתגלגלה לידי להעביר גם את מטה המשטרה לירושלים,
ובנינו כאן בניין מכובד ומפואר, והעברנו גם את נציבות שירות
בתי-הסוהר לירושלים. אך מסתבר כי היום, מטעמי נוחות
ומטעמי הידרדרות, לפי כוחות הגרביטציה, היום הכול מידרדר
חזרה, בקלות.

אדוני שר המשטרה, זה לא התחיל בימך, זה התחיל
כנראה בתחילת שנות ה-80, והיום אנחנו נמצאים במצב, שבו
בודקים את העלות והכדאיות של קיומה של ירושלים כמקום
שאליו אנחנו מעבירים את משרדי הממשלה.

שירות בתי-הסוהר, שנשאר בגבעתיים — ואני לא הייתי
מאושר מכך — כל נציבות שירות בתי-הסוהר, על כל חלקיה,
עברה לירושלים. בהתחלה זה היה בכית-אגרון, ולאחר מכן
היא הועברה, בתחילת 1980, למקום אחר, תוך צפייה לבנייה
החדשה.

ידידי שר המשטרה, אינני בא לטעון על מה שנעשה רק
בתקופת כהונתך כשר המשטרה. אני בא לטעון על כך, שגם
בתקופת כהונתך נמשך התהליך של ההידרדרות לשפלה, של
חוקי הגרביטציה, שהתחיל לפני שאתה קיבלת את התפקיד
וכנראה נמשך ביתר-ישאת גם בתקופת כהונתך. אני מודה
ומתוודה שלא הייתי ער לעניין, אבל לפי מה שבדקתי התברר,
שכבר בתחילת שנות ה-80 התחיל תהליך הירידה לשפלה לפי
חוקי הגרביטציה, לפי ההידרדרות, בצורה מדורגת, בוחילה,
בהסתננות יחידים, יחידה אחר יחידה, ומדי פעם, כאשר עלתה
השאלה מעל במת הכנסת, קם שר משטרה זה או אחר ואמר:
לא היו דברים מעולם.

אני רוצה להביא כמה דוגמאות של תשובות שהכנסת
שמעה מפיו של שר המשטרה. נמצא פה חבר הכנסת יהושע
מצא, שבאחת ההזדמנויות העלה גם הוא את השאלה הזאת,
וקיבל תשובה מהשר: לא היו דברים מעולם. אבל מסתבר
שהתחילו כבר בתחילת שנות ה-80 לכנות בין בתי-הסוהר
"אילון" ברמלה לבין "מעשיהו". בהתחלה בנו בצניעות
גדולה בניין שיאכלס לשכה משנית לנציב שירות בתי-הסוהר.
נו, ניוחא; כלומר, תהיה לו גם לשכה משנית ברמלה. לאחר מכן,
בהסתננות יחידים, בצורה מדורגת, נבנתה ללשכה המשנית
הזאת קומה נוספת, ומשנסתיימה בנייתה של הקומה הנוספת
עברו לשם כל משרדי מינהל המשק מגבעתיים. זה בסדר, זה לא
מפריע לי, אבל אז כבר היתה חוכנית להעביר משרדים נוספים
של שירות בתי-הסוהר מירושלים לרמלה.

חברת הכנסת גאולה כהן, שגם היא ירושלמית ועניין
ירושלים קרוב ללבה, העלתה הצעה לסדר-היום, והשיב לה שר
המשטרה והפנים דאז, השר בורג, שהוא עצמו הופתע ואמר:
לא נכון, וכנראה התהליך הזה הופסק לזמן מה.

אני רוצה לציין את העובדות לאחר שבדקתי אותן.
ביתנים התחיל תהליך, שנציב שירות בתי-הסוהר מחלק את
זמנו אולי שווה בשווה בין ירושלים לבין רמלה, שגם זה אולי
עדיין לא נורא. מחלקת הקשר והאלקטרוניקה, שהיתה כולה
בירושלים, אדוני השר, הועברה באמצע שנות ה-80 חזרה
לרמלה בדרך של ההידרדרות מלמעלה למטה. מחלקת חינוך,
טיפול ושיקום עברה אף היא מירושלים לרמלה בדרך של
הסתננות יחידים, בזה אחר זה. הממונה על עבודות שירות, הוא
וצוותו, עברו לרמלה לאחר שכבר היו ממוקמים בירושלים.

בשנת 1989 החליט מי שהיה אז נציב שירות בתי-הסוהר,
גונדר שאול לוי, להעתיק את כל פעילות לשכתו לרמלה בלבד,
והלשכה בירושלים, שהיתה לשכתו של הנציב, התרוקנה מכל
המסמכים, ממעבד התמלילים, שירד גם הוא כדרך כל בשר
למלעלה למטה, לרמלה, ממכונות הצילום ומכל עובדי
הלשכה, למעט הדוכרות. הדוכרות נשארה בירושלים.

יהושע מצא (הליכוד):
כנראה רמלה זה מקום ישיבה נוח.

שלמה הלל (העבודה):
אני תמך לעצמי, כן, יש כאלה שיושבים שם הרבה זמן.
אני יודע. ויש כאלה שכנראה אוהבים לשבת שם.

עוזי ברעם (העבודה):

כרמלה, ויש כוונה לאחד את שני חלקי הנציבות. אני הנחיתי את מנכ"ל משרד המשטרה לבדוק את איחוד נציבות שירות בתי-הסוהר בירושלים. כימים אלה מתקיימת בחינה יסודית של הנושא, על כל היבטיו, על-מנת לאתר את המקום המתאים בירושלים ולשכן שם את נציבות שירות בתי-הסוהר המאוחדת כולה. יכול להיות שהמחסנים שאתה דיברת עליהם, חבר הכנסת הלל, יישארו בשפלה, אבל את כל השאר אנחנו רוצים להביא לכאן, לירושלים.

לי אין ספק שעלינו להמשיך לחזק ולבצר את אחיזתנו בירושלים ולחזק אותה כבירת ישראל, ומשרד המשטרה מבחינתו ימשיך לתרום את חלקו גם באמצעות איחוד משרדי נציבות שירות בתי-הסוהר בירושלים.

היו"ר ש' דיין:
מה אדוני מציע?

ש' המשטרה ר' מילוא:
אם חבר הכנסת הלל מסתפק בתשובתי, אני אודה לו. אם לא, אני מוכן להעביר את זה לוועדה, כדי שהיא תוכל לעקוב אחרי הדברים.

היו"ר ש' דיין:
מה אדוני דורש?

שלמה הלל (העבודה):
אני אשמח אם זה יעבור לוועדה, כדי שנוכל לעקוב אחרי הביצוע של הדברים שאמנם אדוני השר.

היו"ר ש' דיין:
בסדר. אם כן, יש לנו הצעה אחת. אנחנו ניגשים להצבעה: מי בעד העברת הנושא לוועדת הפנים של הכנסת? מי נגד? זו הצבעה מס' 1.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הנושא	
לוועדה	— 11
נגד	— אין
נמנעים	— אין
ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.	

היו"ר ש' דיין:

ההצעה התקבלה פה-אחד. 11 בעד, נגד — אין, נמנעים — אין. ובכן, ההצעה לסדר-היום תועבר לוועדת הפנים של הכנסת.

ו. הצעה לסדר-היום

ממשלת ישראל וקיפאון במשא-ומתן לשלום בווינגטון

מספר נתן העם כולו, על כל שדרותיו, לרבות מפלגות האופוזיציה, קרטית גדול לממשלה שעה שהחלה ועידת מדריד. היה נראה לנו, שזו התחלה של נתיב חדש, שיכול אולי גם לתת פירות.

שלושה חודשים לאחר מדריד אנחנו עומדים במצב, שהממשלה מדברת על תהליך שלום, אבל אנחנו יודעים אל

לא אחת יש לי הרגשה, שאצלנו אחד בפה ואחד בלב כשאנחנו מדברים על ירושלים. לא אחת העליתי מעל במת הכנסת דברים שהציקו לי לגבי התנהגותנו שלנו, כשליחי ציבור, כשרי ממשלה, בקשר לכל מיני דברים שנעשים בירושלים לעומת תל-אביב. כאשר שגרירות בירושלים מקיימת מסיבה שנתית לרגל יום הולדת, אף אחד לא בא כמעט. כל השגרירויות שמקיימות את המסיבות המפוארות, המכובדות והגדולות שלהן כתל-אביב ובהרצלייה — כולם כבני מרום יורדים מלמעלה למטה, נוסעים מירושלים לתל-אביב כדי להשתתף בהן. אנחנו דורשים מאחרים מה שאנחנו לא עושים בעצמנו.

אני יודע שזה כיום אולי לא העניין המרכזי ביותר למדינת ישראל, אבל אני חושב שזה עניין די מכובד — ייחודה ומרכזיותה של ירושלים. ואולי זה מקרי. אם כן, זה קצת מצער, שכל ההצעות לסדר-היום שעלו בעניין זה של שירות בתי-הסוהר והדאגה לכך היו של חברי כנסת ירושלמים — זה אולי לכבודם, לזכותם — חברת הכנסת גאולה כהן, חבר הכנסת מצא ועבדכם הנאמן.

אני מקווה שאדוני שר המשטרה, אם כי אני חושב שהוא לא-ירושלמי, ידאג להחזיר את התפארת של שירות בתי-הסוהר למקום שהוא צריך להיות בו, לאחר שעשינו מאמצים להעביר את שירות בתי-הסוהר לירושלים, וכי לא ייתן יד לכוחות הגרביטציה לדרדר אותנו חזרה לשפלה. תודה רבה.

היו"ר ש' דיין:
תודה רבה. ישיב שר המשטרה.

צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים):
אולי נקבע גם את עתידה של ירושלים לגבי המשא-ומתן?

שר המשטרה ר' מילוא:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מודה לחבר הכנסת שלמה הלל על ההצעה שהעלה כאן, ואני חייב לומר לכנסת, שהנושא של ירושלים ושל נציבות בתי-הסוהר בירושלים הוא נושא שאיננו חדש בשבילי. כפי שציין חבר הכנסת הלל, ובצדק, הנושא מטופל על-ידי כמה וכמה חברי כנסת. יושב-ראש ועדת הפנים של הכנסת, חבר הכנסת מצא, לא רק הגיש שאלתא והצעה בנושא, הוא הגיש אפילו הצעת חוק בנושאים של ירושלים, כמובן בנושאים הכלליים של המוסדות בירושלים, וקיים גם עם סגן השר ורדיגר מגע ישיר אתנו כדי לחפש ולאחר מקום אלטרנטיבי בירושלים לנציבות שירות בתי-הסוהר. נבדקו כמה אתרים, בין היתר בעטרות ובגבעת-שאול, ואנחנו עומדים, להערכתי, על סף פתרון של הבעיה הזאת.

בשירות בתי-הסוהר, כפי שציין חבר הכנסת הלל, יש חלקים שפועלים בירושלים וחלקים שפועלים בשפלה,

היו"ר ש' דיין:

אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 6468: ממשלת ישראל וקיפאון במשא-ומתן לשלום בווינגטון — של חבר הכנסת עוזי ברעם. בבקשה.

עוזי ברעם (העבודה):

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, רק לפני חודשים

במשלה. איזו אוטונומיה? יש דיבור אמיתי על אוטונומיה? יכולה להיות התקדמות בנושא האוטונומיה? הרי כל העניין של זאבי הוא ניסיון להרוויח משהו בדעת קהל מוקצנת מאוד.

אבל לאחר שאנחנו מדברים על דברים שאירעו, כדאי שקצת ננחש לעצמנו באופן רחב הרבה יותר.

ואני שואל את האנשים המאמינים באוריינטציה של שמיר, האם הם נותנים לעצמם דין-יחשבו, להם ולעם, כיצד נתקיים כאן? עם יהודי בתוך עולם ערכי תוסס ועוין — מי ינסה בכלל לפרק את האיבה? האם יש למדינת ישראל איזו אפשרות קיום לטווח ארוך, בלי שהיא תפרק את האיבה?

ואני אומר, אין מי שאומר: אני מפרק את האיבה, אבל מי שיש לו רעיונות עוועים של טרנספר, של נאמני הרהיבות, של שלמות ארץ-ישראל, הוא זה שלא יכול להתמודד עם שום משא-ומתן אמיתי לשלום.

אדוני השר, אין ויכוח על תנאי השלום, יש ויכוח על השלום עצמו. מי שמעמיד את עצמו כראש עדת חולמים, מתנחלים חסרי ישיע צריך להבין שאין לו פרטנר אמיתי לשלום. אם השלום הוא העמדת פנים ואמירה לעם: הנה אנחנו מנסים לעשות שלום — הרווחתם נקודות. אבל אם אתם מבינים שלטווח ארוך, במיוחד במצב של המעצמות, לאחר מה שקרה בגוש הסובייטי, אין אלטרנטיבה למדינת ישראל לקיום לטווח ארוך אלא להגיע לשלום — אתם עושים חטא גם לעם, גם לתהליך וגם לאחריות ההיסטורית שלכם.

האמת היא, שאין שיחות שלום גם מטעם נוסף, ופה אני אומר דברים שלא מקובלים אפילו על כל חברי מפלגתי. מה אתם מזמינים את הסורים למשא-ומתן? משהו יכול לנהל משא-ומתן עם הסורים כאשר הגולן איננו מוקד לשום פשרה? לאחר מה המשא-ומתן עם סוריה? מה הדיבורים של יוסי בן-אהרן על מה יוצא מהשיחות, שיש או אין התקדמות? ומה הדיבורים של יוסי אחימאיר שהמשא-ומתן עם הפלשתינים אומנם עולה יפה? זאת, בשעה שאתם אומרים: אנחנו ממשיכים לבנות שתי וערב בשטחים, אבל אין לזה שום קשר למשא-ומתן, כי מה מעניין את הפלשתינים מה בונים בשטחים?

אדוני השר, לצערי הרב, רק אלטרנטיבה אחת תוכל להתמודד עם בעיית הקיום של ישראל. דווקא אתם, שמדברים בשם הלאומיות, שמדברים בשם הכוח, שמדברים בשם הקיום, אתם מעמידים את עתידה של מדינת ישראל בסימן שאלה גדול. אתם עושים זאת בשם פטריוטיות חסרת פשר, בשם שטחיות חוגגת, בשם שמירת הביטחון כהווה. אבל בשם הדברים האלה אתם מסכנים את עתידו של העם היהודי, שאין לו אלטרנטיבה קיומית מלבד השלמה עם עמי האזור. תודה.

היו"ר ש' דיין:

תודה. ישיב השר רוני מילוא, בבקשה.

שר המשטרה ר' מילוא:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת — — —

דוד ליבאי (העבודה):

להיכן נעלמה כל סיעת הליכוד?

חיים רמון (העבודה):

היא סומכת עליו.

דוד ליבאי (העבודה):

היא סומכת עליך?

נכון שאין, ולא היה, משא-ומתן. יש הידברות בפרוודורים, יש ביטויי הווי בין נציג זה לנציג אחר, אבל אין משא-ומתן ולא היה משא-ומתן, ומה שבאתי להוכיח היום, אדוני השר, הוא שגם לא יכול להיות משא-ומתן על בסיס הדברים שאתם אומרים.

שיחות השלום הן ביטוי למגמה, הן ביטוי לרצון טוב. אי-אפשר לעשות, אדוני השר, משא-ומתן לשלום, כאשר מלווה אותו רצון רע, ואי-אפשר גם ליישב את הסתירה, כשראש הממשלה ואתו שריו, לרבות שר החוץ, מתגאים יום-יום ושעה-שעה בתהליך שלום, אבל בעת ובעונה אחת אומר ראש הממשלה: הבנייה המסיבית ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה ובכל ארץ-ישראל תלך ותימשך ושום כוח בעולם לא ימנע את הבנייה הזאת. כמובן, לו היה ראש הממשלה עונה, הוא היה אומר: איזו סתירה יש בין השאיפה הכנה, העמוקה, האלטרואיסטית, לשלום, לבין אמירות שאני בונה בכל חלקי ארץ-ישראל? אבל העולם כולו יודע והעם יודע, שבמצב כזה, לא שלום ולא הסדר, אין דיבור רציני.

ובא מודעי, שר האוצר, ראש המפלגה לקידום הרעיון הציני, ואומר: "ההתנחלות עדיפה על פתרון בעיית האבטלה". ואני מבט עליך, אדוני השר, שאתה אמור אולי להיות ממונה על ההסברה במטה הבחירות של הליכוד, והייתי מבקש ממך: אולי אתה מוכן שדברי מודעי יהיו גם הססמה המרכזית של הליכוד בבחירות? אולי באמת תחליטו, שאתם נותנים גיבוי לשר אוצר כה מוכשר ותאמרו באמת: אנחנו הליכוד אומרים שההתנחלות עדיפה על פתרון בעיית האבטלה.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

90% כישורים זה לא בתחום ההסברה.

עוזי ברעם (העבודה):

יש לו כבר 95%.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

את זה צריך הוא להסביר.

שר המשטרה ר' מילוא:

יש זכות יוצרים למפלגת העבודה.

עוזי ברעם (העבודה):

עכשיו, כמובן, אדוני השר, אתה יכול להגיד: מה פתאום השר מודעי? האם השר מודעי נמנה עם חברי מפלגתי? גם את זה אל תאמר, כי מה אתה יודע מה יהיה מהיום עד יום שני? יכול להיות שברכות הימים האלה, עם המשא-ומתן האמין, גם יסכמו שמקבלים את מודעי, ואולי מודעי יעמיד תנאי שהוא רוצה שהססמה הזאת תהפוך לססמת הליכוד? ואז, אני מודיע לך, תהיה שמחה בקרב המחנה שלנו, כשם שראיתי אותך אתמול עם חיוך רחב ב"ערב חדש", ואני אומר: יש פה איזו החלפת דברים בין שתי המפלגות.

וכשאני רואה את שני הדברים האלה, גם את דברי שמיר וגם את דברי מודעי, אני אומר: מה פתאום פרשו התחיה ומולדת מהממשלה? איך הם פרשו מהממשלה? האם הפרישה שלהם מהממשלה אינה איזה תיאום אסטרטגי על-ימנת לבוא ולומר לאמריקנים: תראה, אני לחוץ, אבל אני מחזיק מעמד, אני מנהל משא-ומתן, יהיה משא-ומתן רבי-לאומי, רבי-צדדי, ואני לא יכול לנהל את זה משום ששתי מפלגות פרשו מהממשלה: תבין את העניין, תן לי ערכיות, משום שלמדינה הן דרושות? בעצם כל העניין של פרישת מולדת והתחיה הוא פטה מורגנה, ואני האחרון שאקרא להן להביע אמון בממשלה, אבל אני גם האחרון שיבין מדוע הן לא מביעות אמון

שר המשטרה ר' מילוא:

שמעתי בקשב רב את דבריו של ידידי, חבר הכנסת ברעם, ואני חייב להביע תמיהה לפחות לגבי חלק מהדברים.

קודם כול, אתה מציג כאן תמונת מצב של תחכום בלתי רגיל שמתבטא בכך שיש תיאום בין התחיה ומולדת לבין הממשלה והליכוד, וכי הם עושים את כל תהליך הפרישה שלהם מן הממשלה רק כדי לשכנע את האמריקנים שאנחנו מתכוונים ברצינות לשלום. אני הייתי רוצה להאמין שאנחנו מתחכמים כל-כך, אבל זה לא כך. המציאות היא שונה, והמציאות היא שהתחיה ומולדת הגיעו, כנראה בצדק, למסקנה, שממשלה שמתקדמת בנושא האוטונומיה, בנושא הסכמי קמפ-דייוויד, לא מקובלת עליהם והם לא מוכנים להשתתף בה.

חבר הכנסת ברעם, אתה יכול מבחינה זו להיות סמוך ובטוח שהממשלה הזאת מתקרמת בתהליך השלום על בסיס קווי היסוד שלה, על בסיס הסכמי קמפ-דייוויד, מתוך גישה חיובית כלפי נושא האוטונומיה. זאת העמדה החד-משמעית של ממשלת ישראל.

חיים רמון (העבודה):

באוטונומיה ימשיכו להקים התנחלויות?

שר המשטרה ר' מילוא:

אני לא נכנס עכשיו לנושא הזה, זאת שאלה שתעלה במשא-ומתן.

חיים רמון (העבודה):

זה חשוב, זאת שאלת מפתח. אני שואל: מה עמדתך?

שר המשטרה ר' מילוא:

חבר הכנסת רמון, היתרון שלי, בניגוד לך, שאני מנהל את המשא-ומתן ולא אתך.

חיים רמון (העבודה):

אנחנו מקוים שזה יתרון זמני.

שר המשטרה ר' מילוא:

אני מניח שאתה חושב כך, אבל אנחנו מנהלים את המשא-ומתן, תן לנו לשבת אתם. ראש הממשלה אמר בצדק: גם הנושא הזה של ההתנחלויות יעלה במשא-ומתן, ידברו עליו, נדון בו.

חיים רמון (העבודה):

אבל הוא כבר עלה, הוא עלה.

שר המשטרה ר' מילוא:

אנחנו חושבים, שעל-פי תוכנית האוטונומיה אין סתירה בין חיי יהודים ביהודה ובשומרון לבין האוטונומיה. זה רעיון קמפ-דייוויד. זה הרעיון של האוטונומיה הפרסונלית, שהיא לא עומדת בסתירה לחיי יהודים ביהודה ובשומרון.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

איזה פירוש זה לקמפ-דייוויד? זה לא קמפ-דייוויד.

חיים רמון (העבודה):

לא כתוב שם דבר כזה.

שר המשטרה ר' מילוא:

זה שאש"ף או גורם אחר לא ירצה בכך, מותר להם שלא לרצות, אבל אנחנו לא מוכרחים לקבל את רצונם.

חיים רמון (העבודה):

אני רוצה להבין, מה יהיה תחת שלטון האוטונומיה?

שר המשטרה ר' מילוא:

אני לא נכנס עכשיו לפרטים. קרא את הסכמי קמפ-דייוויד, האמן לי, יש שם פרטי פרטים.

חיים רמון (העבודה):

אני קראתי. כתוב שם שצה"ל ייסוג.

שר המשטרה ר' מילוא:

אבל הוא יהיה בשטח, הוא יהיה במקום.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

אני רוצה לשאול את כבוד השר, איזו התקדמות חלה עד עכשיו במשא-ומתן?

עוזי ברעם (העבודה):

לא חלה כל התקדמות.

דוד ליבאי (העבודה):

התקדמות מהפרודורים לחרר.

היו"ר ש' דיין:

כבוד השר, אתה מוכן לשמוע שאלה?

שר המשטרה ר' מילוא:

אני שומע הכול ואני אתייחס גם לדברים.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

אני רוצה לשאול, איזו התקדמות חלה?

משה שחל (העבודה):

השאלה ההיסטורית היא בנוגע להקפאת ההתנחלויות

— — —

היו"ר ש' דיין:

חבר הכנסת שחל, אני חושב שאתה אחד הבקאים הגדולים בתקנון הכנסת ואתה בוודאי יודע שגם שאלה צריכה להיות ברשות היושב-ראש.

משה שחל (העבודה):

בהחלט, אני חשבתי שקיבלתי את הסכמתך, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' דיין:

אם השר ירצה לשמוע אותך, אני אאשר את זה בשמחה רבה.

שר המשטרה ר' מילוא:

הם מנצלים את זה שסיעת הליכוד איננה כאן והשאירו אותי לבד. אבל אני אסדר, זה בסדר.

חיים רמון (העבודה):

אדוני השר, מזלך שהסיעה לא שומעת אותך, היא לא היתה מסכימה לדברך.

עוזי ברעם (העבודה):

אתה יכול להמשיך להיות מתון.

שר המשטרה ר' מילוא:

בהקשר זה אני רוצה לומר כמה דברים לחבר הכנסת ברעם: כל העם רואה עכשיו את הדיון בערוץ השני, זה לא פשוט כל-כך כמו שאתה חושב.

חיים רמון (העבודה):

מצביעי הליכוד באמת מתונים, זו הבעיה, רק המרכז שלכם קיצוני.

שר המשטרה ר' מילוא:

אם נדבר עכשיו בינינו לבין עצמנו ברצינות, מה כבר לא

שר המשטרה ר' מילוא:

לנו, בניגוד לכך, יש קבלות. אנחנו עשינו גם את השלום עם מצרים ואנחנו עושים גם את התהליך הזה. אנחנו יושבים היום עם המשלחת הירדנית-הפלשתינית, אנחנו יושבים עם משלחת סורית, אנחנו נשכ עם משלחת לבנונית, ואנחנו נעשה גם שלום. חבר הכנסת ברעם, זה לא חלום שלכם ולא מונופול שלכם. זה חלום של עם ישראל כולו ומונופול של עם ישראל כולו. ואנחנו נגשים אותו, כי כולנו רוצים שלום. אבל אנחנו רוצים את השלום בתנאים כאלה, שעל-פי תפיסתנו לא יסכנו את ביטחונה של מדינת ישראל.

ועל רקע זה אנחנו כן נתיישב ביהודה ובשומרון, אנחנו נקיים אוטונומיה, אבל תוך נוכחות יהודית שם, ואנחנו ננסה להגיע לשלום עם שמירה על ארץ-ישראל ועל ביטחון מדינת ישראל.

זו הצעה רצינית, ואני מציע להעביר אותה לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ש' דיין:

חבר הכנסת ברעם, אתה מסכים?

עוזי ברעם (העבודה):
כן.

היו"ר ש' דיין:

אם כך, חברי הכנסת, אנו ניגשים להצבעה. מי בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון? מי נגד? זו הצבעה מס' 2.

ה צ ב ה

בעד ההצעה להעביר את

הנושא לוועדה 13 —

נגד — אין

נמנעים — אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ

והביטחון נתקבלה.

היו"ר ש' דיין:

13 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. ההצעה לסדר-היום תועבר לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

2. הצעות לסדר-היום

עיקול משקי החקלאים ברמת הגולן

בכל רחבי הארץ, במיוחד לאחר החלטת מפלגת העבודה לגבי רמת-הגולן. החלטה זו הביאה לכך, שהבנקים החליטו להפעיל את מלוא העוצמה כנגד אותם מושבים ולנסות לערער את הבסיס הכלכלי, את הבסיס הקיומי שעליו נאבקו במשך שנים רבות. אנשי העבודה בעמק-החולה, שתבעו ללכת ולהסיר את האיום הסורי מעל רמת-הגולן, אותה התיישבות ששלחה גם את נציגיה לשבת ברמת-הגולן, יצרה מצב שהביא אותם אנשים למחשבה שנייה וערער את ביטחונם העצמי ואת יכולתם הכלכלית להתמודד עם הקיום היומיומי שלהם.

אמרתם עלינו? התחלתם בזה שאנחנו בכלל לא נלך לשיחות השלום, והרי על רקע זה פורקה הממשלה דא — שהליכוד לא יוכל ללכת ולא יסכים ללכת לשיחות השלום.

עוזי ברעם (העבודה):

היא פורקה מפני שהיא לא תפקדה.

שר המשטרה ר' מילוא:

אבל הראיה היא שהממשלה הזאת הלכה לשיחות השלום והיתה במדריד.

גד יעקבי (העבודה):

אפשר לחשוב כאלו אנחנו פירקנו את הממשלה על עניין התשובות החיוביות לבייקר.

שר המשטרה ר' מילוא:

חברים, הקשיבו, אני לא הפרעתי לכם.

הראיה, חבר הכנסת יעקבי, שאף שלא הסכמנו לוועידה בין-לאומית במתכונת שהציע אותה חבר הכנסת פרס, אנחנו מקיימים שיחות שלום, מקיימים אותן במשא-ומתן ישיר בינינו לבין הערבים, ואין בנושא הזה שום קושי, אף שאין ועידה בין-לאומית.

עבד-אללהב דראושה (המפלגה הרמוקרטית הערבית):

— — —

חיים רמון (העבודה):

ומה היה במדריד?

שר המשטרה ר' מילוא:

אני לא רוצה להיכנס עכשיו לכל התחזיות שלכם. אני זוכר את שמעון פרס בא ואומר, שברגע שתהיה ועידה בין-לאומית, יהיו יחסים בין ברית-המועצות לישראל. עכשיו פרס כבר לא בממשלה, ברית-המועצות כבר לא קיימת, ויחסים יש. זה מה שקורה.

חיים רמון (העבודה):

זה מה שקרה מפני שהיתה ועידה בין-לאומית.

שר המשטרה ר' מילוא:

סלח לי. היחסים נוצרו אף שאין ועידה בין-לאומית, אף שיש שיחות ישירות; יש בכל זאת יחסים עם מה שהיה ברית-המועצות והיום זה חבר העמים.

לכן, אני לא מציע לאיש מהחברים היושבים כאן, חברי המערך, לעמוד על הבמה הזאת ולהטיף לליכוד בקשר לתהליך השלום. אנחנו מבצעים את תהליך השלום.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אבל לנו מותר.

היו"ר ש' דיין:

רבותי, אנחנו עוברים כעת להצעות לסדר-היום מס' 6253 ו-6282: עיקול משקי החקלאים ברמת-הגולן — של חברי הכנסת יוסי גולדברג וגדליהו גל. בבקשה, חבר הכנסת גולדברג.

יוסף גולדברג (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנו נמצאים בעיצומם של משבר, שבא לידי ביטוי בעיקולים המוטלים על מושבים

מחד גיסא, אני מדבר על הסדר-ריבוי, שקיים ויהיה קיים עד סוף חודש זה, ומאידך גיסא, אני מדבר על החוק שעובד במקביל ואינו קשור, אלא בסך-הכול הוא בא לכפות על כל מי שלא הצליח ליישם את מה שהיה צריך ליישם — ועל מנת להכריא את המערכת, להביא אותם גורמים לידי הידברות או לידי קביעה שרירותית, ואמרנו גם מעל במה זו, שאנחנו לא מחייבים הצעת חוק זו, אלא מחייבים הסדר שאפשר יהיה לעמוד בו.

דן תיכון (הליכוד):

אבל הצעת חוק זו כבר גמורה. היא תובא לקריאה שנייה ושלישית בתוך שבועיים-שלושה שבועות.

יוסף גולדברג (הליכוד):

ועל זה דיברתי.

דן תיכון (הליכוד):

יוסף גולדברג (הליכוד):

אז אני אומר לך, מתקדמים בשלושה מסלולים נפרדים, יש כמה מועדים: מועד ראשון, הסכם-ריבוי מסתיים ב־26 בחודש; חבר הכנסת תיכון.

היו"ר ש' דיין:

חבר הכנסת גולדברג, הוא הצליח לגרור אותך אחורנית.

יוסף גולדברג (הליכוד):

חבר הכנסת תיכון, ב־26 בינואר מסתיים ההסדר כפי שהוא מעוגן היום. במקביל לכך יש הסדר קיים בין משרד החקלאות לבין הבנקים, לגבי הבנות ביחס לעיקולים שהוטלו על המושבים. במקביל לכך יש חוק שהוגש על-ידי קבוצת חברי כנסת, ביזמתו של חבר הכנסת גל, והוא נמצא בוועדת הכלכלה להכנתו לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

מעל במה זו קראתי למערכת הבנקאית מחד גיסא, למערכת הממשלתית ולחברי הכנסת מאידך גיסא, שלקראת מועד זה חייב להגיע לכאן — או הסדר של הממשלה עם הבנקים, כפי שהוכן ועובדים עליו ברגעים אלה, מצד אחד, או, מצד שני, החוק שלפנינו. אם לא תגיע ההצעה המוסכמת, אין לי ספק שבתוך שבועיים יאושר החוק, והוא יכתוב בסופו של דבר את המלכים.

דן תיכון (הליכוד):

אני בעד החוק וכעד ההסדר, אבל אני שואל שאלה אחת: מדובר כאן בסכומים אדירים. מאין יבוא הכסף, לדעתך?

יוסף גולדברג (הליכוד):

אין ספק שזו שאלה אמיתית וחשובה — — —

יגאל הורביץ (הליכוד):

— — — חרשה לי לשאול מה חשבו כאשר הבנקים לקחו 70% ו־80% ריבית ריאלית — — —

יוסף גולדברג (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אם אתה מרשה לי לענות על השאלות, אעשה זאת.

היו"ר ש' דיין:

לא, לא.

יוסף גולדברג (הליכוד):

אז אני מבקש להמשיך, כי הפריעו לי באמצע.

היו"ר ש' דיין:

לא הפריעו לך, אלא שחבר הכנסת תיכון הצליח להחזיר

אומרים במשרד החקלאות, ומי שמנהל את הרשות לתכנון ולפיתוח חקלאי, פרופסור פוהורילס, שבמצב הכלכלי הנתון ובהסדר הנתון חייבים להביא להסדר חדש, לפריסה שאותם מושבים יוכלו להתמודד אהה.

בימים אלה ממש נמצאת בכנסת אותה הצעת חוק שיום חבר הכנסת גדליהו גל והצטרפו אליה רבים מחברי הכנסת בבית הזה. הצעת חוק זו נועדה להביא את כל הגורמים לידי הבנה והסדר. אנחנו נמצאים במצב, שב־26 בחודש זה יסתיים ההסדר הקיים, ואז ייתכן שייווצר תוהו-ווכוהו במשק המושבי, וכל ההסדרים הקיימים יעלו בתוהו.

אני קורא מכאן גם למערכת הבנקאית, גם לממשלה וגם לכנסת, שעד לתאריך זה יביאו את הצעת הממשלה להסדר, כאשר זה מוסכם עם הבנקים גם יחד, לרבות בנק החקלאות, ולחלופין, נסיים אנו את הצעת החוק, אשר תבטיח שהחקלאים במדינת ישראל, עתידם וחזונם לא יהיו הפקר.

אני רוצה להביא מסר מעל במה זו. בימים אלה קיבלתי מכתב ממשפחת יוסף מכפר-ורבורג. משפחה זו, שהיא משפחה שכולה, אשר מתמודדת בקשיים היוםיומיים, כפי שחווים אותם בעשרות מושבים בארץ, היתה אמורה לבסס את משקה במשק החלב. ההנהלה קיבלה החלטות שלא יעלו על הדעת, בנושאים אישיים ובנושאים משפחתיים, אשר מביישים כל אחד ואחד מאתנו. כאמור, המשפחה היא משפחה שכולה. היא פנתה למושב על-מנת לרשום את בנה בלוח הזיכרון של בני המושב. בנה שנפל באימונים בצה"ל לא הוכר על-ידי מזכירות המושב כחל שנפל במילוי תפקידו.

יתירה מזו, גם כאשר קיבלה המשפחה הקצאה מיוחדת במסגרת המכסות הנוספות לביסוס משקה המשפחתי, החליט הרוב שלא לאשר למשפחה זו את המכסה שניתנה כדת וכדין על-ידי משרד החקלאות. נקודה זו מצביעה על המשבר הקיים בכל מושב ומושב בין עמדת הרוב לבין עמדת המיעוט, בין כתישה הרוב, כתוצאה מחוק המושבים, אותו מיעוט שהגיע עד פת לחם. היעלה על הדעת בימים אלה, שאזרח לא יוכל לבנות את ביתו, את משקו, לאחר ההתמוטטות של כל המערכת החקלאית? האם אנחנו נחזיר לפעולה אותה מערכת שהתמוטטה?

באנו וקבענו בהסדר שנוכל לפעול במסגרת הפרטנית.

דן תיכון (הליכוד):

באיזה הסדר?

יוסף גולדברג (הליכוד):

בהסדר המושבים.

דן תיכון (הליכוד):

הרי יש הצעת חוק חדשה.

יוסף גולדברג (הליכוד):

התייחסתי גם להצעת החוק, חבר הכנסת תיכון. כנראה, היית עסוק באותה שנייה.

דן תיכון (הליכוד):

לא הייתי עסוק, אבל אני רוצה להבין.

היו"ר ש' דיין:

הוא לא יחזור לאחור.

יוסף גולדברג (הליכוד):

אני אשמח להבהיר לך, חבר הכנסת דן תיכון, מייד לאחר שאסיים את הקטע הזה; אבהיר גם אותה נקודה.

אותך לדברים שאמרת כבר בראשית דברך. אתה היית צריך להבין שזה על-חשבונך. אני לא יכול להרשות לך להאריך.

יוסף גולדברג (הליכוד):
אדוני היושב-ראש, אני מבקש לסיים את דברי. אבל אם באמצע דברי קוראים קריאות ביניים — —

היו"ר ש' דיין:
אלה לא היו קריאות ביניים. אני נותן לך דקה אחת.

יוסף גולדברג (הליכוד):
— — — ואחריה מאפשר לקיים את הדיון, אני לא יכול לסיים את נאומי — — —

היו"ר ש' דיין:
אני מבין את מצבך, אבל — — —

יוסף גולדברג (הליכוד):
אנשים ברמת-הגולן ובגליל רוצים לשמוע את המהרהר בנושאים כה חשובים. הרי לא יעלה על הדעת שלא נגיש איוו הצעת סיכום, ונעלה את הדברים שהם בנפשנו.

היו"ר ש' דיין:
חבר הכנסת גולדברג, גם אם תשכ עשר שעות ותדבר על הנושא הזה, לא יהיה די בכך.

דן תיכון (הליכוד):
הוא רוצה לשכנע אותך לתמוך בחוק הזה בוועדה.

היו"ר ש' דיין:
בנושא הזה יש לי דעה עצמית, ואני אצביע כפי שאני מבין.

חבר הכנסת גולדברג, אני מבין את מצוקתך, ואני מבקש ממך לסיים בתוך דקה.

יוסף גולדברג (הליכוד):
אני פונה מכאן אל המערכת הבנקאית, אל הממשלה ואל חברי הכנסת. אנחנו עומדים בפני שבועות קריטיים, מאחר שמדובר כאן במשבר שהמדינה לא ידעה דוגמתו. אין לי ספק שאם עד סוף חודש זה לא יובא ההסדר הסופי, אכן יאושר החוק, גם אם הוא יביא למצב כלכלי-אפשרי, אבל הוא יציל את ההתיישבות שיושבת לאורך גבולות המדינה, הן ברמת-הגולן, הן בגליל, הן בבקעה והן בערכה.

דן תיכון (הליכוד):
על זה אין מחלוקת.

יוסף גולדברג (הליכוד):
אין לי ספק, שאם בתוך שבועיים אלה יובא לכאן ההסכם, הוא יאושר. ועד אז אני דורש מהמערכת הבנקאית להקפיא את כל הפעולות המשפטיות ואת העיקולים נגד המושבים ונגד החקלאים הפרטיים או האחרים הפועלים באזורים האלה ומאפשרים לנו כאן לחיות חיים נורמליים. כי בעצם העובדה שהם נמצאים באותן נקודות רחוקות הם מבטיחים את הפעילות התקינה של המערכת הכלכלית, הבנקאית והיוצרת במרכזים הכלכליים.

היו"ר ש' דיין:
תודה רבה.

דן תיכון (הליכוד):
— — —

היו"ר ש' דיין:
חבר הכנסת תיכון, אני מבקש ממך.

יוסף גולדברג (הליכוד):
פניתי מכאן אל חברי המזכירות בכפר-ורבורג וביקשתי לאשר למשפחה הזאת, ומייד, את אשר אישר לה משרד החקלאות. שהרי מה שהם עושים הוא דבר שלא יעלה על הדעת, דבר שלא ייעשה במינהל תקין. וכדאי שייקחו לחשומת לבם שאנחנו מדברים באנשים חיים, ששילמו גם את מחיר חייהם וגם מחיר נוסף, כפי שרבים נשאו וכפי שרבים פעלו למען כך. אני מצפה לשמוע שהדבר ייעשה כבר בימים הקרובים.

אני פונה בהודמנות זו גם אל כבוד השר מגן, בשמי ובשם חברי הכנסת שהצטרפו — — —

דן תיכון (הליכוד):
— — —

היו"ר ש' דיין:
חבר הכנסת דן תיכון, לא ייתכן שכל הזמן תפריע לו. אתה מאריך עליידי זה את הנאום שלו.

יוסף גולדברג (הליכוד):
— — — שתיה פנייה ישירה למזכירות כפר-ורבורג לטפל במקרה המיוחד הזה. אנחנו עוסקים במשפחה שכולה, כשכנראה לא היתה רגישות לעובדה הזאת כתוצאה מהמשבר המעמיק הנופל על כל המשק החקלאי. תודה.

היו"ר ש' דיין:
תודה. חבר הכנסת גדליה גל, בבקשה.

חבר הכנסת דן תיכון, אתה עמיתי לנשיאות ואחרי יודע בדיוק לגעת בנקודות שמעוררות שוב ושוב תגובה. אני מבקש ממך לסייע לי לנהל את הישיבה.

גדליה גל (העבודה):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שליחי הבנקים פושטים על חקלאים ברמת-הגולן, מעקלים רכוש דווקא בימים אלה, כאשר רגישותם של מתיישבי רמת-הגולן לגבי עתידם מרקיעה לשיאים חדשים בגלל הפעילות המדינית ובגלל כל מיני רוחות המנשבות, שמא נצטרך לרדת מרמת-הגולן.

בגולן, כמושבים ובקיבוצים, יושבת חבורת אנשים מוכשרת וחרוצה שהעפילה לשם, בין השאר, כדי לתרום לביטחונה של מדינת ישראל, וגם רצתה לתרום לעצמה. לממש את יכולתה ולהקים יישובים חדשים.

המחויבות שלנו כלפיהם, לפי תפיסתי, לא נובעת משום ששלחנו אותם; כך אני שומע אומרים כאן מדי פעם, שאנחנו חייבים להם משום ששלחנו אותם. אני מרגיש שאני חייב להם משום שהשקט בביתי שליך חוף הים נובע מיישבתם שם. אינני מעלה על דעתי שנוכל לשבת בשקט בתל-אביב ובכל אזור אחר אם הם לא ישובו שם. על כן הם ראויים להתייחסות שונה.

אתה קם בבוקר, כמו בבוקר ה-24 בחודש האחרון, קורא בעיתון ושומע ברדיו דברים, ואני אצטט רק חלק ממה שכתב עיתונאי שהיה שם: חברי מושב אבני-איתן בדרום רמת-הגולן נטשו את היישוב ועברו להתגורר 3 קילומטרים ממזרח לו, סמוך לגדר הגבול בין ישראל לסוריה. בשלושת הימים האחרונים הושבת המושב, השייך לתנועת "הפועל המזרחי", במחאה על עיקולי רכושם וכסף שמבוצעים בו-עלידי הבנקים. חברי אבני-איתן שנטשו את המושב לא לפני שהבעירו צמיגים בכניסה ליישוב, התעמתו עם קציני צה"ל, שדרשו מהם לפנות את המקום מפני שהם מהווים סיכון ביטחוני.

דן תיכון (הליכוד):

זה כנראה קובע את לוח הזמנים. גם הקיבוצים יהיו בתוכו.

גדליהו גל (העבודה):

אני רוצה לומר לך, שהגעתי למסקנה שלא צריך להיבהל מהפריימרים, לא בליכוד ולא במערך.

היו"ר ש' דיין:

זה נוגע לנושא?

דן תיכון (הליכוד):

תאמין לי, זה קשור יותר.

היו"ר ש' דיין:

האמן לי שהנושא שהוא וחבר הכנסת גולדברג העלו רציני הרכה יותר מהנושא הזה.

גדליהו גל (העבודה):

אני הגעתי למסקנה, ואני אומר לך בכל הרצינות, אתה בוודאי ראית שאני הייתי להוט לגמור את זה די מהר, כי אנחנו עוסקים בזה חודשים רבים. וגם לאחרונה בוודאי שמת לב, שאנחנו מעמיקים בחקיקה על חשבון הזמן העובר. וזה מתוך תחושה המלאה, שגם אחרי הפריימרים החוק יבוא לכאן, בהעדר כל פתרון אפקטיבי אחר הוא יעבור, גם בעזרת הליכוד, גם בעזרת המערך וכל השאר.

דן תיכון (הליכוד):

אני לא נגר החוק, אני בעד החוק. בכנסת למדתי שהכול אפשרי, לצערי. מה שמטריד אותי — מאין יבוא הכסף, מאין לוקחים את המיליארדים האלה?

היו"ר ש' דיין:

זו אותה שאלה ששאלת גם את חבר הכנסת גולדברג.

גדליהו גל (העבודה):

למיטב הכרתי, אין זקוקים פה אפילו לפרוטה אחת; חזרתי ואמרתי, אחזור ואומר. ממרבית חברי המושבים, כגון חובות המשקים המשפחתיים בארבע השנים האחרונות, חובות העבר, כמעט לא גבו פרוטה, משום שכל המערכת התמוטטה, ומה שיש בידי הבנקים — זה לא החייבים אלא רק הערבים. ממיילא, גם אם לא יהיה חוק, הם לא יקבלו פרוטה. לפי האינפורמציה שבידי, את כל הכסף שהם לא יקבלו על-פי החוק שאנחנו הצענו, הם ממילא כבר הפרישו.

לכן גם אני לא הצעתי מעורבות ממשלה בהסדר הזה. לפני כך וכך שנים, כתוצאה מפלוטטר שהיה בבנקים, באה המדינה והשקיעה כך וכך מיליארדים של שקלים. הפעם הזאת יש פלוטטר אצל המושבים, חלק באשמתם, חלק באשמת החקלאים, חלק באשמת המצב הכלכלי, ולא כמעט משום שאנחנו הולכים במשק החקלאי למכנה חדש, שהוא תוצאה של סביבה מתחנה. לפי דעתי, במקום להמשיך לשחק עם עיקולים, עורכידין ומשפטים, ומי יודע לאן נגיע, במטותא מהם, ימחקו הבנקים חלק מהחובות שממילא לא יקבלו. לכן, אני מבקש שאנחנו נפנה לבנקים לנוח ארבעה שבועות, שלא ימשיכו בעיקולים, ובעוד ארבעה שבועות, לפי דעתי, הבעיה הזאת תתחיל לקבל את פתרונה.

תרשה לי, אדוני היושב-ראש, עוד נקודה אחת. בסוף החודש הקודם היו באוורים שונים בארץ סופות וסערות, שלא היו כמותן ב-100 השנים האחרונות. כאשר חוקקנו כאן את החוק של נזקי אסונות טבע, למצב הזה התכוונו. חלפו מאז חודשים, ובידי משרד החקלאות יש הנתונים המתחייבים על-פי החוק כדי שממשלת ישראל תוכל להכריז על מה שקרה

יכולתי להמשיך, כמובן, בתיאור של העיתונאי, שנותן תמונה ממה שקרה שם. ואתה שואל את עצמך, האם דווקא בימים אלה צריך להעמיד את המתיישבים מול המעקלים ומול קציני צה"ל ומול כל ההמולה שסביבם?

הבנקים והחקלאים ברמת-הגולן מתגוששים, ולא נמצא גורם בממשלה הזאת שיקום ויגיד "די". איפה אנשי המחנה הלאומי, למה הם שותקים כאשר כל הדבר הזה מתרחש?

ומאז נקראתי, כבר לפני שבועיים, במוצאי-שבת, למושב שדה-יצחק, ומצאתי את כל אנשי המושב מבעירים צמיגים בשער, והשער סגור, אין יוצא ואין בא, משום שבנק המזרחי, או שליחי, מצאו דווקא בשבת את המועד המתאים לשלוח לשם את המעקלים.

רכותי חברי הכנסת, מלאו ארבע שנים למה שקרוי הסדר המושבים, וכפי שאמר ידירי חבר הכנסת יוסי גולדברג, המינהלת הזאת מסיימת את תפקידה בימים הקרובים. היא מסיימת תפקיד שהוטל עליה לפני ארבע שנים, והיכול דל מאד.

ומה אנחנו שומעים מהממונה על משרד החקלאות, לפני כמה ימים, בהופיעו בפני אנשי תנועת המושבים? הוא אומר: צריך להגיע מהר ככל האפשר להסדר מחייב של חובות המושבים. יש לקוות להסדר הטוב ביותר, אולם צריך לדעת גם להתפשר. את זה אנחנו שומעים אחרי ארבע שנים לעבודתה של מינהלת ההסדר, שהוקמה לאחר החלטת ממשלה, שצריך לגמור את הפרשה הזאת. מה זה, אנחנו באמת חדלי-אישים עד כדי כך שאיננו מסוגלים להתמודד ולפתור את הבעיה הזאת? היום, אחרי ארבע שנים, אומר הממונה מטעם ראש הממשלה על המשרד שצריך להגיע להסדר?

הבנקים — הם הגישו אתמול בוועדת הכלכלה מסמך שמתייחס לחוק להסדר החובות, שמונח לפני חברי הוועדה, ובין השאר הם מעירים הערות להצעת החוק: הערותינו להלן אינן באות אלא כדי להצביע על אי-התאמת החוק, זאת אומרת, הם כבר אומרים שחוק צריך, אלא החוק לא כל כך מתאים, והם מבקשים להפנות את תשומת לבנו לצורך בין הצדדים הקשורים בהסדר מוסכם בעניין, אשר יגובה בהוראות חוק מתאימות יותר. גם הם כבר מדברים מצד אחד על כך שצריך לעשות הסדר חדש, כי ההסדר הזה לא טוב; ובידי השנייה הם שולחים את המעקלים לרמת-הגולן, לדוכ"ב ולשדה-יצחק, ולכן לא?

תוקפים את חברי הכנסת ואותי לא-מעט על כך שהנחנו הצעת חוק להסדר חובות המושבים. ומה מצפים מאתנו, חברי הכנסת, אחרי ארבע שנים של חוסר אונים, של אי-מתן תשובה — שאנחנו לא נניח על שולחן הכנסת הצעת חוק כזאת? יכול להיות שצריך לתקן אותה, ואנחנו אכן עושים את הדבר הזה.

אני מבקש מהכנסת, שאנחנו נתבע מהבנקים — וגם הם אומרים שצריך חוק, וגם הם אומרים שההסדר הקודם לא-טוב, וגם הם אומרים שצריך הסדר חדש — שירפו עכשיו לשלושה-ארבעה שבועות. כי אני מעריך, כפי שידירי דן תיכון אמר, שבועוד ארבעה שבועות תהיה מונחת כאן הצעת חוק

דן תיכון (הליכוד):

מקדימים את הפריימרים.

גדליהו גל (העבודה):

אתה חושב שהבעיה היא רק בפריימרים שלנו?

להסכם עם הבנקים, אני מתכוון לבנק לאומי, לבנק הפועלים ולבנק המזרחי. על הפעלת הסדר ביניים לחובות המושבים לתקופה של שישה חודשים. זאת אומרת, אני נענה לבקשות שלכם, עד חודש מרס 1992 יש הסדר ביניים נוסף שאפשר לעמוד בו. החקלאים, במסגרת הסדר הביניים, נדרשים לשלם על חשבון החוב סכומים הנעים בין 500 שקל ל-1,000 שקל.

יוסף גולדברג (הליכוד):

האם בנק החקלאות כלול בהסדר הזה?

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

לא. אני מדבר על בנק לאומי, בנק הפועלים ובנק המזרחי. אחיחיס בהמשך לשאלה שהפנית אלי.

הסכומים הנדרשים נעים בין 500 ל-1,000 שקלים לחודש בתמורה להסרת העיקולים.

בעניין המשקים ברמת-הגולן, ולאור הרגישות המיוחדת שעליה הצביעו המציעים, סוכם כי הסכומים לתשלום במסגרת הסדר הביניים לא יעלו על כושר הפירעון של המשקים.

המושבים רמות, מעלה-גמלא, נוב, נווה-אטי"ב ואבני-אית"ן פנו למינהלת ההסדר בבקשה לשלם בהסדר הביניים שפיטטתי עתה.

על בסיס כושר החזר נקבע, כי ל-200 משקים חקלאיים המפורטים לעיל, התפלגות התשלום החודשי תהיה כדלקמן: 75% מהמשקים — תשלום חודשי עד 600 שקל; 4% מהמשקים — תשלום חודשי עד 800 שקל; ו-11% מהמשקים — תשלום חודשי עד 1,000 שקלים.

מושבים נוספים שנכסיהם עוקלו על-ידי הבנקים יוכלו לפנות למינהלת ההסדר לביצוע הסדר ביניים באותם תנאים, ועם ביצוע התשלומים יוסרו העיקולים.

אני מבקש לענות גם לחבר הכנסת יוסי גולדברג על המקרה שהוזכר בכפר-יורבורג, לא מפני שזה באזור מגורי. קיבלתי את מכתבך, ואדאג עוד השבוע להעביר זאת למר מיכאל דקל ולבקש ממנו לטפל במקרה הפרטי הזה.

ולשאלות של חבר הכנסת דן תיכון: אם תקבל הכנסת חוק שיביא רווחה למושבים, שיאפשר קיום למושבים, מנין ניקח את הכסף? אתה צודק בכך שמדובר בהון תועפות, שקשה אפילו להעריך אותו. אני יכול רק לבשר כרגע מעל דוכן הכנסת, כי במסגרת הדיונים בוועדת הכלכלה, שבה נשאלה השאלה הזאת, מתכוון משרד הכלכלה והתכנון — ותרשה לי, אדוני היושב-ראש, לחבוש לרגע את הכובע המקורי שלי — להגיש הצעה שיש בה משום מימוש נכסים מסוימים בהיקף תקציבי שבהחלט יכול להתמודד עם סך כל החובות של המושבים והקיבוצים כאחד.

דן תיכון (הליכוד):
לא הבנתי.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

אני לא צריך לפטר הרבה, אבל אומר לך, שלקיבוצים ולמושבים יש נכסים, והנכסים הללו, בלי לנקוב בשמות מסוימים, שווים הרבה מאוד כסף. ההצעה הזו מסתובבת במסדרונותינו כמה וכמה חודשים.

קריאה:

איוה נכסים.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

חבר הכנסת דן תיכון הביא דוגמה — נכסים כלכליים,

כאסון טבע ולפצות את החקלאים. אני מבקש ממך, אדוני השר, שתעשה את כל מה שאתה יכול כדי שכיום ראשון תובא לממשלת ישראל הצעה להכריז על הסופה האחרונה כאסון טבע, ולמנוע מאתנו, חברי הכנסת, לעסוק בשתדלנות, לעסוק בבקשת רחמים, ולתת לחקלאים, שהם אינם מסכנים, אלא מגיע להם על-פי דין, פיצויים בגין אסון הטבע שקרה לפני חודשיים.

היו"ר ש' דיין:

תודה רבה. ישיב שר הכלכלה והתכנון. בבקשה.

שמעון שטרית (העבודה):

דן, תשאל את השר אם הוא נואם לפני חברי המרכז שלו.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לברך את יוזמי ההצעה, חבר הכנסת יוסי גולדברג וחבר הכנסת גדליה גל, אשר העלו נושא רגיש מאוד מבחינה חברתית.

עם זאת ובאותה נשימה, אני רוצה לתקן את הרושם שיכול היה להיווצר. המציעים הנכבדים הציעו לדון על אודות העיקולים על משקים ברמת-הגולן. מי שהאזין לדבריהם המאלפים בוודאי שם לב, שהם מדברים על כלל המשקים בארץ, ולא רק ברמת-הגולן. מיום שהנחתם את ההצעה כבר נתקלנו במקרים של עיקולים כואבים גם בגליל — ובעינינו, כמוכן, הגולן והגליל חד הם — ובמקומות אחרים בארץ. אם כן, הסוגיה היא סוגיה המתייחסת לכלל המשקים בארץ הכלולים בהסדר המושבים, ההסדר הידוע בכינויו הסדר המושבים.

משרד החקלאות כבר מסר למוסדות הכנסת, כי ההסדר למעשה אינו פועל, כפי שחברי הכנסת גולדברג וגל אומנם הרגישו. 93 מתוך 361 מושבים נכנסו למסגרת ההסדר, וגם הם אינם עומדים בו. משרד החקלאות דורש הסדר ריאלי חדש, תוך חישוב מתודש של החובות ופריסתם על פני 20 שנה בריבית של 2.5%.

אנחנו חושבים שצריך להגיע לחקיקה. כולנו מודעים ליוזמה של חברי הכנסת בראשותו של חבר הכנסת גדליה גל לבני חוק שמונת על שולחנה של ועדת הכלכלה של הכנסת וגומצא בשלבים מתקדמים של דיון. בינתיים, עד שהכנסת תחוקק חוק, צריך לאפשר לחקלאים להתקיים ולהסיר מעליהם את האיומים וההטרדות של הבנקים.

אדוני היושב-ראש, נפגשתי עם הנהלת איגוד הבנקים רק לפני שבוע ימים. שמעתי את חרדתם המוצדקת, כי שמיטת חובות טוטלית, ללא התערבות של גורם כלשהו, ללא התערבות המדינה וכן גורמים נוספים, כאשר רק הבנקים הם שיישאו בעניין, תביא להתמוטטות הבנקים. זוהי סוגיה שאולי נדבר עליה בוועדת הכספים או במקום אחר. השבתי להם את מה שאני שומע בכנסת ומה שכולנו חשים: גם הבנקים חייבים להיות רגישים למצוקות חברתיות, במיוחד כשהן עונתיות.

אינני מבין את ההיגיון שלפיו כמהלך חודש דצמבר ניסו כמעט כל הבנקים לממש את החובות על-ידי עיקולים. הגדיל לעשות בנק המזרחי, שבלהיטותו לגבות את החובות, המעקלים מטעמו פעלו אפילו בשבת. נדמה לי שהנושא הזה נמצא בבדיקה.

אני מבקש להביא לידיעת חברי הכנסת גולדברג וגל את אשר העלתה הבדיקה שלי כלשכת שר החקלאות. ראשית, כדי להסיר עיקולים על משקי חברים, הגיע משרד החקלאות

אני מציע להעביר את ההצעות לסדר-היום לדיון בוועדת הכלכלה של הכנסת.
היו"ר ש' דיין:
תודה.

ח. שאלות ותשובות

הוועדה לשימוש בכספי התמורה, שבראשה עומד יועץ ראש הממשלה לענייני ערבים. מאז הוקמה הוועדה, לפני עשרות שנים, היא העבירה המלצה שאותה מימש כלשונה האפוטרופוס על נכסי נפקדים. לאחרונה נמנע האפוטרופוס לממש יותר מ-20% מכלל ההחלטות של הוועדה, ובתוך כך סך 137,000 שקל למלגות לסטודנטים. שר האוצר נתבקש להתערב בעניין, והוא אומנם בודק זאת עתה.

4. בחודשים האחרונים השתנה מעמדו של האפוטרופוס, החייב לספק רשימת מצאי ומצב ההכנסות; זאת, עקב העברתו ממנהל מקרקעי ישראל למשרד האוצר. שר האוצר הבטיח להעביר לי דוח על מצב ההכנסות במהלך שנה זו.

5. המדינה מודעת לקשיים הכרוכים בניהול נכסי הווקף המוסלמי. עם זאת, יש לזכור, כי הנכסים שבהם מדובר הועברו לניהול המדינה כיושרת שלטונות המנדט הבריטי, שהעבירו את הנכסים מניהול המופתי לניהול ועדה שהם מינו. זאת, מאחר שההכנסות מן הנכסים שימשו למימון פעילות המופתי. במהלך השנים שחררה המדינה חלק מן הנכסים לוועדי נאמנים. תהליך זה פסק עקב קשיי תפקוד של הוועדים. יועץ ראש הממשלה לענייני ערבים גיבש הצעה חדשה למינוי ועד נאמנים, ואנו מחכים לתגובת משרד האוצר האמור להגישא לממשלה.

4713. הטיפול בבעיית האבטלה

חבר הכנסת א' אליאב שאל את שר הכלכלה והתכנון ביום ט' בשבט התשנ"ב (14 בינואר 1992):

המוסד לביטוח לאומי פרסם דוח, ובו קבע, כי מספר האנשים שחיו מתחת לקו העוני בשנת 1990 היה יותר מחצי מיליון, לעומת 440,000 איש בשנת 1989.

ברצוני לשאול:

1. האם יש במשרד הכלכלה והתכנון תוכנית עבודה כלכלית לפתרון אפשרי של מצב אבטלה גואה זה, ואם כן — מה היא?

2. האם מודע כבוד השר להצעת "מאגרות" קליטת העלייה, שעיקרה הם התערבות ממלכתית ציבורית לבנייתם של מקבצים מקצועיים שיאמצו עליידי מפעלים, בתי-חולים — לכל מאגרה כזאת יצורפו עולים אשר תחום עבודתם המאמץ קרוב לסוג המפעל/ בית-החולים וכדומה?

3. מה היא עמדת מומחי משרדך כלפי תוכנית זו?

תשובת שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בעיית האבטלה והדרכים להתמודד איתה תוך קליטת העלייה ויצירת מקורות תעסוקה מעסיקה ותעסיק את הממשלה כולה. פתרונות לבעיה זו מועלים ומבוצעים עליידי המשרדים הייעודיים בתחומי עיסוקיהם, החל ממשרד האוצר, משרד

רווחיים וטובים. לו הם היו של הממשלה, הייתי אומר שהיינו מפריטים אותם, אבל יש אמצעים אחרים לעשות זאת. אני מציע שלא לפתח כאן דיון על הטכניקות, נעשה זאת בוועדת הכלכלה של הכנסת.

4675. הכנסות הווקף המוסלמי

חבר הכנסת ד' מחאמיד שאל את שר הכלכלה והתכנון ביום ט' בשבט התשנ"ב (14 בינואר 1992):

בכתבה שפורסמה ב"הארץ" כ"10 בדצמבר 1991 נאמר: "אלבק העירה, כי נראה לה שהמדינה משקיעה בשירותי דת לציבור המוסלמי יותר ממה שהיא מקבלת מהכנסות רכוש הווקף. לדעתה, משרד הדתות מוציא סכום גבוה על אחזקת מסגדים ומקומות קדושים וקיומם".

ברצוני לשאול:

1. האם הטענה הנ"ל נכונה?

2. מה הן ההכנסות השנתיות מרכוש הווקף המוסלמי?

3. כמה מהכנסות אלה מופרשות לצורכי הציבור המוסלמי והדת המוסלמית והמקומות הקדושים למוסלמים?

4. האם מוכן כבוד השר לספק לי דוח על מצב ההכנסות של ההקדש המוסלמי?

5. אם המדינה אכן מפסידה, האם מוכן השר להורות על העברת נכסי הווקף המוסלמי לבעלי החוקים, המוסלמים, כדי שיהלו את ענייניהם בעצמם?

תשובת שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בלי להתייחס להערכות ולמשוואות, אנו סבורים כי המשרד לענייני דתות משקיע אומנם רבות באחזקת מסגדים ומקומות קדושים אחרים.

2 — 3. תקציב שירותי הדת למוסלמים לשנת התקציב 1991 — חשעה חודשים — היה כ-4.5 מיליוני שקל, ברובו המכריע הוצא כמשכורות לכלי קודש, ואילו למעלה מ-100,000 שקל יועדו למבני דת.

אנו סבורים, כי אזרחי ישראל המוסלמים זכאים לשירותי דת מהמדינה ככל אזרחי מדינת ישראל. לצורך זה עיכרה לשכת יועץ ראש הממשלה לענייני ערבים, בתיאום עם המשרד לענייני דתות, את הצעת חוק שירותי הדת המוסלמיים, הנמצאת עתה בלימוד במשרד האוצר.

בשנת הכספים 1991 הוקצה סך 979,000 ש"ח למטרות הבאות על-פי חוק נכסי נפקדים: סעד לעניים, מלגות לתלמידי בתי-הספר, הכשרה מקצועית, בריאות, לימודי דת, קיום פולחן או מנהגים דתיים אחרים. מקורם של כספים אלה בנכסי הקדש שהוקנו לאפוטרופוס ולא שוחררו. על יעוד הכספים מחליטה

ב. לגבי יצירת מקומות עבודה חדשים ומימוש חלק מהצעות משרדי — משרד הכלכלה והתכנון הציע לשנות את חוק עידוד השקעות הון. תיקון מס' 39 לחוק עידוד השקעות הון עומד ברוח ההצעות של המשרד. תיקון זה גרס ישרו להגדלת ההשקעות במשק. אלו אפשרו יצירת מקומות העסוקה חדשים. ואומנם, מספר המועסקים החדשים שנוספו למשק בין הרבעון השלישי בשנת 1990 לרבעון השלישי בשנת 1991 הגיע ל-97,000.

המשרד התווה תוכנית לפיתוחם ולעידודם של עסקים קטנים, כאמצעי לקליטת עולים בתעסוקה.

גם בתחום המימון יושם חלק מהמלצות המשרד. הוקמו קרנות מימון בהשתתפות ממשלתית. במסגרת הבנק לפיתוח התעשייה ובנק דיסקונט.

לא כאן המקום לפרט, במסגרת תשובה על שאלתא זו, את כל הנעשה במשרדי הממשלה השונים ואת פעילות הממשלה, החלטותיה ומימושו בתחום מרכזי זה. אציין רק, כי גם בשנה שחלפה, כאשר 11% מכלל כוח העבודה במשק לא היו מועסקים — והשיעור, לצערנו, אף עלול לגדול — נוספו קרוב ל-100,000 עובדים במשק, וזאת בתנאים של עלייה מסיבית ולחץ עצום על המשאבים הלאומיים. בשנת התקציב הקרובה נקווה כי נוכל במאמץ משותף ליצור מקומות העסוקה ל-150,000 איש — וגם בכך לא יהיה די, לצערי. בכל מקרה, הפתרון האמיתי לבעיה זו באמצעות צמיחת המשק, ויש להאיצה ולסייע לה ככל שניתן.

אשר לפעולות ולפעולות משרדי לקידום פתרונות תעסוקתיים באזורי מצוקה ובאזורים הקרובים במיוחד ללבנו כנגב וכגליל, כבר התייחסתי לכך בתשובותי ובדברי על נושאים שהעלה חבר הכנסת אליאב — שאלות ונושאים שהועלו בחודש יוני 1991 על-ידי חבר הכנסת אליאב באשר לפיתוח הנגב והגליל.

אזכיר רק שניים מאלו: א. מתן מעמד של אזור פיתוח א' לעיר באר-שבע; ב. אישור ההמלצות של הוועדה הבין-משרדית לבחינת היבטים של העברת תע"ש לנגב, שרוכזו והועלו על-ידי מנכ"ל משרדי יחזקאל הרמליך.

2-3. המשרד ומומחיו מודעים להצעת חבר הכנסת אליאב. מרבית הכלכלנים העוסקים בתחום זה הסתייגו מרעיון ה"מאגרות". לדעת אנשי המקצוע שבמשרד הכלכלה והתכנון, יש להעדיף הפניית מרבית המשאבים — המצויים ממילא בצמצום — לעידוד יצירת תשתית תעסוקתית עצמאית מתאימה ולהרחבת ענפים בעלי פוטנציאל תעסוקתי עצמאי. יש להימנע, לכן, מיצירת "מאגרות" תעסוקה ליד מפעלים חסרי פוטנציאל מעין זה. מרכיב התעסוקה האמיתית, המועיל בתוכנית ה"מאגרות" הוא קטן, ומבוסס בעיקר על תעסוקה כלית כדאית. משמעות הדבר — יצירת אבטלה סמויה בקנה מידה גדול הן בסקטור הציבורי והן בסקטור העסקי.

בסקטור הציבורי אין לקלוט עובדים מעבר לנדרש לצורך מתן שירותים לאוכלוסייה הגדלה. לא רצוי וגם אין אפשרות להטיל על הסקטור העסקי לקלוט בתעסוקה מספר רב של עולים שאין זקק לעבודתם מבחינה כלכלית. בעניין זה יש לציין, כי לאחרונה מסבסדת הממשלה את שכרם של עובדים חדשים, שייתוספו על הסקטור היצירני, בשיעור של כשליש משכרם. שיטה זו עדיפה, לדעתנו, משיטת ה"מאגרות". גם עלות אמצעי זה גבוהה למדי, ונאמדת, לשנת 1992, בכ-250 מיליון שקל.

התעשייה והמסחר ומשרד העבודה והרווחה וכלה במשרד הכלכלה והתכנון.

במסגרת זו טיפלו משרד הכלכלה והתכנון ויחידות המטה שבו גם בנושא התעסוקה. הרשות לתכנון כלכלי ולאומי במשרדי התייחסה לנושא בהרחבה במסגרת עבודותיה במישור המקרו-כלכלי בראייה רב-שנתית: א. בחוברת "תקציב לאומי רב-שנתי לשנים 1992 עד 1994" — ירושלים, חשוון התשנ"ב, אוקטובר 1991; ב. ב"מתאר למשק הלאומי, 1991 — 1995 והצעה למסגרת תקציב רב-שנתי" — ירושלים, סיוון התשנ"א, יוני 1991.

בשני מסמכים מרכזיים אלו הותוו ופורטו בהרחבה הצעדים הנדרשים מהממשלה לצורך האצת הצמיחה במשק. באמצעות צמיחת המגזר העסקי. רק האצה משמעותית של הצמיחה במשק, תוך הדגשת ההשקעות לצורך זה, תאפשר יצירת מקורות תעסוקה וקליטת מובטלים, עולים, ותיקים ומשומתרי צבא כאחד במקומות עבודה ולתועלת המשק בכללו.

משרד הכלכלה והתכנון גם התייחס בעבודות ספציפיות, ובהרחבה, לשאלת האבטלה והשפעתה על העלייה והקליטה. זאת, במסמך "עיקרי מדיניות הממשלה לקליטת העלייה", שפורסם על-ידי משרדי ב"ד אב התש"ן, 5 באוגוסט 1990. למסמך זה קדמו עבודת מטה ודיונים. במסגרת המועצה לתכנון לאומי: "משרד הכלכלה והתכנון, קליטת עלייה — האתגר בתחום התעסוקה" — אלול התש"ן, אוגוסט 1990.

על בסיס עבודות אלו, קבע משרד הכלכלה והתכנון עקרונות למדיניות, אשר עיקריהם הוגשו כאמור לממשלה ב"5 באוגוסט 1990, ואלו הם: א. תקופת הביניים עד להיווצרות מקומות עבודה חדשים, והקטנת החיכוך הנובע מחוסר התאמה בין מקצועות העולים לצורכי המשק; ב. לצורך יצירת כ-100,000 מקומות עבודה חדשים בשנה, יש להרחיב השקעות בתשתית תעסוקתית מתאימה. התוכנית הוגשה לממשלה, וחלקים ממנה כבר יושמו.

להלן צעדים מספר שהומלצו על-ידי משרד הכלכלה והתכנון:

א. לגבי תקופת הביניים — המשרד המליץ על הגדלת המשאבים המוקצים להכשרה מקצועית, הן פנים-מפעלית והן אחרת.

המשרד המליץ להקים מרכזי מו"פ — מחקר ופיתוח — ליד המוסדות האקדמיים ומוסדות המחקר הקיימים — למעשה הקמת "מאגרות" ליד מוסדות אלו — והתווה תוכנית פעולה בנושא. התוכנית יושמה בחלקה. כ-1,400 מדענים הושמו בתעסוקה מאז.

לאחרונה הגיש המשרד לממשלה הצעה להעסקת עולים במוקדי אבטלה — בשיתוף עם הרשויות המקומיות, ושלא על בסיס העסקת קבע — בפרויקטים להעשרת האוכלוסייה, כגון קורסים במסגרת מתנ"סים מקומיים — קורסים למוסיקה, חינוך מוסיקלי, בריאות המשפחה, השתלמות ועזרה בלימודי מדעי הטבע ובמחשבים. הקורסים יהיו במימון חלקי של האוכלוסייה — הצרכנים — ושל הממשלה. כמרכיב הגיש המשרד הצעה לתכנון ולהקמה של פאוקים עירוניים, לביצוע עבודות במסגרת שיקום שכונות ופרויקטים הנדסיים אחרים. אלו הן עבודות שיביאו לניצול הכישורים של חלק מהעולים לתועלת הקהילה, החברה והמדינה.

— בתקציב שנת 1992 — הסכום המוקצה להכשרה מקצועית, כ-60%, בהשוואה לשנת 1990. המסלול העיקרי יהווה הכשרה פנים-מפעלית; הוקדמו רכישות מערכת הביטחון מהתעשייה הביטחונית בשנת 1992, בהיקף של כ-250 מיליון שקל.

ייתכן שבמסגרת האמצעים ליצירת מקורות תעסוקה יהיה צורך גם בעבודות זרמות או בפעולות מיוחדות אחרות, עלידי הממשלה והרשויות המקומיות, ובתנאי שהעבודות תהיינה קונסטרוקטיביות במסגרת קידום עבודות תשתית באופן נקודתי ובמוקדי אבטלה חריפה במיוחד, או במקומות שיהיה לעבודות מעין אלו ערך כלכלי כלשהו, דוגמת חפירות ארכיאולוגיות, פעולות שיפוץ וכו'.

ייתכן גם שיווצרו מעין "מאגרות" סלקטיביות במקומות ובתחומים שיש בהם סיכוי להפוך תעסוקה זו לתעסוקת קבע, דוגמת "מאגרה רפואית" ליד המרכז הרפואי "סורוקה" שבבאר-שבע, אשר תוקם על בסיס הקדמת העסקת כוח-אדם רפואי שיידרש בשנתיים הקרובות, בהתאם לתחזית הצרכים.

ט. הצעות לסדר-היום

עיקול משקי החקלאים ברמת-הגולן

אם הוא שומע ומאזין, שידע שמדובר בהצעת חוק שתעלה לאוצר המדינה, במקרה הטוב ביותר, כ-2 מיליארדי שקל.

אבל, חבר הכנסת אורון יתכן ויאמר, שמדובר גם בהכללת הקיבוצים במסגרת אותה הצעת חוק, ואז הסכום הזה —

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):
לא שמעת זאת ממני מעולם.

דן תיכון (הליכוד):

לא ממך אבל מעמיתך לתנועה הקיבוצית.

לכן הסכום עולה מ-2 מיליארדי שקל, ואני זהיר, זה במקרה הטוב, ל-6 — 7 מיליארדי שקל, כנראה. ויפה אמר חבר הכנסת דין, ומה עם ארגון נפגעי המשכנתאות? והרי כל מספר זוכה.

אני באמת רוצה לעזור לכולם. כולם אזרחים טובים משלמי מס. אבל אני חרד ושואל את עצמי, מאין יבוא הכסף, אילו הייתי משוכנע שהמושבים והקיבוצים יוותרו על ההחזקות שלהם בחברות גדולות, חשובות ומרוויחות — הייתי בהחלט הולך, בנפש חפצה, להסדר הזה. אלא שאינני רואה אפשרות לקבל את הסכמתם למכירת מוסד, למשל כמו "תנובה" ו/או "המשכיר המרכזי".

אשמח מאוד אם חבר הכנסת גדליה גל, שאני רוצה לעזור לו, יסייע לממשלה בעניין.

היו"ר ש' דיין:

חודה רבה. חבר הכנסת יוסי גולדברג, אתה מסכים להצעתו של השר להעביר את הצעתך לוועדת הכלכלה של הכנסת? חבר הכנסת גל, האם גם אתה מסכים להעביר את הצעתך לוועדת הכלכלה, כהצעתו של השר? כן, אם כן, יש לנו הצעה של השר, להעביר — — —

גדליה גל (העבודה):

אני מסתפק בהודעת השר.

היו"ר ש' דיין:

אם כן, אין צורך להצביע על הצעתך.

חבר הכנסת גולדברג?

מימון תוכנית ה"מאגרות" אמור לבוא כולו מתקציב הסקטור הציבורי. מימוש שיטה זו בקנה מידה גדול עלול להביא לחריגה גדולה מהתקציב, ובכך לפגיעה בסיכויי הצמיחה. גם מימון תוכנית זו ממקורות חיצוניים — תרומות ומלוות מיהודי התפוצות וגורמים בין-לאומיים — אינו פותר את שאלת המימון. היצע ההון מחוץ-לארץ מוגבל ממילא.

לסיים: הגדלת היצע התעסוקה מותנית בצמיחת המשק, ויש למקד את המאמצים והאמצעים בכך. במצב הנוכחי של מחסור במשאבים, יש להקצות את המשאבים המצויים בחבונה ועל מנת שיופקו מההשקעות תועלות מרביות למשק ולמדינה. כדי לסייע בכך, אזכיר כמה תוכניות ופעולות בכיוון זה: סוכסד, כאמור, שכום של הנקלטים בייצור כ-250 מיליון שקל; מבצע להכשרתם ולהעסקתם של כ-1,000 מהגדרים עולים בתחומי תכנון תעשייתי ואחר במימון ממשלתי; הוקצו סכומים ניכרים להשקעה בתשתיות. זאת, הן כדרך לצמצום האבטלה והן כדי לשפר את התשתית התעבורתית והתקשורתית במדינה, שגם שיפוריה הוא תנאי לצמיחה; הוגדל

היו"ר ש' דיין:

אנחנו חוזרים להצעות לסדר-היום בנושא: עיקול משקי החקלאים ברמת הגולן. אדוני השר, אתה הצעת להעביר את הנושא לדיון בוועדת הכלכלה של הכנסת. חבר הכנסת שבח וייס מציע להסיר את ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת יוסי גולדברג. בבקשה, חבר הכנסת וייס.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, במשך השנים האחרונות, מדי חודש בחודשו אנחנו דנים במצוקה של ההתיישבות. פעם אחת מדובר במושבים, פעם אחרת בקיבוצים; לפעמים בשתי התנועות. מובאות לכאן הצעות למיניהן. הן משתנות בקצב כזה שאנחנו לא מסוגלים לעקוב אחריהן. בינתיים קורות תקלות קשות מאוד בשטח, כאשר חלק גדול מן החקלאים גם לא מתמצא בסידורים למיניהם.

אני חושב שזו אחת הדוגמאות של טיפול משובש, מסובך מדי בסעיה לאומית ממדרגה ראשונה, שיש בה הכרה בכנסת הזאת מצד כל חלקי הבית, במרכזיותה של החקלאות בבניין הארץ הזאת, בחיוניותה ובצורך להביט בפניה לא רק בעיניים כלכליות, עם כל הקושי והסיכון שבכך. בין היתר, גם הרבה מאוד הצעות פופוליסטיות מועלות כאן, מכל כיוון, לרבות העניין של הנכסים הגדולים שיש כאילו להתיישבות.

כמחאה אני מציע להוריד את ההצעה של חבר הכנסת יוסי גולדברג מסדר-היום. אני לא נגד הצעתו אלא נגד צורת הטיפול בנושא.

היו"ר ש' דיין:

חודה. חבר הכנסת דן תיכון, אתה מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת גדליה גל מסדר-היום — בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, שמעתי את דברי עמיתי חברי הכנסת גולדברג וגל. אני מלווה את הדיונים בוועדת הכלכלה בתחום החוק, שבא לשמוט את חובות המגזר החקלאי. אני מודאג. לא שאין צדק בהצעת החוק של חבר הכנסת גדליה גל, אבל אני רוצה לספר לממשלה, קרי לשר האוצר ובמיוחד לשר האוצר,

הצעה להסיר את הצעתו מסדר-היום. נא להצביע. זו הצבעה מס' 3.

ה צ ב ע ה

- בעד ההצעה להעביר את
הנושא לוועדה — 12
בעד ההצעה שלא לכלול
את הנושא בסדר-היום — 2
נמנעים — אין
ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר
הכנסת י' גולדברג לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ש' דיין:

12 בעד, נגד — שניים, אין נמנעים. הצעתו של חבר הכנסת יוסי גולדברג תועבר לוועדת הכלכלה של הכנסת. תודה רבה.

י. הצעה לסדר-היום

הגנה עצמית של תושבי יש"ע

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

— — —

היו"ר ש' דיין:

הוא שמע את השאלה. הוא מבין שכולם מבטיחים.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אני מכיר אותו, צריך לשאול פעמיים.

פסח גרופר (המפלגה לקידום הרעיון הציוני בישראל):
לא אענה.

האם אפשר להסתפק בהבטחות, כדי להבטיח את ביטחונם, שיהיה סדר? האם אפשר להסתפק בזה שבמשך שנים אנחנו מנסים? כל הכבוד לכל זרועות הביטחון, כל הכבוד, עושים את המאמצים הכי גדולים, אבל התוצאות — תשפטו אתם.

אדוני סגן שר הביטחון, אתה יושב ושומע ועוד מעט תענה לי. אני רוצה לומר לך, וגם לכם, חברי הכנסת: אני מהדור הקודם, מהדור שחי בארץ הזאת לפני קום המדינה. לא היה לנו צה"ל, לא היו לנו זרועות הביטחון. היו התארגנויות שלנו, של היישוב היהודי בארץ. ידענו להגן על עצמנו.

עם קום המדינה חיינו כאן, אם אינני טועה, 600,000-700,000 יהודים, והיתה מלחמת השחרור, ואנחנו לא סבלנו מהיישוב הערבי הענק שהיה כאן לפני קום המדינה. מושבתי הקטנה היתה מוקפת 14 כפרים ערביים; 14 כפרים ערביים. ידענו לחיות אתם בשלום, וידענו גם להגן על עצמנו. כשבשנת 1936 שרפו את הגורן בעתלית, נהרג אחד השורפים, מפני שאנחנו הגנו על עצמנו וישנו על ערמות השחת למעלה. לא היה לנו אל מי לפנות. זה רק סיפור קצר מחיי. אני יכול לספר פה מאות ולפי סיפורים מכל היישוב היהודי בארץ אז.

והיה מנדט, והיה נשק בלתי-לגלי, והיה משמר. קראו להם "המושבעים". היינו נשבעים לממשלת המנדט ומקבלים את הרוכה הביתה, לא רק בעתלית אלא בכל הארץ. והיתה משטרת היישובים. לא נסעו אז במשוריינים. נסעו בטרנרים, חשופים,

יוסף גולדברג (הליכוד):

אני מסכים להעברת הצעתו לוועדה.

היו"ר ש' דיין:

אתה מסכים להעברה לוועדה.

קריאות:

גם הוא.

היו"ר ש' דיין:

לא. רבותי, חבר הכנסת גל הוא די מבוגר. חבר הכנסת גל — מלה אחרונה.

גדליהו גל (העבודה):

אני מסתפק בהודעת השר, כי דנו בעניין הזה מעל ומעבר.

היו"ר ש' דיין:

תודה רבה. נצביע רק על הצעתו של חבר הכנסת יוסי גולדברג. יש הצעה להעביר את הצעתו לדיון בוועדה ויש

היו"ר ש' דיין:

אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 6280 בנושא: הגנה עצמית של תושבי יש"ע — הצעתו של חבר הכנסת פסח גרופר. בבקשה.

פסח גרופר (המפלגה לקידום הרעיון הציוני בישראל):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שקלתי רבות אם להעלות את ההצעה שלי לסדר-היום בנושא הביטחון של תושבי יהודה, שומרון וחבל-עזה. כפי הנראה, אין ברירה, כי מה שקורה שם, לדעתי, כבר מזמן לא צריך היה לקרות.

המתיישבים ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה הם מתיישבים שעלו למקום באישור ממשלת ישראל, באישור מוסדות המדינה, וקיבלו את כל העזרה.

אני חושב שלאזרחים של מדינת ישראל, מתיישבים ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה מגיע, כמו לאלה שגרם בתל-אביב, בחיפה ובנתניה, שיהיו בטוחים כפי שבטוחים כל אזרחי מדינת ישראל במרכז-הארץ.

אבל מה אנחנו רואים ושומעים? נכנסנו לשנה החמישית של האינתיפאדה, יש זריקת אבנים, חבלה, ואפילו שימוש בנשק חם. יש לנו פצועים, יש לנו הרוגים, תוקפים נשים וילדים, ואנחנו באים בהבטחות: אנחנו נדביר אותם, אנחנו נדרוך אותם, אנחנו נתפוס אותם, אנחנו נעשה סדר.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

מי מבטיח?

פסח גרופר (המפלגה לקידום הרעיון הציוני בישראל):

ומה קורה?

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

מי מבטיח? רבין?

פסח גרופר (המפלגה לקידום הרעיון הציוני בישראל):

מה קורה? איפה הסדר?

חטילו את המשימה הזאת עלינו, ואולי אנחנו נעשה זאת טוב יותר באותן שיטות שהיו קיימות טרם קום המדינה — אני חושב שעצם העלאת נושא כזה ורעיונות כאלה, יש בה משום פגיעה בצה"ל, ולא בצדק, ומייד אפרט את הדברים.

והערה שנייה — לית מאן דפליג, שיש לראווג לביטחון, לעשות כל מאמץ בעניין הזה. אמרתי כאן, מעל הדוכן הזה, בשבוע שעבר: שר הביטחון הורה לרמטכ"ל והנחה את צה"ל לראות בראש סדר קדימותו אבטחת שלום המתיישבים ביהודה ובשומרון ובחבל-עזה, אבטחת צירי התנועה, ואומנם כך פועל צה"ל. מאוחר יותר תשמע את הפרטים.

לפני שאתייחס לדברים שנאמרו, אני מבקש לתת נתון נוסף. עומדים כאן על הבמה ומספרים סיפורים, נוקבים במספרים ובכובדות, ולשמחתו אין להם בסיס. שלא תהיינה אי-הבנות: כל נפגע ביהודה ובשומרון, כל נפגע בארץ-ישראל, מדיר שינה מעיניו. לבוא להציג את הדברים כאילו קיימת אדישות, איזו אפתייה, איזו אי-אכפתיות, אני חושב שזה פשוט חוסר צדק כלפי כל המערכת וכל אלה המופקדים ועושים לילות כימים כדי להבטיח את ביטחון המתיישבים בארץ-ישראל.

העובדות הן, חבר הכנסת גרופר, שבשנה האחרונה היתה ירידה משמעותית בכל נושא האבטחה, בהיבט ההמוני שלה. הפרות הסדר ההמוניות צומצמו בצורה דרמטית. יש לזה משמעות, גם משמעות מדינית. כל התמונות שפעם ראינו ברחבי העולם אינן היום.

עם זאת, אי-אפשר להתעלם מהעובדה, שכר בכד עם השניו בתחום הזה חלה החמרה בשימוש בנשק ובאמצעים אחרים. אבל אם נבוא ונבחן את מספר ההרוגים שהיו בפעולות חבלה בכל רחבי ארץ-ישראל ונראה מה היו המספרים בחמש השנים האחרונות, יתברר שמה שאתה אמרת פשוט אין לו בסיס. ואני מדגיש: כל פצוע, כל הרוג, מדיר שינה וגורם לנדודי שינה, ועושים כל מאמץ שזה לא יקרה; בחלק מהמקרים בפעילות סמויה, בחלק אחר בפעילות גלויה יותר. ולא כל דבר אפשר לעמוד כאן ולפרט ולספר מה נעשה בכל תחום ותחום, אבל נעשית עבודה יסודית מאוד בתחומים האלה.

חבר הכנסת גרופר, ב־1988 נהרגו מפעולות פח"ע — פעילות חבלנית עוינת — בכל ארץ-ישראל 18 איש; ב־1989 — 32; ב־1990 — 19; ב־1991 — 20; והשנה — אחד. איפה כאן השניוים הדרמטיים שאתה מדבר עליהם, ההחמרה שאתה מדבר עליה?

עם זאת, כדאי לזכור ולראות את נושא הצלחת האבטחה, באיזו מידה היא מצליחה, והדבר הזה נכון מבחינת הראייה שלנו. הוא גם נכון מבחינת הראייה של הערבים, לבחון את הנושא בפרמטר אחד — ההתיישבות. כי מה המטרה של האבטחה? — לשבש את החיים ביהודה ובשומרון, להבריח מתיישבים, לגרום לכך שהתנחלויות התיישבות לא יתפתחו כפי שאנחנו רוצים. והשאלה היא, האם בתקופה הזאת, בשנתיים-שלוש השנים האחרונות, ההתיישבות ביהודה ובשומרון גדלה, התפתחה, נוספו שכונות, נוספו בתים, נוספו מתיישבים, או שמא, חלילה, הדבר הזה כמגמה הפוכה? אם נבחן את זה בפרמטר הזה, זאת בעצם המטרה המרכזית, אני חושב שגם אנחנו וגם הערבים רואים, שהאבטחה במובן הזה, מהבחינה הזאת, נכשלה. וכדאי לראות את הדברים האלה.

והיתה הגנה והיה כבוד וידעו שאי-אפשר להתנכל ליהודי, סתם כך לבוא ולזרוק עליו אבנים ו/או לשרוף מכונית או לירות בנשק חם.

אדוני סגן השר, לדעתי צריך לשנות, צריכה להיות חשיבה חדשה, וצריך להגיע לזה מהר, מפני שמתחיל להתהוות מצב חברתי לא-טוב. המתיישבים, שאנחנו יודעים שהם אנשים טובים, אזרחים טובים, מתחילים, הייתי אומר, אולי מחוסר-ברירה ומכאב ומזעם, לעשות דברים שאינם טובים לא למדינת ישראל ולא להם: למשל — לא לתת להליקופטר של שר הביטחון לנחות, לרוץ אחריו עם מכוניות; או אחרי שקורה אסון ורצח — לצאת לכבישים, זה מוסיף לנו? זה מוסיף בריאות לעם ישראל? אין לנו די צרות? אבל להמשיך לדבר ולומר: יהיה טוב בעוד חודש, בעוד חודשיים — זה לא הפתרון.

לכן הייתי מציע, אדוני שר הביטחון, שתשקול צריך לתת להם להגן על עצמם, אין ברירה, אם לא ניתן להם את האפשרות להגן על עצמם, המצב הקיים יימשך, ואנחנו ניכנס גם ליום ההולדת השישי של האבטחה; אני מבטיח לכולכם שכן יהיה.

אני שומע שהחלטתם, אדוני סגן השר, על משמר אזרחי. אחר-כך חתנו הוראות: אסור לירות, אסור לפתוח באש, הורגים אותך — תשאל קודם מי שם? מי ירה? זה לא יעבוד. תחזורו לשיטות שלנו, לשיטות של יהודים במדינת ישראל, שיודעים להגן על עצמם ולכבד גם את האזרחים האחרים, ולא אנחנו נמשיך ככה, ומפעם לפעם תקבלו הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת הזה וחבר הכנסת אחר, והיום אני, ובעיתון נמשיך לקרוא כותרות, ואחר-כך עושים התיישבויות במקומות ששם נרצחים יהודים. זו לא השיטה. להוציא נשים וילדים לכבישים, זו לא השיטה. כך אמרתם — 150 מטר מהכביש אסור לאיש להיות, כלילה, ניסע עם פרויקטורים גדולים לצדי הכבישים ונחפש אותם. זו דרך? זה פתרון? זה יכול ללבות יצרים בצד הזה וכבד השני.

אגמור את דברי ואומר: לאפשר להם, אם אתם רוצים לקרוא לזה משמר אזרחי, ואולי משטרת-היישובים. במנדט זה הצליח מאוד, עם ה"קולפיקים" על הראש, ניתן להם תלבושת, ותאמין לי — יהיה שקט ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה. תאמין לי שיהיה שקט.

היו"ר ש' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת גרופר. סגן שר הביטחון, בבקשה.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
אולי אפשר לענות על הכול?

היו"ר ש' דיין:

יש בסך הכול הצעה אחת.

סגן שר הביטחון ע' עלי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, קודם כול, אני רוצה להרגיע את חבר הכנסת יאיר צבן. היו לי למעלה משבועיים להרהר ולחשוב על ההצעות של חבר הכנסת גרופר לפני שהכתי את התשובה, ובוודאי גם אני אפתיע בתשובה שאני אומר כאן. עם זאת, לפני שאתייחס קונצפטואלית להצעות שהעלה חבר הכנסת גרופר, אני רוצה להגיד, שאני מתקשה להאמין למה ששמעתי כאן. לעמוד כאן, מעל הדוכן, ולדבר על מורל של צבא, מורל של המתיישבים, לדבר על כוח ההרתעה של צה"ל, כבוד לצה"ל, כבוד למערכת הביטחון, ובה בעת לבוא ולומר, שאנחנו לא מסוגלים להגן על המתיישבים,

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
באיוה מובן היא לא נכשלה?

אליקים העצני (התחיה):

במובן של הכרה בין-לאומית בישיבתנו מול אש"ף
בוושינגטון.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
מה יש לך להשיב לי?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת צבן, ראייתך אתה לוקח את דבריו בחזרה?

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
לא.

היו"ר ד' תיכון:

אתה נכנע ללא קרב?

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
פעם ראשונה אני מסכים עם חבר הכנסת העצני.

אליקים העצני (התחיה):

פרי האינתיפאדה הוא הכרת מדינת ישראל באש"ף ובכך
שאש"ף הוא — — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת העצני, שמענו פעם אחת, זה מספיק.

אליקים העצני (התחיה):

אש"ף הוא הנציג הלגיטימי היחיד של העם הפלשתיני
שיושב מולם בווינגטון.

סגן שר הביטחון ע' עלי:

אני ביקשתי לבחון את הנושא הזה מבחינת המטרה
המרכזית. אני חושב שבפרמטר הזה, של הבדיקה של המטרה;
המרכזית, הנושא נכשל. עם זה, אי-אפשר להתעלם מההיבטים
האחרים שלו, ואני אמרתי ועוד הפעם אני מדגיש: הנושא הזה
מטריד, הנושא הזה מדיר שינה, וצריך להתמודד אתו בכל
האמצעים וצריך להעמיד אותו כראש סדר הקדימות, וכך
אומנם הדברים מתבצעים הלכה למעשה.

וכעת — להצעה המקורית של חבר הכנסת פסח גרופר.
צה"ל, אדוני היושב-ראש, הוא הגורם האחראי לסדר ולביטחון
באזור יהודה ושומרון ובחבל-עזה. ובמסגרת זו, כפי שאמרתי,
הוא מקצה משאבים לשם הגנה על אוכלוסיית האזור. הן
הישראלים והן הערבים.

מאחר שצה"ל הוא הגוף אשר דואג לסדר ולביטחון
באזורים, אין מקום להקמתם של גופים או ארגונים אחרים
אשר ימלאו תפקידים אלה. מערכת הביטחון תסתייג מכל
פעילות בלתי מוסמכת בניגוד לחוק ותדאג גם לשרש תופעות
מעין אלה בכל האמצעים החוקיים העומדים לרשותה.

במסגרת הדאגה של צה"ל להגנתם ולביטחונם של
המתושבים הישראלים באזורים אלה נחקק הצו בדבר הסדרת
השמירה ביישובים, צו המעניק לתושבי היישובים אשר
שומרים בתחומי היישובים במסגרת הצו סמכויות בתחומי
הביטחון, לרבות סמכויות מעצר.

אנו פועלים כיום להרחבת סמכויות השומרים, כאשר
ההצעה נדונה כימים אלה במשרד המשפטים ובמסגרות
המתאימות בצה"ל.

במקביל, נשלמת מלאכת החקיקה בעצם ימים אלה בדבר
הקמת משמר אזרחי באזור יהודה ושומרון, ולפיה תושבי

יישובים ישראלים מסוימים יהיו כוח עזר למשטרת ישראל
בתחומים מוגדרים בתחומי היישובים. ניתן יהיה להפעיל
משמר אזרחי כאמור לאחר תום ההליכים המינהליים
הנדרשים טרם הקמתו.

לאור האמור לעיל, אין מקום, לדעתנו, להעניק סמכויות
לגופים ולארגונים אחרים לשם השלטת הסדר והביטחון
באזורים. אני יוצא מנקודת ההנחה, שהדברים שאמרת נאמרו
ברצינות, ולא אמרת אותם רק כדי להביא את הנושא הזה
לאבסורד.

אני יכול להבטיחכם נאמנה, כי צה"ל ימשיך לפעול
במיטב כוחותיו ומשאביו למען הבטחת חיים תקינים ככל
האפשר במסגרת המשימות המוטלות עליו. צה"ל נמצא
בתהליך מתמיד של בחינת דרכי פעולה אפשריות נוספות
על-מנת לסכל את הפגיעות בתושבי יהודה, שומרון ובחבל-עזה.
כפי שאמרתי, חלק נכבד מהפעילות הזאת, מטבע הדברים הוא
פעילות סמויה, שאין כאן מקום לפרט אותה. אני משוכנע,
שאילו ידעת על הפעילות הזאת, היית ודאי שולח מכאן ברכת
"ישר כוח" לכל אלה שמופקדים על ביטחון מדינת ישראל,
ובמיוחד על הנושא הזה באזור יהודה ושומרון ובחבל-עזה.

אני מציע להעביר את ההצעה לוועדת החוץ והביטחון של
הכנסת, ושם יימסרו פרטים נוספים, שאולי ישכנעו את חבר
הכנסת פסח גרופר לחשוב, שההצעה שהציע היא לא-ישימה
ולא במקומה.

היו"ר ד' תיכון:

מה אתה מציע, אדוני?

סגן שר הביטחון ע' עלי:

הצעתי — להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון
של הכנסת.

היו"ר ד' תיכון:

אני מציע שחבר הכנסת גרופר יסתפק בדברי התשובה של
סגן השר, כי יהיה מי שיבקש להסיר את הנושא מסדר-היום.
מה אתה מחליט, חבר הכנסת גרופר?

פסח גרופר (המפלגה לקידום הרעיון הציוני בישראל):
להעביר לוועדה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אלי דיין מבקש להסיר את ההצעה.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, אני מציע להסיר את
ההצעה מסדר-היום. אני תמה שחברים בכירים בקואליציה,
בהצעה מסוג זה, חותרים תחת אושיות הפעילות של הצבא.
במקום לגנות אותם מתי מעט, אני לא אומר שכולם ביהודה,
שומרון ובעזה הם כאלה, אבל מתי מעט שמטרידים את
צה"ל, מטרידים את שר הביטחון, מלווים אותו כמו חתן ביום
חופתו ממקום למקום, לא נותנים לו להיות לבד, לא נותנים לו
לפעול — — —

אליקים העצני (התחיה):

— — — מיוסי שריד.

אלי דיין (העבודה):

זה לא סביר שחברים בכירים בקואליציה, כמו חבר הכנסת
גרופר, יעלו הצעה מסוג זה.

לכן, מן הראוי לסלק את ההצעה ולתת לצה"ל ולכוחות
הביטחון — חזקה עליהם שהם יגנו על כל התושבים ככל
מקום שהם נמצאים בו.

ה צ ב ע

	בעד ההצעה להעביר את
4 —	הנושא לוועדה
	בעד ההצעה שלא לכלול
4 —	את הנושא בסדר-היום
2 —	נמנעים

היו"ר ד' תיכון:

הצבעה שקולה. ההצעה לא עוברת לדין בוועדת החוץ והביטחון. אתה רואה, בפעם הבאה תשמע בקולי. אני רואה. חבר הכנסת גרופר, אתה לא סומך על שיקול דעתי?

פסח גרופר (המפלגה לקידום הרעיון הציוני בישראל):
ואתה בעד יהודה ושומרון — — —

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת גרופר, אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד העברת — — —

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
קודם תשאל אותו אם הוא מסכים.

היו"ר ד' תיכון:

הוא אמר לי שכן. אתה לא שמעת.

מי בעד העברת ההצעה לדין בוועדת החוץ והביטחון?
מי נגד? זו הצבעה מס' 4.

יא. שאלות ותשובות

היו"ר ד' תיכון:

שאלה נוספת לחבר הכנסת מרדכי וירשובסקי.

היו"ר ד' תיכון:

סגן שר הביטחון ישיב על שאלות.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני סגן השר, אני שאלתי כאן לגבי שני מקרים, ובשני המקרים התברר דבר אחד: עצרו אנשים, שמלכתחילה לא היה צריך לעצור אותם, שמלכתחילה היה ברור שאי-אפשר לגייס אותם או לחיל אותם, שהיה ברור שמבחינות רפואיות הם לא באים כלל בחשבון לשירות צבאי. מדוע זה צריך להתברר בדעבד? מדוע אי-אפשר לקבוע נהלים שלפני שעוצרים, לפני שמכניסים — כמו במקרה הראשון — לכית-כלא צבאי, לא בודקים את האדם ואחר-כך מחליטים כיצד לנהוג בו ועל-ידי כך גורמים עוגמת נפש וסבל פיסי רב לאנשים. השאלה שלי לכן היא, מה הם הנהלים כדי למנוע דברים, שאחר-כך בדעבד מצטערים עליהם?

סגן שר הביטחון ע' עלי:

אדוני היושב-ראש, לשאלתו הנוספת של חבר הכנסת וירשובסקי, אמרתי חד-משמעית שהיתה טעות בשיקול הדעת. הוספתי ואמרתי, שקצין רפואה ראשי בחן את כל הנהלים, הלקחים נלמדו, ואני מקווה שתופעות מעין אלה לא יישנו בעתיד. אני חושב שגם בתשובה המקורית שלי השבתי על השאלה הנוספת שלך. אם דברי לא הובנו, אני חוזר ומדגיש את העניין הזה.

4510. נקיטת צעדים משפטיים נגד
תושב יו"ש

חבר הכנסת א' העצני שאל את שר הביטחון כיום "בטבת התשנ"ב (17 בדצמבר 1991):

אני מצרף כאן תצלום של רשימה שהתפרסמה בעיתון "חדשות" מיום 3 בדצמבר 1991, ובה פרופיל של האיש הנ"ל. בין היתר נאמר בכתבה, כי מר כרגותי מתפקד על חקן של ייעוץ קרוב לערפאת, וכי הוא "חבר בוועדה פוליטית עליונה של שניים: הוא עצמו וערפאת, שמחליטים בכל הנושאים העקרוניים הקשורים למו"מ".

ברצוני לשאול:

1. האם המידע הנ"ל ידוע לשלטונות התביעה כיו"ש?
2. אם כן — האם ננקטו צעדים נגד האיש הזה, והאם נפתחה חקירה?
3. לחלופין, האם קיימת מדיניות, כפי שהופיע באחד

4384. צווי מעצר לפטורים משירות צבאי

חבר הכנסת מ' וירשובסקי שאל את שר הביטחון כיום
כ"ו בכסליו התשנ"ב (3 בדצמבר 1991):

באחרונה טיפלתי במקרה של אדם כבד-פה הסובל מפיגור שכלי אשר נפגע בתאונה, וכאשר בא להתלונן התגלה כי לא שירת בצה"ל, ואף כי הוא לא זומן לשירות מעולם הוא נעצר, הועבר לידי המשטרה הצבאית, נכלא, ורק לאחר מאמצים מרובים שוחרר וקיבל פטור מחובת השירות.

עוד פורסם בעיתונות סוף-השבוע מקרה של נערה, עולה מבית-המועצות, חולת סרטן וקטועת רגל, מטופלת על-ידי עובדת סוציאלית, אשר למרות פנייתיה, קיבלה הנערה פקודת התייצבות לשירות מלווה בצו מעצר.

ברצוני לשאול:

1. האם נשקל לרענן את ההוראות על-מנת שאנשים מסוג זה לא ייעצרו ולא ייגרמו להם סבל וטלטולים מיותרים, גם אם יש פגם פורמלי במעשיהם?
2. אילו הוראות יינתנו על-מנת שדברים כאלה לא יתרחשו?

סגן שר הביטחון ע' עלי:

1 — 2. במקרה האמור זומנה הנערה מרינה נזביץ' ללשכת גיוס לשם קביעת כשירות רפואית, אך לא התייצבה במועדים השונים שנקבעו לכך, וזאת ללא הסבר של הנערה או של בני משפחתה.

בדעבד, ולאחר בירור מקיף של הנושא, מצאו גורמי צה"ל כי היתה טעות בשיקול הדעת שחייב את המועמדת להתייצב בפני הוועדה הרפואית, והוחלט לאשר לה פטור ללא התייצבותה.

לגבי צדם העקרוני של הדברים, אציין כי ככלל, צה"ל מקפיד במקרים הדורשים קבלת החלטה לפטור משירות ביטחון לאמת באופן מוחלט את האישורים הרפואיים, וכן לבצע בדיקה בנוכחות המועמד. עם זאת, במקרים מיוחדים ובאישור דרג רפואי בכיר ניתן לפטור משירות ללא התייצבות המועמד בפני ועדה רפואית.

קצין רפואה ראשי בחן את הנהלים והופקו הלקחים הנדרשים לטיפול במקרים דומים בעתיד.

2. על-פי איזו תוכנית מתאר מאושרת אושרה הבנייה החדשה על יתרות הקרקע של היישוב אבני-חפץ?

3. האם ניתנו היתרי בנייה כחוק למבני המגורים ביישוב, ואם לא — מדוע לא פועל המינהל לסילוקה של הבנייה הבלתי חוקית?

4. על-פי איזו תוכנית מתאר מאושרת אושרה הבנייה החדשה על יתרות הקרקע של היישוב קרני-שומרון?

5. האם ניתנו היתרי בנייה כחוק למבני המגורים ביישוב, ואם לא — מדוע לא פועל המינהל לסילוקה של הבנייה הבלתי חוקית?

6. על-פי איזו תוכנית מתאר מאושרת אושרה הבנייה החדשה על יתרות הקרקע של היישוב מעלה-לכונה?

7. האם ניתנו היתרי בנייה כחוק למבני המגורים ביישוב, ואם לא — מדוע לא פועל המינהל לסילוקה של הבנייה הבלתי חוקית?

8. האם הצבת הקרוונים על יתרות הקרקע של היישוב שילה נעשית על-פי תוכנית מתאר ורשיונות כחוק?

סגן שר הביטחון ע' עלי:

1. תוכנית המתאר של היישוב עלי אושרה למתן חוקף. מפקח הבנייה של הוועדה המקומית מסר שניתנו היתרי בנייה עקרוניים למבנים.

2. ליישוב אבני-חפץ יש תוכנית מתאר מאושרת על-ידי מועצת תכנון עליונה.

3. מנהל מחלקת תכנון ובנייה ומהנדס המועצה האזורית שומרון מסרו, שהבתים באבני-חפץ נבנים על-פי תוכנית בינוי שאושרה ואישורי בנייה שהוצאו בוועדת רישוי של הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה.

4. לקרני-שומרון יש תוכנית מתאר מאושרת על-ידי מועצת תכנון עליונה.

5. מנהל מחלקת תכנון שומרון מסר, שהבתים נבנים בקרני-שומרון על-פי הרישוי שקיבלו בוועדה מקומית לתכנון ולבנייה.

6. למעלה-לכונה תוכנית מתאר בתוקף על-פי רישוי שניתן על-ידי מועצת תכנון עליונה.

7. מפקח הבנייה של הוועדה המקומית במטה-בנימין מוסר, שהבתים נבנים במעלה-לכונה על-פי היתר שניתן על-ידי הוועדה המקומית.

8. כפי ששר הביטחון הודיע לך בעניין השאלת הקודמת בנדון, סוגיית הרישוי להצבת קרוונים באזורי יהודה, שומרון וחבל-עזה, השר פנה לקבלת חוות דעת היועץ המשפטי לממשלה. חוות הדעת טרם הגיעה, וכפי שידוע לך, הסוגיה גם תלויה ועומדת בדיון בפני בג"ץ, ואין לי להוסיף בעניין זה על מה שאתה יודע.

היו"ר ד' תיכון:

שאלה נוספת לחבר הכנסת אורון, בבקשה.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אני בטוח באינפורמציה שכבוד סגן השר מסר ואני בטוח שכן הוא קיבל אותה ממפקחי הבנייה בכל אותם יישובים שמגויים בשאלתה.

העיתונים, שלא לתבוע לדין על קשר בין אנשי אש"ף בארץ לבין אש"ף-תוניס?

סגן שר הביטחון ע' עלי:

1 — 2. התשובה שלילית. לידי גורמי התביעה לא הגיע תיק חקירה משטרתי או אחר הנוגע למעשים המגויים בכתבה, והפרקליטות גם לא הורתה על עריכת חקירה, כאמור.

3. התשובה שלילית.

היו"ר ד' תיכון:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת העצני.

אליקים העצני (התחיה):

כבוד סגן השר, באשרי ברגותי הוא רק אחד מרבים. החוק כיש"ע פרוץ בכל הנוגע לפעילות הפוליטית החתרנית של ארגוני הטרור. למעשה היום, בפעילות ה"פוליטית" שלהם, בעיקר של ה"פתח", הם מעל החוק. למשל, היום אמורה להתנהל הלוויה של הפרופסור האמריקני שנרצח על-ידי הטרוריסטים. היא היתה אמורה להיות מלווה בתלוותות ובדגלי אש"ף. ייתכן שהיא לא מתקיימת בגלל העוצר במאכלה, אבל היו הלוויות בלי קץ עם דגלי אש"ף. בכפרים יש כנסים עם דגלי אש"ף ועם במות מקושטות בתמונות ערפאת, כנסים פוליטיים של ארגוני החבלה. זה קיים מאז ועידת-מדריד, ואין שום העמדה לדין בנדון, אף שהחוק מופר ברגל גסה.

מדוע החוק קיים רק לגבי יהודים? אינני בעד סלחנות לא כלפי אלה ולא כלפי אלה, ושמעתי כאן את סגן שר הביטחון משיב על שאלת קודמת, שחייבים לפעול נגד כל הפרות חוק. יש בעיה עם העניין הזה.

הגברת עשראורי נפגשה עם ערפאת. אני הגשתי על כך תלונה. דבר לא נעשה. איך ייתכן שאף אחד מהעושים את הפעילות החתרנית הפוליטית הגלויה איננו עומד לדין?

היו"ר ד' תיכון:

אדוני סגן שר הביטחון, בבקשה.

סגן שר הביטחון ע' עלי:

בתשובה על השאלות הנוספות של חבר הכנסת אליקים העצני, אני מבקש להוסיף שנעשית פעילות. לומר שבכל אותם מקרים של פעילות חתרנית גלויה לא ננקטים אמצעים, אני חושב שזה יהיה קצת מוגזם. התייחסתי כאן למקרה קונקרטי שפורסם בכתבה בעיתון, ואמרתי שהדברים האלה לא הגיעו לידיעת הפרקליטות, כך שממילא היא לא יכלה לפתוח בחקירת המקרה הזה.

לגופו של עניין, בכל אותם מקרים שתיהם בהם תלונה רשמית וההאשמות יוכחו, שאכן מישהו פעל בניגוד לחוק, בהחלט יינקטו כל הצעדים הנדרשים נגד מפירי חוק.

4512. עיכוי יישובים בשטחים

חבר הכנסת ח' אורון שאל את שר הביטחון ביום י' בטבת התשנ"ב (17 בדצמבר 1991):

לאור עיכויים של יישובים נוספים בשטחים, על יתרות הקרקע שלהם, ללא רצף ובריחוק של כמה קילומטרים מן היישוב הקיים, ברצוני לשאול:

1. האם ניתנו היתרי בנייה כחוק למבני המגורים החדשים ביישוב עלי, ואם לא — מדוע לא פועל המינהל לסילוקה של הבנייה הבלתי חוקית?

חשובת סגן שר הביטחון ע' עלי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-3. צה"ל מנפק את כל הדרוש להצטיידות החייל, לרבות הפריטים שצוינו בשאלת.

יתירה מזאת, קיים איסור חד-משמעי על שימוש כציד שאינו מנופק על-ידי צה"ל.

אין כל סיבה לרכישת פריטים אלה על-ידי החיילים.

4605. העברת מחקרים מסווגים לחוץ-לארץ

חבר הכנסת ב' כרמליצור שאל את שר הביטחון ביום כ"ד בטבת התשנ"ב (31 בדצמבר 1991):

פורסם כי עשרות הצעות מחקר של הטכניון, ובהן הצעות לשיפור מערכות לחימה של צה"ל, ובעיקר של חיל-האוויר, נשלחו אל אשה יהודייה מדרוסי, בעקבות הבטחתה לתרום לביטחון בארץ.

ברצוני לשאול:

1. האם משרד הביטחון מודע לכך, ומה היא תגובתו?
2. מה היא יכולת הבקרה והשליטה של משרד הביטחון על הוצאת הצעות מחקר לידיים לא-מוסמכות?
3. כיצד יש לנהוג במקרה הזה ולמנוע הישנות מקרים נוספים?
4. מה היא מידת הנזק שנעשה כאן?

חשובת סגן שר הביטחון ע' עלי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. למשרד הביטחון נודע הדבר עקב הפרסום בתקשורת. ככלל, על כל גורם המיישם הצגת מחקר לעבודה בנושא ביטחוני חל צו הפיקוח על מוצרים וידע ביטחוני המחייבו לקבל אישור מהגורמים המוסמכים.

2. למשרד הביטחון יש נהלים, הוראות ופיקוח המתייחסים לנושאים המבוצעים בהזמנת המשרד. גוף ביטחוני מוסמך מנחה ומפקח מטעם המשרד על המחקרים המבוצעים עבור המערכת, למניעת העברת הידע לגורמים בלתי-מוסמכים.

3. משרד הביטחון נקט את האמצעים הדרושים למניעת הישנות מקרים כאלה בעתיד.

4. במקרה דנן לא נגרם כל נזק, משום שבדיקתנו העלתה שהכוונות להצעות למחקרים לא נמסרו בכתובים, והכוונות כשלעצמן הן בלתי-מוסגרות. במסמכים כן צוינו אפשרויות של מימון, התעניינות או שיתוף פעולה פוטנציאלי במחקרים השונים מטעם מערכת הביטחון. דבר זה מהווה חריגה מהסמכויות שהוקנו לטכניון.

4606. העברת מחקרים מסווגים לחוץ-לארץ

חבר הכנסת א' דיין שאל את שר הביטחון ביום כ"ד בטבת התשנ"ב (31 בדצמבר 1991):

פורסם כי עשרות הצעות מחקר של הטכניון, ובהן הצעות לשיפור מערכות לחימה של צה"ל, ובעיקר של חיל-האוויר, נשלחו אל אשה יהודייה מדרוסי בעקבות הבטחה לתרום רבע מיליון דולר למחקר בתחום ביטחון ישראל.

השאלה שנשארה פתוחה בסעיף 8 משאירה אצלי סימני שאלה באשר לכל שבע השאלות הקודמות. אני אומר את זה בשלב זה בלשון שאלה: העובדה שמוצבים קרוונים בפאתי תוכניות המתאר כדי לשמן גבולות גזרה, בהנחה שאחר כך ממלאים בפנים ואז זה לא יישב חדש אלא פשוט ממלאים אותו, היא טכניקה שמופעלת. יש לי ספק גדול אם תוכניות המתאר המאושרות לבנייה — לא התוכנית הגדולה שאושרה אלא זו שעל-פיה ככל מקום בארץ, כאשר אדם מרחיב מרפסת או מוסיף גדר, הוא צריך לקבל אישור נקודתי — האם ההליך הזה מתקיים, או שמפקחי הבנייה, שהם חלק מתוך המכלול הזה, מאשרים אותן כפי שמאשרים אותן. אבל כפי שנאמר, נדמה לי שכמה מהסוגיות הללו עומדות להתברר במקום שבו הן יתבררו, ואז נראה.

סגן שר הביטחון ע' עלי:

אדוני היושב-ראש, בתשובה על השאלות הנוספות של חבר הכנסת חיים אורון — אני מבקש להבהיר. קודם כול, לא מפקחי הבנייה מאשרים. מי שמאשרות הן הוועדות הסטטוטוריות הפועלות באזור יהודה ושומרון, כשם שוועדות מקבילות פועלות באזורים אחרים במדינת ישראל, והכול עובד ופועל בהתאם להחלטות של הוועדות הסטטוטוריות.

מטבע הדברים, כשנשאלת שאלה בנושא מסוים על יישוב מסוים, על שכונה מסוימת, הנתונים מתבררים על-ידי פקחים שנשלחים לשם. אני לא הלכתי לכל מקום לבחון אישית את הבנייה ולבדוק כל תיק איך הדברים התבצעו ועל סמך איזו החלטה. אמרתי דברים כשם אומרם, דברים שהתבססו על מידע שהובא לידיעת הרשויות שאותן פירטתי, ואני מקווה שזה משיב את רצונו של חבר הכנסת אורון.

אשר לקרוונים, גם בעניין זה לא התחמקנו. היות שהנושא הזה טעון בדיקה, מטבע הדברים, בשאלות משפטיות מורכבות מהסוג הזה נכון להעביר שאלות כאלה לשיקול דעתו ולחוות דעתו של היועץ המשפטי לממשלה, ואני חושב שהפעולה שנקט שר הביטחון היתה נכונה, וברגע שהוא ישיב את תשובתו ויחווה דעה ביחס להליכים שנקטו, אנחנו נפעל בהתאם לאותן הנחיות.

כפי שאמרתי, חוות הדעת של היועץ המשפטי לממשלה טרם הגיעה לידינו. כשהיא תגיע, נפעל לפיה. עם זאת, הנושא עומד בפני כג"ץ, ואנחנו ננהג, כמובן, בהתאם להחלטות כג"ץ.

4548. רכישת ציוד צבאי בכספי חיילים

חברת הכנסת ש' דורון שאלה את שר הביטחון ביום י"ז בטבת התשנ"ב (24 בדצמבר 1991):

ביום ראשון, 15 בדצמבר 1991, התפרסמה בעיתון "הארץ" ידיעה, ולפיה החיילים בשירות סדיר עומדים בפני הוצאות של עשרות שקלים מדי שבוע להשלמת הציוד הצבאי, אשר צה"ל אינו מספק בכמות הנדרשת. מדובר בפריטים שהם בגדר חובה לחיילים, לדוגמה: אוזיקונים שנועדו לחבר חלקי אפוד, שמחירים 15 ש"ח לחבילה, והצבא מנפק חבילה אחת בלבד, וכן איזולירבנד, פלנלית, מיתרים לקשירת נשק, כיסוי לשעון, סכין יפנית, גרביים ומברגים.

ברצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?
2. אם כן — מה יעשה חייל, בלי תוספת הכנסה מהבית, במצב זה?
3. מה ברעת השר לעשות בנדון?

ברצוני לשאול:

1. האם נכונות הידיעות האלה?

2. האם קיימות הנחיות של משרד הביטחון האוסרות גילויים של החומר הנ"ל?

3. אם האמור בשאלה מס' 2 נכון, מי הפר את ההנחיות ומה הם האמצעים שיינקטו?

חשובת סגן שר הביטחון ע' עלי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. העובדות בדבר מסירת הצעות המחקר אינן מדויקות. בדיקתנו העלתה, שבפועל כותרות המחקרים לא נמסרו בכתובים, והכותרות כשלעצמן אינן מסוגלות.

2. למשרד הביטחון יש נהלים, הוראות ופיקוח המתייחסים לנושאים המבוצעים בהזמנת המשרד. גוף ביטחוני מוסמך מנחה ומפקח מטעם המשרד על המחקרים המבוצעים עבור המערכת למניעת העברתם לגורמים בלתי מוסמכים.

3. במקרה דנן לא היתה הפרה של ההנחיות. כנגד זה, במסמכים מצוינים מימון והתעניינות או שיתוף פעולה פוטנציאלי במחקרים השונים מטעם מערכת הביטחון. דבר זה מהווה חריגה מהמסמכיות שהוקנו לטכניון.

משרד הביטחון יטפל בדבר על-מנת למנוע הישנות מקרים מעין זה בעתיד.

4608. הוראות פתיחה באש לשומר יישוב

חברת הכנסת ג' כהן שאלה את שר הביטחון ביום כ"ד בטבת התשנ"ב (31 בדצמבר 1991):

בקיץ 1988 פנה י"ג (שמו המלא מופיע במקור), תושב היישוב שילה, אל אלוף פיקוד המרכז, על-מנת לקבל הבהרות והנחיות לגבי הוראות פתיחה באש לשומר. מאז עברו שלוש שנים וחצי והוגשו שלוש שאלות אליך, אלא שעד עכשיו אין לו תשובה. כ-18 בפברואר 1991 השבת, שהטיפול נתון בידי פרקליטות המדינה, שתעיר את הערותיה.

ברצוני לשאול:

1. מה היא הסיבה לעיכוב במשך שלוש שנים וחצי?

2. מה הן ההנחיות שלפיהן יפעל שומר יישוב?

חשובת סגן שר הביטחון ע' עלי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הטיפול עדיין נמצא בידי פרקליטות המדינה. ביום 12 בנובמבר 1991 הועברה טיטה סופית של ההוראה המסמיכה שומר ביישוב לבצע "נהל מעצר חשוד" לעבר חשודים בביצוע פשע מסוכן לאישור פרקליטות המדינה. עד היום טרם התקבלה תשובה. ללא אישור פרקליטות המדינה לא ניתן להפיץ את ההוראה, שכן זו דנה למעשה בהוראות פתיחה באש לאזרחים הנושאים נשק של צה"ל.

2. ההנחיות החלות כיום על שומר מתירות לו לפתוח באש במסגרת גבולות הגנת הצורך הקבוע בחוק העונשין.

היו"ר ד' תיכון:

סגן שר הביטחון ישיב על שאלתא מס' 4664, של חבר הכנסת אברהם פורז.

סגן שר הביטחון ע' עלי:
אני מבקש להשיב עליה.

היו"ר ד' תיכון:
בבקשה. אולי אתה רוצה להשיב גם על השאלתא של חברת הכנסת שרה דורון? זה נושא שזכה לתשומת לב ציבורית.

סגן שר הביטחון ע' עלי:
בבקשה.

היו"ר ד' תיכון:
אם אתה מעוניין.

סגן שר הביטחון ע' עלי:
אני מעוניין. למה לא?

יוסף עזרן (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
מה היא ההחלטה כאשר חבר הכנסת השואל איננו?

יגאל הורביץ (הליכוד):
התשובה נמסרת לפרוטוקול.

שבח וייס (העבודה):
זה תלוי בשר.

היו"ר ד' תיכון:
אדוני סגן שר האוצר, יש לך הערות?

יוסף עזרן (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
שאלתי, לא הערתי. זאת שאלה.

שבח וייס (העבודה):
ואני עניתי לו.

היו"ר ד' תיכון:
אני מציע לך: בתורך תשאל, כי אני אתן לך תשובה שלא תמצא חן בעיניך.

יוסף עזרן (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
מותר לי לשאול אותך.

היו"ר ד' תיכון:
לאחר מכן אשיב לך.

שבח וייס (העבודה):
אדוני, אני נתתי לו תשובה וזה מצא חן בעיניו.

היו"ר ד' תיכון:
בבקשה, אדוני, סגן שר הביטחון.

סגן שר הביטחון ע' עלי:
אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, תשובה על שאלתא מס' 4548 של חברת הכנסת שרה דורון.
(קורא את התשובה, ראה עמ' 2498.)

היו"ר ד' תיכון:
אדוני סגן שר הביטחון ישיב על שאלתא מס' 4664, של חבר הכנסת אברהם פורז.

4664. שחרור רופאים משירות מילואים פעיל
חבר הכנסת א' פורז שאל את שר הביטחון ביום ט' בשבט התשנ"ב (14 בינואר 1992):

לפי נתונים שהגיעו לידיעתי, משחרר צה"ל משירות מילואים פעיל את הרופאים רק בהגיעם לגיל 54 שנה, וזאת

לעומת גיל 51 שנה, שבו משוחררים חייבים אחרים בשירות מילואים.

ברצוני לשאול:

1. מה היא ההצדקה להבחנה זו?

2. כיצד מתיישבת הבחנה זו עם העובדה שבמדינת ישראל קיים יחס גבוה בין מספר הרופאים לבין גודל האוכלוסייה?

סגן שר הביטחון ע' עלי:

1 — 2. הפרקליטות הצבאית הראשית כדקה את הנתונים שהופיעו בשאלתא, ולהלן תגובתה: מעיון בהוראות קובץ הזימון לשירות מילואים פעיל לשנת העבודה 1992 ומכירור שערבנו כאכ"א — אגף כוח-אדם — התברר לנו, כי טענת חבר הכנסת פורז, לפיה רופאים מזומנים לשירות עד גיל 54, היתה נכונה עד לשנת 1991. החל בשנה האמורה, 1991, תוקנו ההוראות, כך שגם לגבי רופאים נקבע כי גיל הפטור הוא 51. רופאים שעברו את גיל 51 היו אמורים להשתחרר מהמערכת עד לחודש יולי 1991, זאת כמובן בהנחה שלא חתמו על הצהרת התנדבות.

היו"ר ד' תיכון:

תודה לסגן שר הביטחון.

שרה דורון (הליכוד):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

גברתי חברת הכנסת שרה דורון, אני ניצלתי את זכותי וביקשתי מסגן השר להשיב על השאלתא שלך, והוא השיב.

שרה דורון (הליכוד):

חבל שלא המתנה לי. אדוני סגן השר בוודאי היה נענה, והייתי יכולה לשמוע את התשובה ישירות.

היו"ר ד' תיכון:

אבל הוא ענה, הוא לא העביר את זה לפרוטוקול.

שרה דורון (הליכוד):

אבל רציתי להיות נוכחת.

היו"ר ד' תיכון:

איך יכולנו לדעת?

שרה דורון (הליכוד):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

לכן עמדתי על כך שהוא יקרא את התשובה מעל הדוכן, כי חשבתי שהנושא חשוב.

שבח וייס (העבודה):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת שרה דורון, לפני משורת הדין וכהתנגדותו של סגן שר האוצר —

יוסף עוזרן (התאחדות הספרדים שומרי תורה): נכון.

היו"ר ד' תיכון:

— — נתתי הוראה להשיב לך.

יוסף עוזרן (התאחדות הספרדים שומרי תורה): אני לא ידעתי שזאת זכותו.

שרה דורון (הליכוד):

אדוני סגן השר, אני משתוממת.

שבח וייס (העבודה):

זה היה ברוח טובה.

היו"ר ד' תיכון:

אילו הייתי מספר לך, היית מתרגזת, אז למה לך?

יב. הצעה לסדר-היום

יחס הבנקים כלפי האיש מן השורה

היו"ר ד' תיכון:

הצעה לסדר-היום מס' 6329: יחס הבנקים כלפי האיש מן השורה — של חבר הכנסת אברהם שריר, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

יש לי הצעה אחרת.

אברהם שריר (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, המצב הכלכלי ההולך ומחמיר ושיעורי האבטלה הגואים ומגיעים לממדים מדאיגים מאוד גורמים לטרגדיות בקרב אנשים רבים, אנשים המוגדרים כקשיינים, שעבורם הקשיים הנוספים שנוצרו הם בכחינת הקשה הבא לשכור את גב הגמל. אני מתכוון, אדוני היושב-ראש, לציבור גדול מאוד של אנשים, שמספרם נאמד באלפים רבים ואולי אפילו בעשרות אלפים, ואף מעבר לכך, שכשכונם בבנק חוב מצטבר של מאות שקלים ואפילו אלפים כודדים, שמטילים אותם לתהום שממנה אין הם יכולים להיחלץ.

אדם כזה, על-פי רוב מובטל, שמשיכת-יתר או הלוואה צנועה מתחילה להתנפח אצלו כתוצאה מחיובים שונים, כמו רכיבת חריגה ורכיבת פיגורים, ובשלב מאוחר יותר הוצאה

לפועל, הוצאת שכר טרחת עורך-דין — סכומים המביאים את החייב לפשיטת רגל, לייאוש ולאי-יכולת להשתחרר ממעגל הקסמים הארוך שאליו הוא נקלע.

איש כזה, שעל-פי רוב חובו לבנק מתחיל במאות בודדות של שקלים, או אלף אחד או שניים, חובו מתחיל להתנפח, ככדור שלג לתפוס תאוצה ולהתנפח לממדים שהוא לעולם לא ישתחרר מהם בכוחות עצמו, אלא בעזרת נס של זכייה בפנס, וכידוע נסים קורים רק לעתים רחוקות, וגם אז לא לאנשים הנכונים.

שבח וייס (העבודה):

או ירושה.

אברהם שריר (הליכוד):

או ירושה.

אני יודע שקל להאשים את הבנקים. יש מוסדות שאוהבים לשנוא אותם, והבנקים, המייצגים עוצמה, בנייני שיש ושטיח מקיר לקיר, הם מסוג המוסדות שקל לשנוא ולהסית נגדם את רגשות ההמונים בדרך דמגוגית. ייאמר מייד, שאין לתאר חברה מודרנית ללא מוסד בנקאי, ויש לו תפקיד נכבד ביותר

בסדרי הכלכלה של כל חברה מודרנית. אך לא בבנקים או בנים עתה.

אני לא בא להציע מחיקת חובות, אדוני היושב-ראש. אין לנו זכות לכך, וזאת דרך קלה ושטחית. גם רווחיות הבנקים אינה מאפשרת דרך קלה כזאת. הבעיה סבוכה הרכה יותר וראויה לדיון מעמיק של הכנסת עם הגורמים הנוגעים בדבר.

תארו לעצמכם, חברי הכנסת, את הנוזקים העקיפים והמצטברים על-ידי כל המאמץ, האנרגיה, והכובד המתכלה בתהליך הזה של החזר חוב. אדם כזה, הפרודוקטיביות שלו יורדת פלאים, יכולתו לתרום ולהשתלב בתהליך החיובי של פעילות משקית יורדת. המערכת של הגבייה מפרנסת ציבור גדול של עורכי-דין, פקידים בנק והוצאה לפועל. במלה אחת — כובדו אדיר של משאבי האומה. בעיה זו חייבת בפתרון לאומי משולב של המוסדות הממלכתיים והבנקים הנוגעים בדבר.

האם יש מקום וצורך, בדבר שבשגרה, שכל חוב ופיגור כחשלוש לבנק יועבר מייד לטיפול עורך-דין, ולהעמיס בכך חובות רבים על גבו השכירי של החייב, ועל-ידי כך לגרום למכור סתום ככל הנוגע למציאת פתרון? ייתכן שיש מקום לקבוע כללים פנימיים בתוך הבנקים, ולא לרוץ ולפתוח מייד בהליכים יקרים, שהם כשלעצמם ימנעו פתרון בעתיד. יש למצות כל הסדר אפשרי פנימי לפני העמסת הוצאות נוספות, כמו ריבית חריגה, הוצאות שכר טרחת עורך-דין והליכים של הוצאה לפועל, שימנעו הסדר גם אם ירצו בו מאוחר יותר.

יש מקום לקבוע כללים כאלה לגבי סכומים קטנים, כמו מאות בודדות של שקלים או אלפים ספורים; סכומים קטנים, אך לגבי החייבים אלה הם סכומים אדירים, אם מצאנו פתרון לענקי החייבים, לכוחות הגדולים במשק, האם אין חובה לדאוג גם לאיש הקטן, לשמש לו לפה, לתת לו תחושה שיש מי שדואג למצוקתו ושומע את זעקתו? לאיש כזה אין כתובת, אין גואל ומושיע, והוא טרף לשיני הגורל האכזר ומידרדר לתהום שממנה אין לו מוצא.

אני סבור שהדיון בכנסת והמסקנות שתתקבלנה, בהסכמת הגורמים הנוגעים בדבר, שגם משפיעים על המהלכים, ימנעו טרגדיות רבות בעתיד. כבר נאמר: המציל נפש אחת בישראל כאילו הציל עולם מלא. פה ניתן להציל יותר מנפש אחת.

לדיון כזה בוועדת הכנסת, אשר ייקבע, יש לזמן גם את נגיד בנק ישראל, אשר בעבר התריע לא פעם אחת על גובה שיעורי הריבית ורמת הרווחיות בבנקים.

אני מציע ליושב-ראש לקיים דיון בנושא.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. היכן אתה מציע?

אברהם שריר (הליכוד):

אני חייב להציע — במליאת הכנסת. אם תהיה הצעה אחרת, אני אשקול אותה.

סגן שר האוצר י' עוזון:

ועדת הכספים.

היו"ר ד' תיכון:

ישיב סגן שר האוצר.

שבח וייס (העבודה):

אדוני סגן השר, בכל אגף יש לך נציג.

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו מתאוששים כזה הרגע.

בבקשה, אדוני סגן שר האוצר. מה שלום שר האוצר וצמרת האוצר? הם חזרו בשלוש?

סגן שר האוצר י' עוזון:

ברוך השם, חזרו בריאים ושלמים, אין שבר.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

סגן שר האוצר י' עוזון:

הבנקים בישראל ובכל העולם עוסקים בתיווך פיננסי. הם מגייסים פיקדונות ומעניקים אשראים. שיעורי הריבית על הפיקדונות ועל האשראים נקבעים בהתאם לשער הריבית במשק ובהתאם לרמת הסיכון הספציפית של הלווה. חוסנם ויציבותם של הבנקים תלויים בכך שהאשראי שנתנו, הלוואות, משכנתאות, משיכות-יתר, ייפרעו על-ידי הלווים. אלמלא כן, הם לא יוכלו לעמוד בהחייבויותיהם ויתמוטטו, תוך גרימת נזקים כבדים מאוד למפקידים.

מצד אחד אנחנו רוצים, בצדק, לדאוג לפורעי החובות, אבל זה על חשבון אלה שהפקידו את כספם. לכן צריך למצוא איזון נכון ופתרון בקנה מידה ממלכתי.

לכן, כאשר ההלוואות אינן נפרעות כמוסכם, אין לבנקים מנוס משימוש בכל האמצעים החוקיים העומדים לרשותם, ומובן שזה גורר הוצאות עצומות. אבל עדיין לא מצאו פורמולה קוסמת שיכולה לפתור את הבעיה הזאת. כאשר לוזה מתקשה להחזיר, מוכרחים להפעיל את המנגנון החוקי העומד היום לרשות הבנקים.

בכל אופן, אני רואה חשיבות בהצעה שהועלתה כאן היום על-ידי חבר הכנסת שריר, היא ראויה להתייחסות עמוקה יותר, ואני מציע להעביר את הנושא לוועדת הכספים של הכנסת. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. הצעה אחרת לחבר הכנסת שבח וייס, להסיר את ההצעה מסדר-היום של הכנסת.

חבר הכנסת וייס, אתה נגד האדם הקטן?

שבח וייס (העבודה):

לא, אני בעד האדם הקטן, עד כדי כך שאני רוצה להציע הצעה אחרת.

גדעון גדות (הליכוד):

אפשר להציע הצעה אחרת להעביר לוועדה?

אברהם שריר (הליכוד):

האם חבר הכנסת שבח וייס רשום להציע הצעות אחרות לכל ההצעות לסדר-היום?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שריר, אני לא יכול אלא להתבסס ולהסתמך על התקנון. מי כמון יודע, אתה חבר כנסת ותיק.

רצית לומר משהו, חבר הכנסת גדות? אם לא, בבקשה, חבר הכנסת וייס.

שבח וייס (העבודה):

אני אנסה לשכנע את חבר הכנסת שריר.

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך על שאתה פועל על-פי התקנון. אני רוצה לומר לחברי, חבר הכנסת שריר, שיש כאן חברי כנסת שתקועים באולם המליאה עשר שנים והם פשוט משתמשים בתקנון.

היו"ר ד' תיכון:
11 שנים.

שבח וייס (העבודה):

עשר שנים וחצי, שנינו יחד. הם פשוט יודעים את התקנון. יש כאלה שהם לא פה, באים אחת לחודש ולא יודעים את התקנון.

הנושא שהעלה חבר הכנסת שריר הוא נושא חשוב. היום זו ההצעה לסדר-היום השלישית הנוגעת לבנקים ולערכאות. הכנסת מטפלת בנושא הזה באופן ספורדי ומקרי. על-פי יוזמות של חברי כנסת בודדים. פעם זה vis-a-vis מושבים, פעם vis-a-vis קיבוצים, פעם האדם הקטן. זו בעיה שנדונה במליאת הכנסת. עשרות פעמים.

אני חושב שהיתה צריכה להיות יוזמה שלכם, בוועדת הכספים, לטפל בעניין הזה באופן כולל, איך לשמור על החוק מצד אחד, ומצד שני, עד כמה שאפשר, לשמור על האנשים שהם הקורבנות של האותיות הקטנות.

במחאה על הטיפול המפוצל, המקרי, בנושא החשוב והאנושי מאוד שחבר הכנסת שריר העלה כאן באופן אנושי כל כך, אני מציע להסיר את הנושא מסדר-היום.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אדוני חבר הכנסת אברהם שריר, אתה מסכים להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה?

אברהם שריר (הליכוד):

אני מסכים לכל ועדה שיציע סגן שר האוצר.

סגן שר האוצר י' עזרן:

אני מציע ועדת הכספים.

היו"ר ד' תיכון:

אבל המקום של הנושא הזה הוא ועדת הכלכלה.

סגן שר האוצר י' עזרן:

ועדת הכספים.

גדעון גדות (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אפשר לקבל את רשות הדיבור ולהציע להעביר את הנושא לוועדה אחרת?

היו"ר ד' תיכון:

על-פי התקנון, זה צריך לעבור לוועדת הכלכלה, אבל אם אתה עומד על כך שזה ילך — — —

גדעון גדות (הליכוד):

לא, אדוני, אני מבקש ועדה אחרת.

שבח וייס (העבודה):

איזו ועדה, חבר הכנסת גדות?

גדעון גדות (הליכוד):

ועדת הכלכלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גדות, אתה רוצה לכלכל אותי, לא תצליח.

גדעון גדות (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, האם יעלה על דעתך הרעיון הפרוע, ששנינו חברים בוועדת הכלכלה, ושחברת הכנסת שושנה ארבל-אלמולחניו תדע שלא דרשנו להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה?

היו"ר ד' תיכון:

הבנתי, הבנתי.

רבותי, אנו עוברים להצבעה. מי בעד העברת הנושא לוועדת הכנסת, שתחליט באיזו ועדה הוא יידון? אפשר להצביע, הצבעה מס' 5.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את

הנושא לוועדה — 7

בעד ההצעה שלא לכלול

את הנושא בסדר-היום — אין

נמנעים — אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע

ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

אם הבנתי כהלכה, חבר הכנסת שריר מבקש שזה יהיה בהשתתפות נגיד בנק ישראל והמפקח על הבנקים.

אני מודה לכם. הנושא יעבור לליכון באחת מוועדות הכנסת, כפי שייקבע על-ידי ועדת הכנסת.

יג. הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון — אי-מיסוי קצבאות), התשנ"ב — 1991 *

(הצעת חבר הכנסת ג' יעקבי)

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק תחתקכ"ט, הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון — אי-מיסוי קצבאות), התשנ"ב — 1991. יציג את הנושא חבר הכנסת גד יעקבי בבקשה.

גד יעקבי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הנושא שאני מבקש להביא בו שנינו בחקיקה הקיימת הוא נושא שבעיני הוא חשוב מאוד, משום שהוא נוגע לעניינים אנושיים מצד אחד ולעניינים שקשורים בצדק הטבעי מצד שני.

מדי פעם עולה בממשלה, בכנסת, בציבור, יוזמתו של שר זה או שר אחר להטיל מיסוי על קצבאות של גמלאים או על קצבאות של שאירים, בכלל זה יתומים ואלמנות, דבר שבעיני נוגד את כללי הצדק הטבעי ונוגד את הדבר הבסיסי שכולנו חייבים בו — מי ששילם מס על הכנסה תמורת עבודתו או הכנסתו בימי חייו לא צריך לשלם מס על אותה הכנסה פעם שנייה בהיותו זקן, גמלאי, יתום או אלמנה.

יש בכך גם מידה לא-מבוטלת של איזו אטימות רגש, שלא לדבר על כך, שבעיני יש בכך משום סתירה של הכללים הבסיסיים של ממשל תקין וצדק טבעי.

לכן אני מציע, שהכנסת תקבע את הנורמה הזאת, שלא רק שהיא בתחום הפיסקלי, אלא לפי דעתי היא גם נורמה חברתית, וכאמור, נורמה העולה בקנה אחד עם עקרונות הצדק הטבעי של חברה, שאני מקווה שכולנו רוצים שתהיה לנו. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב סגן שר האוצר. בבקשה.

סגן שר האוצר י' עזרן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק המונחת לפניכם היא בבחינת חקיקה מיותרת, שכן במצב החוקי הקיים אין לה חתולה. קצבאות הביטוח הלאומי אינן ממוסות, וגם אין כיום כוונה להטיל עליהן מס.

בהקשר זה — בעיקר בהקשר של ההיבט ההומני-לאומי, ואני מסכים שיש היבט כזה — אולי הייתי מעיר לחבר הכנסת המלומד, כי ברכות ממדינות העולם המערבי, כגון ארצות-הברית, קנדה, בריטניה והולנד, שהן בוודאי מדינות מתקדמות מאוד בתחום הזה, הקצבאות נחשבות כממוסות בהצטרפן להכנסות אחרות לעניין חישובי מס. הרי לא מדובר כאן על כך שלוקחים איתו קצבה של יהודי מסכן, זקן, ומתגוללים ומתעוללים עליה, אלא מדובר על כך שאם הקצבה בצירוף עוד הרבה הכנסות מגיעה לסכום מסוים, היא מתחילה להיות ממוסה. כאן צריך לתת את הפרופורציה הנכונה של הדברים, ובכל זאת, אנחנו לא דוחפים את החוק הזה ולא מתכוונים למסות.

אנו מתנגדים לחקיקה זו גם ברמה העקרונית, שכן אין מקום לאסור מראש בחוק קביעת מיסוי — היכן נשמע כדבר הזה, לאסור כוונה למסות תחום מסוים — אם ובמידה שהנסיבות הכלכליות והצרכים התקציביים יחייבו זאת. אין להגביל את כוחה של הממשלה להחליט על שינויים במדיניות המיסוי על כל היבטיה בכל התחומים, שהרי המיסוי מהווה אחד המרכיבים המרכזיים בהכוננת כלכלת המדינה. ברור שכל הצעה למסות קצבאות תחייב חקיקה של הכנסת, ומכאן שגם מבחינה זו ההצעה היא חסרת משמעות מעשית כיום, אם כי היא חשובה, שהרי בכל עת תהיה הכנסת רשאית לבטל את הסעיף המוצע ולאשר מיסוי כזה או אחר.

לגופם של דברים אוסיף, כי לגבי חלק מהקצבאות המשולמות על-ידי הביטוח הלאומי אין כלל מקום לדבר על מיסוי כפול, כפי שנרמז בדברי ההסבר של המציע, שכן תנאי ההכשרה לקבלת אותן קצבאות הם מינימליים, או, במלים אחרות, ההפרשות לדמי ביטוח לתקופה קצרה, המקנה זכות לקצבה, אינן מכסות, ולו חלקית, את ההוצאה לאורך זמן. אם, למשל, אדם קיבל, חלילה, נכות בגיל 30 — לדוגמה, תאונת עבודה — הוא לא הספיק אפילו לשלם 1% ממה שהממשלה תשלם לו אחר כך, וכך העיקרון הזה של כפל מיסוי אינו תופס תמיד.

גד יעקבי (העבודה):

סגן שר האוצר י' עזרן:

לא אמרתי, לכן אתה לא יכול להיות גורף.

לאור כל האמור, אבקש מחברי הכנסת לדרוח את הצעת החוק ולהסירה מסדר-היום.

לפי המצב שאני רואה עכשיו, יש לי כל הסיכויים.

היו"ר ד' תיכון:

אתה נכנס ללא קרב.

אף שלאחרונה עלתה הצעה כזאת, ולאחר מכן גם ירדה, אני חושב שהגיע הזמן שהכנסת תאמר את דברה בנושא זה בדרך של חקיקה, הוראת חוק, כדי שתופעות כאלה לא יחזרו חרשות לבקרים, דבר שגורם למצוקה, להתרגשות, למתח, לזעם. לחימה, בעיקר בקרב גמלאים.

כולנו נפגשים עם האנשים הללו, שסיימו את עבודתם והם עכשיו בגיל פרישה. אני רוחש להם כבוד גדול. אחרי הכול, כולנו נגיע לשם אי-פעם, אם נהיה בריאים. אבל, בכל מקרה, אני רוחש כבוד גדול לזקנים, אני מוכרח להודות; לא רק לוותיקי כפרייתקין, אלא לזקנים בכלל. אני חושב שאנשים שסיימו את עבודתם ושלמו מס ותרמו את תרומתם אינם צריכים לעמוד חרשות לבקרים בפני איום על עצם יכולתם להמשיך לחיות מהכנסתם, הנובעת מחסונותיהם בחייהם באמצעות הביטוח הלאומי הממלכתי של ישראל.

לכן באה הצעת החוק הזאת לומר: (א) לא יחויב אדם במס מכל סוג שהוא בשל קצבה ששולמה לו או בזכותו לפי פרקים ב' או ג' של חוק הביטוח הלאומי. (ב) קצבה כאמור בסעיף קטן (א) לא תקונו כנגד תקבול אחר שקיבל אדם ולא תפחת מחמת הכנסתו.

במלים אחרות, אנשים אלה לא ישלמו פעם שנייה מס על הכנסה שהם יצרו אותה בחייהם או על שכר ששילמו בגינו כבר פעם אחת מס.

אני מציע לכנסת להתאחד סביב העיקרון הזה, שהוא בהחלט עיקרון העולה בקנה אחד עם עקרון הצדק הטבעי, עם הרגישות החברתית ועם מצוקתן של שכבות רחבות, שראויות ליחס של כבוד מצד כולנו. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תרשה לי לשאול אותך שאלה, חבר הכנסת גד יעקבי?

גד יעקבי (העבודה):

בבקשה.

היו"ר ד' תיכון:

אם אני מבין נכון, כיום לא מוטל מס על הקצבאות. עכשיו אתה מבקש לאסור בחוק את מה שבלאו הכי לא קיים. אם, נניח, אתה תתמנה לשר האוצר — ואני מאחל לך — אתה תבוא ותחליט שבשלב אילו ציפים אתה נזקק להכנסות נוספות ותטיל מס על הקצבאות, ואז בלא הכי תבטל מייד באותה הוראה, באותה הצעת חוק, את החוק שלך, ומה הועילו חכמים בקלקלתם?

גד יעקבי (העבודה):

אני מודה ליושב-ראש על השאלה שלו, משום שהיא קודם כול שאלה לגיטימית, ותאמין לי שגם התחבטתי בה. אבל אני חושב, שחקיקה היא גם נורמה, חקיקה היא גם כלל, וכאשר שר זה או אחר, ממשלה זו או אחרת — ואגב, הצעות כאלה היו גם בממשלות בראשות המערך, גם בממשלות בראשות הליכוד וגם בממשלת האחדות הלאומית, והן לא מומשו — — —

היו"ר ד' תיכון:

וטוב שהן נפלו.

גד יעקבי (העבודה):

וטוב שהן נפלו, ואני עצמי הייתי שותף להפלתן פעמיים בתולדות חברותי בממשלות ישראל. קביעת חקיקה היא גם נורמה, וכאשר יבוא שר ויבקש לבטל נורמה, יהיה לו קשה יותר לבטל נורמה או להציע לבטל נורמה מאשר להימנע מכך או להציע לבטל את החוק הזה בדרך שנובעת ממצוקה פיסקלית, תקציבית או אחרת.

גד יעקבי (העבודה):

אני מציע להעביר את הצעת החוק לוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה.

אדוני סגן השר, אם הצעת החוק מועברת לוועדה מסוימת לאחר קריאה טרומית, אתה צריך לדעת שכן זה הולך עד הסוף.

סגן שר האוצר י' עזרן:

אם כן, אני מציע שהצעת החוק תעבור לוועדת הכספים.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, מי בעד העברת הצעת החוק לאחת מוועדות הכנסת?

גד יעקבי (העבודה):

סגן השר, אתה לא מצביע?

סגן שר האוצר י' עזרן:

אני אתך, אני פשוט לא — — — אני מסכים שתעבירו את זה לוועדה.

היו"ר ד' תיכון:

אני אסרתי עליו להצביע. הוא נשאר כאן. זו הצבעה מס' 6.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את הצעת

החוק לדיון מוקדם בוועדה — 14

נגד. — אין

נמנעים — אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הביטוח

הלאומי (תיקון — אי-מיסוי קצבאות).

התשנ"ב — 1991, לדיון מוקדם בוועדה

שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, הצעת החוק עוברת לדיון ולהכנה לקראת קריאה ראשונה באחת מוועדות הכנסת. זו שתקבע ועדת הכנסת, כמובן.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

הרב עזרן, למה — — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אלי בן-מנחם, תודה רבה.

יד. הצעה לסדר-היום

המשק הישראלי וההידרדרות הצפויה בשנה הקרובה

רפאל אדרי (העבודה):

שנת 1991, תחילתה באופטימיות רבתי. השמחה הגדולה עם בוא העלייה מרוסיה, גלים גלים הם נחתו כאן, וכולנו התרגשנו. זו עליית הצלה — אמרנו — בשביל זה אנחנו קיימים. חשבנו כי זו הזדמנות היסטורית לקפוץ כיתה בבית-הספר של האומות העצמאיות. בעיתון "וול-סטריט ג'ורנל", המתפרסם בארצות-הברית, כתב פרופסור הרכרט שטיין, יועץ בכיר לענייני כלכלה, כי ישראל מצאה נפט חדש.

נדבך נוסף בתחושות האופטימיות ובצמיחה הכלכלית האפשרית במשק הישראלי התהווה עת הסתיימה מלחמת-המפרץ. שבה השכילה ישראל להבליג ולזכות באהדה רבה בזירה הבינ-לאומית כמדינה שקולה ואחראית, כשברקע גוברת ההכרה אצלנו ואצל האמריקנים, כי הם יסייעו לנו במתן ערבויות — לקליטת העלייה — בשוקי הכספים הבינ-לאומיים.

אין חולק כי לממשלת ישראל נוצרה הזדמנות יוצאת מן הכלל לנצל את הגורמים האמורים, ובתכנון נכון, במחשבה כלכלית ובתבונה פוליטית להצעיד את המשק בישראל לעתיד מוצלח יותר ואת מדינת ישראל — לעיץ אחר לגמרי.

אולם איפכא מסתברא. ממשלת ישראל השכילה להצעיד את המשק הישראלי על פי תהום. זוהי טרגדיה לכלכלת ישראל, ולצערי אני לא צופה עתיד טוב יותר לשנת 1992. הממשלה דאגה להפיץ ידיעות על צמיחה, כביכול, של המשק. זוהי צמיחה מדומה, המבוססת בעיקר על היקפי הבנייה העצומים של השנה שעברה.

כישלון הממשלה בא לידי ביטוי בנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שפורסמו לגבי השנה שעברה. על-פי התוכנית הכלכלית של הממשלה היה צריך היצוא לגדול בשיעור של 8% — 9% בשנה. בפועל ירד היצוא והיה אף נמוך מהגידול

היו"ר ד' תיכון:

אנו עובדים להצעה לסדר-היום מס' 6480, בנושא: המשק הישראלי וההידרדרות הצפויה בשנה הקרובה — מאת חבר הכנסת רפי אדרי. בבקשה.

גדעון גדות (הליכוד):

רפי, את הנושא הזה אני במקומך — מביא כהצעת חוק, לא כהצעה לסדר-היום, כחוק-יסוד.

שמעון שטרית (העבודה):

חוק למניעת ההידרדרות במשק, חוק לביטול היצע וביקוש.

רפאל אדרי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חשוב לציין, כי בעיית האסטרטגיה של ישראל היא, איך בונים שיווי משקל של עוצמות לאורך ימים, לשלום ולמצור. הפרמטרים החברתיים והכלכליים הם מרכיבים בסיסיים בשיווי המשקל האסטרטגי. האם המשק הישראלי צובר עוצמות אסטרטגיות? האם הוא מצמצם את תלותה הפוליטית של ישראל? תשובתי על השאלות האלה היא: לא, ההיפך הוא הנכון. האם החברה הולכת וצוברת איכויות חברתיות? האם היא יכולה לשאת את העומס הביטחוני האדיר? התשובות ברורות.

אם מדובר בשיווי משקל אסטרטגי, נקל להבין לאן מוליכים אותנו התהליכים הכלכליים שמנהיגה הממשלה. האם הפסקנו להיות יעילים? האם הפסקנו לעבוד? לא. פשוט הפסקנו להשקיע בתשתית, ליוזם מפעלים לאומיים ולהקים תעשיות עתירות ידע.

שנת 1991, תחילתה באופטימיות רבתי.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, חברי הכנסת, חבריו של חבר הכנסת רפי אדרי, אתם מפריעים לו.

היו"ר ד' תיכון:
חבר הכנסת שטרית, האם השם משה כהן מוכר לך?

שמעון שטרית (העבודה):
זה לא קשור.

היו"ר ד' תיכון:
לא?

שמעון שטרית (העבודה):
לא. השם מוכר לי, יש לי הרבה חברים שזה שמם.

היו"ר ד' תיכון:
הוא עומד מאחורי החוק הזה?

רפאל אדרי (העבודה):
לא. אני לא מדבר על חברות עתירות ידע. אני מדבר על חברות עתירות הון, ויש הבדל גדול בין זה לזה. הכוונה היא ליוזמים גדולים שיבואו מחוץ-לארץ. יוזם החוק ומי שהגיש אותו הוא הממשלה הנוכחית.

אני מבקש לרשום, שאותו דבר קרה גם לעדכויות המדינה, שבמקום שתעשיית ויצואנים ינצלו את ערכות המדינה, הם לא ניצלו אותה, מפני שמנצל את זה רק מי שאין לו אפשרויות, מי שרוצה לפשוט רגל או מי שרוצה להשיג כסף בחינם מממשלת ישראל. לשלם 4% מרווח לממשלה, ולשלם עוד אחוזים לבנקים על הלוואות רגילות, שאותן אפשר לקבל תמורת אחוז נמוך יותר — זה מראה שאנחנו באמת נמצאים בתיאטרון האבסורד.

מחד גיסא, מעמדנו המיוחד באירופה לקראת איחודה בסוף השנה, ומאידך גיסא, הסכם הסחר המועדף, שקיים בינינו לבין ארצות-הברית. מדיניות הוויזג'ו של הממשלה, המשנה חוקים חדשים לבקרים, פוגעת ביישום קריטריונים אחידים ומרתיעה משקיעים פוטנציאליים.

חזרתי ואמרתי מעל בימות רבות, כי על הממשלה לנהוג בצורה שקולה וליוזם חקיקה לשבע שנים, חקיקה אשר תיחזר קריטריונים אחידים בכל הקשור במדיניות השקעות, ולא תיתן את ידה להענקת הטבות מזדמנות ללא ביסוס, גורם המרתיע משקיעים פוטנציאליים.

אולם לא כך היא נהגה. הממשלה בחרה במדיניות של קוצר-ראות וחוסר תכנון לטווח ארוך. היא העדיפה פעמים רבות לבחור בשיקולים פוליטיים צרים, בלי לראות את טובת המדינה.

ההתנגחויות הרבות בין השרים וההשתלחויות חסרות הרסן בין שר לחברו בשעה קריטית שכזאת גרמו לחוסר תיאום משווע בין המשרדים הכלכליים השונים. שר האוצר, המופקד על ביצוע המדיניות הכלכלית של הממשלה, נחקל ביריבים מהקואליציה מכל עבר, אשר חיבלו בעבודתו בכל דרך אפשרית, נגסו בסמכויותו משיקולים צרים, ובעצם כך פגעו בכלכלת מדינת ישראל.

מיהו חייב לומר את הדברים הנכונים גם על משרד האוצר, גם על שר האוצר. כך אני חושב, אדוני סגן שר האוצר.

סגן שר האוצר י' עוזן:
הדברים האלה מתאימים בהחלט לרוח התקופה, אף שזה נושא כבד מאוד.

רפאל אדרי (העבודה):
אדוני היושב-ראש, לא רק שממשלת ישראל לא השכילה

בסחר העולמי. 1991 היא השנה הראשונה, מאז שנות ה-70, שבה ירד התוצר המקומי לנפש בכ-1%.

הייצור התעשייתי, שהוא גורם מרכזי בצמיחה כלכלית, מצוי בירידה של 6%, בהשוואה לקיץ, וכמהוה גם המסחר הקמעוני, המצוי בקיפאון, למרות העלייה במספר החושבים בארץ.

אחד הכלים המרכזיים שעמדו לממשלה כדי להצמיד את המשק קדימה היה הצורך להשקיע במפעלים עתירי ידע, המבוססים על טכנולוגיה מתקדמת, כדי שנסכיל לזכות ביתרון יחסי כלפי שווקים אחרים בעולם וכדי שנדע לנצל את ההון האנושי של בני הארץ ושל העולים החדשים.

אדוני היושב-ראש, אם ממשלת ישראל החליטה שלא לתת כלים מתאימים בידי יוזמים פרטיים להשקיע בארץ, מדוע לא מילאה את מקומם ביוזמות פרויקטים גדולים? הרי זה תיאטרון האבסורד, שבו מדינה מוכת אבטלה, המעסיקה אלפי עובדים זרים, מעדיפה לשלם מדי חודש עשרות מיליוני שקלים של דמי אבטלה, במקום לתעל את הכספים לפרויקטים פרויקטיביים שיעלו את דרישת העבודה במשק ויתרמו לצמיחתו.

זכורה לי האופוריה של הממשלה, על שלל שריה, עת נחקל בכנסת חוק לעידוד השקעות (חברות עתירות הון). מכל התבואות הגדולות וההבטחות שטמונות בחוק הזה, כביכול, לא קמה, רבותי חברי הכנסת ואדוני היושב-ראש, אף לא חברה אחת מאז חוקק החוק הזה, לפני כשנה.

היו"ר ד' תיכון:
מתי חוקק החוק הזה?

רפאל אדרי (העבודה):
לפני שנה ושבעה חודשים.

היו"ר ד' תיכון:
מי היה אז שר האוצר?

רפאל אדרי (העבודה):
מה זה חשוב מי היה שר האוצר?

היו"ר ד' תיכון:
אני לא זוכר. אני פשוט מבקש לדעת.

רפאל אדרי (העבודה):
לפני שנה ושבעה חודשים היה שר האוצר, נדמה לי, השר יצחק מודעי. החוק התקבל בבית הזה ביולי 1990, וכל הממשלה התייצבה על הבימה כאן — — —

היו"ר ד' תיכון:
לרבות שר האוצר הקודם, שהגיש את החוק — — —

רפאל אדרי (העבודה):
לא, לא. היוזמה לחוק הזה הייתה של הממשלה הנוכחית. אני התנגדתי לחוק הזה, אמרתי שהוא לא יביא אפילו משקיע אחד למדינת ישראל, וכך היה. שום חברה עתירת הון לא קמה במדינת ישראל מאז חוקק החוק הזה.

גם נושא ערכות המדינה למשקיעים לא נשא פירות רציניים — — —

שמעון שטרית (העבודה):
אני מבקש להזכיר ליושב-ראש הישיבה, שהממשלה נפלה ב-15 במרס, וב-15 במרס לא ישב כמשרד האוצר שר ממפלגת העבודה. כל הכישלונות הם שלכם.

מקרה צריכה לגזור עלינו שנות שפל כלכלי? האם צריכות להיגזר עלינו שנות אכטלה?

שרי הליכוד וראש הממשלה העומד בראשם לוקחים על עצמם אחריות גדולה, ואולי גדולה מדי, בנושא שנוי כל כך במחלוקת בחברה הישראלית.

כאמור, שנת בחירות בפתח. יהא המועד לבחירות אשר יהא, כבר נשמעים קולות בממשלה הקוראים לנהל מדיניות של כלכלת בחירות. יש לציין, שלשרים הללו יש ניסיון לא רע בנושא.

בשנה שכזאת אני לא צופה שהממשלה תנהל מדיניות פרודוקטיבית כלשהי, וצר לי לומר, שגורל שנת 1992 יהיה דומה לזה של שנת 1991 — טרגדיה נוספת והחמצה קשה למשק הישראלי. תודה, אדוני היושב-ראש.

הי"ר ד' תיכון:

הרשה לי לשאול אותך שאלה אישית, לא כיושב-ראש.

רפאל אדרי (העבודה):

כן.

הי"ר ד' תיכון:

אתה עומד בראש קונצרן גדול. חבר הכנסת אדרי הוא אחד מבכירי אנשי המשק, לפחות בבית הזה. הוא עומד בראש קונצרן תעשייתי גדול. כשאתה סיכמת את שנת 1991 מנקודת ראותם של בעלי המניות, האם היתה זו שנה טובה?

רפאל אדרי (העבודה):

אם אתה שואל אותי על הנושא שאני עומד בראשו, השנה היתה מצוינת, יוצאת מן הכלל. אבל זה תלוי באנשים שעוסקים ומנהלים את העסק הזה. אני מכיר מאות עסקים שמצבם קשה ביותר. תודה, אדוני היושב-ראש.

הי"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב סגן שר האוצר, בבקשה.

סגן שר האוצר י' עזון:

בהחלט צודק חבר הכנסת אדרי, שזה עניין לא של מדיניות הממשלה, ולא של מדיניות חוץ, אלא של האדם העומד בראש המפעל והעסק, וזהו.

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת הנכבד המציע, רבותי חברי הבית, ריח הבחירות עומד באוויר, ואני מזלזל בנושא הכבד-מאוד שהעלית, חבר הכנסת אדרי, בצורה מנומקת, כבדה מאוד, רחבה, יסודית. אבל, בכל אופן, ריח הבחירות עומד באוויר, ורוחו הקלילה מרחפת ומתבררת בחלל של בית-המחוקקים.

עמיר פרץ (העבודה):

אתה סופר, אדוני סגן השר.

סגן שר האוצר י' עזון:

לפעמים נחה עלי הרוח, ויש סכנה שנושאים חשובים לכולנו יינזקו משום שיהפכו לנושאים, חלילה, של ריב ומדון פוליטיים. מה שדרוש למשק הוא בחינה שקולה וטיפול מעמיק בנושאים שעל סדר-היום, כגון הנושא החשוב שהעלה חבר הכנסת הנכבד, ולא טיפול בדרך ובלשון המוצעות כאן.

שנת 1991 החלה, כפי שמציג חבר הכנסת אדרי, בציפיות גבוהות מאוד. אופטימיות יתר של אותם ימים התחלפה היום, לצערי, בקצת פסימיות, אבל גם היא לוקה בהגזמה יתירה. הקצנות לכאן ולכאן אינן רצויות. כדאי לבדוק את הנתונים בעיניים פקוחות, כי לכלכלה יש דינמיקה, יש פסיכולוגיה,

להעלות את המשק על פסים של צמיחה, פעולותיה בשנת 1991 אופיינו בכובדיוס רבים. גולת הכותרת היא משרד הבינוי והשיכון, אשר במדיניות שגויה וכושלת בכל הקשור להיערכות לבנייה ולמגורים והתקשרות עם קבלנים, לעתים מקורבים, חסרי הון וידע בסיסי בבנייה, הגיע לגירעון של כ-4 מיליארדי שקל בתקציבו. קרוונים ומגורונים מטיב ירוד הוזמנו, ועתה מונחים כאבן שאין לה הופכין; בנייה באזורים מוכי אכטלה, שאין בהם דרישה למגורים, כל אלה הביאו את הממשלה למצב שהיא תיאלץ לממש התחייבויות רכישת ל-30,000 יחידות דיור. — —

הי"ר ד' תיכון:

רבותי. חבר הכנסת שמעון שטרית, אתה מפריע לו.

רפאל אדרי (העבודה):

— נתון נוסף, שיהווה נטל כבד על תקציב השנה הבאה. מדיניות משרד השיכון גרמה לעלייה של 80% עד 100% במחירי הקרקעות במרכז-הארץ, וכך לעלייה רואלית של 30% במחירי הדירות. התוצאה המיידית מכך היא הפחתה של כ-25% במימוש משכנתאות של הזוגות הצעירים.

דומה כי הממשלה הנוכחית הפכה להיות אטומה ומנותקת מבעיות האזרחים. מראות עוני ודלות, כפי שמשתקפים במרקע ומעל דפי העיתונות, עולים חדשים נוכרים בפחים כדי למצוא אוכל, וזוגות צעירים גרים בבתיים לא-בתיים, כשחלקם אין בידם האפשרות להזין את ילדיהם בצורה נאותה — תמונות אלה מעוררות צמרמורת ומשמשות עדות חיה לנתונים המוצעזעים של דין-וחשבון הביטוח הלאומי שפורסם החדש וקבע, כי כחצי מיליון אנשים בארץ חיים מתחת לקו העוני. האם הממשלה, בדבריה על צמיחה כמשק, התכוונה לקו העוני?

האם מדינת ישראל במצבה הנוכחי היא הארץ שלה פיללנו? ארץ שמשוחררי צבאה מחפשים את עתידם? וזכר? האם זו ארץ שתהא מסוגלת למשוך עולים חדשים לבוא ולהשתקע בה?

שנת 1991 היתה טרגדיה למשק והחמצה נוראה של הזרמנות, שלא תשוב במהרה. לצערי, איני צופה לשנת 1992 עתיד מזהיר יותר.

משרד האוצר עצמו חיבר דוח הקובע, כי שיעור האבטלה בארץ יגיע לשיא של 16.2% ב-1996, ומספר המובטלים יעמוד על 360,000, אם לא נקבל את הערכבויות.

לא צריך להיות כלכלן גדול כדי להבין איזה אסון כלכלי וחברתי יתרחש על ישראל אם לא ננקוט צעדים כלכליים נכונים ולא נקבל את הערכבויות מאת האמריקנים. ניסיונה של הממשלה להפריד בין מתן ערבויות לבין התקדמות בתהליך המדיני נכשל. הממשלה בראשות מר שמיר מתחה את החבל יתר על המידה ושחקה את כוחו של הלוכי היהודי בווינגטון.

על רקע הדברים האלה, אדוני היושב-ראש, נדהמתי לשמוע שלשום את דברי ראש הממשלה ושר האוצר, שמכריזים קבל עם ועדה, במטרה להכעיס, כי הבנייה בשטחים תימשך, ושום כוח בעולם לא ימנע אותה. כמורכן אומר שר האוצר, כי יעדיף התנהלויות על קבלת ערבויות.

סגן שר האוצר י' עזון:

לא כך אמר.

רפאל אדרי (העבודה):

כן הבנתי אני, כך הבינו אזרחים וכך הבינו בתקשורת.

אני שואל את עצמי, אדוני היושב-ראש, מנין עוד-הרוח לומר דברים שכאלה? האם האובססיה של יישוב השטחים בכל

ותיקים. התוצר העסקי גדל ב-5.8%, שיעור צמיחה הנופל אומנם מהתחזיות האופטימיות, אך אינו נמוך כלל וכלל. הוא איננו מבוטל ואי-אפשר לדחוק אותו הצדה, כאילו אינו קיים. זאת, למרות מלחמת-המפרץ, שכירוע פגעה ביצוא, וזוהי עובדה, ב-2.5%, המסתכמים ב-2 מיליארדי דולר ויותר. אותם 2% ועוד 6% הם יחד 8%, זה דבר של מה בכך? זה צומח לכד, כמו העצים שנוטעים בט"ו בשבט?

היצוא הוכה גם על-ידי המיתון העולמי, שהעמיק השנה. רבותי חברי הכנסת, צריך להביא בחשבון גם את הנתון הזה. היתה פה מלחמת-המפרץ, המצב הכלכלי העולמי קשה מאוד, גם הם לא קונים הרבה. יש מיתון. ולמרות כל זאת, יחסית היה גידול, ואני לא אומר שזה המצב האופטימלי. אבל הבשורה הכלכלית הגדולה שבישרנו עליה, קשה מאוד לעמוד בה, עם כל האופטימיות שבה.

הוצאות העבודה ליחידת תוצר ירדו ב-6%. זו התפתחות יוצאת דופן. אלה נתונים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אלה מקורות שהם אובייקטיביים. זו התפתחות יוצאת דופן, המורה על גידול רב ברווחיות של הסקטור העסקי, שלא היתה זה שנים. זה יוצר רקע ותנאים לצמיחה.

ההתאוששות בכלכלה העולמית שתבוא — ולפי ההערכות עברנו את נקודת השפל בכלכלת העולם, ולאחריה תבוא התאוששות, כי כך טבעה של הכלכלה — תמצא את המשק הישראלי בניי ומוכן לצמיחה מהירה לכיוון היצוא. וכך כלולו מקורים. מוכן שזה הופך אותנו תחרותיים קצת יותר, מאחר שהעלות של המוצר ירדה. אם העלות שלנו תרד, מוכן שנוכל למכור יותר, זה דבר פשוט. צריך ללכת בכיוון הזה.

אני כל כך מאושר שהיושב-ראש לא מעיר לי, זה סימן שאני בכיוון הנכון.

התעשייתיים, בניגוד למנהיגיהם הממשכיים להלין כל הזמן על הממשלה, מגדילים את השקעותיהם. בשנת 1991 גדלו ההשקעות במכונות ובציוד, ללא כלי תחבורה, ב-24%, בניגוד לרבריו של חבר הכנסת אדרי. אמש עמד על הבמה הזאת שר התעשייה והמסחר הנכבד ומסר לנו פרטים מדויקים. אדוני השר, עמדת כאן אמש ומסרת פרטים מאלפים, חשובים מאוד, לא רק תחזיות וחקירות, אלא השקעות שמומשו, ושהן בצורת לקראת מימוש. אם כן, אין מדובר כאן על תחזיות התלושות מהמציאות של המשק שלנו והצמיחה האמיתית.

הממשלה נקטה צעדים יוצאי-דופן לעידוד התעשייה, צעדים שאינם מוצדקים כתנאים רגילים. אבל צורך השעה הוא לתת תעסוקה, לפתח את המשק ולהיות מוכנים לקראת הצמיחה הכלכלית העולמית לאחר השפל.

ערבות להשקעות חדשות, השתתפות בשכר עובדים חרשים כמובן, עידוד עסקים קטנים, פחת מואץ — — —

עמיר פרץ (העבודה):
פחד מואץ.

סגן שר האוצר י' עוזן:
על-פי כללי הדקדוק, צריך לומר — פחת מואץ.

חיים רמון (העבודה):
תודה, אדוני, למדתי משהו. אומרים שבכנסת לא לומדים.

סגן שר האוצר י' עוזן:
פחת — אם זה בסמיכות. טוב, תלמדו, אף פעם לא מאוחר.

יש נתונים משתנים, וזו לא סתם מתמטיקה שיש לה אקסיומות קבועות.

ובכן, המשק דורך במקום, נסוג, אינו צומח — אלו הם דברי עמיתי המלומד. העובדות: עד סוף 1990 הגיעו, בגל העלייה האחרון, קרוב ל-400,000 עולים. בשנת 1991 לבדה נוצרו כמשק, לא על-ידי החלפת עובדים או נדודי אוכלוסייה — נוצרו כמשק 103,000 מקומות עבודה חדשים, בשנת 1991 לבדה. מקומות עבודה חדשים בתנאים הקשים שעוברים עלינו.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

סגן שר האוצר י' עוזן:
רבותי, אם אתם מעמידים בסימן שאלה ובספק את הנתונים — זכותכם.

אליהו בן-מנחם (העבודה):
תביא דוגמה.

סגן שר האוצר י' עוזן:
אדוני הנכבד, עשרות קמו. לדוגמה, בראשון-לציון קם בית-חרושת חדש למצות, הוא מעסיק יותר מ-200 עולים חרשים. בבקשה, תפסיקו עם הרמג'וזה הזאת.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:
חבר הכנסת אלי בן-מנחם, עד כאן.

סגן שר האוצר י' עוזן:
אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת אלי בן-מנחם, ואני יודע שאתה מאמין לי, כל מקום תעסוקה אחד שנוצר, שמתוסף במדינה — זה יום טוב ושמחה אישית עבורי. אתה יודע מה פירוש פרנסה למשפחה יהודית?

אליהו בן-מנחם (העבודה):
אני מאמין לך.

סגן שר האוצר י' עוזן:
טוב, אני אומר לך, ברכתך כמיטב יכולתי. אתה מערער, אני מוכן לשבת ולבדוק שוב. אבל אלו הם הנתונים שברכתך, עד היכן שירי מגעת. לומר לך שהלכתי לעשות סקר ולשאול אחד-אחד? — לא, אבל ברכתך. תן לי, בבקשה, לסיים. תודה, אדוני היושב-ראש.

לא מוכנים לשמוע גם את הצד החיובי. הרי היכן שיש צללים יש גם אורות. אתם רוצים לראות רק את הצל? כואו נראה את האור.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):
אתם המצאתם פטנט של צל בלי אור.

סגן שר האוצר י' עוזן:
אין דבר כזה, אולי הטכנולוגיה שלך תמציא דבר כזה. אדוני, אין צללים בלי אורות ואין אורות בלי צללים. חושך מלמד על אור. תהיו קצת אובייקטיביים.

פה מדובר בפרנסה, כהעסקה של יהודים, לא לעשות מזה חוכא ואיטלולא. ואני מכבד מאוד את כל המשא הנכבד של חבר הכנסת אדרי ושמעתיו בקשב רב. אנא מכם, תנו לי, בבקשה, להשלים את דברי.

בשנת 1991 לבדה נוצרו כמשק 103,000 מקומות עבודה חדשים. ב-86,000 מהם נקלטו עולים חדשים, וביתר —

משרד האוצר ימשיך לשקוד על קידום תעסוקה וצמיחה במשק, למרות חווי השחורות ונביאי הזעם. יש נזק אמיתי, רבותי, בהתבטאויות האלה, שכן מצב-רוח, פסיכולוגיה — אלה מהיסודות החשובים של צמיחה מהירה, ושל כלכלה נכונה.

חיים רמון (העבודה):
פסיכולוגיה או פסיכיאטריה?

סגן שר האוצר י' עזרן:
פסיכולוגיה.

חיים רמון (העבודה):
חשבת פסיכיאטריה.

סגן שר האוצר י' עזרן:
דע לך, חבר הכנסת רמון, שהנושא הפסיכולוגי בכלכלה הוא חשוב, הוא מהווה כמעט 90%.

היו"ר ד' תיכון:
אדוני השר, ראה איזו הערכות גדולה יש כאן, איזה איסוף כוחות.

יהושע מצא (הליכוד):

סגן שר האוצר י' עזרן:
חבר הכנסת מצא, אני מעריך מאוד את מסירות הנפש של ישיבה באולם כמה דקות.

יהושע מצא (הליכוד):
אני מוכן לשבת הרבה זמן — — —

סגן שר האוצר י' עזרן:
תודה רבה.

חיים רמון (העבודה):
זה מעניין מאוד. אני מבקש שתמשיך.

סגן שר האוצר י' עזרן:
לסיכום, המשק הישראלי עומד בפני אתגר. אנו מקווים שימשיכו להגיע עולים, וכל עוד ימשיכו להגיע בקצב שאנחנו רוצים שיגיעו, שיעור האבטלה יהיה, לצערי הרב, קצת גבוה, ומדד העוני, שאומץ על-ידי המוסד לביטוח לאומי, ימשיך להצביע על גידול במספר העניים בישראל. צר מאוד, חייבים להילחם בעוני בכל דרך שהיא. אבל, תהליך העלייה והקליטה דורש אורך רוח של יותר משנה אחת. אי-אפשר בפרספקטיבה קצרה כל כך להתמודד עם התופעה הנפלאה הזאת. כסופו של דבר, הרי כלולו לא רק מאמינים אלא יודעים ומודעים לכך, שבעקבותיה של העלייה הזאת, כאשר נעבור את השפל של הגל הזה, בהכרח נתחיל לטפס למעלה, וכל הפוטנציאל הכלכלי האדיר הטמון בעלייה הזאת יבוא לידי ביטוי. ואז, גם העוני — — —

עמיר פרץ (העבודה):

סגן שר האוצר י' עזרן:
הלואי שיכולתי לפסוק, שהעוני יימחק ויעלם. לצערי כתוב: ולא יחדל אביון מקרב הארץ — אבל יצומצם למינימום שבמינימום, וזאת כולנו רוצים.

לכן אני מציע להסיר את ההצעה הזאת מסדר-היום.

היו"ר ד' תיכון:
תודה רבה. חבר הכנסת עמיר פרץ מציע להעביר את הנושא לוועדה. בבקשה.

חיים רמון (העבודה):
אדוני סגן השר, הנושא לא שווה דיון מעמיק בוועדה?

עמיר פרץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, הצטיינת בדברי נועם; גם בשעות המשבר הקשות ביותר ובמצוקה הקשה ביותר שיש לבני אדם בישראל, אתה מופיע כאביר המרים את פגיונו ונלחם בעוני.

חיים רמון (העבודה):
פגיון חלוד.

עמיר פרץ (העבודה):

אלא שמלחמתך היא, לצערי הרב, מלחמת דון קישוט. כי שר האוצר עמד וביזה את המובטלים, את העניים, את האנשים קשי-היום במדינת ישראל. הוא אמר להם במפורש, שהוא יקריב את עתידם ואת תקוותם על מזבח ההתנחלויות, לא שום משפט אחר. כך אמר שר האוצר — לא העניים, לא המובטלים, לא קשי-היום, לא הם יעמדו מול אותם מתנחלים.

לכן, די עם הצביעות. צריך לדון בכובד ראש בהצעתו של חבר הכנסת רפי אדרי.

היו"ר ד' תיכון:
תודה. חבר הכנסת אדרי, אתה מבקש להעביר את הנושא לוועדה?

רפאל אדרי (העבודה):
כן.

סגן שר האוצר י' עזרן:
אני מציע להעביר את הנושא לוועדה.

שר התעשייה והמסחר מ' נסים:
אני מציע להעביר את הנושא לוועדה.

היו"ר ד' תיכון:
אנחנו ניגשים להצבעה.

חיים רמון (העבודה):
סגן השר הוא שצריך להציע להעביר את הנושא לוועדה. יש פרוצדורה.

היו"ר ד' תיכון:
חבר הכנסת רמון, תאר לך שאני שמעתי את סגן שר האוצר מדבר.

חיים רמון (העבודה):
אני לא שמעתי. אני רוצה לשמוע אותו.

היו"ר ד' תיכון:
אבל אני שמעתי אותו. אדוני סגן שר האוצר, מה אתה מציע?

סגן שר האוצר י' עזרן:
אדוני היושב-ראש, לידעתך, לאזוניהם הקשובות של חברי הבית מצד שמאל ומצד ימין, אני הצעתי אישית, כגלל חשיבות הנושא, להעביר אותו לדיון מעמיק ויסודי בוועדה.

היו"ר ד' תיכון:
רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד העברת ההצעה לדיון בוועדה — איזו ועדה, אדוני סגן השר?

סגן שר האוצר י' עזרן:
ועדת הכספים.

קריאה:
ועדת הכלכלה.

— אין
ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע
ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההצעה מועברת לדיון באחת מוועדות הכנסת, זו שתקבע
ועדת הכנסת.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את

הנושא לוועדה 38 —

נגד — אין

טו. הצעת חוק לעידוד השקעות הון (תיקון — חונך), התשנ"ב — 1991 *

גדעון גדות (הליכוד):

והנה אומרת הכתבה, ואני אקרא קטע קטנטן: במפעל
"לינה קרולינה" לא ממהרים לענות טלפון. כאשר סוף-סוף
ענתה לי מרכזנית, היא היתה מוכנה רק לומר, שאיסקוב אמור
לחזור ארצה בסוף החודש, וכי אז יהיה מוכן להתראיין. את
מספר הטלפון שלו בבאקו או בכל מקום אחר היא לא היתה
מוכנה למסור.

והכתבה מסיימת במלים: גורם בכיר במשרד התעשייה
והמסחר אמר השבוע: "לצערי במקדם או במאוחר יחברו,
שהרכה דמעות תנין נשפכו כפרשה זו".

ואני, חברי הכנסת, רוצה מכאן, ברשותכם, לעבור
לפרוטוקול ועדת הכלכלה של הכנסת, שם ישבנו גם ישבנו
— — —

היו"ר ד' תיכון:
גם אני.

מיכאל איתן (הליכוד):
אסור לצטט ממנו במליאה.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
אדוני היושב-ראש, אם אפשר לצטט קלטות אפשר לצטט
גם את זה.

היו"ר ד' תיכון:
אדוני, חבר הכנסת איתן, תשאיר את זה לי.

מיכאל איתן (הליכוד):
למה?

היו"ר ד' תיכון:
כי אני אחראי כרגע. מה לעשות?

מיכאל איתן (הליכוד):
אפשרתי לך. למה אמרתי לך את זה?

היו"ר ד' תיכון:
אני יודע. חבר הכנסת גדות, בבקשה.

גדעון גדות (הליכוד):
אני מודה לך, אדוני היושב-ראש. אני אצטט מתוך דברי
שלי, מותר לי, ומתוך דבריו של חבר הכנסת רן כהן, ואני עושה
זאת ברשותו.

הרגשנו קצת לא נוח נוכח ההתנפצות הזאת אל כותלי
ועדת הכלכלה. אמרתי: במקרה הזה היה רעש גדול מאוד.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נא להירגע לאחר הדיון הסוער. אנחנו עוברים
לנושא הבא: הצעת חוק תחתקט"ז, הצעת חוק לעידוד
השקעות הון (תיקון — חונך), התשנ"ב — 1991, של חברי
הכנסת רן כהן וגדעון גדות. ינמך חבר הכנסת גדעון גדות.

גדעון גדות (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד לעמוד כאן
בפניכם בשמי ובשמו של חבר הכנסת רן כהן, ואני מודה לך
על כך שהתחלקנו בתפקידים, ואני בטוח שכל אשר אומר אומר
גם בשמך.

אני עומד כאן לפניכם ומחזיק בידי תצלום של עיתון,
האומר: אל תחפשו בחפן את התעשיין איסקוב. ואומרת
הכתבה, שהתפרסמה לפני כמה ימים, ואני מצטט: בן-ציון
איסקוב, איש עסקים רוסי, שביקש להקים מפעל טקסטיל,
השם היה "לינה קרולינה", הצליח לשאוב הטבות מכל גורם
ממשלתי אפשרי. כאשר נמלט לברית-המועצות התברר, שנוסף
על היותו איש עסקים ממולח, הוא גם נוכל לא קטן. סיפור
מן החיים.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן, אתה — — —

גדעון גדות (הליכוד):

לא, אדוני, עוד מעט תשמע דברים מדהימים עוד
יותר.

כפי שאמרתי לך קודם, אני בהחלט מדבר גם בשמו
— — —

סגן שר האוצר י' עזרני:

גם אדוני מציע את החוק הזה?

גדעון גדות (הליכוד):

עוד מעט תשמע, יקירי סגן השר, מדוע אני מציע את
החוק. שהרי החוק הזה בא למנוע תופעות מכל מיני סוגים, וכן
השאר גם מן הסוג הקשה הזה. וכדי שאיש לא יבוא וינפנף לי
כאן באותות, במופתים, בסימנים ובכל מיני עניינים אחרים
אשר בשמים האלה ובשבעה רקיעים מעל, בא אני אליך, אדוני,
יקירי, סגן שר האוצר, שידוע גם כידענותו הגדולה בקבלה
ובעניינים אחרים, שלא תוסיף כהנה וכהנה, אלא נדבר על עניין
אחד מתוך רקיע אחד.

מיכאל איתן (הליכוד):

על איזה קבלה אתה מדבר?

גדעון גדות (הליכוד):

כל מה שאני מבקש הוא, שהחונך הזה יסייע לעזור למי שצריך לעזור לו ולטפל בו, ולגלות בעוד מועד אנשים כאלה, ואני לא רוצה לחזור על כותרת העיתון, שלא מוצאים אותם פתאום, שקיבלו סיוע על גבי סיוע — — —

מיכאל איתן (הליכוד):

אפשר לשאול שאלה?

גדעון גדות (הליכוד):

עוד כמה משפטים ואני מסיים את הרעיון המרכזי, ולאחר מכן יהיו הדברים ברורים מאליהם.

אנחנו רוצים מצד אחד למנוע מצב שבו המדינה תוציא כספים לריק, ומצד שני — שתעמיד את הכלים כדי לגייס משקיעים שבאים בניקיון כפיים, עם טוהר מידות, עם כסף טוב, כדי להביא פרנסה למדינה, הרבה תעסוקה להרבה מוכילים במדינה והרבה יצוא למדינה, המייבאת הרבה מעל מה שמותר לה לייבא.

חברי הכנסת, מאחר שאני מבין שעניין זה יש בו כדי לעורר מחשבות נוגות לגבי המציאות הנוכחית ותקווה לגבי העתיד, אני רוצה לסיים בדברים שהביא בפנינו אתמול שר התעשייה והמסחר. מה הביא בפנינו שר התעשייה והמסחר אתמול? הוא בא ואמר: אני מודה בעובדה שיש בעיה. זה מה שהוא אמר, אחרת הוא לא היה עולה לבמה. יתירה מזאת, הוא אמר: הביורוקרטיה פוגמת, הביורוקרטיה משחיתה את הסיכוי לייבא משקיעים — — —

סגן שר האוצר י' עוזן:

הוא גם אמר — — —

היו"ר ד' תיכון:

אדוני סגן השר, בכוננתך להשיב?

גדעון גדות (הליכוד):

אני מצטט מתוך הודעה לעיתונות, הודעה רשמית שיצאה מטעם משרד התעשייה והמסחר, קיבלתי את ההודעה הפורמלית. לא כל מה שיש פה פורסם בעיתון, אבל בוודאי לא פורסם מעבר למה שיש כאן. ויש כאן שלושה משפטים שאני אקרא. הוא אומר: "מרכז ההשקעות יפעיל מסלול מהיר להענקת מעמד של מפעל מאושר למפעלים". לאחר מכן הוא אומר: "יש להנהיג מסלול מהיר מיוחד, אשר במסגרתו תינתן למשקיע החלטה מהירה תוך ימים אחדים". לאחר מכן הוא אומר: "תוכניות אשר הבקשה היא לקבלת הטבות מס בלבד יהיו במסלול אחד. יהיה מסלול שני לגבי תוכניות הרחבה של מפעלים". כל מה שהוא אומר הוא, ש"הוחלט להנהיג בעתיד הקרוב שתי ישיבות שבוטלות, במקום אחת כיום".

ואני אומר: עם כל הכבוד — איפה היינו עד היום? מותר לי לשאול את השאלה?

היו"ר ד' תיכון:

כן, אני אענה לך.

גדעון גדות (הליכוד):

הרי גם הוא מזדקק לעניין, ואני מכבד אותו על כך. אבל, עם זאת, ברור לכולנו, שאם לא ייקחו את המשקיע הזה, ובתנאי שזה משקיע רציני, ויבדקו אותו כמו שצריך — כי מה קרה? זו פאזה אחת של העשייה, זו הפאזה של המשרד בפנים עם מרכז ההשקעות שלו. אלא שאותו משקיע צריך לעבור מסלול מירוצים, מסלול מכשולים, במשרדים נוספים, ואולי גם בתוך המשרד עצמו. ויאל נציג אחד מתוך ארבעה או חמישה או

כולם קצת נבהלו, אני זוכר את הרעש בטלויזיה וגם בתוך הוועדה. עם זאת, צריכים להיכנס מהר מאוד לרוטינה ולהבין, שהמדינה הזאת צריכה להתייחס לכולם כאותם כלים; אני שב ואומר: לכולם כאותם כלים. פעמים הכלים האלה יעילים יותר, ופעמים פחות. אנחנו מקווים שיהיו יעילים הרבה יותר מאשר הם היום. מכל מקום, אני רוצה שחבין, איש לא יכול לעזור לך יותר משתעזור לעצמך. אל תבוא בטענות. אם אתה חושב שדברים שמגיעים לך על-פי חוק לא נעשו כיאות — זו הבמה שלך. אבל לא צריך לטפל כך כמו באתרוג בעריסה.

היו"ר ד' תיכון:

מי אמר את זה?

גדעון גדות (הליכוד):

אני אמרתי את זה, אדוני.

חברי הטוב, חבר הכנסת רן כהן, שישב לידי בוועדה, גם הוא הרגיש שלא בנוח, כי מצד אחד הרי נתכנסנו כדי לסייע ליהודי, מצד שני הרגשנו שמשוה לא בסדר, ממלכת דנמרק התקרבה אלינו בתנועות טקטוניות גדולות ואורכות. אז אמר חבר הכנסת רן כהן: יש מדינות בעולם שלא קולטות עלייה, אלא קולטות חעשיינים ומשקיעים, ויש בהן נוהל — כמו קנדה, הולנד. ואני הוספתי משפט קטנטן שמחזק אחריו, מתוך מרכה כלשהי, ואמרתי: אני בעד העניין, ירידי חבר הכנסת רן כהן, אבל יש לי איזה מין תחושה, שאנחנו עולים על הבנקט, שאנחנו יורדים קצת מהרצון לעזור ולהביא חוק שכזה, שיחייב את המשרד, יורדים לעניין פרטי, ואני לא לגמרי בטוח שהעניין שעומד אצלנו כאן חלק כל כך.

במהלך הדו-שיח הזה, שנרשם בפרוטוקול, מציע לי חבר הכנסת כהן ואומר: אתה יודע מה, בוא נעשה משהו ביחד. אמרתי לו: אתה יודע מה, בוא נציע הצעת חוק ונביא אותה יחד אל מליאת הכנסת.

וחוק זה שאנחנו עוסקים בו היום בא למנוע תופעות שכאלה, ולגרורם לכך שאחרים, שאינם כמו אותו עולה מרוסיה, יקבלו את הטיפול. שהרי מה אנחנו מבקשים? כל מה שאנחנו מבקשים הוא, שמנהל רשות ההשקעות — ואני קורא מתוך בקשתי — שמנהל רשות ההשקעות יעמיד חונך לכל משקיע, אם הוא עולה חדש או זו, אשר ילווה אותו ויסייע לו בצעדיו הראשונים בישראל. הצעת החוק מגבילה את הצמדת החונך רק למי שיעמוד בקריטריונים של היקף השקעות מוכחות. פעולה זו תסייע למשקיעים בהליכים הביורוקרטיים, וכן תסייע למשרד לקצר את הליכי אישור השקעות, שהרי בעזרת החונך הזה יוכל המשקיע להשיב על שאלות המשרדים השונים. על אילו שאלות הוא יוכל להשיב? מחד גיסא הוא ישיב על שאלות

מיכאל איתן (הליכוד):

החונך יהיה עובד מדינה?

גדעון גדות (הליכוד):

ודאי. מטעם משרד — — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר מרכז.

גדעון גדות (הליכוד):

סליחה, תן לי לסיים, אדוני סגן השר, ואחר-כך אשמח להשיב על שאלות, אם היושב-ראש יאפשר לי.

היו"ר ד' תיכון:

כן, ברצון.

משפטיים גם להתחלה וגם להמשך. אין בזה שום דבר חדש, אין בזה שום דבר יוצא־דופן.

כל מה שחבר הכנסת רן כהן ואנוכי מבקשים הוא עניין אחד — שלא יריצו בין משרד למשרד, שלא יריצו בין פקיד לפקיד בתוך מרכז ההשקעות, אלא מנהל מרכז ההשקעות ייקח את אחד מפקידיו ויאמר לו: אתה לא יושב לי כאן כמו גראף פוטוצקי ומחכה שיגיעו אליך באיזה חלק שהוא של חלק של בעיה, אלא אתה, עם כל הכבוד, תעשה סדר חדש בתוך המשרד. נעשה סדר חדש בתוך המשרד: אתה, פקיד מספר אחת, לוקח את המשקיע מספר אחת, או שלוש, או ארבע; אתה, פקיד מספר חמש, לוקח את משקיע מספר תשע, ועשר — ויואלו אותם פקידים לחלק את העבודה בתוכם, וזה יהיה בחוק, שיהיו חייבים לחונן אותם וללוות אותם מאל"ף עד תי"ו. אני מודה לכם על התמיכה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב סגן שר האוצר.

סגן שר האוצר י' עזון:

אדוני היושב־ראש, חברי הבית, עם כל הכבוד וההערכה להערה החשובה־מאוד, לדעתי, שהעיר אדוני היושב־ראש, ולפי דעתי זו בעיה שצריך להתמודד אתה — — —

גדעון גדות (הליכוד):

אדוני סגן שר האוצר — — —

סגן שר האוצר י' עזון:

סליחה, כעת אני עומד כאן והוא נתן לי את רשות הדיבור, עם כל הכבוד.

אני שמח שמה שאדוני אמר בצורה החלטית על אחריות החונן, זאת לא רק פסיקה החלטית, אלא אחריות כבדה מאוד. מכיוון שכאן נאמרו דברים בצורה החלטית ופסקנית כל כך, לפי דעתי צריך לתת את הממד הנכון לכל קביעה ולכל החלטה.

רבותי, אנו מתנגדים להצעת החוק, והואיל וקבלת ההצעה תביא לסרבול ביורוקרטי, אף שמטרת המציע היא לגמד ולקצר את הביורוקרטיה, אבל האימפקט והאפקט יהיו אחרים, הפוכים. הצעת החוק תגרום להכבדת המערכת כולה ולא להקלה על הויזמים.

מרכז ההשקעות פועל במסגרת משרד התעשייה והמסחר, והוא משמש כתובת עיקרית ליזמים בכל הנוגע לאינפורמציה, להדרכה בנושא עידוד השקעות הון וכן בתהליך הגשת בקשות לאישור.

לא רצוי לעודד קיומו של חונן אשר עיקר מומחיותו בהתמצאות בביורוקרטיה הישראלית ובמשא־ומתן עם פקידים לצורך קידום ענייני היום.

אף שאיני מזלזל כלל בהצעה המכובדת של חבר הכנסת גדות, שמנהל מרכז ההשקעות יורה לאחד מפקידיו לעזור, האם צריכים לעשות זאת על־פי חקיקה? הרי זה מינהל תקין. לאפשר להעביר תקנה. לחוקק חוק שמנהל מרכז ההשקעות, עם כל הכבוד — נשגב מכינתי ומהבנתי הקצרה לתפוס איך אפשר בחוק לכפות על מנהל במשרד מסוים לקחת אחד מפקידיו ולפגוע בזכויותיו האנושיות הבסיסיות, של שתיית תה עם לימון, ולומר לו: קום כעת ותסתובב. הרי זה דבר חמור מאוד.

אלי דיין (העבודה):

חונן, לא פקיד.

שבעה עובדים שקיימים במרכז ההשקעות, וזה תפקידם, לקחת את המשקיע ביד ולהוביל אותו משולחן לשולחן. יובילו אותו במהלך ארבעה ימים או במסגרת 40 יום. יגמרו להוביל אותו, ואז ידעו, יש משהו ביד או אין, יש עסק ביד או אין, צריך לעזור או לא, ואם כן — צריך לעזור מהר וטוב.

עד כאן הצעתי, וכל מה שאני מבקש הוא לקבל אותה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת מיכאל איתן, שאלה בקצרה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני שאלתי, האם החונן הזה יהיה פקיד ממשלתי, ואתה ענית לי: כן. יש כשוק הפרטי עורכדיין, רואי־חשבון, יועצים כלכליים שתחום ההתמחות שלהם הוא כדיוק אותו דבר שעליו אתה מדבר. השוק החופשי לא יסתפק בזה. בא אדם ורוצה להשקיע השקעה גדולה, יפנה לשוק הפרטי ויקבל את כל השירות. מדוע להגדיל עוד ועוד את מספר פקיד הממשלה ואת הביורוקרטיה?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גדות, אני הייתי רוצה לשאול אותך שאלה. אני מצוי אצל הבעיה הזאת — בעיית החוננות. אני לא יודע אם אתה יודע, אבל יש היום חוננים לכל מיני פרויקטים. אבל בידי מצויה חוות־דעת של בית־המשפט העליון בארצות־הברית, ושם נקבע, שבכל עת שבית־המשפט מינה חונן שידריך, כעצם נמצאה המדינה כמי שאחראית לניהול אותו עסק. ומעשה במפעל שפשט את הרגל כשהיה לו חונן, ובית־המשפט קבע, שהמדינה שמינתה את החונן היא האחראית למצבו הרע של המפעל, שהרי פשיטת הרגל מקורה, בין השאר, באותו חונן שמונה כביכול על־ידי הממשלה לסייע.

בעצם מה שאתה אומר — ואני חוזר ומוזהיר את שר התעשייה והמסחר, שממנה חוננים, שהוא חייב להיות מודע לעובדה, שבכל מקרה שממנים חונן, בעצם האחריות לניהול העסק ולהמשך קיומו מוטלת על הממשלה, שכן היא נושאת באחריות.

סגן שר האוצר י' עזון:

אדוני עונה?

גדעון גדות (הליכוד):

אדוני סגן השר, אתה לא מקבל עכשיו את רשות הדיבור. אני נתתי את רשות הדיבור ליושב־ראש. אז אתה אל תמנע את זה ממני.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גדות, עד כאן. בבקשה להשיב.

גדעון גדות (הליכוד):

אני חוזר למעמדי הנחות כחבר הכנסת מן המניין, ואני כרושותך, אנסה להשיב על השאלה ששאל — — —

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אתה מעליב אותנו, מה זה נחות?

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, עד כאן.

גדעון גדות (הליכוד):

אנסה להשיב על השאלה ששאל חבר הכנסת מיכאל איתן, שהורחבה לאחר מכן על־ידי היושב־ראש. ביושר לב, כמה דברים אמורים? הרי לא עולה על הדעת, שדברים כאלה ייעשו ללא עזרה של עורכדיין ורואי־חשבון מן השוק הפרטי. סביר להניח, שעסק שנכנס ארצה צריך רואי־חשבון ויועצים

חוכרת ט"ז, ישיבה שע"ה

— הצעת חוק לעידוד השקעות הון (תיקון — חונך) —

היו"ר ד' תיכון:

חודה. חבר הכנסת גדות, אתה רוצה להשיב? אני מבין שחבר הכנסת רן כהן רוצה להשיב.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אדוני סגן השר, אם ההצעה תעבור לוועדה, איזו ועדה אתה מציע?

סגן שר האוצר י' עזרן:

נשאל את המציע.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
ועדת הכלכלה.

אדוני היושב ראש, אדוני סגן השר, רבותי, חברות וחברי הכנסת, אני סבור, שהניסיון להמעיט את חשיבותה של הצעת החוק הזאת הוא ניסיון לא הוגן, לא נכון, ואולי גם מן המשגים שנעשו לחיוב, קרי: משקיעים רציניים שלא קיבלו את ההדרכה ואת החונכות בזמן, וגם משקיעים נוקלים, והפעם כמובן שלשליה, שניצלו את מוסדות המדינה או את הנהלים של מוסדות המדינה כדי לסחוט את קופתה או להוציא דיבתה של המדינה רעה — שני המקרים הללו מחזקים את העמדות של חבר הכנסת גדות ושלי, שצריכה להיות צורה אחרת של ליווי בנושא של השקעות.

המדינה זקוקה היום ליצירת כל מקום עבודה במהירות המקסימלית, משום שאנחנו חסרי תעסוקה, משום שאנחנו זקוקים היום להגדלת התפוקה הלאומית, משום שאנחנו צריכים לעודד צמיחה בכל מחיר, מכל מקור כמעט. מקור פנימי — אין בעיה. בכך חבר הכנסת גדות ואנוכי לא מציעים שום שינוי. ישראלי, דובר עברית, שמכיר את הנהלים, שמכיר את כל הארגונים, את הביורוקרטיה, הצעת החוק לא נוגעת בכל הדברים הללו.

למי היא נוגעת? אדוני סגן השר, הרב עזרן, היא נוגעת לעולים חדשים, בודדים, ולמשקיעים זרים שבאים לכאן, ופרטי החונכות ייקבעו — תאמין לי — עלייך, לא פחות מכפי שזו ייקבע עלייך או עליידי חבר הכנסת גדות.

אנחנו מציעים שכל אדם כזה, שאיננו מכיר את המציאות השלטונית הנוהלית ואת השפה העברית בישראל, יקבל סיוע ממרכז ההשקעות בדמות אחת שלווה אותו. אין כוונתנו, חלילה, למנות פקידים נוספים, ולא, חלילה, למסור זאת לספונסרים עצמאים, שיהנו מהעניין הזה. אנשי מרכז ההשקעות — כלומר, הוא ידע שהוא בא לשולחן x, ובמקרה — עלייך דברייך, אדוני סגן השר — יואיל בטובו אותו מי שיושב מאחורי שולחן x גם לצאת פעם אחת בשבוע לשטח, הוא יצא אל המקום שבו צריכה להיות ההשקעה, הוא יסייע לאדם הזה בהכירו היטב את הנהלים. הרי זה מה שאנחנו מציעים.

דבר נוסף, אני מדבר לצורך העניין הזה גם בשמי וגם בשם חבר הכנסת גדות בלי שדיברנו על הקטע הזה. אני אומר לך באחריות, אם נעביר את העניין לוועדה ואתם תבואו יחד עם משרד התעשייה והמסחר בהסדר נהלים שמניח את הדעת ולא יצריך חוק — שנינו נהיה הראשונים לוותר על הצעת החוק. אנחנו לא משועבדים לחוק, אין לנו שום מגלומניה של יצירת חוקים חדשים. אם הדבר הזה יוסדר ונדע שמשקיע עולה חרש, או משקיע זר יקבל את כל הסיוע שהוא צריך, זה יספק אותנו, אנחנו נהיה שבע-רצון ונדע שהמדינה שלנו עשתה הכול כדי שתעשה ההשקעה הזאת בקצב המהיר ביותר.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
מה חמור?

גדעון גדות (הליכוד):
רחמנא ליצלן.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן. חבר הכנסת גדעון גדות. חבר הכנסת רן כהן, אתה בנושא איסקוב — — —

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
לא, אני חושב שמוחר לחבר הכנסת — — —

היו"ר ד' תיכון:

— — — תבוא ותספר לנו מה ההפסד של הממשלה בגין פעולתך בפרשת איסקוב. אבל עזוב זאת ותן לסגן השר להשלים.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
לא, אדוני היושב ראש, אני לא מתכוון לקבל ממך יחס לא נכון בשל עמדת הפרינציפיונית בפרשת איסקוב. אני נולדתי בכגדאד והוא — — —

היו"ר ד' תיכון:

מה הקשר?

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אל תעניש אותי — — —

היו"ר ד' תיכון:

אבל תן לסגן השר להשיב.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אתה גם היושב ראש שלי.

היו"ר ד' תיכון:

נכון. אדוני סגן השר, בבקשה להמשיך.

סגן שר האוצר י' עזרן:

רבותי, אני מתכוון ברצינות להוציא לפועל את העזרה המעשית הזאת שחבר הכנסת גדות מציע, אבל אין שום סיבה ואין שום היגיון לסרב את העניינים עלייך אכיפת חוק בחקיקה ראשית, מה גם שהיום אנחנו מקצצים במשרות במגזר הציבורי. אני מבקש ממך, כיוון שאני יודע שאתה מעמיק מאוד בנושאים האלה והמחשבה שלך אינה שטחית ורדודה, אתה מתאר לך מה שיווצר כאן? מצב של, חס וחלילה, "מאכערים" בשכר. אני מדבר מניסיוני.

גדעון גדות (הליכוד):

— — —

סגן שר האוצר י' עזרן:

ירשה לי אדוני. אסביר למה אני מתכוון. היום יש במערכת הציבורית, וזה דבר מקובל, פקידים נמרצים, פעלתנים יותר, יוזמים יותר, בעלי קשרים רבים יותר, וכאן אנחנו לא צריכים ליצור את המערכת הזאת. די שהיא קיימת במשק הישראלי. בשוק הפרטי יש כוחות שיכולים לכוון, להדריך, לעזור בצורה מקצועית יותר, בלי קבלת אחריות, כפי שהזכיר אדוני היושב ראש.

כיום הקשר בין היום למרכז ההשקעות הוא בלתי אמצעי. הכנסת גורם נוסף למערכת רק תרחיק את היום ממטרתו ללא תועלת ממשית כלשהי.

לפיכך, אנו מציעים להתנגד להצעה ולהורידה מסדר היום.

לבסוף, אין כל ספק, אדוני היושב-ראש, לא תהיה אחריות מדינה בגין החונכות. ואם הדבר הזה יישאר בצורת הצעת חוק, הוא יעוגן בחוק. אם זה לא יהיה בצורת הצעת חוק, על אחת כמה וכמה שהנהלים יביטו את העניין הזה, ובלבד שנדע שתורמנו ליצירת השקעות, תעסוקה ופרנסה וקיצרנו הליכים ביורוקרטיים. תודה רבה, אדוני.

גדעון גדות (הליכוד):
י"ש-כוח.

היו"ר ד' תיכון:
תודה. רשות הדיבור לסגן שר האוצר. בבקשה.

סגן שר האוצר י' עזרי:
אדוני היושב-ראש, רבותי המציעים, למעשה אין ירוח על חשיבותה של ההצעה שלכם. השאלה היא זו: אם זה יהיה בחוק, האם ייאסר על אדם פרטי לפנות לאנשים פרטיים בשוק? ודאי שלא. אתם לא מתכוונים לכך. שנית, אני אומר מניסיוני הקטן במשרד האוצר, ברשות ההשקעות — אני לא מדבר על מרכז ההשקעות, כי הוא לא כפוף אלי — אין משקיע, מאלה שטיפלתי בהם אישית, שלא התלווה אליי מרשות ההשקעות הרפרנט הרלבנטי, העוסק באותו תחום, שלא יצא אתו, הסתובב בשטח וכיתת את רגליו. כך שלמעשה הדבר מתבצע. לשם מה צריך חוק — אני לא מבין.

היו"ר ד' תיכון:
תודה רבה. חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד העברת הצעת החוק לעידוד השקעות הון לוועדה? איזו ועדה?

סגן שר האוצר י' עזרי:
ועדת הכספים.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
ועדת הכלכלה.

היו"ר ד' תיכון:
לאחת מוועדות הכנסת כפי שתקבע ועדת הכנסת. נא להצביע. זו הצבעה מס' 8.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הצעת
החוק לדיון מוקדם בוועדה — 9

בעד ההצעה להסיר את הצעת
החוק מסדר-היום — 1
נמנעים — אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק לעידוד
השקעות הון (תיקון — חונך),
התשנ"ב—1991, לדיון מוקדם בוועדה
שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:
תודה. הצעת החוק עוברת, כאמור, לליכון ולהכנה לקראת קריאה ראשונה באחת מוועדות הכנסת.

אני רוצה לומר עוד שניים-שלושה משפטים כדי שהדברים יהיו ברורים. שמתם לב שגם חבר הכנסת גדות וגם אנוכי לא באים לכאן כדי לגולל אשמה, לטעון נגד הביורוקרטיה האיומה והנוראה שיש והפקידים שיש. אתה דיברת על פקידים שותי תה, לא אנחנו, איזה מעצורים יש. אנחנו מדברים על מעצורים אמיתיים, ענייניים, שהיום מפרעים לנו להבדיל בין נוכל לבין משקיע הוגן. הרי הנוכל היה יכול להיות נוכל גם בלי הצעת החוק הזאת. אם אתם אומרים שכך-ציון איסקוב היה נוכל, אדוני היושב-ראש — הפעם זה גם לעברך — הוא היה אכן נוכל כנראה.

היו"ר ד' תיכון:
ירי כבולות כזה הרגע. אבל אני רוצה להזכיר לך את הדיון שהתנהל במליאה ובוועדת הכלכלה בנושא איסקוב. אתה זוכר את חילופי הדברים ביני לבינך.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
נכון. אני זוכר הטבח מה אמרתי, ואתה יודע שמה שאמרתי הוא אמת: שאינני מכיר אותו, שלא נפגשתי איתו.

היו"ר ד' תיכון:
זה ודאי שלא.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אדוני היושב-ראש, אתה יודע שאני מכבד אותך, לא רק את דעותיך אלא ודאי את היישר האיש שליך. האיש הזה עניין אותי, חסלת לי, כקליפת השום. אותי עניינה התופעה. המצוקה שבתופעה עניינה את חבר הכנסת גדות ואותי באותה ישיבה, דווקא ברגע של אי-אמון אליי. לא ברגע של אמון אליי. כלומר, הגענו לחשיפת כעיה שרצינו לאתר אותה ולתת לה פתרון שיהלום, לעניות דעתנו, מדינה מודרנית. מדינה פתוחה, אבל מה לעשות? — קטנה. למה קטנה? כי רק 4 מיליונים מדברים עברית. ומה לעשות, רק מעטים מכירים את כל הנהלים המורכבים, את מאות הסעיפים של מרכז ההשקעות, את מאות הנהלים והמעברים.

אספר לך סיפור. אתמול נפל לידי מסמך. המפרט מה צריך לעשות מפעל שרוצה להנהיג בחוכו הכשרה מקצועית. שמו שמים, אני השתגעתי. 12 פעולות שונות, בזו אחר זו. איזה משקיע, חסלתו לי, יהיה מטורף לעבור את כל מדורי הגיהנום בשביל לקבל בסוף את המענות האלה?

יש דברים שמוטב שהמדינה בעצמה תיחלץ לסייע בהם. לדוגמה, אדוני סגן השר, שווה בנפשו שעובדי מרכז ההשקעות יגלו, שהמערכת שהם יוצרים מתאימה יותר לשולחן מאשר לשטח; יקצרו הליכים, יקצרו מערכת ביורוקרטית, יסייעו כדרכים שונות. כאשר הקשר בינם לבין המשקיעים יהיה הרבה יותר קרוב אל השטח, הנהלים הללו יהיו הרבה יותר טובים.

אביא לך דוגמה שנייה, אדוני היושב-ראש. בזמן האחרון ליוויתי את עמותת "אלפא-צפון" — 314 משפחות עולים חדשים מקרית-תימן. איזה נהלים ביורוקרטיים. כל מה שהם רצו זה לבנות לעצמם את הבתים, וכך ליצור לעצמם דיור וגם פרנסה. המערכת הביורוקרטית המורכבת אכלה להם את הלב. ואלה עולים חדשים, יהודים, שאנחנו רוצים לקבל אותם.

טז. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

סגן מזכיר הכנסת ד' לב:
ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונחה היום

היו"ר ד' תיכון:
רבותי, הודעה לסגן מזכיר הכנסת. בבקשה.

על טובין (תיקון מס' 53), התשנ"ב—1992; וכן החלטת חסינות חברי הכנסת, וזכויותיהם וחובותיהם (מכתבים פטורים מתשלום) (תיקון), התשנ"ב—1992. תודה.

היו"ר ד' תיכון:
תודה.

על שולחן הכנסת, לקריאה ראשונה מטעם הממשלה — הצעת חוק לתיקון פקודת הראיות (מס' 10), התשנ"ב—1992.

עוד הונחו על שולחן הכנסת החלטת ועדת הכספים המאשרת הוראות כצו חירוף, המכס והפטורים ומס קנייה

יז. הצעת חוק מימוש נכסי המדינה, התש"ן—1989* (הצעת חבר הכנסת י' צידון)

רבותי, מטרתה העיקרית של הצעת החוק המונחת על שולחן הכנסת לקריאה טרומית היא, לפי דברי המציע הנכבד בדברי ההסבר שלו, "למנוע שימוש בכספים המתקבלים ממכירת נכסי המדינה לפתרון בעיות הגירעון השוטף של הממשלה, ולהבטיח במקביל כי התמורה ממכירת נכסים תיועד להקטנת החוב החיצוני של המדינה בלבד". לפי המצב החוקי הקיים, קיימת הפרדה ברורה בתקציב המדינה בין צד ההוצאה לצד ההכנסה, ואין לממשלה סמכות להגדיל את ההוצאה התקציבית שאושרה בחוק התקציב, אף אם היתה הכנסה עודפת, לרבות ממכירת נכס, שלא באישור הכנסת במקרה של הוצאה רגילה, או בהודעה לוועדת הכספים במקרה של הוצאה המותנית בהכנסה, והכול כהתאם להוראות חוק יסודות התקציב, התשמ"ה—1985. מכאן שהחשש לשימוש ללא פיקוח בכספי תמורה ממכירת נכסי המדינה איננו קיים מלכתחילה, ואין לו שום סיכוי להיות קיים.

תחזית תקבולים בספר התקציבים, כידוע, לרבות ממכירת נכסים, מצופרת בהצעת התקציב.

אשר לטיפול בחוב החיצוני של המדינה, טיפול זה חייב להתבצע תוך הפעלת שיקולים של מדיניות כלכלית, המבוססים על התנאים הקיימים במשק הישראלי ובחץ-לארץ מעת לעת, תוך הפעלת שיקול דעת מקצועי, ולא תחת אילוצים של חוק המחייב לפעול באופן מסוים וקבוע, כמעט סטנדרטי, של מסלקה מראש, ללא בדיקת ההשלכות הכלכליות והתקציביות.

אינני מזלזל ברעיון ובתועלת שלו, אבל העדר הגמישות כאן יביא נזק יותר מתועלת. נזקו מרובה על תועלתו. סעיף 7 להצעת החוק, אם יתקבל, מבטל את הגמישות הנדרשת כאמור, ומביא אותנו למצב של כמעט מחזירי משכנתאות בדייקנות של שעון שווייצרי.

אלי דיין (העבודה):
מה קורה עם המשכנתאות?

סגן שר האוצר י' עזון:
אדוני, אני אחזור לנושא הזה.

יתר על כן, מספיק שציבור אורחי המדינה, חבר הכנסת אלי דיין, כורע תחת המעמסה הזאת של תשלום שוטף, כשהשעון דופק והמונה מונה. אתה לא תהפוך את מדינת ישראל והאוצר שלה, כתשלום החובות, כמי שמשועבדת למשכנתה. היא משלמת, אבל תן לה את האפשרות לתמרן בגמישות של התשלומים. איזה מין חוק הוא זה, שהתוצאה שלו טובה, אבל הכלים — — —

אלי דיין (העבודה):
חוק מצוין.

היו"ר ד' תיכון:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצעת חוק ת"ח, הצעת חוק מימוש נכסי המדינה, התש"ן—1989, של חבר הכנסת יואש צידון. אני רואה שהגשת את ההצעה הזאת מזמן. בבקשה.

יואש צידון (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, 34% מתקציבה של מדינת ישראל הולכים להחזרת חובות. זה הצבר חובות, שמהווה למעשה את הסעיף התקציבי הגדול ביותר. אנחנו בסדר גודל של פי שלושה מתקציב ביטחון, והרבה יותר מכל תקציב אחר.

איך קרה הדבר הזה? הדבר קרה על-ידי מדיניות של "אכול ושתה כי מחר שולמן ישלם". וניקח עוד חובות, ואנחנו עומדים עוד בפני חובות.

הצעת החוק שאני מציע, רבותי, היא הצעת חוק ארמיניסטרטיבית ולא פוליטית, שכוונתה חינוכית, והיא: ממשלת ישראל עומדת בפני מפעל הפרטה ענק. יש להבטיח שכל כסף שמגיע מתשלומים עבור נכסי מדינה הנמכרים ינוצל אך ורק להחזרת חובות. אני לא מניח שנגיע ל-34%, אבל כוודאי לא הייתי רוצה לראות שנמכר מפעל, הכסף נשפך לקופה הכללית והולך ונעלם.

רבותי, הצעתי פשוטה לגמרי. כסף שהמדינה מקבלת ממכירת מפעלים, נכסים, מקרקעין או טובין אחרים ילך לכיסוי חובות. זה כל החוק. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:
חבר הכנסת עזון, בבקשה.

סגן שר האוצר י' עזון:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אילו תמכתי בחוק הזה — ואני אומר: אילו — הייתי מציע, בכל הצניעות והענווה, למציע הנכבד לשנות את שם החוק ולקרוא לו הצעת חוק — לא מימוש נכסי המדינה, אלא פירעון חובות המדינה. כי המציע רוצה לחוקק חוק כדי להתערב בסדר העדיפויות של תשלום חובות המדינה, כאשר אנחנו יודעים ש-34% מתקציב המדינה הולך לכיסוי חובות, ואנחנו משלמי חובות מצוינים. כל העולם מוכן להלוות לנו כספים. הבעיות שיש לנו כעת עם הערבויות — רק ליידע את עצמנו אחת ולתמיד, ולהבהיר — אין איש שאינו רוצה להלוות כספים למדינת ישראל, מפני שהיא פורעת את חובותיה בזמנים מדויקים ואף פעם אחת לא פיגרה, וקל וחומר שלא ביקשה מורטוריום, לא כמדינות דרום-אמריקה, במאה מיליארדים, כמו מכסיקו, וודאי לא כמו מצרים. הבעיה שלנו היא פשוט למצוא תנאים נוחים יותר. כשיש ערבויות של ממשלה כמו ממשלת ארצות-הברית, הריביות הנלוות נוחות יותר, זה הכול. אבל לבוא עד כדי כך לחוקק חוק שמגביל אותנו — מכאן הדרך ארוכה.

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת נפאע, אנא, אנא.

סגן שר האוצר י' עזרן:

חבר הכנסת פורז לא מילא את המכסה שלו היום.

אלי דיין (העבודה):

סגן השר, זה עניין רציני.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, מכיוון שזה עניין רציני, אני מבקש שיהיה

שקט, שיאפשרו לסגן השר לסיים, ונצביע כמו אנשים רציניים ומכובדים.

סגן שר האוצר י' עזרן:

חבר הכנסת אלי דיין, אל תפרע לי ותכיר בכך שאני מתייחס בכל הרצינות ולהט — —

אלי דיין (העבודה):

נכון, אני מודה — — —

סגן שר האוצר י' עזרן:

— — השכנוע כדי לשכנע אותך.

אלי דיין (העבודה):

— — אבל זה בא להציל את המדינה מבכוז.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת דיין, לא עשר מלים על כל מלה.

סגן שר האוצר י' עזרן:

יתר על כן, הקטנת חובה החיצונית של המדינה מתבצעת בפועל בדרך של אי-מחזור חובות המגיעים לפירעון מדי שנה, ולא בדרך של פירעון חוב קיים מכספי התקציב. כבר יש פה נקודה חשובה מאוד במרכיב.

מרכיב מרכזי נוסף — — —

היו"ר מ' וירשובסקי:

אני באמת לא מבין מה הרעש הזה. חבר הכנסת אדרי, חבר הכנסת דיין, אני מבקש מאוד. חבר הכנסת פורז, לא רק שאתה לא במקומך, אתה גם — — —

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
אני לא דיברתי.

היו"ר מ' וירשובסקי:

יש פה איזה מין חדוות חיים, שהיא בלתי מובנת לי לחלוטין.

סגן שר האוצר י' עזרן:

מרכיב מרכזי נוסף בהצעת החוק נוגע להליך המכירה של נכסי המדינה. על-פי ההצעה, יהיה צורך בהודעה — תקשיב, חבר הכנסת אלי דיין, אנא — של 40 ימים מראש לוועדת הכלכלה של הכנסת על הכוונה למכור נכס, חוץ פירוט פרטי המכר, כשהוועדה תהיה מוסמכת להורות על ביטול המכירה או לשנות את תנאיה — זה בסעיפים 3 ו-5. מתן סמכות כאמור עשוי לסכל כל אפשרות לניהול משא-ומתן יעיל ואמין למכירת נכסי המדינה.

לפי ההגדרות בהצעת החוק נראה שהחוק יחול, אם יתקבל, גם על נכסים של חברות ממשלתיות. דבר זה אינו סביר, שהרי הן חייבות לפעול על-פי שיקולים עסקיים רווחיים. נוסף על כך, לא ייתכן שתמורה ממכירת נכס של חברה תשמש

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
חוק הפחתת הגירעון, זה לא אותו הדבר?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פורז.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אדוני היושב-ראש, תזכיר לו — — —

היו"ר ד' תיכון:

אני לא רוצה להזכיר לו. אני רוצה לומר לך, שיש לי דעה ברורה בעניין הזה, אבל לצערי אינני יכול להשתתף בדיון.

סגן שר האוצר י' עזרן:

חבר הכנסת פורז, הרי אתה מכיר את המגנונים הכספיים המרסנים של המדינה. האם אתה חושב, שיכולים כאן להשתמש בכל הכנסה והוצאה כפי שרוצים? הרי היא צפויה מראש, הרי היא מעוגנת בחוק התקציב, ועוברת את כל התהליך הנכון. יש הפקרות כזאת?

אלי דיין (העבודה):

בוא נקיים על זה דיון בוועדה.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

ועדת הכספים.

אלי דיין (העבודה):

ועדת הכספים ממלא קוברת את החוקים.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני סגן השר, אתה צודק. זה חוק שעוריייתי, חבר הכנסת צידון, ואני מתפלא עליך שאתה מגיש הצעת חוק כזאת, שהורסת כל משטר תקציבי. היום זה אנחנו, מחר זה אתם. בושא.

סגן שר האוצר י' עזרן:

יתר על כן — — —

היו"ר מ' וירשובסקי:

רק ירדת מהדוכן, וכבר אתה צועק?

דן תיכון (הליכוד):

כן, זאת בושא.

סגן שר האוצר י' עזרן:

הוא ירד לשם זה, ואתה באת כמלאך מושיע.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אומר לי סגן השר, שבאתי כמלאך מושיע. כבר קראו לי בהרבה כינויים, "מלאך מושיע" עוד לא. אני מודה לך, אדוני סגן השר.

סגן שר האוצר י' עזרן:

אדוני, נקודת הריחיה של היושב-ראש הקודם הגיעה לפיצוץ, והשסתום כבר יצא.

היו"ר מ' וירשובסקי:

מכיוון שהשסתום בחוץ, אנא תסיים.

סגן שר האוצר י' עזרן:

ובכן נמשיך, יש פה עוד הרבה מה לעשות.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

— — —

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת פורז, אתה מוכן לעזור לי קצת?

בחוק מדבר על מכירה במהלך עסקים. כ"ל, אם היא מוכרת, אם היא מנפיקה מניות וכו', זה במהלך עסקים רגיל, ולכן הדבר הזה מכוסה בחוק בסעיף 8.

אשר למבקר המדינה, אני מבקש להודיע, שראיתי לא מעט מכירות של חברות. כרגע מגיעה לזיכרוני חברה ששמה "דלתא", שנמכרה לאינטרסנטים בלי שום ביקורת. זה היה לפני זמן רב. לא מדובר על כך שכלכלני מבקר המדינה יעשו חישובים כלכליים, אלא רק יפקחו על כשרות המכירה. תודה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה. חבר הכנסת צידון, לאיזו ועדה אתה מבקש שהחוק יעבור?

יואש צידון (צומת):

לוועדת הכלכלה.

דן תיכון (הליכוד):

לוועדת הכספים.

אלי דיין (העבודה):

בוועדת הכספים אף פעם לא מקיימים דיונים.

היו"ר מ' וירשובסקי:

סגן שר האוצר מבקש, אף שהוא הציע להסיר, שאם החוק יעבור לוועדה, תהיה זו ועדת הכספים. אם כך, אם יוחלט על העברה לוועדה, תהיה זו ועדת הכנסת, והיא תחליט איזו ועדה תדון בהצעת החוק.

חברי הכנסת, אנו נגישים להצבעה. נא להצביע על הצעת החוק של חבר הכנסת צידון — בעד ונגד. זו הצבעה מס' 9.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הצעת

החוק לדיון מוקדם בוועדה — 9

בעד ההצעה להסיר את הצעת

החוק מסדר־היום — 4

נמנעים — 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק מימוש נכסי

המדינה, התש"ן—1989, לדיון מוקדם

בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

ברוב של תשעה, נגד חמישה — אני מוסיף את קולו של סגן השר עזרן, ובהימנעות של אחד, הועברה הצעת החוק של חבר הכנסת יואש צידון לוועדת הכנסת, והיא תחליט לאיזו ועדה תועבר הצעת החוק להכנתה לקריאה ראשונה. תודה.

יח. הודעת יושב־ראש ועדת הכנסת

ועדת החינוך והתרבות תדון בנושא "הרציון" — הצעה לסדר־היום של חבר הכנסת פסח גרופר; ועדת העבודה והרווחה תדון בהצעת חוק הבטחת הכנסה (תיקון) — רכב מנועי, התש"ן—1990, של חבר הכנסת רן כהן — כפי שהחליטה הכנסת בישיבתה ביום 17 בדצמבר 1991; ועדת העלייה והקליטה תדון בהצעת חוק תגמולים לאסירי ציון ולמשפחות הרוגי מלכות, התשנ"א—1991, של חברת הכנסת

להקטנת חוב המדינה. הרי אנחנו יודעים שכי"ל — "כימיקלים לישראל" — היום, חבר הכנסת דיין, שמפריטה חלק ממניותיה והיא חברה מצליחה ומרוויחה, עומדת להשקיע בשלוש השנים הבאות 1.5 מיליארד דולר כדי לתת תעסוקה ל-14,000 עובדים. אתה תבוא, תתבע ותגיד — לא, אל תשקיע כדי לפתח את המפעל המצוין הזה, הכלכלי, הרווחי, המייצא, המביא דולרים, ואתה תגיד לו שישלם את החובות? איזה מין שיטה היא זאת?

אליהו בן־מנחם (העבודה):

מה אתה מציע?

סגן שר האוצר י' עזרן:

להוריד את זה.

לבסוף, מסעיף 4 להצעה נובע — תראו איזה סרבול, רבתי — שעל מבקר המדינה לבדוק כל עסקה של מכירת נכס מדינה ולהעביר בתוך שבועיים את חוות דעתו לוועדת הכלכלה של הכנסת. ספק אם מבקר המדינה, עם כל הכבוד לכך שהוא רוצה הרבה הרבה עבודה, יוכל, מקצועית ומינהלית, לעמוד בבדיקה שוטפת של כל העסקאות והנכסים שהמדינה רוצה למכור — — —

דן תיכון (הליכוד):

צריך לקבל את אישורו של מבקר המדינה לפני שמוכרים חברה.

סגן שר האוצר י' עזרן:

כן. ל"מ"י נכסים" נדרשו שלוש שנים, בעזרת חברות מקצועיות מחוץ לארץ שקיבלו המון כסף, כדי לתת הערכה מתקרבת של בנק דיסקונט, לדוגמה. אתה רוצה שמבקר המדינה ייתן לך חוות דעת בתוך שבועיים? יש לו סופרמנים כלכליים? מניין יש לו אנשים כאלה? על מה אנחנו מדברים? אדם שנושא ונותן על רכישת חברה ממשלתית יחכה קודם לראות אם האדונים מוועדת הכלכלה מסכימים, או יכול להיות שאחרי 40 יום יבטלו והוא יישאר חלוי ועומד? אחר כך צריך לעבור את המחסום השני של מבקר המדינה. מי רוצה לעשות עסקים עם מדינת ישראל?

לסיכום, הצעת החוק הזאת מיותרת, ולמרות הרצון הטוב שבה היא תגרום לשיבוש הליכים ולעיכוב מכירה של נכסי המדינה. לכן אבקש מחברי הכנסת לדחות את הצעת החוק ולהסירה מסדר־היום. תודה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

בבקשה, חבר הכנסת יואש צידון, יש לך חמש דקות.

יואש צידון (צומת):

אדוני היושב־ראש, ברצוני רק להעיר הערה, אין לי צורך אפילו בחמש דקות.

אבקש לסתור שתי נקודות שלא היו מדויקות. סעיף 8

היו"ר מ' וירשובסקי:

הודעה ליושב־ראש ועדת הכנסת, חבר הכנסת חיים קורפו, בבקשה.

חיים קורפו (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, ועדת הכנסת קבעה את הוועדות אשר ידונו בהצעות חוק ובהצעות לסדר־היום, כדלקמן:

— הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת: חילופי גברי בוועדות הכנסת: הצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון — עובד המדינה בחוץ-לארץ); הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון — נציגות לשני המינים בדירקטוריון של חברה ממשלתית) —

שושנה ארכלי-אלמוזלינו — הכנה לקריאה ראשונה; ועדת החוקה, חוק ומשפט תדון בהצעת חוק מימון מפלגות (תיקון חברי הכנסת א' רובינשטיין וא' פורז). — שיעור התרומה למועמד לכנסת, התשנ"ב — 1991, של

יט. חילופי גברי בוועדות הכנסת

חיים קורפו (יו"ר ועדת הכנסת): כמורכב, אבקש את אישורה של הכנסת לחילופי גברי בוועדת הכלכלה מטעם סיעת העבודה: במקום חבר הכנסת מיכה גולדמן יבוא חבר הכנסת יעקב צור.
היו"ר מ' וירשובסקי: תודה ליושב-ראש ועדת הכנסת.

כ. הצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון — עובד המדינה בחוץ-לארץ), התשנ"ב — 1991 *

היו"ר מ' וירשובסקי: חברי הכנסת, בהסכמת כל הנוגעים בדבר אני מחליף זו בזה הצעות חוק. אני קורא לחבר הכנסת מיכאל איתן להביא מן המקום את הצעת חוק תחתק"ח, הצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון — עובד המדינה בחוץ-לארץ), התשנ"ב — 1991.
סגן שר האוצר י' עוזן: אדוני היושב-ראש, אני מצטער, לפי סדר-היום צריכה לבוא הצעת חוק שאני אמור להשיב עליה.
היו"ר מ' וירשובסקי: סליחה, אדוני סגן שר האוצר, הסעיף הזה יאריך דקה אחת בדיוק, ההנמקה היא מן המקום, ואחרי זה אני אדאג לך. בבקשה, חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד): התיקון הוא תיקון טכני. הכנסת חוקקה חוק שעובדי מדינה בחוץ-לארץ יכולים להצביע. על-פי הגדרת עובד מדינה, בפרשנות של השופט העליון יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית, לא נכללים שוטרים וסוהרים, והמטרה היא תיקון העיוות הזה.
היו"ר מ' וירשובסקי: תודה. האם שר הפנים מבקש להשיב?
אליהו כץ-מנחם (העבודה): הוא יגיד שהוא תומך, וזהו.
היו"ר מ' וירשובסקי: כן, ואחרי-כן נצביע. בכקשה, שר הפנים.
שר הפנים א' דרעי: כגלל היחס החיובי שלי אל המשטרה, אני מסכים להצעת החוק.
היו"ר מ' וירשובסקי: תודה. אלה היו עשר מלים עם תוכן רב מאוד.

כא. הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון) — נציגות לשני המינים בדירקטוריון של חברה ממשלתית, התשנ"ב — 1991 **

היו"ר מ' וירשובסקי: תחתק"ח, הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון) — נציגות לשני המינים בדירקטוריון של חברה ממשלתית, התשנ"ב — 1991.
אני קורא לחבר הכנסת יאיר צפן, להעלות הצעת חוק

נשים, לא, עד כדי כך לא הגענו. בדרגות הבכירות, כ"ג — כ"ד, לא 30% הן נשים כמניין בדרגות הנמוכות, אלא רק 3% הן נשים ו-97% הם גברים.

שר הפנים א' דרעי:

אתה בטוח שהם גברים?

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת צבן, אתה רוצה להתייחס?

תמר גולדנסקי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
זה לא מצחיק, זה עצוב.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אני מציע לנו להתרגל, בין השאר, להפסיק להתחרב בנשאים האלה, כי זה הפורקן. כאן יש פרשה של אפליה הולכת ונמשכת, שצריך לטפל בה. אני חושב שהחברה הישראלית נמצאת על מסלול נכון.

דן תיכון (הליכוד):

מה עם מיעוטים?

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

חבר הכנסת דן תיכון, אני מבקש שתיתן לי להציג את אשר יש לי להציג כאן.

לפני זמן-מה התפרסמו נתונים לגבי חברי מועצות מנהלים, בדירקטוריונים של חברות ממשלתיות, והנתונים אינם טובים. כי מקרב 741 דירקטורים שכיהנו אותה עת, בכ"ב-160 חברות ממשלתיות, רק 35 היו נשים. כלומר, כ-5% עשירית משיעורם באוכלוסייה.

ואני רוצה לומר, שאנחנו מכירים מחוקקים ופוליטיקאים — גברים בדרך כלל, כפי שאנחנו יודעים — שהם בחלקם, לא כולם, לעתים אפילו ברובם, מוכנים להעניק מעמד שווה יותר לנשים, בתחומים סוציאליים שונים, בכל הנוגע לזכויות סוציאליות שונות, והרכה פחות בכל הנוגע לחלוקת העוגה הפוליטית עצמה, העוגה השלטונית והקרבה למנופי הכוח הפוליטיים.

כנגד ההצעה הזאת והצעות דומות הועלו כמה טענות, ואני מנסה לנחש כמה מהטענות שתועלנה גם על-ידי ידידי סגן השר עוזרן, ראשית, ישאלו אותי: מדוע העדפה מתקנת? מדוע להשתמש בחקיקה כדי לקדם את רעיון השוויון, שהרי יש אמצעים אחרים, של חינוך והסברה וטיפול נקודתי.

אלי דיין (העבודה):

זה לא מועיל.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

מדוע לא לאפשר מסלול טבעי לנשים מוכשרות? יש מסלולים פתוחים לנשים מוכשרות, אומרים המשיגים, כשם שהם פתוחים לגברים מוכשרים. ואנחנו יודעים שאין הדברים כך, ומכיוון שהמסלולים אינם פתוחים במידה שווה, לכן זקוקים להעדפה מתקנת.

ואני רוצה לומר, שהעיקרון של העדפה מתקנת הולך ומתקבל יותר ויותר בארצות אחרות. הגדילה לעשות נורבגיה, שקבעה שככל המערכות לא יהיו יותר מ-60% מהמין האחד, ולפחות 40% מהמין השני, בכל המוסדות, בכל המפלגות.

אלי דיין (העבודה):

— — —

שר הפנים א' דרעי:
אולי תגמרו קודם עם שר הפנים?

היו"ר מ' וירשובסקי:

עם שר הפנים אי-אפשר לגמור, כפי שיודעים רבים.

אדוני, חבר הכנסת צבן, אתה מביא את הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון) — נציגות לשני המינים בדירקטוריון של חברה ממשלתית, התשנ"ב — 1991. זו הצעה של קבוצת חברי הכנסת, ואתה מנמק אותה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

צריך לקרוא לחבר הכנסת פלדמן, שישב על ההצעה הזאת.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אני מעביר לו את ההצעה הזאת.

סגן שר האוצר י' עוזרן:

בהתחשב בדעתך, חבר הכנסת בן-מנחם, נעביר אליו את בקשתך.

היו"ר מ' וירשובסקי:

בבקשה, חבר הכנסת צבן.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ידידי כבוד סגן השר חבר הכנסת עוזרן, אני רק תמה, מה תנאי המשכנתה שבהם רכשת את המקום הזה כאן ליד הדוכן.

דן תיכון (הליכוד):

והוא עוד טען, שהוא מקופח היום.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

80%, צמוד למדד.

שר הפנים א' דרעי:

אבל הוא לא שירת בצה"ל.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אני מתכוון להגיש כאן הצעת חוק שיזמתי, והצטרפו אליה 20 חברי כנסת משש סיעות הבית. הצעת החוק פשוטה, והיא אומרת כך: "לא יתמנו דירקטורים בני מין אחד בחברה ממשלתית, אלא אם כן בעת מינוים מכהן בדירקטוריון לפחות דירקטור אחד בן המין השני".

המשמעות של ההצעה היא, שבמועצות המנהלים, בדירקטוריונים של חברות ממשלתיות במדינת ישראל, לא תהיה חרימיניות. כלומר, אם לרבר בשפה יותר קונקרטיה ופשוטה, שלפחות אשה אחת תהיה בכל מועצת מנהלים.

חברי הכנסת, אני מבקש להסב את תשומת לבכם למה שאני קורא פירמידת הנוכחות של נשים במגזר הציבורי. אם ניטול כדוגמה את מערך עובדי המדינה, הרי שבדרגות הנמוכות, דרגות י"ד — ט"ו, 70% מהעובדים הן נשים ו-30% הם גברים.

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

גם את זה צריך להעביר לרב פלדמן.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אבל כשאנחנו עולים במעלה המדרגות העולות לפסגות של המגזר הזה של עובדי המדינה, מתהפכות היוצרות, והן מתהפכות בצורה הרבה יותר חמורה מאשר במצב בתחתית. שכן בדרגות הבכירות אין מציאות שבה 70% הם גברים ו-30%

יאר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

בכל המקומות, ומסתדרים יפה מאוד — בכל המקומות. ויש ארצות ההולכות בעקבותיה, בשלבים.

ואני שואל את עצמי ואני שואל אותך, אדוני סגן השר, הרי אתה מייצג את הממשלה. לפני זמן לא רב אשררה הממשלה, שאתה מייצג אותה כאן — אני לא יודע אם בהתלהבות או לא כל כך בהתלהבות, אבל אתה מייצג אותה כאן — את הצטרפותה של ישראל לאמנה הבין-לאומית לביעור כל הצורות של אפליית נשים. סעיף 4 לאמנה הזאת אימץ את העיקרון של העדפה מתקנת, האומר שאתה לא תיתן רק למסלולים הטבעיים הרגילים או מסלולי חינוך והסברה, אלא אתה תקבע בחקיקה אמצעים מיוחדים כדי לקדם נשים במסלולים האלה ולצמצם שלב שלב, צעד צעד, את האי-שוויון בין נשים לגברים.

טענה שנייה מופנית אלי מן הצד השני: אם אתה כבר מאמץ את העיקרון של העדפה מתקנת, מדוע לא תחלץ לפי המודל הנורבגי? ואם לא המודל הנורבגי, בשלב ראשון לפחות 20% או 25%. ואני אומר: ראשית כול, צעד-צעד. שנית, אני מסכים שבחברות ממשלתיות יש שיקולים — ותיכף גם אזכיר אותם — שהם מורכבים יותר. והעיקר, אני אומר, ראו מה יהיה אם יתקבל החוק. יחפשו אשה אחת, ימצאו יותר. מרגע שהדעת תהא נתונה לחפש אשה מתאימה, לפתע תתגלגלה כמה וכמה נשים מתאימות.

והטענה השלישית — ונדרמה לי שהיא תעמוד במרכז הטיעונים של סגן השר — תאמר: קדושת השיקול הכלכלי, העסקי, הניהולי, ואל יתערב המחוקק בניהול. יש חשיבות רבה, ואני מסכים, לניהול עסקי נכון, אבל אנחנו קובעים בחוק הרבה מאוד נורמות שאינן מקדשות קדושה אבסולוטית את השיקול העסקי, אלא מגבילות אותו, והנורמות הן חברתיות, הן מוסריות.

השר מרידור אמר בוויכוח אחר: הדגש צריך להיות במינויים ענייניים — כאילו זה האפיין של מה שנעשה היום בארץ. אני מסכים, אבל אני צריך לצאת מנקודת מוצא, שחסרות בארץ נשים מועמדות שלפי כל שיקול ענייני אפשר למנות אותן. אמר בוויכוח קודם ידידי השר מרידור, שאולי בחברה מסוימת, המתמחה בעניין מסוים, בסוג מסוים של אנרגיה, לא תמצא אשה שתמצאת באותו תחום, כאילו בחרים למועצת מנהלים אנשי מקצוע מובהקים. אז אדם צריך להבין בכלכלה, בניהול, רצוי שכמה מחברי מועצת המנהלים יבינו בתחום, אבל להיפך, צריך להרחיב את אופק הראייה של חברי מועצות המנהלים. לכן אני אומר: אפשר להכניס גם לחוק פתח מילוט. לא צריך להיות דוגמטיים. החוק לא חייב להיות נוקשה. אפשר לקבוע בחוק סייג, שבפרוצדורה מסוימת, אם יש איזה אינטרס ניהולי שלא ניתן להתפשר אתו, בבקשה, אבל הנורמה צריכה להיקבע.

חברי הכנסת, לא מזמן הקימו ועדה מיוחדת לעניין מעמד האשה. לא מזמן נישאו מעל הדוכן הזה, אדוני היושב-ראש, מליצות רמות על מחויבות לקידום מעמדה של האשה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

זה כוול.

יאר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

זאת הזדמנות לעשות צעד קטן בתחום מסוים כדי לפרוע את השטרות שאנחנו חותמים עליהם מעל הדוכן הזה בקלות רבה כל כך. תודה רבה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

לאילו ועדה אתה מבקש להעביר את הצעת החוק?

יאר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אני חושב שצריך להעביר אותה לוועדת החוקה, חוק ומשפט, העוסקת בדרך כלל בחקיקה בתחום הזה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אדוני סגן השר, אתה רוצה להשיב? בבקשה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

רוצים לדעת כמה כסף זה יעלה לנו.

יאר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

זה יעלה פחות, כי לאשה משלמים פחות.

סגן שר האוצר י' עזרן:

לא, זו לא שאלה כספית כלל.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת בן-מנחם, אני מבקש, הנושא הוא באמת רציני ולא כדאי עכשיו להתחכם. השעה גם שעה מתקדמת, ושר המשפטים יש לו עוד שורה ארוכה של עניינים.

סגן שר האוצר י' עזרן:

אדוני היושב-ראש, תודה רבה שאתה מאפשר לי להשיב בקצרה.

אדוני היושב-ראש, חברי הבית, הועלו כאן כמה נימוקים חשובים, שאין לבטלם, בנושא חשוב מאוד, ואף אחד אינו מקל את דעתו ואת ראשו בו, חלילה, ואני מתייחס לכך בכבוד ראש. כנגד זה, הסרבול וההפרעות שהדבר יכול לגרום בלי כוונה, בלי מגמתיות, הם למעשה בבחינת יצא שכרו בהפסדו.

אני אומר שהמגמה של שיתוף נשים בדיקטוריונים של חברות ממשלתיות היא בהחלט רצויה וחיונית. איש לא מתנגד לכך, ואין, חס וחלילה, שום חוק שמפלה לרעה, אך אין צורך בחקיקה לשם כך. כשם שאין — — —

קריאה:

סגן שר האוצר י' עזרן:

תן לי בבקשה לומר את דברי. הרי בלאו הכי יש לך רוב, אז תן לי רק לומר את דברי.

אך אין צורך בחקיקה לשם כך. כשם שאין להפלות נשים עקב מינן, כך אין להטיל על מיניו של אדם הגבלות הנובעות ממינו, כי, כפי שאתה מבין, מה יקרה במצב כזה? יצא שכל העסק הזה, כל המפעל הזה עומד, כל החברה הזאת תקועה מפני שלא מצאנו אשה מתאימה. לא שאני אומר שאין, נכון, אמר חבר הכנסת צבן, שכאשר נתחיל לחפש נשים לתפקידים אלה, נמצא יותר ויותר, אבל קורה לפעמים שחברה שלמה יכולה להיתקע רק בגלל זה שאנחנו חייבים ללכת לחפש דווקא אשה לתפקיד זה.

אלי דיין (העבודה):

יש לך יותר מ-50% נשים.

סגן שר האוצר י' עזרן:

אדוני, אתה משפטן ואתה יודע שיש יסוד: כשם שאין להפלות, אין להעדיף.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

ועדת החוקה, חוק ומשפט תתקן את זה.

יאייר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, אפשרו לסגן השר לסיים, וניגש להצבעה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

— — — יש יותר חברות מאשר חברים.

יאייר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת בן-מנחם, אני לא נותן לך את הרשות לדבר. חבר הכנסת צבן, אתם רוצים לקדם את העניין? אני מבקש מכם לא להפריע. כל הפרעה — עוד רקה לסגן השר.

סגן שר האוצר י' עזרן:

הגבלה כמוצע עלולה למנוע לעתים מינויו של האיש המתאים ביותר דווקא עקב מינו, כי גם זו אפליה, ואז אנחנו פוגעים בתפקודה של החברה המשוועת בדיקטוריון. כבר היום יש די בעיות במינוי הדירקטורים. למה לגבול ולהוסיף בעיות ולהוסיף גיבנות? האם אדוני יודע כמה קשה הדבר, וכמה חברות תקועות בגלל נושא המינויים, שלא קשור כלל במינים, אלא ב"ברוך משנה המינים".

הננו מתנגדים, אם כן, להצעת החוק הזאת, מאחר שיש בה משום הגבלה חמורה על מינויים של דירקטורים לחברות ממשלתיות, משיקולים שאינם ענייניים, ומשום שהיא מגבילה בצורה משמעותית את השיקול הרלבנטי היחיד החשוב, שהוא השיקול העסקי.

אני מסכים להעביר הצעה זו לוועדת הכספים.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

זה כבר ביזיון הכנסת. כשסגן השר עלה לדבר שאלתי במה קשורה הצעת החוק הזאת לוועדת הכספים. עכשיו אני לא מבין מדוע הוא מציע להעביר זאת לוועדת הכספים.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת בן-מנחם, אם לא תשב מייד — — — יש לסגן השר רשות מלאה להציע להעביר את הצעת החוק לכל ועדה שמתאימה.

אלי דיין (העבודה):

להעביר את הצעת החוק הזאת לפלדמן, זה הגיוני?

אליהו בן-מנחם (העבודה):

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת בן-מנחם, ועדת הכספים היא ועדה במסגרת הוועדות המתאימות לכך.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אני לא רוצה שזה יגיע לרב פלדמן.

סגן שר האוצר י' עזרן:

יש לך בעיה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

סליחה, חבר הכנסת בן-מנחם, לא אתה ולא אני נקבע אם זה יגיע אל הרב פלדמן או לא. ברגע שחבר הכנסת צבן

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, מותר להתקומם על זה שהוא לא יביא את זה להצבעה. הוא יקבור את זה בוועדה.

יאייר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

היו"ר מ' וירשובסקי:

מה אתה רוצה להגיד, חבר הכנסת צבן?

יאייר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב-ראש, הרי יש לי זכות להשיב. אני רוצה לוותר על זכותי להשיב — — —

היו"ר מ' וירשובסקי:

לא, אין לך זכות להשיב, כי השר הסכים להעביר את זה לוועדה. אבל אם אתה רוצה לומר משהו, בבקשה.

יאייר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אומר במשפט אחד. אדוני סגן השר, דווקא כדי שלא לעורר כאן ויכוח לגבי כל הנושא שהיה בפרשת חבר הכנסת פלדמן ו"החתולות" וכל כיוצא באלה, אנא, הסכם אתה. יהיה כאן מאבק חריף מאוד בכנסת, ואני מבטיח לך שעשרות חברי כנסת יתנגדו לך שנושא של שיתוף נשים בדיקטוריונים של חברות ממשלתיות יעבור לוועדת הכספים רק בגלל יחסו של הרב פלדמן לשאלת מעמד האשה בפוליטיקה ובמינהל במדינת ישראל.

קריאות:

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

האם זה צודק שהרב פלדמן יקבור את זה?

אליהו בן-מנחם (העבודה):

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, אני מבקש שקט. חבר הכנסת בן-מנחם, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. הפעם השנייה והשלישית יהיו מהירות מאוד.

חברי הכנסת, חבר הכנסת צבן השמיע כאן בקשה לסגן השר עזרן, שישכים שהעניין יעבור לוועדת החוקה, חוק ומשפט, שאליו שייכת ההצעה באופן טבעי. זה נושא של ועדת החוקה, חוק ומשפט. עם זאת, אם סגן השר עומד על הצעתו, נצטרך להעביר את זה לוועדת הכנסת, והיא תחליט. כי חוקה עלי ועליכם מצוות התקנון. זו איננה הצעה מרוחקת מדי, כדי שאוכל להתעלם ממנה. לכן, אם אתה — — —

סגן שר האוצר י' עזרן:

אדוני היושב-ראש, אנא ממך, אני מבקש לומר משפט אחד. קשה לי מאוד שלא להיענות לבקשה יפה ומכובדת כל כך של חבר הכנסת יאייר צבן, ואין ספק — והוא יודע זאת — שאני מוקיר, מעריך ומכבד, אבל, לצערי הרב, דווקא בשל הנימוק שהוא העלה, והתמקד בו גם חבר הכנסת בן-מנחם, אין לי אפשרות אחרת אלא לעמוד על דעתי.

אסביר גם מדוע. אני משוכנע שהרב פלדמן בשום פנים ואופן לא יתנכל לזכויות הנשים, רק משום שהן נשים. אני מצטער — — —

אלי דיין (העבודה):

הוא לא יעלה את זה לדין כלל. הוא יקבור את זה.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

את חוק מימון המפלגות הוא קובר כבר שנתיים.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, אני רוצה לגשת להצבעה. מכיוון שסגן השר עזרן לא נעתר לבקשתו של חבר הכנסת צבן — — —

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):
זה עוד יבוא.

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):
אסור להיכנס לרמאללה? אסור לנסוע לרמאללה? אסור לנסוע לחברון?

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):
הם נכנסים להתגרות בתושבים. תמצא בודדים פה ושם שלא מוכנים לסכול. אני לא אמרתי לך שאסור, אמרתי שנכנסים להתגרות. ניפצו שמשות של מכוניות, של חלונות, דורי שמש. מה זאת אומרת?

התוצאה והמסקנה הן, שזאת אחריותם של בודדים, אינדיבידואלים, לא של הכלל. ידוע לי ולכם, חברי הכנסת, שכאשר התחיל תהליך השלום והמשלחות נסעו למדריד, משני הצדדים, יהודים וערבים, היו ניסיונות להתנכל לחברי המשלחת הפלשתינית. מי ניסה להתנכל? קיצונים פלשתינים, שלא מעוניינים בתהליך השלום. גורמים כאלה קיימים בשני הצדדים. כמו שהזכיר חבר הכנסת יוסי שריד, יש שוחפות ואינטרס משותף בין הקיצונים משני הצדדים. אלה שלא מעוניינים בתהליך השלום באים לטרפד את התהליך על-ידי איומים ועל-ידי ניסיונות רצח ופגיעה באנשים, יהודים כערבים. גם היו ניסיונות לפגוע בערבים המעוניינים בשלום.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

אבקש מלה אחת: אני לא יודע אם שמעת — בשעה זו נרצח ישראלי דרוזי במבואות ג'נין ונשקו נחטף ממנו —

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אני אמרתי ואני חוזר ואומר, שאני מצטער מאוד ומגנה כל מקרה של רצח, לא משנה אם זה של יהודי או ערבי.

אני מבקש מחברי הכנסת, ובמיוחד מאלה שמשתתפים בקואליציה, לעצום את העיניים לרגע אחד ולחשוב שאתם במקום העם הערבי הפלשתיני, שעבר עליו כל מה שעבר במשך 24 שנים — — —

יהושע מצא (הליכוד):
מאה.

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):

25 שנים. אני מדבר על התקופה שמשנת 1967 ועד היום. אני לא מדבר על התקופה הקודמת.

לעצום את העיניים לדקה אחת ולחשוב, מה הייתם או מה היינו מצפים שיקרה. אתם חושבים שכולם היו משלימים עם הכיבוש, כולם היו משלימים עם הגירוש? כ-1,200 גורשו מהשטחים. כמה מאות בחים נאטמו, כמה עשרות בתים נהרסו, כמה עשרות אלפים נעצרו מעצרים מינהליים, כמה ילדים מיוחמים, כמה אלמנות ערביות פלשתיניות, כמה אחים איבדו את אחיהם? תחשבו לרגע.

השאלה היא, האם אנחנו רוצים להמשיך בשפיכות הדמים כל הזמן, שפיכות דמים הדדית, משני הצדדים? צריכים לחשוב. אני לא בטוח שכאשר יבוא השלום לא תהיה עוד שפיכות דמים. אבל הסיכויים הם יותר מאשר עכשיו, ובזאת אני בטוח, שתהיה פחות שפיכת דמים.

מעצרים מינהליים ועוצר — יש ערים שהיו בעוצר חורשים. איך אפשר לסכול מצב כזה? ובכל זאת, לא כלל האוכלוסייה הערבית הפלשתינית מתנקשת בחיי היהודים. לא. בודדים פה ושם.

אבל נסתכל על הצד השני, המתנחלים, כל יום, ויותר לקראת הליכה לשלום, מתגרים באוכלוסייה, עוקרים את עצי הזית. מי עושה דבר כזה? זה כתוב בתורה? חבר הכנסת חנן פורת, עקירת עץ שנותן פרי? עוקרים את עצי הזית כשעה שהולכים לתהליך שלום. הם מתגרים במשפחות, נכנסים לרמאללה, לאל-בירה, לחברון, לאן המתנחלים לא נכנסים ומתגרים בתושבים?

אנשי הימין באים, מנצלים את שפיכות הדמים ומנסים להסית נגד מחנה השלום במדינת ישראל ולעשות מאתנו מפלצות. כאילו אנחנו מעוניינים בהמשך שפיכות הדמים.

יש לשים קץ לשפיכות הדמים על-ידי משא ומתן ישיר, על-ידי הפסקת הכיבוש ועל-ידי הכרה הדדית בזכות הגדרה עצמית לשני העמים, מדינה פלשתינית ליד מדינת ישראל. אין ביטחון גדול יותר מאשר השלום לישראל ולפלשתינים. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת חסיין פארס. אדוני סגן שר הביטחון, בבקשה.

סגן שר הביטחון ע' עלי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית דבר, אני מבקש לשלוח מכאן ברכות החלמה לפצועים והשתתפות בצערן ובכאבן של המשפחות שיקיירנה נפגעו על-ידי הטרוריסטים הנקלים במארב בעין-סיניא.

כולנו כועסים וכואבים, שהרי מדובר בפגיעה באנשים, ובתוכם ילדים. צה"ל בוודאי ימצא את הרוצחים הללו במוקדם או במאוחר, ובטוחני שהם ייתנו את הדין על פשע זה.

אשר לרקע הדברים ולהשלכות שיהיו למעשה, אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, למרות הצער והכאב, אנחנו מנועים מלהיחפז ואנחנו מנועים מתגובות הנשלפות מן המותן ומודרכות מן הכעסים והזעם המתעוררים מעצם המעשה הנפשע הזה. אסור לנו לקטוע את תהליך השלום, כפי שתובעים מי מבין חברינו בכנסת. בגין מעשה נפשע זה, ואסור לנו להקים התנחלויות והיאחזויות פירטיות בשל כך. בדיוק כמו שאסור לנו להפסיק את המעשה הציוני ואת ההתנחלות בכל חבלי ארץ-ישראל, ביהודה, בשומרון, בחבל-עזה, באורח מתוכנן ושיטתי, כפי שיכתיבו צורכי ההתיישבות והביטחון של מדינת ישראל על-פי קביעתה של ממשלת ישראל.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ממשלת ישראל וצה"ל אינם קובעים את מדיניותם ופעילותם של צה"ל נגזרות מתפיסה כוללת פעולות הממשלה ופעילותו של צה"ל נגזרות מתפיסה כוללת ובהתייחס לתהליכים, וגם אנחנו מצווים לראות זאת במניפה מרחיבה, ולא בהתייחס לאירוע נקודתי, ויהיה זה קשה ככל שיהיה.

יש המדברים על ידי הכבולות של צה"ל. חבר הכנסת חנן פורת, התייחסות שקולה וטיפול נכון ושקול אינם ידיים כבולות. כך נוהג צה"ל, כך הוא ינהג בעתיד, ועל המתיישבים המתנחלים החלוצים, ואני נמנה עם אלה שמעריכים מאוד, כפי שאתה יודע, את המפעל הציוני החשוב שמתבצע היום בכל חבלי ארץ-ישראל, ועל כל המתיישבים ביהודה ובשומרון להבין זאת.

על רקע זה מגוחכת, בלתי צודקת ובלתי הוגנת הקריאה להתפטרות שר הביטחון. כאן אציין, ששר הביטחון הנחה

הי"ר ש' וייס:

חבר הכנסת פורז, אתה מסתפק בהודעת סגן השר?

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אני מסתפק, אבל יש לי רושם שגם אם זה עובר לוועדה זה מת שם, כי לא מקיימים דיונים. הצעות רבות מאוד שלי עברו לוועדת החוץ והביטחון ומעולם לא הגיעו לדיון. אני מניח ששם זה בית-הקברות הלאומי.

הי"ר ש' וייס:

לא, לא. דווקא לי יש ניסיון טוב עם הצעות שלי. אני חושב שאתה מפרז.

חבר הכנסת חסיין פארס, האם אתה מסתפק בהודעת שר הביטחון?

נואף מסאלחה (העבודה):

לוועדת החוץ והביטחון.

הי"ר ש' וייס:

מכיוון שרוב המציעים רוצים בכל זאת דיון בוועדת החוץ והביטחון, ויש גם הסכמה, אני מצרף גם את חברי הכנסת יהושע מצא וחגי מירום. אם כבר, יהיה דיון וכל החברים יוזמנו.

חברי הכנסת, יש לנו, אם כן, הצעה אחת: להעביר את כל שש ההצעות לוועדת החוץ והביטחון. נא להצביע, הצבעה מס' 16.

ה צ ב ע

כעד ההצעה להעביר את

הנושא לוועדה — 10

נגד — אין

נמנעים — אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ

והביטחון נתקבלה.

הי"ר ש' וייס:

הוחלט להעביר את הנושא לטיפול של ועדת החוץ והביטחון.

חברי הכנסת, אני מסיים בזאת את הישיבה, ורוצה להודיע לכם שהישיבה הבאה של הכנסת תתקיים ב-20 בינואר, ט"ו בשבט, חג לאילנות, יום ההולדת ה-43 של הכנסת. זו תהיה הישיבה הבאה, כאן, בירושלים.

את צה"ל והורה לרמטכ"ל להעמיד את נושא הביטחון ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה ואת עניין הביטחון בדרכים בראש סולם קדימותו, וכך אומנם יהיה.

הקוראים לתגובות קיצוניות מכאן ומשם משחקים לידיהם של אנשי הטרור, והם עושים זאת בתום לב ובאהבתם את ארץ-ישראל ואת עם ישראל, אך התוצאה משחקת, כאמור, לידי אויבינו.

אדוני היושב-ראש, צה"ל וזרועות הביטחון עושים הכול כדי להקנות שלום וביטחון, וגם אם מעשים אפשריים כדוגמת המעשה של ליל אמש קורים, הרי שהם אינם משנים ולא ישנו את מדיניות ממשלת ישראל, שעיקריה היום השלמת תהליך השלום ויישוב ארץ-ישראל על כל חבליה וגלילותיה.

הטרור לא יצלח, ומי שרואה בכך אמירה סתמית ותו לא, ילך ליהודה ולשומרון לראות את מפעלנו הציוני ואזי יבין אמת זו לאשורה.

אם אתם מסתפקים בתשובתי, בבקשה. אם לא, גם לא אתנגד להעברת הנושא לוועדת החוץ והביטחון.

הי"ר ש' וייס:

תודה רבה, אדוני סגן שר הביטחון. חבר הכנסת יהושע מצא, האם אתה מסתפק בהודעת סגן השר?

יהושע מצא (הליכוד):

אני מסתפק.

הי"ר ש' וייס:

תודה. אני מודה לך. יש היגיון רב בהחלטה שלך.

חבר הכנסת חנן פורת, אתה מסתפק בהודעת סגן השר?

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

אני מבקש להעביר את ההצעה לוועדת החוץ והביטחון.

הי"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חגי מירום, אתה מסתפק בהודעת סגן השר?

חגי מירום (העבודה):

כן, אני מסתפק.

הי"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שריד, אתה מסתפק בהודעת סגן השר?

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אני רוצה להעביר את זה לוועדת החוץ והביטחון.

הישיבה ננעלה בשעה 18:08.

נספחות

ישיבות ש"ע — שע"ב

א. הצעת חוק מס שבח מקרקעין (פטור במכירת דירת מגורים) (הוראת שעה), התשנ"ב — 1991

1. פרשנות והגדרות

בחוק זה —

- (1) תהא לכל מונח המשמעות שיש לו בחוק מס שבח מקרקעין, התשכ"ג—1963¹ (להלן — חוק מס שבח), זולת אם נקבע במפורש אחרת;
- (2) "מדד" — מדד מחירי הדירות בבעלות שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה;
- (3) "שיעור עליית המדד", בתקופה פלונית — ההפרש בין המדד שפורסם לאחרונה לפני סוף התקופה לבין המדד שפורסם לאחרונה לפני תחילת התקופה, מחולק במדד שפורסם לאחרונה לפני תחילת התקופה;
- (4) "התקופה הקובעת" — התקופה שתחילתה ביום כ"ה בטבת התשנ"ב (1 בינואר 1992) וסופה ביום כ"ח בטבת התשנ"ה (31 בדצמבר 1994).

2. פטור במכירת דירת מגורים

- (א) על אף האמור בפרק ה' לחוק מס שבח, מכירתה של דירת מגורים בתקופה הקובעת תהא פטורה ממס אם ביקש זאת המוכר בעת הגשת ההצהרה לפי סעיף 73 לחוק מס שבח.
- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), לא יחול הפטור על המכירה אם נתקיים אחד מאלה:
 - (1) כ־12 החודשים שקדמו למכירה מכר המוכר שתי דירות מגורים או יותר בפטור ממס, או שמכר דירה בחיוב במס לפי סעיף קטן (ג), ובלבד שלא תובא בחשבון לעניין זה דירת מגורים שנמכרה בפטור ממס לפני התקופה הקובעת;
 - (2) המוכר מכר בפטור ממס לפי חוק זה, או בחיוב במס לפי סעיף קטן (ג), דירת מגורים שנרכשה או נבנתה בתקופה הקובעת.
- (ג) על אף האמור בסעיף קטן (א) —

- (1) במכירת דירת מגורים ששווי מכירתה עולה על 800,000 שקלים חדשים, כשכ־12 החודשים שקדמו למכירה לא מכר המוכר דירת מגורים אחרת בפטור ממס, או בחיוב במס לפי סעיף קטן זה, יחויב המוכר במס בסכום המתקבל מהכפלת סכום המס שהיה

על המוכר לשלם במכירת הדירה, אלמלא הפטור לפי סעיף קטן זה, בהפרש שבין שווי מכירת הדירה לבין הסכום הנקוב בפסקה זו כשהוא מחולק בשווי מכירת הדירה;

- (2) במכירת דירת מגורים (להלן — הדירה הנמכרת) כשכ־12 החודשים שקדמו למכירה מכר המוכר דירת מגורים אחרת בפטור ממס, או בחיוב במס לפי סעיף קטן זה, ושווי מכירתן הכולל של שתי הדירות עולה על 800,000 שקלים חדשים, יחויב המוכר במס בסכום המתקבל מהכפלת סכום המס שהיה על המוכר לשלם במכירת הדירה הנמכרת אלמלא הפטור, בהפרש שבין שווי מכירתן הכולל של שתי הדירות לבין הסכום הנקוב בפסקה זו כשהוא מחולק בשווי מכירת הדירה הנמכרת, ובלבד שהמס שיחויב בו המוכר לא יעלה על סכום המס שהיה עליו לשלם, אלמלא הפטור לפי סעיף זה, במכירת הדירה הנמכרת; לעניין פסקה זו, "שווי מכירתן הכולל של שתי דירות" — שווי מכירת הדירה הראשונה מעודכן לפי שיעור עליית המדד מיום מכירתה ועד ליום מכירת הדירה הנמכרת, בתוספת שווי מכירת הדירה הנמכרת;

לעניין סעיף קטן זה, לא תובא בחשבון דירת מגורים שנמכרה בפטור ממס לפני התקופה הקובעת.

- (ד) על אף האמור בסעיף קטן (א) במכירת דירת מגורים שתמורתה הושפעה מזכויות לבנייה נוספת כאמור בסעיפים 49א(ב) או 149 לחוק מס שבח, יחולו כפל הפטור על דירת המגורים והחיוב במס לגבי הזכות האחרת בהתאם לאמור בסעיפים אלה, ובכפוף להוראות סעיפים קטנים (ב) ו־ג).

- (ה) הפטור הקבוע בסעיף קטן (א) לא יחול לגבי דירת מגורים שהמוכר קיבל ללא תמורה בתקופה הקובעת.

3. עדכון סכומים

הסכום הנקוב בסעיף 2(ג)(1) יעודכן מדי שנה ב־16 בינואר, ב־16 באפריל, ב־16 ביולי וב־16 באוקטובר לפי שיעור עליית המדד ברבעון הקודם, ובלבד שהעדכון הראשון בשנת 1992 יהיה ב־16 באפריל 1992.

¹ ס"ח התשכ"ג, עמ' 156.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

לשם החוק

לסעיף 2

חבר הכנסת מ' איתן מציע:

חבר הכנסת א' בן-מנחם מציע:

סעיף קטן (ב) יימחק.

במקום "דירת" יבוא "דירות".

חברי הכנסת ח' רמון, רן כהן וח' אורון מציעים:

חברי הכנסת ד' ייטן, מ' איתן, א' שוחט, ח' רמון, רן כהן וח' אורון מציעים:

1. בסעיף קטן (ב)(1), אחרי "בפטור ממס" יבוא " או שבשלוש השנים שקדמו למכירה מכר המוכר שלוש דירות מגורים בפטור ממס —".

במקום "פטור במכירת דירת מגורים" יבוא "פטור חלקי במכירת דירה ליחיד".

2. בסעיף קטן (ב), בסופו יבוא:

חבר הכנסת א' דיין מציע:

"(3) שווי מכירת הדירה עולה על 950,000 שקלים חדשים."

במקום "דירת מגורים" יבוא "דירה שנייה".

3. בסעיף קטן (ג)(1) ו(2), במקום "800,000" יבוא "750,000".

לסעיף 1

חבר הכנסת א' שוחט מציע:

חבר הכנסת י' גולדברג מציע:

בסעיף קטן (ב)(1), במקום "ב — 12" יבוא "ב — 36".

פסקה (4) תנוסח כך:

לסעיף 3

חברי הכנסת ח' רמון וח' אורון מציעים:

"(4) "התקופה הקובעת" — שנות הכספים 1992 עד 1996."

במקום "הסכום הנקוב בסעיף (ג)(1) יעורכן" יבוא "הסכומים הנקובים בסעיף 2 יעורכנו".

חבר הכנסת א' שוחט מציע:

חבר הכנסת א' שוחט מציע:

פסקה (4) תנוסח כך:

הסעיף יימחק.

"(4) "התקופה הקובעת" — שנת הכספים 1992."

ב. הצעת חוק הטיס (עבירות ושיפוט) (תיקון מס' 2), התשנ"ב — 1992

1. תיקון סעיף 1

ישראל יציית להוראה מהרשות המוסמכת בישראל, להנחית את כלי הטיס בשדה תעופה בשטחה של מדינת ישראל.

בסעיף 1 לחוק הטיס (עבירות ושיפוט), התשל"א — 1971¹ (להלן — החוק העיקרי) —

(ג) העובר על הוראות סעיף זה, דינו — מאסר שלוש שנים.

(1) אחרי הגדרת "מדינת הרישום" יבוא:

(ד) בעבירה לפי סעיף קטן (א), תהא זו הגנה לקברניט שלא ציית להוראות הרשות המוסמכת של מדינת החוץ, אם פעל לפי הוראה של הרשות המוסמכת בישראל.

"מנחת" — כהגדרתו בחוק הטיס, התשל"ב — 1972²;

"מסוף נוסעים מחוץ לשדה תעופה" — מבנה או מתקן המצוי מחוץ לשדה תעופה שהועד לטיפול בנוסעים העומדים לטוס בכלי טיס ולעריכת בדיקה ביטחונית של הנוסעים ומטעניהם;".

(ה) בסעיף זה, "הרשות המוסמכת בישראל" — מי שהממשלה מינתה כרשות מוסמכת לעניין סעיף זה.

(2) אחרי הגדרת "קברניט" יבוא:

3. הוספת סעיף 18א

"שדה תעופה" — כהגדרתו בחוק רשות שדות התעופה, התשל"ז — 1977³, ולרבות מנחת;".

אחרי סעיף 18 לחוק העיקרי יבוא:

2. הוספת סעיף 14א

18א. סיכון שדה תעופה ומסוף נוסעים מחוצה לו

אחרי סעיף 14 לחוק העיקרי יבוא:

(א) המסכן או העלול לסכן את הבטיחות בשדה תעופה או במסוף נוסעים מחוצה לו על-ידי אחת מאלה, דינו — מאסר עשרים שנים, ואחת היא אם עשה את המעשה או איים לעשותו:

14א. הנחתת כלי טיס לפי הוראת רשות מוסמכת

(1) עשה מעשה שגרם או שעלול היה לגרום לפגיעה באדם הנמצא בשדה תעופה או במסוף נוסעים מחוצה לו;

(א) קברניט של כלי טיס ישראלי, הטס מעל שטח של מדינת חוץ יציית להוראה מהרשות המוסמכת לכך באותה מדינה, להנחית את כלי הטיס בשדה תעופה בשטחה.

(ב) קברניט של כלי טיס הטס מעל שטחה של מדינת

¹ ס"ח התשל"א, עמ' 60; התשל"ב, עמ' 54.² חוקי א"י, כרך ג' עמ' (ע) 2551, (א) 2411; ס"ח התשל"ב, עמ' 148; התש"ם, עמ' 62.³ ס"ח התשל"ז, עמ' 182.

(ב) גרם המעשה האמור בסעיף קטן (א) למותו של אדם, דינו של העושה — מאסר עולם ועונש זה בלבד.

(2) הרס מתקן בשדה תעופה או במסוף נוסעים מחוץ לשדה תעופה או גרם לו נזק חמור;

(3) שיבש את שירותי התעופה בשדה תעופה או במסוף נוסעים מחוצה לו.

ג. הצעת חוק לתיקון פקודת הובלת סחורות בים, התשנ"ב — 1992

1. החלפת מונחים

בכל מקום בפקודת הובלת סחורות בים¹ (להלן — הפקודה), במקום "סחורה" יבוא "טובין", במקום "אונייה" ו"ספינה" יבוא "כלי שיט", ובמקום "שולח" יבוא "שוגר", ושינויי הצורה הרקדוקיים המתחייבים ייעשו לפי אלה.

2. החלפת סעיפים 1 ו־2

במקום סעיפים 1 ו־2 לפקודה יבוא:

1. הגדרות

בפקודה זו —

"האמנה של 1924" — האמנה הבין־לאומית לאיחוד תקנות מסוימות בעניין שטרי מטען, שנעשתה בכריסל, ביום 25 באוגוסט 1924²;

"הפרוטוקול של 1968" — הפרוטוקול שנעשה בכריסל ביום 23 בפברואר 1968 לתיקון האמנה של 1924;

"התקנות" — תקנות האג בעניין שטרי מטען שנוסחו מובא בתוספת.

2. תחולת התקנות

(א) בכפוף להוראות אחרות בפקודה, יחולו התקנות על כל שטר מטען לגבי הובלת טובין בים בכל כלי שיט —

(1) מנמל בישראל לנמל אחר, בין בישראל ובין מחוצה לה;

(2) מנמל במדינה שהיא צד לאמנה של 1924 או לפרוטוקול של 1968, או כאשר שטר המטען הוצא במדינה שהיא צד לאמנה של 1924 או לפרוטוקול של 1968;

(3) כאשר הן חלות על חוזה ההובלה הכולל בשטר המטען או שהשטר משמש הוכחה לקיומו, בין על־פי תנאי שנקבע בחוזה ובין על־פי דיני המדינה שחוקיה חלים על חוזה כאמור;

(4) לנמל בישראל, כאשר דיני מדינת ישראל חלים על הובלה כאמור בין על־פי חוזה ההובלה, בין על־פי הסכם אחר בין הצדדים ובין לפי קביעת בי־המשפט.

(ב) לעניין תחולת הוראות סעיף זה, אין נפקא מינה מהי לאומיותו של כלי השיט או לאומיותו של המוביל, השוגר, הנשגר או כל אדם אחר הנוגע בדבר.

3. החלפת סעיף 8

במקום סעיף 8 לפקודה יבוא:

"8. מעמדם של הנשגר ושל הנסב

(א) בלי לגרוע מהוראות סעיף 1(ב) וסעיף III סימן 4 לתקנות ומהוראות כל דין אחר, רואים את מי שהמטען שוגר אליו (להלן — הנשגר), ואת מי ששטר המטען הוסב אליו כדין (להלן — הנסב), לפי העניין, כצד לשטר המטען, אשר ככזה הוא זכאי לכל הזכויות הנובעות מן העסקה שבשלה נעשה השטר, והוא כפוף להתחייבויות המחייבות לאותה עסקה בבואו להפעיל את זכויותיו האמורות.

(ב) אין בהוראות סעיף זה כדי לפגוע —

(1) בזכות העיכוב במעבר;

(2) בזכות לתבוע את דמי ההובלה משוגר הטובין או מבעליהם;

(3) בכל חיוב שיחול על הנשגר או על הנסב בשל קבלת הטובין."

4. תיקון התוספת

בתוספת —

(1) מתחת לכותרת "התוספת" במקום "(סעיף 2)" יבוא "(סעיף 1)";

(2) בסעיף III —

(א) בסימן 4, בסופו יבוא:

"אולם לא תחקבל ראייה שנועדה להוכיח, כי המוביל לא קיבל את הטובין כאמור, אם שטר המטען הועבר לצד שלישי הפועל בתום לב."

(ב) בסימן 6, במקום הפסקה המתחילה במלים "לעולם יהיו" יבוא:

"בכפוף להוראות סימן 6א, יהיו המוביל וכלי השיט פטורים, בכל מקרה, מאחריות כלשהי לגבי הטובין, אלא אם כן הוגשה תביעה לבית־משפט בתוך שנה אחת ממועד מסירת הטובין או מן המועד אשר בו אמורים היו להימסר; אולם, ניתן להאריך את התקופה האמורה, אם הסכימו על כך הצדדים לאחר שנוצרה עילת התביעה."

(ג) אחרי סימן 6 יבוא:

"6א. תביעה לשיפוי נגד צד שלישי ניתן להגיש אף לאחר תום השנה האמורה בסימן

¹ חוקי א"י, כרך א', פרק י"ב, עמ' 98.
² כתבי אמנה, כרך 11, עמ' 781.

(3) ההמרה למטבע ישראלי תהיה על-פי השער הגבוה שיש לשלם על העכרות בנקאיות בתאגיד בנקאי עבור דולר של ארצות-הברית של אמריקה כשהוא מוכפל ביחס שבין הדולר לבין זכות המשיכה המיוחדת.

(ה) המוביל וכלי השיט לא יהיו זכאים ליהנות מהגבלת האחריות כאמור בפסקה (א), אם הוכח כי הנזק נגרם כתוצאה ממעשה או ממחדל של המוביל, שנעשה בכוונה לגרום נזק או בחוסר אכפתיות וכידיעה שקרוב לוודאי שייגרם נזק.

(ו) משנכללה בשטר המטען ההצהרה שצוינה בפסקה (א), היא לא תהיה ראייה מחייבת או תחתכת כלפי המוביל, אלא ראייה לכאורה בלבד.

(ז) בהסכמה בין השוגר לבין המוביל, קברניט כלי השיט או נציג אחר של המוביל, ניתן לקבוע שיעורים מרביים שונים מאלה המפורטים בפסקה (א), ובלבד ששיעורים כאמור לא יפחתו מן האמור באותה פסקה.

(ח) המוביל וכלי השיט לא יהיו אחראים לכל הפסד או נזק שייגרם לטובין, או בקשר אתם, אם מסר השוגר בשטר המטען הצהרה כזוהי, כיודעין, אודות טיב הטובין או שוויים.

(4) אחרי סעיף IV יבוא:

"סעיף XIV. — אחריות מוביל ושלוחיו

1. ההגנות והגבלת האחריות שלפי תקנות אלה יחולו על כל תביעה נגד המוביל בשל הפסד או נזק לטובין שהם נושא חוזה ההובלה, בין אם היא תביעה חוזית ובין אם היא תביעה בנויקין.

2. הוגשה תביעה כאמור נגד עובדו של המוביל או נגד שלוחו, יהיה עובד או שלוח כאמור זכאי לאותן הגנות והגבלות האחריות אשר המוביל זכאי להן על-פי תקנות אלה, ובלבד שעובד או שלוח כאמור אינו קבלן עצמאי.

3. סך כל הסכומים אשר ניתן לגבותם ממוביל, מעובד ומשלוח כאמור, לא יעלה בשום מקרה על שיעור ההגבלה שנקבע בתוספת זו.

4. על אף האמור בסעיפים 2 ו-3, עובדו של המוביל או שלוחו לא יהיו זכאים להסתמך על הוראות סעיף זה, אם הוכח כי הנזק נגרם כתוצאה ממעשה או ממחדל של העובד או של השלוח, לפי העניין, שנעשה בכוונה לגרום נזק או בחוסר אכפתיות וכידיעה שקרוב לוודאי שייגרם נזק."

6. אם הוגשה בתוך פרק הזמן שבו מותר להגיש על-פי הדין החל בבית-המשפט הדין בה, ובלבד שלא יפחת משלושה חודשים מהמועד שבו התובע את השיפוי יישב את התביעה או שבו נמסרה לו הזמנה לדין בתביעה שהוגשה נגדו.

(3) בסעיף IV, במקום סימן 5 יבוא:

"5. (א) המוביל וכלי השיט לא יהיו אחראים לכל הפסד או נזק שנגרם לטובין או בקשר אתם, בשיעור העולה על סכום השווה ל-666.67 יחידות חישוב כמשמעותן בפסקה (ד), לכל חבילה או יחידה, או השווה ל-2 יחידות חישוב לכל קילוגרם של משקל ברוטו של הטובין אשר אבדו או ניזוקו — הכול לפי השיעור הגבוה יותר; ההגבלה האמורה תחול זולת אם הצהיר שוגר הטובין על טיבם ועל שוויים לפני שליחתם, והצהרתו כאמור נכללה בשטר המטען.

(ב) הסכום הכולל המגיע יחושב בהתייחס לערך הטובין במקום ובזמן שנפרקו, או שהיו אמורים להיפרק מכלי השיט, בהתאם לחוזה ההובלה; ערך הטובין ייקבע בהתאם למחירים בבורסת הטובין, ובהעדר מחיר כאמור — לפי מחיר השוק, ובאין מחיר שוק — לפי ערכם הרגיל של טובין מסוג ומאיכות דומים.

(ג) מקום שמשתמשים במכולה, במכל, במשטח, או באמצעי תובלה דומה לכינוס טובין או להאחדתם, יראו את מספר החבילות או היחידות אשר פורטו בשטר המטען כארוחות בתוך המכולה, המכל, המשטח או אמצעי ההובלה האחר, כמספר החבילות או היחידות לעניין סימן זה, ככל שמדובר בחבילות או ביחידות האמורות; פרט לאמור לעיל, יראו מכולה, מכל, משטח, או אמצעי תובלה דומה, כחבילה או כיחידה אחת.

(ד) (1) יחידת החישוב הנזכרת בפסקה (א) היא "זכות המשיכה המיוחדת", כפי שהוגדרה בידי קרן המטבע הבין-לאומית, ושוויה כמטבע ישראלי יחושב על פי שיטת החישוב של הקרן האמורה במועד ההמרה;

(2) הסכום כאמור בפסקה (א) יומר למטבע ישראלי על בסיס שווי ביום התשלום; ואולם אם הוגשה תביעה, יקבע בית המשפט את הסכום המגיע על-ידי המרת יחידת החישוב האמורה כמטבע ישראלי כפי שער יחידת החישוב ביום מתן פסק הדין; על סכום שקבע בית המשפט כאמור, ייתוספו הפרשי הצמדה וריבית, כמשמעותם בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א — 1961, עד יום התשלום.

(5) במקום סעיף IX יבוא:

"סעיף IX. — שמירת דינים

אין בהוראות תוספת זו כדי לפגוע בהוראות כל דין אחר וכל אמנה בין-לאומית המסדירים אחריות בשל נזק גרעיני."

5. הוראות מעבר

סעיף 8(א) לפקודה, כנוסחו בחוק זה, יחול גם על שטרי מטען שנעשו לפני תחילתו של חוק זה.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

לסעיף 4

(2) בפסקה (ה), במקום "בחוסר אכפתיות" יבוא "בפזיזות ובחוסר אכפתיות";

חבר הכנסת א' פורז מציע:

(3) בפסקה (ח), בסופה, יבוא "אלא אם כן היא בלתי משמעותית".

בתוספת, בסעיף IV, סימן 5 החדש

בתוספת, בסעיף IV החדש, סימן 4

במקום "בחוסר אכפתיות" יבוא "בפזיזות ובחוסר אכפתיות"

(1) בפסקה (ב), אחרי "בבורסת הטובין" יבוא "המתאימה";

ד. הצעת חוק רשות השידור (תיקון מס' 7), התשנ"ב — 1992

1. הוספת סעיף 29

(2) רשום במרשם האוכלוסין לפי חוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה — 1965³;

בחוק רשות השידור, התשכ"ה — 1965¹, אחרי סעיף 29 יבוא:

(3) זכאי לעלות לישראל לפי חוק השבות, התשי"א — 1950⁴;

"29. אגרות באזורים

(4) חבר בני אדם שבו אחד מן המנויים בפסקאות (1) עד (3) הוא בעל שליטה כמשמעותו לפי סעיף 32(9) לפקודת מס הכנסה⁵."

הוראות חוק זה והתקנות שלפיו בדבר אגרה בעד החזקת מקלט טלוויזיה יחולו גם על תושב אזור יהודה והשומרון או אזור חבל-עזה שהוא אחד מאלה:

2. תחילה

תחילתו של חוק זה ביום כ"ה בטבת התשנ"ב (1 בינואר 1992).

(1) אזורי ישראלי כמשמעותו בחוק האזרחות, התשי"ב — 1952²;

¹ ס"ח התשכ"ה, עמ' 106; התש"ן, עמ' 85.

² ס"ח התשי"ב, עמ' 146.

³ ס"ח התשכ"ה, עמ' 270.

⁴ ס"ח התשי"א, עמ' 159.

⁵ דמ"י, ג"ח 6, עמ' 120.

ה. הצעה לתיקון סעיף 62 לתקנון הכנסת

תיקון סעיף 62

(ד) הצבעה לנטילת חסינות או זכות של חבר הכנסת על-פי חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א — 1951, תהיה בהצבעה אישית, אלא אם כן חבר הכנסת שאת חסינותו או זכותו מבקשים ליטול, מבקש כי תיערך הצבעה חשאית בכתב."

במקום סעיף 62(ג) לתקנון הכנסת יבוא:

"(ג) בחירות הנערכות על-פי חוק ייערכו בהצבעה חשאית בכתב.

השגות לתיקון סעיף 62 לתקנון

בסעיף 62(ד) המוצע, בסופו יבוא:

חברי הכנסת א' אבוהצירא, י' שריר, ח' מירום, א' דיין וח' רמון:

"החומר שהוגש לוועדת הכנסת על-ידי היועץ המשפטי לממשלה, לצורך הנמקת הבקשה להסרת החסינות, יונח על שולחנם של חברי הכנסת לא יאוחר משבועיים לפני ההצבעה."

מתנגדים להצעת התיקון, ומבקשים להשאיר את המצב הקיים.

חברת הכנסת ח' גוז'נסקי מציעה:

1. הצעת חוק המקרקעין (תיקון מס' 14), התשנ"ב — 1992

1. תיקון סעיף 58

בחוק המקרקעין, התשכ"ט—1969¹ (להלן — החוק העיקרי), האמור בסעיף 58 יסומן (א), ואחריו יבוא:

"(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), לא יהיה בעל דירה חייב, בשל חלק מסוים של הרכוש המשותף שהוצמד לדירתו או בשל חלק חיצוני לדירה, המהווים חלק מהדירה לפי רישומה, בהשתתפות בהוצאות הדרושות לחימום מים או להסקה ולהחזקה התקינה של המערכת המרכזית לחימום מים או להסקה, אם החלק האמור אינו מחובר למערכת המרכזית לחימום כאמור אלא אם כן נקבע בתקנון אחרת."

2. החלפת סעיף 59

במקום סעיף 59 לחוק העיקרי יבוא:

"59. בית משותף המורכב ממבנים או מאגפים

(א) מקום שבו משותף מורכב ממבנים אחדים או מאגפים אחדים אשר לכל אחד מהם כניסה נפרדת או מתקנים נפרדים (להלן — בית מורכב) ובעלי הדירות קבעו בתקנון כי הרכוש המשותף, כולו או חלק ממנו, שבתחומי כל מבנה או אגף יהיה צמוד לדירות שבאותו מבנה או אגף, או שהחזקתו וניהולו יהיו נפרדים, תחול חובת ההשתתפות בהוצאות החזקה וניהול של הרכוש המשותף כאמור, על בעלי הדירות שבאותו מבנה או אגף בלבד; בעלי הדירות רשאים לקבוע בתקנון שיקיימו אספה כללית ונציגות נפרדת לגבי אותו מבנה או אגף.

(ב) אין קביעה בתקנון כאמור בסעיף קטן (א), רשאי המפקח להורות כי בית מורכב יתנהל כאמור בסעיף קטן (א) אם נוכח שנוכחות העניין מצדיקות לעשות כן; הורה המפקח כאמור, יקבע את חלקי הרכוש המשותף שיחול עליהם סעיף קטן (א).

(ג) אין בקביעה שבוית מורכב יתנהל כאמור בסעיף קטן (א) כדי לגרוע מהוראות החוק החלות על הרכוש המשותף בבית כאמור, שהחזקתו וניהולו לא הופדרו."

3. תיקון סעיף 62

בסעיף 62 לחוק העיקרי, אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(א1) הוצמד חלק מסוים מהרכוש המשותף לדירה פלונית, ניתן להעבירו לדירה אחרת בבית ללא הסכמת בעלי הדירות האחרים ובלבד שנתקיימו הוראות סעיף 145."

4. תיקון סעיף 70

בסעיף 70 לחוק העיקרי, הסימן "(א)" וסעיף קטן (ב) — יימחקו.

5. תיקון סעיף 72

בסעיף 72 (א) לחוק העיקרי, אחרי "58" יבוא "59".

6. תיקון סעיף 75

בסעיף 75 (א) לחוק העיקרי, אחרי "מדיני הראיות", פעמיים, יבוא "ומסדרי הדין הנוהגים בבתי המשפט".

7. תיקון סעיף 77

בסעיף 77 לחוק העיקרי, אחרי "58" יבוא "59".

8. תיקון סעיף 93

בסעיף 93 לחוק העיקרי, בסופו יבוא:

"(ג) על אף האמור בסעיף 13 יכול שתהא זיקת הנאה לגבי חלק מסוים במקרקעין."

9. תיקון סעיף 117

בסעיף 117 (א) לחוק העיקרי, במקום "ימנה מפקחים" יבוא "ימנה אנשים הכשירים להיות שופטי בית-משפט שלום למפקחים".

10. תיקון סעיף 118

בסעיף 118 (א) לחוק העיקרי, במקום "בית-משפט שלום" יבוא "בית-משפט מחוזי".

11. תיקון סעיף 142

בסעיף 142 לחוק העיקרי, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ג) שני בתים או יותר שיש להם מתקנים משותפים, ניתנים לרישום בפנקס כבית משותף."

12. הוספת סעיף 157א

אחרי סעיף 157 לחוק העיקרי יבוא:

"סימן א: מחיקת עיקולים מהמרשם

"157א. הגבלת משך תוקפו של עיקול ומחיקתו

(א) עברו עשר שנים מיום שנרשם עיקול, רשאי הרשם למחוק, אלא אם כן הוגש לרישום צו להארכת תוקפו.

(ב) החליט הרשם למחוק עיקול בחום החקופה כאמור בסעיף קטן (א), ישלח הודעה, לפחות ארבעים וחמישה ימים לפני המחיקה, למי שהעיקול נרשם לזכותו, ככל שמענו ידוע, או יפרסם על כך הודעה בשני עיתונים יומיים."

13. החלפת סעיף 16 לתוספת

בתוספת לחוק העיקרי, במקום סעיף 16 יבוא:

"16. חשבונות

(א) הגזבר יקבל חשבון לכל הוצאה, ימסור קבלה לכל הכנסה וינהל פנקס הכנסות והוצאות; הגזבר יביא לאישור האספה הכללית הרגילה את הפנקס וכן יביא עמו את החשבוניות והקבלות שקיבל, העתקי הקבלות שמסר והמסמכים הנוגעים להם.

(ב) הגזבר יערוך דין-וחשבון כספי אחת לשישה חודשים; הדין-וחשבון יכלול גם את פירוט ההשקעות של ההכנסות שהצטברו.

¹ ס"ח התשכ"ט, עמ' 258; התשנ"א, עמ' 117.

14. תיקון חוק מס הבולים על מסמכים
בחוק מס הבולים על מסמכים, התשכ"א — 1961,²
כתוספת ב', אחרי סעיף 21(ג) יבוא:
"הרשאה לבא־כוח להשתתף באספה כללית של
בעלי דירות בבית משותף."
15. תחילה
תחילתו של סעיף 12 בתוס' שלושה חודשים מיום פרסומו
של חוק זה.
- (ג) בעל דירה רשאי בכל עת סבירה לעיין בפנקס
ההכנסות וההוצאות, בחשבונות, בקבלות
ובמסמכים הנוגעים להם ובדין־וחשבון הכספי.
(ד) הגזבר יפקיד את ההכנסות בחשבון בנק על שם
הבית המשותף.
(ה) שנת הכספים של הבית המשותף תתחיל ביום 1
בינואר ותסתיים ביום 31 בדצמבר של השנה
שלאחריה; שנת הכספים הראשונה תתחיל ביום
רישומו של הבית בפנקס הבתים המשותפים
ותסתיים ביום 31 בדצמבר הראשון שלאחר יום
הרישום."

² ס"ח התשכ"א, עמ' 64; התש"ס, עמ' 136.

ז. הצעת חוק לעידוד המגזר העסקי (קליטת עובדים) (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ב — 1991 (הצעת קבוצת חברי הכנסת)

1. תיקון סעיף 3
בסעיף 3(ב) לחוק המגזר העסקי (קליטת עובדים) (הוראת
שעה) (תיקון), התשנ"א — 1991,¹ במקום "או לעובד"
יבוא "בגין העובד".
¹ סח' התשנ"א, עמ' 201.

דברי הסבר

חוק המגזר העסקי (קליטת עובדים) (הוראת שעה),
התשנ"א — 1991, קובע כי מעסיק אשר יקלוט עובדים
נוספים, יהיה זכאי לתמריץ מאוצר המדינה. בעת הכנת החוק
הוסכם, כי מסכום התמריץ ינוכה כל תשלום אחר המשתלם
למעסיק מאוצר המדינה או על־פי כל דין, בשל הכשרה
מקצועית או סיוע לקליטה בעבודה. נאמר גם, כי אין כוונה
לפגוע בחוק שמטרתו לעודד חיילים משוחררים לעבוד עבודה
מועדפת (סעיף 127טז(1) לחוק הביטוח הלאומי).
הוראה זו נוסחה בסעיף 3(ב) כך: "מסכום התמריץ ינוכה

כל תשלום אחר המשתלם למעסיק או לעובד מקופת אוצר
המדינה או על־פי כל דין, בשל הכשרה מקצועית או סיוע
לקליטה בעבודה". הוברר לוועדת הכלכלה כי האוצר מפרש
הוראה זו כחלה גם על המענק לחיילים משוחררים, וכתוצאה
מכך אין למעסיקים עניין לקבל חיילים משוחררים לעבודה,
שהרי בגינם לא יקבלו תמריץ או שיקבלו תמריץ מופחת.
לפיכך מוצע לתקן את נוסח סעיף 3(ב) האמור ולקבוע בו,
כי מסכום התמריץ ינוכה רק הסכום המשתלם למעביד עצמו
בגין עובד כאמור.

ח. הצעת חוק למניעת מפגעי גז רדון, התשנ"ב — 1991 (הצעת חבר הכנסת י' גולדברג)

1. הגדרות
בחוק זה —
"מבנה" — לרבות דירה או בניין וכל חלק מהם;
"מוסדות ציבור" — כתיספר, ספריות, ספרייה, מוסדות
מתנ"סים, אולמות, ציבוריים ומקלטים דו־תכליתיים;
"מפגע" — הימצאות גז רדון בריכוזים מעל רמת הסף
שקבע השר בתקנות;
"ראש רשות מקומית" — או מי שהוא הסמיך לעניין חוק
זה;
"השר" — השר לאיכות הסביבה.
2. חובה ביצוע מדידות
(א) רשות מקומית תבצע במבני מוסדות ציבור
בתחומה, המצויים במגע מידי עם מפלס הקרקע
- (ב) כלי לפגוע בכלליות האמור לעיל, רשאי ראש רשות
מקומית לחייב בעל או מחזיק במבנה של מוסד
ציבורי לבצע מדידות כאמור בסעיף קטן (א); לא
בוצעו המדידות כנדרש, רשאי ראש הרשות
המקומית לבצען בעצמו ולחייב את בעל המבנה או
מחזיקו, לפי העניין, בהוצאות הכרוכות בכך.
(ג) לעניין סעיף זה "ביצוע מדידות ריכוזי גז רדון" —
ביצוע המדידות בידי גורם מוסמך ובכפוף
להוראות כל דין.
3. חובה לעניין הקמת מבנה
לא יחל אדם בביצוע עבודות להקמת מבנה הנמצא ברובו
או בחלקו, במגע מידי עם מפלס הקרקע או מתחתיו, אלא
אם בוצעה מדידת ריכוזי גז רדון בקרקע שעליה או בתוכה
עומד המבנה לקום.

4. מניעת מפגעי גז רדון

גז רדון מעל לרמת הסף שקבע השר, ינקוט אמצעים לסילוק המפגע בהתאם להוראות השר.

5. דין המדינה

הוראות חוק זה יחולו גם על המדינה.

6. ביצוע ותקנות

השר לאיכות הסביבה ממונה על ביצוע הוראות חוק זה, והוא יתקין תקנות ככל הדרוש לביצועו: בין היתר, יקבע השר, בתקנות כאמור מהו "מפגע" לענין חוק זה.

(א) לא יבנה אדם מבנה בקרקע שתוצאות מדידות ריכוזי גז הרדון הצביעו על כך שמתקיים בה מפגע, אלא לאחר שנקט את כל האמצעים התכנוניים והביצועיים המתאימים כדי להבטיח כי הבנייה בקרקע האמורה תיעשה באופן שלא יגרום למפגע.

(ב) מי שתוצאות מדידות ריכוזי גז הרדון שבוצעו כאמור בסעיף 2 מצביעות כי במבנהו קיימים ריכוזי

דברי הסבר

אין הכוונה לייקר את עלות הבנייה באורח משמעותי, שכן בנייה באיכות טובה בחומרים המקובלים היום בענף הבנייה, אמורה לתת מענה ראוי לבעיית הרדון.

כמו כן הכוונה היא לחייב את האחראים על מוסדות הציבור (בתי-ספר, מקלטים וכו') לבצע בדיקה בבניינים אלו, על מנת לבצע תיקונים — אם ידרשו כאלה.

ברחבי העולם הולכת ומתפתחת מודעות אורחית לגז הרדון ולסכנות הנובעות מחשיפת הפרט לריכוזים גבוהים של גז זה.

כוונת חוק זה לעגן חובת בדיקת ריכוזי גז רדון במבנים קיימים, וכן לחייב קבלני בניין לדאוג לכך, כי המבנים שיוקמו עליהם מכאן ולהבא יהיו נקיים מריכוזים מסוכנים של הגז. הקטנת ריכוזי הגז מותנית בשימוש בחומרי בנייה באיכות ראויה ובאיכות בנייה טובה.

ט. הצעת חוק לתיקון דיני הרשויות המקומיות (תקציבים לחינוך), התשנ"ב — 1991

(הצעת חבר הכנסת מ' בר-זהר)

1. תיקון פקודת העיריות

אחרי סעיף 212 לפקודת העיריות יבוא:

"212א. תקציבים לחינוך

כספים המועברים לעירייה לצורכי חינוך, יוקדשו אך ורק למטרה שלה נועדו, ולא יועברו לסעיף הוצאה אחר."

2. תיקון פקודת המועצות המקומיות

אחרי סעיף 35 לפקודת המועצות המקומיות יבוא:

"35א. תקציבים לחינוך

כספים המועברים למועצת מקומית לצורכי חינוך, יוקדשו אך ורק למטרה שלה נועדו, ולא יועברו לסעיף הוצאה אחר."

דברי הסבר

החוק המובא בזה מגמתו לשים קץ לשדירת בתי-הספר, לפגיעה בתלמידים, לקיפוח המורים ולזלזול בתקציבי החינוך.

באחרונה היה הנוהג ברשויות מקומיות מסוימות ליטול מקצת או את כל הסכום המועבר אליהן לתשלום משכורות מורים ושאר הוצאות חינוך, ולהשתמש בו לצרכים אחרים. התוצאה היא פגיעה קשה בציבור המורים, שיבוש תוכניות לימודים, שכיחות והשבתות של בתי-ספר.

י. הצעת חוק לתיקון פקודת מניעת טרור (מגע עם ארגון טרוריסטי), התש"ן — 1990

(הצעת חבר הכנסת י' ביילין)

1. תיקון סעיף 4

בסעיף 4 לפקודת מניעת טרור, התש"ח — 1948 —

(1) בסעיף קטן (ח) — אחרי "כדין" יבוא: "ומתוך כוונה לפגוע באינטרס של מדינת ישראל".

(2) הסיפא של הסעיף, מהמלים "ואולם לא יורשע" — תימחק.

דברי הסבר

ההצעה באה להגביל את האיסור למקרים שבהם במגע יש כדי לפגוע באינטרס של מדינת ישראל.

בתיקון מספר 2 לפקודת מניעת טרור התשמ"ו — 1986, הרחיבה הכנסת את האיסור על מגעים בין ישראלים עם פעילים או נציגים רשמיים של ארגונים אשר הממשלה הכריזה עליהם כארגון טרוריסטי.

יא. הצעת חוק לתיקון פקודת מניעת טרור (מס' 3), התשמ"ט — 1989
(הצעת חבר הכנסת צ' הנגבי)

1. הוספת סעיף 25
סעיף 25 לפקודת טרור, התש"ח — 1848, יסומן "26",
ולפניו יבוא:
2. תחילה
25. סייג לתחולת חוק החסינות
הוראות חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א — 1951, לא תחולנה על העבירות על-פי פקודה זו.
תוקפו של חוק זה מיום קבלתו בכנסת.

דברי הסבר

הכנסת תיקנה לפני שנים ספורות את פקודת מניעת טרור, התש"ח — 1848, במגמה לשים קץ לתופעה של מתן הכשר מדיני לארגוני הטרור הערביים. יעדו של התיקון המוצע בזאת הינו למנוע מחברי הרשות המחוקקת את הפרת הוראות הפקודה, בעיצומו של מאבק מדיני רב-משמעות לחוסנה ולביטחונה של מדינת ישראל.

יב. הצעת חוק לתיקון פקודת מניעת טרור (תיקון — מגע עם ארגון טרוריסטי), התשנ"ב — 1991
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

1. תיקון סעיף 4

בסעיף 4 לפקודת מניעת טרור, סעיף קטן (ח) — יימחק.

דברי הסבר

החוק האוסר מפגשים בתוס' לב עם אנשי אש"ף, הוא חוק אווילי אנטי-דמוקרטי, המכתיב אנשים הגונים וישרי-דרך כאות קין של משתפי פעולה עם האויב.
מי שנפגש עם אנשי אש"ף מתוך כוונה לפגוע בביטחון המדינה, אכן ראוי לעונש על מעשהו. אך מי שעורך מפגש כזה ללא כוונה וזרן איננו אויב המדינה ואיננו צריך לעמוד למשפט.
הצעת החוק באה לשים קץ למצב האומלל, שבו אנשים הרוצים לתרום לשלום ולהבנה בין ישראלים לפלשתינים, בדרכם שלהם, מוטלים לכלא כפושעים ועבריינים מועדים.

יג. הצעת חוק מימון מפלגות (תיקון — שיעור התרומה למועמד לכנסת), התשנ"ב — 1991
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

1. תיקון סעיף 1

בחוק מימון מפלגות, התשל"ג — 1973¹ (להלן — החוק העיקרי), בסוף סעיף 1 יבוא:
"מועמד" — אחר מאלה: שר, חבר הכנסת, מי שמתכוון להציג מועמדותו לכנסת, ומי שמבקש להיבחר לכנסת מטעם סיעה."
28. הגבלת שיעור תרומה
לא יקבל מועמד ולא ייתן אדם למועמד, במישרין או בעקיפין, תרומה העולה על 3,000 שקלים חדשים בשנה.
3. תיקון סעיף 9א
האמור בסעיף 9א לחוק העיקרי יסומן (ב), ולפניו יבוא:

2. הוספת סעיף 28
אחרי סעיף 8ב לחוק העיקרי יבוא:
(א) "העובר על הוראות סעיף 28, דינו — מאסר שנה או קנס 100,000 שקלים חדשים."

¹ ס"ח התשל"ג, עמ' 52.

דברי הסבר

לפי המצב המשפטי הנוכחי, אין הגבלה על גובה התרומות שיכול לקבל מי שמתמודד בבחירות פנימיות. יש רק הגבלה על שיעור התרומות שיכולה לקבל מפלגה.
חלק מהתרומות הניתנות למועמדים בבחירות פנימיות נועדו ליצור מחויבות של מקבל התרומה כלפי התורם.
המצב שבו שר או חבר הכנסת שנבחרו חייבים תודה למי שעזר בסכום ניכר במסע הבחירות שלהם בתוך המפלגה הוא מצב בלתי רצוי, העלול להביא לתופעות של שחיתות.
לפיכך מוצע כזה להגביל את סכום התרומה שרשאי מועמד לקבל מכל תורם ל-3,000 שקלים חדשים בשנה.

יד. הצעת חוק לתיקון-פקודת מס הכנסה (קצבה מאת קופת גמל), התשמ"ט — 1989 (הצעת חבר הכנסת י' שפרינצק)

1. תיקון סעיף 9א

בסעיף 9א לפקודת מס הכנסה, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:
" (ב) (1) קצבה המשתלמת מאת קופת גמל
כמשמעותה בסעיף 47, אשר מקורה בכספי

תגמולים ששילם עובד או מעבידו, תהיה
פטורה ממס.

(2) היה מקור חלק מהקצבה בכספי תגמולים
כאמור, יהיה אותו חלק פטור ממס, ועל
יתרת הקצבה תחול הוראת סעיף קטן (ב)."

דברי הסבר

ביטוח) ולהשאיר את חלקה שנוצר בעזרת הפיצויים חייב מס
כפי שהיה עד כה: 35% מהפנסיה שנוצרה בעזרת פיצויים יהיו
פטורים ממס — עד תקרה — ויתרתה תהא חייבת במס
(במקביל לפטור ממס על פיצויים — עד תקרה — הקיים על
פיצויים שנחסכו בחברת ביטוח).

פנסיה שנוכשה באמצעות תגמולים כלכד ("פנסיה יסוד")
תהיה פטורה כליל ממס.

ביום 7 בפברואר 1984 אישרה הכנסת את סיכומיה
והצעותיה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה של הכנסת
בהחלטה אשר בסעיף 3 שלה נכתב:

3. "על המפקח על הביטוח ועל נציבות מס הכנסה למנוע
את המצב, שבמסגרת ביטוח מנהלים יינתנו הטבות מס שאינן
ניתנות במסגרת אחרות של ביטוח סוציאלי. על המפקח
לפעול לביטול מצב זה, במיוחד נוכח העלות הגבוהה של גיוס
החיסכון בתוכנית ביטוח מנהלים."

ובסעיף 4 של אותה החלטה: "על המפקח לדווח לוועדה
ולמבקר המדינה על יישום החלטות הכנסת עד ליום ל' בסיוון
התשמ"ד (30 ביוני 1984)".

ההחלטה הנ"ל של הכנסת התקבלה לאחר דיון שנערך
בעקבות דוח שנתי 33 של מבקר המדינה. עד היום המפקח על
הביטוח לא דיווח כמבוקש — 5 שנים לאחר החלטת הכנסת.

ראה דוח מבקר המדינה 33, עמודים 84 — 90, ודוח מבקר
המדינה 36, עמודים 115 — 125.

מעסיק ועובד מפרישים לתוכניות הביטוח הסוציאליות
השונות עד 20^{5/6}% מהשכר. כשמדובר בביטוח מנהלים,
רשאי המעסיק לנכות מהכנסתו החייבת במס סכומים
המופרשים על ידו בשיעורים מהשכר, כדלקמן: 8^{1/3}% — על
חשבון פיצויים; 5% על חשבון תגמולים; 2.5% עבור
ביטוח אובדן כושר עבודה. בפנסיה מקיפה המעסיק רשאי
לנכות מהכנסתו החייבת במס 6% על חשבון פיצויים (ועוד
2^{1/3}% על חשבון פיצויים שמופנים לתוכנית אחרת) ו-6%
על חשבון תגמולים. בסך הכול רשאי המעסיק לנכות
מהכנסתו החייבת במס בביטוח מנהלים 15^{5/6}% ובפנסיה
מקיפה — 13^{1/3}%.

העובד יכול להימנע ממס בגין כל ההנאה שהוא מקבל
מההפרשות הנ"ל, ובעת שהוא מקבל את הפיצויים, חלקם
פטור ממס ויתרתם חייבת. כספי התגמולים שהופרשו על-ידי
המעסיק — פטורים כליל ממס, אם הופרשו לתוכניות
המתאימות בחברת הביטוח.

התגמולים שהפריש העובד במרוצת השנים — בשיעור
של 5% משכרו — אף הם פטורים ממס כעת שהוא מושך
אותם. לעומת זאת — בקרן פנסיה מקיפה, המקבל פנסיה נהנה
מפטור ממס בגין 35% (עד תקרה) מפנסיותו, ויתרתה חייבת
במס כמו משכורת. אופן הטלת המס על הפנסיה מוליד מס על
חלק הפנסיה שנוכש באמצעות תגמולים. מטרת הצעת החוק
היא לבודד את חלק הפנסיה שנוצר בעזרת תגמולי המעסיק
והעובד (במקביל לאפשרות הפטור על תגמולים בחברת

טו. הצעת חוק לימוד חובה (תיקון — תשלומים נוספים), התשנ"א — 1991 (הצעת קבוצת חברי הכנסת)

1. תיקון סעיף 6

בסעיף 6(ד) לחוק לימוד חובה, התש"ט — 1949¹, במקום
הסיפא המתחיל במלים "והחזר ההוצאות" יבוא: "סוג
השירותים, שיעור התשלום עבור השירותים והחזר
ההוצאות ייקבעו על-ידי השר בהתייעצות עם ועדת החינוך

¹ ס"ח התש"ט, עמ' 287.

דברי הסבר

כאגרות שירותים נוספים בכל מה שנוגע לגביית דמי השתתפות
עבור שירותים.

הניסיון בכמה רשויות מלמד, שיש מקום ליצירת גוף
מפקח שיאשר את דרכי גביית דמי ההשתתפות מן ההורים

בחזר מנכ"ל משרד החינוך והתרבות נכללת הוראה בדבר
ועדה כזו לגבי אגרת שירותי כריאות נוספים, והדבר כוצע
בהצלחה בפתח-תקווה.

יש חוסר אחדות וחוסר פיקוח על תשלומים מההורים

לפיכך מוצע להקים בכל רשות מקומית ועדה משותפת לרשות המקומית, הנהלת המשרד המספק שירותים וועד ההורים, לשם אישור ההוצאה ופיקוח על ביצועה ועל דרכי מימונה.

באמצעות ועדה משותפת לרשות המקומית למשרד הממשלתי ולוועד ההורים ביישוב עבור כלל האגרות.

ועדה בהרכב האמור תגביר את שיתוף הפעולה בין הרשויות לבין הורי התלמידים ותרחיב את מעורבות ההורים והחברה בפעילות החינוכית והתרבותית.

טז. הצעת חוק המצבות (שמות ותאריכים), התשנ"א — 1991

(הצעת חבר הכנסת ש' שטרית)

1. רצון המת

הביע אדם את רצונו ששמו יצוין על גבי מצבתו שלא בעברית, או שיום לידתו או מותו יצוין על מצבתו לפי לוח שאינו עברי, בין בנוסף לעברית ובין במקום העברית — לא יפריע אדם לקיום רצון המת.

2. רצון הירשים

מי שלא הביע את רצונו שייעשה כאמור בסעיף 1, ואף לא הביע את רצונו שלא ייעשה כן, יורשיו החוקיים החליטו שייעשה כן — לא יפריע אדם לקיום רצונו.

3. מחיקה

לא ימחק אדם שם או תאריך שצוינו על גבי מצבה לפי רצון המת או יורשיו.

4. עונשין

המפר הוראה מהוראות חוק זה אשם כעבירת ביזוי המת ודינו — מאסר שלוש שנים.

5. תחולה

הוראות חוק זה יחולו גם על מצבות שהוקמו לפני קבלת חוק זה.

6. ביצוע ותקנות

שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות בכל עניין הנוגע לביצועו, לרבות בדבר הדרכים להבעת רצון אדם לעניין סעיף 1.

דברי הסבר

שמתם מוטל לפניכם, והם שקועים בצער על פטירת יקירם ואין בכוחם להתמודד עם עמדתם הנוקשה. (ראה שמעון שטרית, "חופש המצפון והדת: החופש מפני כפיית נורמות דתיות, קביעת חובת הזיקקות לרשות דתית והטלת הגבלות מטעמי דת". משפטים ג' תשל"א, 493 — 467).

אין ההלכה היהודית אוסרת רישומים לועזיים ושימוש בתאריך לועזי — עובדה שחברות קדישא ספרדיות בירושלים מתירות רישום תאריך ושמות בלועזית על מצבות, ועובדה שהשימוש בתאריך לועזי נפוץ ומקובל גם בתכתובת של חברות הקדישא בעצמם.

לאור כל זאת מן הראוי לחוקק חקיקה בנושא זה שתגן על הציבור, ותמנע ביזוי המת ופגיעה ברגשות קרוביו.

לאחרונה אירעו מקרים שבהם סירבו חברות קדישא לרשום תאריכים ושמות של נפטרים בלועזית, ואף היו מקרים ששמות בלועזית נמחקו לאחר שנרשמו. כך קרה על קברו של פרופ' יצחק קלינגהופר ז"ל, שכיהן בכנסת 12 שנה — החברה קדישא האשכנזית של ירושלים מחקה את שמו בלועזית. לאחרונה נאלץ אב שכול לפנות בעתירה לבג"ץ, כדי לכפות על רשויות הצבא לרשום תאריך לועזי על קברו של בנו שנפל (בג"ץ יוסי גינוסר נגד משרד הביטחון).

לפני שנים רבות אישר בית-המשפט העליון את זכותו של אדם לרשום על המצבות רישומים בלועזית. (ראה גרעון נגד החברה הקדישא ע"א 280/71, פד"י, כ"ז כרך 1, עמ' 10).

חברות הקדישא מנצלות את מצבם העדין של אנשים

יז. הצעת חוק קצבאות מינימם, התשנ"א — 1991

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

1. תיקון חוק הבטחת הכנסה

בחוק הבטחת הכנסה, התשמ"א — 1980¹ —

(1) בסעיף 1, בהגדרת "השכר הממוצע", בסופה יבוא ו"יום העדכון" יהיה ה-1 של כל חודש;

(2) בסעיף 23, אחרי "140" יבוא "141";

(3) בסעיף 30, סעיף קטן (ב) — בטל.

(4) בתוספת —

(א) בפרט 1, במקום "25%" בשיעור המוגדל יבוא "30%";

(ב) בפרט 2, במקום "37.5%" בשיעור המוגדל יבוא "42.5%";

(ג) בפרט 3, במקום "42.5%" בשיעור המוגדל יבוא "47.5%";

(ד) בפרט 4, במקום "47.5%" בשיעור המוגדל יבוא "52.5%";

¹ ס"ח התשמ"א, עמ' 30.

הממוצע המתוקן, של כל אחד משלושת החודשים שבתקופת הבסיס, שחושב כאמור בפסקה (2), יוגדל בשיעור השווה לשיורש השנים-עשר של שיעור התיקון: הגדלה זו תעמוד בתוקף עד יום העדכון, שבו יהיה ידוע השכר הממוצע המדוד של חודש יולי האחרון: לעניין זה "שיעור התיקון" — היחס שבין הסכום הכללי, שבו הוקטן השכר הממוצע המדוד של החודשים יוני ויולי, לבין הממוצע של השכר הממוצע המתוקן של אותם חודשים, כשהוא מבוסס באחוזים:

(2) הפיצוי שחל בחודשים שמתום תקופת הבסיס עד יום העדכון:

לעניין הגדרה זו, "יום העדכון" — 1 בינואר של כל שנה, ואם חל פיצוי לאחר אותו יום — 1 בחודש שבו חל הפיצוי: לגבי גמלאות לפי פרק 2¹ יהיה "יום העדכון" — 1 של כל חודש.

2. הוספת סעיף 13

אחרי סעיף 12 לחוק העיקרי יבוא:

"13 עדכון לפי שכר ממוצע מדוד

(א) היה הממוצע החודשי של הקצבאות ששולמו בפועל בשנת כספים פלונית (להלן — סכום הקצבה בפועל) נמוך מסכום השווה ל-15% מהממוצע החודשי של השכר הממוצע המדוד באותה שנה (להלן — הסכום המדוד), תוגדל הקצבה בשיעור העדכון: לעניין זה, "שיעור העדכון" — ההפרש שבין הסכום המדוד לבין סכום הקצבה בפועל, מחולק בסכום הקצבה בפועל.

(ב) הקצבה לפי סעיף קטן (א) תעודכן ב-1 בחודש שלאחר החודש שבו פורסם השכר הממוצע המדוד של חודש מרס, שבו מסתיימת שנת הכספים האמורה בסעיף קטן (א); הגדלת הקצבה בשיעור העדכון תעמוד בתוקפה עד העדכון הבא של הקצבה לפי סעיף קטן (א)."

5. תיקון סעיף 21

בסעיף 21 לחוק העיקרי, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ג) הוראות סעיף 13 'חולו, בשינויים המחויבים, גם לגבי הגדלת קצבת שאירים."

6. הוספת סעיף 141א

אחרי סעיף 141 לחוק העיקרי יבוא:

"141א. שמירת שיעור הגמלה

ערכון גמלה לפי שכר ממוצע או לפי שכר ממוצע מדוד כאמור בסעיף 13 לא יגרע מסכום הגמלה ששולמה לפני העדכון."

(ה) בפרט 5, במקום "37.5%" בשיעור המוגדל יבוא "42.5%";

(ו) בפרט 6, במקום "42.5%" בשיעור המוגדל יבוא "47.5%";

(ז) בפרט 7, במקום "40%" בשיעור המוגדל יבוא "45%";

(ח) בפרט 8, במקום "47.5%" בשיעור המוגדל יבוא "52.5%".

2. תיקון חוק הביטוח הלאומי

בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשכ"ח — 1968²

(1) בסעיף 1 —

(א) אחרי הגדרת "המדד" יבוא:

"שכר ממוצע מדוד" — שכר ממוצע למשרת שכיר שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה "טיקה";

(ב) במקום הגדרת "השכר הממוצע" יבוא:

"השכר הממוצע" ליום עדכון — הצירוף, בעיגול לשקל הקרוב, של שני אלה:

(1) הממוצע החודשי של השכר הממוצע המדוד בשלושת החודשים האחרונים שלגביהם היו נתונים בידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה כיום שקדם ליום העדכון (להלן בהגדרה זו — תקופת הבסיס); לצורך חישוב הממוצע החודשי האמור —

(א) יובא בחשבון, במקום השכר הממוצע המדוד של חודש יוני — סכום השווה לשכר הממוצע המדוד של חודש מאי בתוספת 0.5% ממנו, ובמקום השכר הממוצע המדוד של חודש יולי — סכום שחושב כאמור לחודש יוני בתוספת 0.5% ממנו; השכר הממוצע שחושב כאמור ייקרא להלן — שכר ממוצע מתוקן; שולם פיצוי או תוספת שכר, כמשמעותה בפסקה (2), בעד חודש יוני או בעד חודש יולי, יוגדל השכר הממוצע המתוקן של אותו חודש בשיעור הפיצוי או תוספת השכר;

(ב) השכר הממוצע המדוד, לרבות השכר הממוצע המתוקן, של כל אחד משני החודשים הראשונים שבתקופת הבסיס יוגדל בשיעור הפיצוי שחל בחודשים שלאחר אותו חודש עד תום תקופת הבסיס וכן בשיעור תוספות השכר ששולמו בעד חודשים אלה מכוח הסכם קיבוצי כללי שקבע לעניין זה השר, בהסכמת האוצר;

(ג) השכר הממוצע המדוד, לרבות השכר

² ס"ח התשכ"ח, עמ' 108.

דברי הסבר

שיעור הקצבאות ששולמו לפי העדכון לא יפחת מהשיעור שלפני העדכון, רק בשל הירידה הזמנית בשכר הממוצע.

בסך-הכול, שיטת החישוב המוצעת חשקה בצורה נאמנה יותר את השכר הממוצע החודשי כפי שנקבע ונמדד כפועל על-ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (לעיל) — השכר הממוצע המדוד, שנתונים לגביו מחקבלים באיחור של כ-3 חודשים; כמו כן מוצע להוסיף תיקון שימנע תנודות בשכר הממוצע, הנובעות מחשולמים חד-פעמיים המשולמים לכלל השכירים במשך בחודשים יוני ויולי של כל שנה.

אין ספק, מדובר כאן על רפורמה חשובה בעדכון קצבאות הביטוח הלאומי — רפורמה שתמנע עיוותים בשיעור הקצבאות, ותסייע גם לחלץ אוכלוסייה גדולה ורחבה ממעגל העוני.

תיקון לחוק הבטחת הכנסה, התשמ"א — 1980, נועד להעלות את שיעור קצבאות הביטוח הלאומי המשולמות לקצבאים, וכך לקבוע שיעור מינימום לקצבה, העלאת שיעור האחוזים המשולמים יוציא ממעגל העוני. (המחושב על-פי קן העוני) עשרות אלפי קצבאים של הביטוח הלאומי, הדבר יכול להיעשות רק על-ידי חיזוק מערכות תמך בצורה של העלאת שיעור הקצבה, וכן על-ידי עדכון שיטת החישוב של הקצבאות המשולמות ובכך למנוע את השחיקה בקצבאות.

תיקון חוק הביטוח הלאומי כפי שמוצג בחוק זה, הוא הצורה היחידה שבה ניתן למנוע בדרך תחיקתית את שחיקת קצבאות הביטוח הלאומי. תיקון חוק זה הוצע במקורו על-ידי הביטוח הלאומי, אך משרד האוצר מנע את קבלתו. ירידה בשכר הממוצע המחושב על-פי החוק עלולה לגרום להפחתת הקצבאות, כדי למנוע פגיעה ברמת הקצבאות מוצע לקבוע, כי

יח. מסקנות ועדת הכספים בנושא: פרויקט שיקום שכונות

מיליון ש"ח

משרד העבודה והרווחה	2.5
משרד החינוך והתכנון	3.5
משרד הבריאות	0.7
	6.7

הוועדה רואה בחומרה את הקיצוץ בתחום החברתי, כי העוני קשור בעיקר בחינוך, ויש לשים דגש על תחום החינוך בצד השיקום הפיסי.

להלן מסקנות הוועדה, שנתקבלו פה-אחד:

הוועדה דורשת מהאוצר להחזיר לסעיפי התקציב במשרד החינוך והתכנון, משרד העבודה והרווחה ומשרד הבריאות את הסכומים שקוצצו, והמסתכמים ב-6.7 מיליוני ש"ח במונחי תקציב 1991.

כמו כן דורשת הוועדה להקציב למשרדים הייעודיים את הסכום של 3.2 מיליוני ש"ח עבור מימון תכנים ופעולות קבועות שיש להמשיכן בשכונות הייצאות מן הפרויקט.

ביום י"א בטבת התשנ"ב (17 בדצמבר 1991) החליטה הכנסת להעביר לוועדת הכספים את ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת אלי בן-מנחם, בנושא: פרויקט שיקום השכונות.

הוועדה קיימה דיון בהשתתפות מנכ"ל משרד הבינוי והשיכון, מנכ"ל משרד העבודה והרווחה והאחראים על הנושא במשרדים האלה ובמשרד החינוך והתכנון ובמשרד הבריאות, נציגי איגוד העובדים הסוציאליים ופעילי השכונות.

הוועדה שמעה על הסיבות לקיצוץ בתקציב המשרדים העוסקים בשיקום השכונות, המקיף היום 94 שכונות עם אוכלוסייה של 700,000 נפש, עם ציפייה לגידול האוכלוסייה בעקבות צירוף מספר ניכר של עולים חדשים. הוועדה גם שמעה שיש עוד 15 שכונות לפחות שצריכות להצטרף לפרויקט לפי הקריטריונים שנקבעו, ולא הצטרפו בגלל חוסר תקציב.

עיקר הקיצוץ היה בתחום השיקום החברתי, כאשר הקיצוץ בתחום הפיסי נמנע על-ידי העברת כספים מסעיף התקציב למשרד הבינוי והשיכון. הסכומים שקוצצו הם כלהלן:

ט. מסקנות ועדת הכלכלה בנושא הפקעת אדמות ערבים כמדיניות ממשלתית

מדיניות הממשלה, ולבניית שכונות לערבים מעכו. הפקעת הקרקעות עוררה תסיסה, מחאה ומאבק פוליטי חריף כמגזר הערבי, שבעקבותיהם הוכרז על "יום האדמה". במשך 15 השנים שעברו, רוב השטחים לא נדרשו, בעלי הקרקעות המשיכו לעבדם ולא הוכנו תוכניות מפורטות לקביעת אופן ניצולם של השטחים. כעת, 15 שנים אחרי שפורסמו ההודעות על ההפקעה (לפי סעיפים 5 ו-7 לפקודת הקרקעות ורכישה לצורכי הציבור, 1943) נשלחו צווי פינוי לבעלי הקרקעות.

לוועדה נמסר, כי התערבות מדינת בנושא בעלות קרקע מקובלת בכל העולם המערבי ליצירת מאגר קרקעות, וכך גם נוהגים ככל רחבי ישראל ובהתאם לחוק התכנון והבנייה ומפקיעים אדמות יהודים וערבים לצורך תכנון מיידי, ובעיקר לצורכי תכנון לטווח הארוך. באזור הגליל בוצעו שלוש הפקעות גדולות, ורוב האדמות שהופקעו היו מיהודים. בדיון

ועדת הכנסת החליטה, ביום כ"ח בשבט התשנ"א — 12 בפברואר 1991, להעביר לוועדת הכלכלה את ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת דענן כהן, בנושא "הפקעת אדמות ערבים כמדיניות ממשלתית".

ועדת הכלכלה קיימה בנושא דיון ביום ח' בחשוון התשנ"ב — 16 באוקטובר 1991, בהשתתפות נציגי משרדי החקלאות, המשפטים והפנים, עוזר ליועץ ראש הממשלה לענייני ערבים ומנהל מינהל מקרקעי ישראל.

בשנת 1976 החליטה ממשלת ישראל על הפקעה של שטחים בצפון-הארץ, הופקעו 4,729 דונם באזור נצרת, עין מאהל, א-רינה, משהד וכפר כנא.

ההפקעה נועדה לצורכי ציבור, בעיקר לצורך הרחבת היישוב נצרת-עילית והגשמת תוכנית פיתוח הגליל, על-פי

הוראות החוק, נמסרה הודעה על ההפקעה, שולמו פיצויים וכיוצא ב.

הוועדה בדעה, כי לצורכי התכנון לטווח הארוך, אין מנוס מבצוע הפקעות במועד מוקדם ככל האפשר.

2. הוועדה מביעה את צערה, כי משרד הבינוי והשיכון ומינהל מקרקעי ישראל לא הכינו מבעוד מועד תוכנית מתאר ותוכניות מפורטות לאזור, וממליצה למשרד הבינוי והשיכון ולמינהל מקרקעי ישראל לקדם את הכנת התוכניות המפורטות.

3. הוועדה מציינת בחיוב את המדיניות, המאפשרת גם לאחר ביצוע ההפקעה את המשך עיבוד הקרקע שהחזיקו בה בתקופה שקדמה להפקעה, וכל עוד לא נדרשת הקרקע לשימושים שבגינם הופקעה, הוועדה ממליצה למינהל מקרקעי ישראל לשקול פניות ותזכורות תקופתיות למי שהופקעה ממנו קרקע והוא ממשיך זמנית להשתמש בה, במיוחד אם עובדים פרקי זמן ארוכים מיום הפקעת הבעלות ועד מסירת החזקה על הקרקע.

4. הוועדה ממליצה למשרד הפנים ולמשרד המשפטים לבדוק את פקודת הקרקעות (רכישה לצורכי ציבור), שהיא פקודה מנדטורית משנת 1943, ולהתאימה לצרכים של היום.

בישיבת הממשלה על ההפקעה בשנת 1976 התייחסו לשאלה, האם להפקיע מעט קרקעות הנדרשות באופן דחוף, או לבצע הפקעה גדולה של קרקעות שייעודן בעתיד הנראה לעין יהיה לבניית יחידות מגורים. בתום ההתלבטות הגיעו להחלטה לבצע הפקעה גדולה כדי לא לבזבז מדי שנה שנתיים ולבצע הפקעה נוספת. כבר אז היה ברור, שלא ככל השטחים שהופקעו ישחמשו מייד אלא בהדרגה לצורכי פיתוח ובהתאם לצרכים האחרים. מתוך רצון לעזור לבעלי הקרקעות ולהכביד עליהם פחות, נמסרו ההודעות בדבר הפקעת הבעלות שהיא לצמיתות ובתשלום מלא עבור הקרקע, ואילו מסירת החזקה על הקרקע מבוצעת במועד מאוחר יותר, ומאפשרת בתקופת הביניים להמשיך ולעבד את הקרקע למי שהחזיק בה בתקופה שקדמה להפקעה.

משרד הבינוי והשיכון הכין תוכנית מתאר מס' 4502, החלה על כל שטח ההפקעה, ולגבי חלק מהשטח הנ"ל (כ-500 דונם) הוכנה תוכנית מפורטת, גבמ/38. תוכניות מפורטות נוספות נמצאות בשלבי הכנה.

בתום דיוניה הגיעה הוועדה למסקנות הבאות:

1. הוועדה בדעה, כי המדינה צריכה להיות זהירה מאד בנושא הפקעות קרקעות, ועליה לעשות זאת רק כאשר הצרכים מחייבים זאת ואין מנוס מכך. ובלבד שמולאו כל

כ. מסקנות ועדת הכלכלה בנושאים: מכירת קרקעות במושבות; מכירת אדמות בסג'רה (אילנייה);

אדמות לאום מעובדות בידי ערבים מהשטחים

ולהחזיק בהן. גם זכויות המים וכן המכסות מועברות לקונה עם ביצוע עסקת מכירת קרקע.

מרבית ההסכמים למכירת הקרקעות או להחכרתם הם חשאיים, וקיים קשר של שתיקה לגביהם, המאפשר מכירת האדמות בסכומים הגבוהים בהרבה מהערכות השמאים.

לוועדה נמסר, כי תופעת מכירת הקרקעות החלה בשנות ה-60 וה-70, ברכישת קרקעות בזיכרון יעקב, בכנימינה, בפרדס חנה, בנהריה ובמטולה, והחריפה בשנות ה-80 — בין היתר ביסוד המעלה, בראש פינה, בכפריתבור, באילנייה, ביבנאל וברחובות. קק"ל וחברת "הימנות" טיפלו במקרים שהובאו לידיעתם, ורכשו משנת 1980 ועד היום 2,525 דונם מחקלאים שהעמידו אדמותיהם למכירה, גם במחירים כפולים ומופרזים. חלק מהקרקעות שנקנו מעובדות בעיבוד עצמי או על-ידי ועדות חקלאיות, חלקן מוחזקות עד שיוכרע מה יהיה לגביהן וחלקן הועמדו לרשות מינהל מקרקעי ישראל.

במינהל מקרקעי ישראל עסקו ברכישת קרקעות ובביצוע עסקות חליפין בגליל — המצפים — וכן בגאולת קרקע מזרים, מתושבי חץ ומחקלאים שביקשו למכור קרקעות, וזאת במסגרת המגבלות התקציביות ובהתאם לחוק השומא. כן נעזרו במינהל מקרקעי ישראל, בקק"ל וב"המנותא".

החכרת אדמות לאחרים מהווה עכירה על חוק ההתיישבות, שנחקק ב-1967. כדי לאכוף את החוק ולטפל בהפסקת ההחכרות לזרים, הוחלט ב-1978 על-ידי משרד החקלאות, קק"ל, הסוכנות היהודית ומינהל מקרקעי ישראל, להקים את היחידה לפיקוח על השטחים הפתוחים — "הסירת הירוקה". להערכת הממונים על ביצוע חוק ההתיישבות, יש כיום כ-140,000 דונם אדמה משטחי יישובים חקלאיים וקיבוצים — המוחכרים בניגוד לחוק

ביום כ"ג בתמוז התשמ"ט, 26 ביולי 1989, החליטה ועדת הכנסת להעביר לוועדת הכלכלה את ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת מיכה גולדמן, בנושא "מכירת קרקעות במושבות" ביום 16 בינואר 1990 החליטה הכנסת להעביר לוועדת הכלכלה את ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת אברהם ורדיגר, בנושא "מכירת אדמות בסג'רה (אילנייה), וביום כ' בטבת התשנ"א — 19 בדצמבר 1990, החליטה הכנסת להעביר לוועדת הכלכלה את ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת רענן כהן בנושא "אדמות לאום מעובדות בידי ערבים מהשטחים".

ועדת הכלכלה שילבה את הדיונים בשלוש ההצעות לסדר-היום, קיימה שלושה דיונים — ב-25 באוקטובר 1991, ב-16 באוקטובר 1991 וב-27 בנובמבר 1991, ואף מינתה ועדת משנה, שקיימה שני דיונים בנושא. לדיונים הוזמנו נציגי משרד הבינוי והשיכון, החקלאות, האוצר, הפנים, המשפטים, הכלכלה והתכנון, וכן נציגי הארגונים החקלאיים, מנהל מינהל מקרקעי ישראל, יושב-ראש ומנכ"ל קק"ל ומנכ"ל חברת "הימנותא".

כתוצאה מהמשבר הפוקד את החקלאות זה כמה שנים, נקלעו החקלאים למצב כלכלי קשה, המסכן אותם בחובות גדולים עד כדי מאות אלפי ש"ח ליחידת משק. "מינהלת ההסדר" שבמועצתה שותפים הבנקים, משרד האוצר והסוכנות היהודית, ושהוקמה לצורך הסדרת החזר חובות החקלאים, לא הצליחה לתת פתרונות למרבית המצוקות של החקלאים, וחלקם אינם מצליחים לעמוד בהחזרים החורשיים שנקבעו. החקלאים שחלקם בגיל מתקדם, המעוניינים להקטין את מצבת החובות ככל האפשר, נאלצים להחכיר או למכור את אדמותיהם לאחרים. כן מוצעות למכירה קרקעות של חקלאים, ובעיקר בני חקלאים, שירשו אדמות ואינם מעוניינים להמשיך

הגדלים בצריכת המים גם כתוצאה מקליטת העלייה, הוועדה ממליצה לממשלה להעמיד לנושא משק המים בישראל את כל המשאבים הדרושים. כן ממליצה הוועדה, כי הממשלה תקצה תקציב מיוחד לניצול מי שפכים ולהתחלת מים.

5. הוועדה בדעה, כי החקלאות בישראל, שלא כמו בארצות מתקדמות בעולם, אינה מסובסדת כנדרש, ולאחר שהחקלאים ספגו את הקיצוץ במכסות המים, וכל עוד לא נמצאו דרכים אחרות לסייע לחקלאות, ממליצה הוועדה שלא לצמצם את הפיצוי לחקלאים באמצעות המים. הוועדה דורשת משר החקלאות, כשיחוף הגורמים השונים במגזר החקלאי, להכין תוכנית למעבר לגידולים בחקלאות שצריכת המים שלהם פחותה, ולמעבר לשימוש בשיטות השקיה חדישות.

6. הוועדה ממליצה לשר החקלאות להסדיר את דרכי העבודה והקשר האדמיניסטרטיבי בין נציבות המים, "מקורות" ו"ה"ל".

7. הוועדה ממליצה לשר החקלאות ולשר הפנים לבדוק שינוי חוק המים, שבמסגרתו מתנהלים ענייני המים והוא מיושן בחלקו (משנת 1959).

8. הוועדה ממליצה על קביעת "משק כספים סגור" בכל הרשויות לגבי אספקת המים והכיווץ. הרשויות אמורות לטפל באספקת המים ובכיווץ על-ידי אגרות והיטלים הקבועים בחוק, ומימון כזה אפשרי רק במסגרת "משק כספים סגור", שימנע שימוש אחר בכספים שייגבו, לכיסוי העלויות הנדרשות.

9. נוכח גשמי הברכה שירדו בשבועות האחרונים ושעשויים לרדת עד סוף עונת הגשמים, המקילים במידה מסוימת את הגירעון במאזן המים, דורשת הוועדה מנציב המים לבדוק מחדש את הקיצוצים שנעשו במכסות המים לחקלאים.

10. הועדה חוזרת על מסקנותיה בנושא, כפי שהונחו על שולחן הכנסת ביום 1 באוגוסט 1990.

ב. מסקנות ועדת העבודה והרווחה בנושא: עלות הטיפול בחולי גושה

Ceredase. בדצמבר 1990 אישר משרד הבריאות מתן טיפול בתרופה האמורה על בסיס פרטני, כתרופה ניסיונית. לאחרונה הוגשה בקשה לרישום התרופה כפנסק התרופות.

עלות הטיפול לחולה עשויה להגיע ל-5,000 ש"ח בחודש ויותר. העלות השנתית הכוללת הנדרשת לטיפול בחולי גושה בארץ — כ-9 מיליון ש"ח. מתברר שקופות-החולים אינן מכירות בחובה לממן את עלות התרופה, בין היתר בטענה שמדובר בתרופה ניסיונית — אם כי משרד הבריאות, כדי לייבא את התרופה ארצה, רשם אותה בסעיף 229 לחוק, ולפיכך אין היא ניסיונית.

מאחר שלא לכל מקרה מתאימה התרופה האמורה, שאיננה חסרת סיכונים — הקימו קופות-החולים כמשותף ועדת קריטריונים, השוקלת כל מקרה לגופו. מרבית הקופות אישרו, שהן מאשרות לחולים שהוכרו על-ידי ועדת הקריטריונים השתתפות של 80% מעלות התרופה. בעלות חודשית של אלפי שקלים — אין למרבית המשפחות אפשרות לעמוד גם ב-20% הנותרים, במיוחד בהתחשב בעובדה, שמחיר התרופה מהווה רק מרכיב אחד בהוצאות הטיפול בחולה.

החקלאים יגיעו להסדרים עם הרשויות המקומיות לגבי שימוש בקולחים, על בסיס כלכלי, והרשויות המקומיות יתומצו להגיע להשקעות בסילוק ובטיהור השפכים עד לרמה הנדרשת.

נחוני הביצוע המדווחים על-ידי נציב המים גדולים בהרבה. למעשה הוזמנו כ-70 תוכניות תכנון. רוב תקציב הפיתוח בביצוע, לרבות הסכום המיוחד שהוקצב באוגוסט 1991, שכולו בתהליך ביצוע.

כתום דינויה הגיעה הוועדה למסקנות הבאות:

1. ועדת הכלכלה מביעה דאגה עמוקה מהמצב הקשה של משק המים בישראל, וקובעת כי המשבר החרף במשק המים שנוצר השנה אינו רק תוצאה של המצב החרג שהיה בשנה האחרונה, אלא הוא תולדה של תהליך ארוך ומתמשך של דלדול מקורות המים בישראל.

2. הוועדה תומכת בצעדי חיסכון במשק המים בכל המגזרים, וממליצה לבסס חיסכון זה ואף להגביר את החיסכון במים בעיר, המהווה מקור מים זול ביותר שבכלל ניתן לקבל. זאת על-ידי הסברה ופרסומים לציבור, סכסוד "חסכמים" והתקנתם וכיצא כאלה.

3. הוועדה בדעה, כי למשק המים בישראל נדרשת מדיניות ותוכנית לטווח רחוק לבנייה ולפיתוח מים אלטרנטיביים, תוך התבססות על שיקום, שימור ופיתוח מקורות המים של המדינה גם כמחשבה על הדורות הבאים — באמצעות איסוף מים, טיהור מי השפכים, התפלה וכיוצא באלה. הוועדה דורשת משר החקלאות, כי המדיניות והתוכנית ייבדקו על-ידי מומחים שונים מתוך הממשלה ומחוצה לה ויאשרו בצורה מחייבת על-ידי הממשלה כולה. דבר זה נכון גם ביחס להתפלה, שאין מנוס ממנה בתוך זמן קצר.

4. על-מנת להציל את משק המים לשפר את מאזן המים במאגרים התת-קרקעיים והעיליים ולהעמיד פתרונות לצרכים

הכנסת העבירה לוועדת העבודה והרווחה ביום כ"ג בטבת התשנ"ב — 30 בדצמבר 1991 — את ההצעה לסדר-היום מס' 6317 של חברת הכנסת נאוה ארד, בנושא: "עלות התרופה לחולי גושה". הנושא הועלה לאחר שהתברר, כי קופות-החולים אינן מממנות את עלות התרופה לחולים.

הוועדה דנה בנושא בישיבתה ביום ג' בשבט התשנ"ב — 8 בינואר 1992, ובמהלכה שמעה, בין היתר, נציגים של משרד הבריאות, משרד האוצר, קופות-החולים והעמותה למען חולי גושה.

לוועדה הוברר, כי כ-200 חולי גושה חיים כיום בישראל, כ-75% מהם יהודים ממוצא אשכנזי. מחלת גושה הינה מחלה גנטית, המתבטאת באגירת שומנים בגוף. היא נגרמת על-ידי חסר תורשתי של אנזים, ומאופיינת על-ידי הצטברות חומר שומני בכבד, בטחול ובמחיצות העצמות. לא כל נשאי המחלה עתידים לחלות בה בפועל. חולים במחלה שאינם מקבלים טיפול נאות סובלים משברים חוזרים בעצמות ובחוליות, ו/או מהגדלת הכבד. עד לתקופה האחרונה היה הטיפול במחלה מוגבל לטיפול תומך ולטיפול בסיבוכים בלבד. לאחרונה הוכנסה לשימוש תרופה חדשה לטיפול במחלה —

בתום דיוניה הגיעה הוועדה למסקנות הבאות:

1. ועדת העבודה והרווחה פונה למשרד הבריאות להחיש את ההליכים לרישום התרופה Ceredase לחולי גושה בפנקס התרופות.
2. הוועדה פונה להנהלות קופות-החולים לקחת על עצמן מימון מלא של עלות התרופה. במקרים חריגים, שבהם תהיה ההשתתפות בשיעור של 80% בלבד — תינתן הנחיה לוועדות לזכויות חברים לקבוע מבחן הכנסה, שיאפשר למשפחות לעמוד בחלקן במימון.
3. הוועדה פונה לקופות-החולים לפעול לפישוט הטפסים שעל החולים למלא ולהמציא לוועדת הקריטריונים, ולאפשר

לחולים שנדחו על-ידי ועדת הקריטריונים לבקש חוות-דעת נוספת של רופא אחר, ולצורך זה יומצאו להם המסמכים הדרושים.

4. הוועדה רושמת לפנייה את הסכמת קופות-החולים לקיים דיון נוסף לגבי הקריטריונים הרפואיים לזכאות לטיפול בתרופה, והסכמתן לקבל חוות-דעת נוספת בנושא.

5. הוועדה מבקשת מקופות-החולים וממשרד הבריאות לקיים מעקב שוטף אחר חולי גושה המטופלים ב-Ceredase.

6. הוועדה מבקשת לקבל כעבור שלושה חודשים דיווח משר הבריאות, מקופות-החולים ומהעמותה למען חולי גושה על ביצוע המסקנות.